

૨૧૦ હમણાજેનના સ્મરણાર્થે

પ્રણવસાર

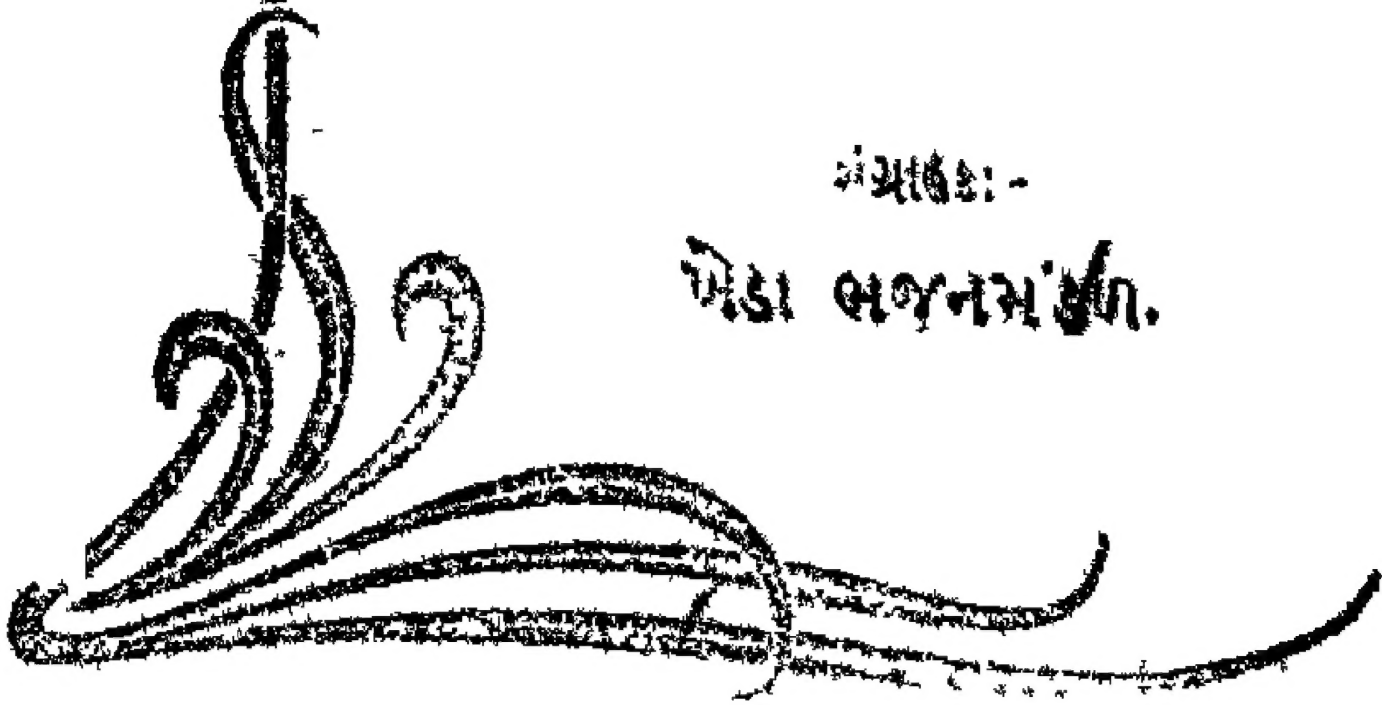
અને

ભજનો.



અંશાલોક:-

મેડા ભજનમંડળ.



ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૭૪૯ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુણવત્તા

વિષય ૬ - ૧

સ્વ૦ કમળાબહેનના સ્મરણાર્થે.

પ્રણવસાર

અને

સજનો.

રાગ ખમાચ.

ગુણ ગાએ જે આહે તે થાયે સદાય,
પ્રિતીથી સ્વલસ થઇ જાયે જગરાય. ગુણ૦
અન્ય ઉપાય કંઈકે બિન કલિમાં,
આતો સદા સહુથી સુખી કરાય. ગુણ૦



સંપાદક: ખેડા લજનમંડળ.

પ્રકાશક: ભટ્ટ રેવાશંકર ખોલાશંકર.

ટ્રોઈંગ માસ્તર. ખેડા હાઈસ્કૂલ.

સવિનય આભાર



આ પુસ્તક અત્રેના એકઝીક્યુટીવ ઈન્જીનીયર રા. રા. દુર્લભજી વાઘજીભાઈ ગોધારીએ પોતાની ભગવદ્દીય પુત્રી સ્વ. ઠમલાબહેનના સ્મરણાર્થે પ્રસિદ્ધ કરવા અને અધિકારી વર્ગમાં વિના મૂલ્યે વહેંચવા જે સહાય કરી છે તે માટે ખેડા ભજનમંડળ તેમનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માને છે.

—પ્રકાશક—

આવૃત્તિ ૧ લી.

વિદ્યાપીઠ
સને ૧૯૨૫
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

પ્રત ૧૦૦૦

મુદ્રક: રતીલાલ બાલકૃષ્ણ ત્રિવેદી.

મુદ્રણસ્થાન: સરસ્વતી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

ભટવાડી પોળ આગળ-ઉમરેઠ. (ખેડા.)



સ્વર્ગસ્થ બહેન કમળાના સ્મરણાર્થે.

જન્મ:—તા. ૧-૩-૧૯૦૯ સોમવાર.

મૃત્યુ:—તા. ૧૩-૭-૧૯૨૫ રવિવાર.

અનુક્રમણિકા:—

સુચના:—(મૈ)=ભૈરવી.

ભજન નં.	પૃ. નં.
૨૭૦ અઘહર મંગળકર શ્રી વરનો સંબંધ.	૨૧૬
૩૩ અજપા જપ કરના હોતો.	૬૪
૩૪ -કીતો-ભજન પર વિવરણ	૭૦
૬૨ અજપા જપ જપીલે પ્રાણી (મૈ)	૬૩
૩૫ અનહદકી ધૂન સુનલે પ્રાણી (મૈ)	૭૪
૨૧૮ થીર૭૩ અનંતપ્રશાદજીની ધૂનો	૨૦૬થી ૨૧૭
૧૦૦ અખ તુમ કખ સુમરોગે રામ	૧૧૮
૧૬૯ અખ તુમ સમજ સમજ મન મેરા	૧૬૭
૧૯૦ અમૃતરસના પ્યાસી રાજ	૧૮૩
૧૧૭ અમે તો આજ તમારા, બે દિનના મહેમાન	૧૨૭
૧૪૨ અમે તો જ્ઞાનના યોગી	૧૫૦
૩૧ અષ્ટદલ કમલ ઉપર મન યહ ફરેરે	૬૧
૨૬૮ અહંકાર મમકાર કહાડો.	૨૧૬
૮ આજ્ઞાનનું સ્વરૂપ (સંસ્કૃત સાથે)	૧૨
૧૫૨ અંતકાળે વાલમ વહેલા આવજોરે	૧૫૭
૧૮૫ અંતર થતું એજ શુંજન સદા રમ્ય	૧૭૮
૨૩૦ અંતે ઇશ ખરા	૨૦૮
૨૦૯. અંધેરી ફનીયા, ભજન વીના (મૈ)	૧૯૬

૪૨ આખર મરના હૈ બાધ મરના	૮૦
૧૭૪ આજ સગુણ સ્વરૂપ મી પાહીલે	૧૭૧
૧૧૪ આટલો સંદેશો મારા ગુરુજીને કેળો	૧૨૬
૮૦ આદિત્યે અન્નપુરણા આશ તમારીરે	૧૦૭
૬૧ આ દુનિયા જૂઠી, મનકું તહાં કેમ મોહયું	૯૪
૧૯૪ આનંદની હેલીમાં આવોને નાહીએ	૧૮૬
૨૨૨ આનંદ મંગળ કરૂં આરતિ	૨૨૪
૨૭૬ થી ૨૮૫ આરતિઓ	૨૧૬ થી ૨૮૫
૨૭૯ આરતિ દત્તાત્રય પ્રભુચી	૨૨૨
૧૮૮ આવી મારી જુંપડીમાં આજ મારા સ્વામિ	૧૮૧
૧૭૨ આવો અરે સૌ આવો રે	૧૬૯
૨૭૫ આવો આવોને દીન દયાળ (થાળ)	૨૧૮
૧૫૧ ઇતના તો કરના સ્વામિ જપ્ત પ્રાણ તનસેં નિકસે.	૧૫૬
૧૬ ઇશ્વર સાક્ષાત્કાર કેમ કરવો ? (અંગ્રેજી સાથે)	૭૬
૧૭ -કીતો-ના પ્રયોગની રીતિ (-કીતો-)	૪૦
૧૯ ઇશ્વરનું રાજ્ય તમારી અંદર છે (-કીતો-)	૪૬
૨૮૫ ઉતારો આરતિ શ્રીકૃષ્ણ ઘેર આવ્યા	૨૨૬
૧૪૫ ઉમાકે કંથ મતવાલા	૧૫૨
૨૩૭ ઉરે વસ્યા શ્રીહરિ દઢ આર્ઠ	૨૦૯
૨૦ "ૐ" એજ એક સત્ય છે. (અંગ્રેજી સાથે)	૫૦
૧૧ "ૐ" કારનો જપ તથા ધ્યાન (સંસ્કૃત સાથે)	૨૧
૨૭૮ ૐ જપ આનંદ મૂર્તિ	૨૨૧
૨૧ ૐ બોલો, ૐ બોલો, ૐ બોલો બાધ (મૈ) (ધૂન)	૪૫

૧૨૩ ઝૂં રટને, તારો અસવર જાય અભાગી.	૧૩૨
૨ ઝૂં સત્યં જ્ઞાનમનંતં. (આરંભનું મંગળાચરણ)	૨
૨૪૯ એકહી સાધે સખ સધે.	૨૧૨
૧૮૬ કર્તવ્યને કરજો રે.	૧૭૯
૨૧૯ કદી કેમે કોઈને દુભવ માં	૨૦૬
૧૫૦ કયા કયા ન કર રહા હૈં, દુનિયામેં નામ તેરા.	૧૫૬
૧૦૪ કયું ગદ્ગદતમે પડા, દિવાનાં	૧૧૯
૨૦૮ કરના ફકીરી, ભજના સાહેબ. (મૈ)	૧૯૫
૨૮૬ કપુરગૌરં કરંણાવતારં.	૨૨૬
૨૪૦ કર જનતું પર કાજ.	૨૧૦
૨૪૪ કરી લ્યો કામ ક્રોધ પર જય.	૨૧૧
૨૬૧ કરો હરિ વૃત કિરતન દિન વળશે.	૨૧૪
૨૫૫ કરો સરવની સેવ રીઝે શ્રી દેવાધિ દેવ.	૨૧૩
૨૧૫ કહોં દે, ઇશ એકજ, એકજ છે.	૨૦૦
૨૬ કૃપા કરી બડી આજ, ગુરરાયાં	૫૭
૨૪૧ કાજ કરે જગરાજ (અમારા)	૨૧૦
૧૨૬ કાયા માયા કોઈકી ના ભઇ.	૧૩૪
૧૫૩ કીન્ને દેખા કનૈયા.	૧૯૫
૨૭૧ કુકામ પર હરિ ભજ્યો શ્રીહરિ.	૨૧૬
૩૦ કૂન્ડલિનીકું જાગ્રત કરશે. (મૈ)	૬૦
૨૩૧ કેવા કૃષ્ણ કુપાળ (અમારા)	૨૦૮
૨૫૭ કેવા મોટા જગરાય કેવા છોટા થઇ જાય.	૨૧૩
૭૦ કોઇ મને કૃણું બતાવો.	૧૦૦

૧૩૨ ક્રોધ વીરલા વીણા, અલખ નામની વગાડે.	૧૩૮
૧૩૩ ક્રોધ વીરલા સોની, સોનાનું કુન્દન બનાવે.	૧૩૯
૧૪૧ અપી જવુ પ્રેમમાં ત્હારા.	૧૪૯
૧૯૬ અખર નહિ હૈ જુગમેં પલકી.	૧૮૮
૨૫૬ અમા રાજ રણછોડ શ્રી ડાકોરના ઠાકોર.	૨૧૩
૨૩૮ ખાન પાન શયનની ન પરવા.	૨૧૦
૨૧૮ ગુણુ ગાએ જે ચાહે તે થાએ સદાય	૨૦૬
૧૩૧ ગુરુ ઓં, ગુરુ ઓં, ગુરુ ઓં, તુંતો. (ધૂન)	૧૩૭
૨૫ ગુરુ ઓં, ગુરુ ઓં, ગુરુ બોલો બાધ (મૈ)	૫૬
૧૦૮ ગુરુ કૃપાંજન પાયો મેરે બાધ.	૧૨૨
૯૩ ગુરુજી અજબ કલા બાધ.	૧૧૪
૧૩૮ ગુરુજી મુક્ત થવાનો, અપૂર્વ માર્ગ બતાવજોરે.	૧૪૬
૯૨ ગુરુદત્ત નિરંજન બનમો.	૧૧૪
૮૬ ગુરુને ખાત સુનયા બે.	૧૧૧
૨૩ ગુરુ બિન કૌન કરે સહાધ.	૫૫
૧૮૧ ગુરુ બિન કૌન બતાવે ખાટ.	૧૭૬
૧૬૩ ગુરુ બિન કૌન સહાધ નરકમે	૧૬૪
૫૭ ગુરુ વિણુ ગમ નવ પડે.	૯૨
૨૨ ગુરુ હમ વારી તોપર જાઉં.	૫૫
૧૬૫ ગોવર્ધન ધારી (૨) તુજ ખીન મોરી.	૧૬૫
૫૬ ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, પ્રેમે ભજો.	૯૧
૯૯ ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, બોલોને લેયા.	૧૧૭
ઘરમાં કે ક્રોધ બાહ્ય પ્રદેશો.	૪૪

૧૨૪ ચરણુ કમળે ચિત્ત જોડોરે.	૧૩૩
૫૪ ચાલો જમ્યો ગોકુળ રૂડા ગામમારે.	૮૯
૨૧૬ છે એક અલ્લા, 'વિણુ ખીજો અલ્લા' નથી.	૨૦૧
૨૭૩ છે સહુના હરિ, જુવે નહિં નાતિ જાતિરે.	૨૧૭
૫૮ જન્મ મરણુ નહિ દળે, ભજન વિનાં	૯૨
૯૧ જમકા અજળ તડાકા બે.	૧૧૩
૨૮ જપ, જપ, જપ, ઈંકારા.	૫૯
૮૪ જય જય ગુરૂ મહારાજ ગુરૂ.	૧૧૦
૧૨૫ જય જય જય જગરાયારે.	૧૩૪
૧૦૯ જય જય, જય જય, ત્રિભોવન ત્રાતા.	૧૨૨
૮૮ જય જય દત્તરાજ યોગી.	૧૧૨
૪૫ જય જય સદ્ગુરૂ સ્વામિ.	૮૩
૨૭૭ જય દેવ જય દેવ જનકીના સ્વામિ.	૨૨૦
૨૮૧ જય પ્રેમ ! જય પ્રેમ !	૨૨૪
૧૫૮ જય રામ કૃષ્ણ બોવિંદ હરિ. (ધૂન)	૧૬૧
૧૫૬ જય રામ કૃષ્ણ ધૂન લાગી રહી.	૧૬૦
જય સદ્ગુરૂ જય, જય સદ્ગુરૂ જય. (ધૂન).	૮૩
૨૭૬ જય સદ્ગુરૂવર પાવન.	૨૧૯
૨૮૪ જય સદ્ગુરૂ સ્વામિ.	૨૨૫
૨૬૫ જાણે મન માતું એ માલિકને માતુરે.	૨૧૫
૨૨૭ જાણોને વખાણોને શ્રીકૃષ્ણ સદારે.	૨૦૮
૧૯૯ જાના હે જરૂર બંદા (મૈ).	૧૯૦
૨૦૭ જિના જરૂરી રામ તેરે લીયે (મૈ).	૧૯૫

૧૬૪ જીવન સાર વિસારા, ક્યો મન	૧૬૫
૧૪૩ જીસ રાહમેં ચલતે હે હમ.	૧૫૦
૨ જેને શૈવ જનો પુજે શિવ કહી	૩
૨૩૫ જે શ્રીહરિને સરસ્વ ધારે.	૨૦૯
૨૫૪ જે એક વશ થાય તો તે એક બસ થાય.	૨૧૩
૧૭૯ જોબન ધન પાવના દીન ચારા.	૧૭૪
૧૪૬ જે મરણ એ જીંદગીની છે અરે ! હેલી દશા.	૧૫૩
૬૮ જોયું નહિ સુખ જગમારે.	૯૯
૧૦૫ ઝટપટ રે, તજ ખટપટ, તું મન મારા	૧૨૦
૨૦૦ ઝોલી ભરકે લાના ચેલા. (મૈ.)	૧૧૦
૧૩૯ તન્મય થાવું રે, સદ્ગુરના દૈવી ધ્યાનમા રે.	૧૪૭
૬૫ તમે હળવે હોડી હાકો રે.	૯૭
૧૬૮ તારો નેડો લાગ્યો મુજને, રાગ રણછોડ રે.	૧૬૬
૬૩ તારે શરણે આવ્યો પ્યારા.	૯૬
૧૭૮ તાળી પાડીને રામ નામ લીજીએ રે.	૧૭૩
૫૦ ત્રિપદમયિ “ તત્ત્વમસિ ” કો વિચાર.	૮૬
૮૫ ત્રીન શીરે સહા હાથ.	૧૧૦
૧૫૪ તું તો રામ સુમર, જગ લડવા દે.	૧૫૯
૧૨૮ તું ધાંમે ગાડી હાકરે.	૧૩૬
૧૯૭ તુમ જોસો મેરી રસના હરિ રે હરિ.	૧૮૯
૭૮ તું રામ સુમર ક્યો સોતા હે. (મૈ)	૧૦૫
૧૦૨ તૂંહિ તૂંહિ રટ દિલદાર.	૧૧૮
૧૮૪ તોહે રામ મિલેંગે.	૧૭૭

૨૨૩ દહ રહી ચહી હરિ ગુણ ગાઓ	૨૮૭
૬૦ દયાળુ રામ રાજ ભરોસો આપ ભારી	૯૩
૭૨ દાવો ફરે શું તુજથીરે નંદના લાલો	૧૦૨
૨૫૧ દુઃખડાં આવે છે નિજ પાપે	૨૧૨
૧૭૫ દુનિયા રૂઝિતે શું કરસે પ્રભુ જોનાં બેસી	૧૭૨
૨૦૧ દુનીયા રૂપી દરબારમાં (મૈ)	૧૬૧
૧૧૯ દોડ માં ગમાર દૂર, ઇશ્વર છે આંહી	૧૨૯
૬૨ ધન્ય ઘડી શુભ દિવસ આજનો સંત પધાર્યા બારણે	૯૫
૨૦૬ ધન્ય જાહલા (મૈ)	૧૯૪
૨૬૯ ધર્મી થઈ ધણીને ભાવે ભણી લ્યે ભાઈ	૨૧૬
૨૧૭ ધૂનો	૨૦૩ થી ૧૦૬
૨૧૮ થી ૨૭૩ -ક્રીતો-અનંતપ્રસાદજીની	૨૦૬ થી ૨૧૭
૨૧૦ નજર ન આવે આતમ જ્યોતિ (મૈ)	૧૬૬
નમસ્તે સતે તે જગતકારણાય (સમાપ્તિનું મંગલચક્ર)	૩૪
૧૯૨ નમી નમી પાય લાગુરે	૧૮૪
૧૪૭ નાથ કહું કે તાત કહું હું	૧૫૩
૬૬ નાથ તમે સાથ મ્હારી રહેજો	૯૮
૧૧૧ નામ છે નામ છે નામ છે રે, મારી સનમનું ૐ ૐ નામ છે	૧૨૩
૧૬૨ નારાયણનું નામજ લેતાં વારે તેને તજીએ રે	૧૬૩
૯૪ નાવમેં નદીયા હુખી જાય	૧૧૫
૧૯૫ પગે ધુંધરે રે, પગે ધુંધરે રે	૧૮૮
૧૦ પ્રણવ ધ્યાન (સંસ્કૃત સાથે)	૧૮
૧૦ પ્રણવની ઉપાસના (સંસ્કૃત સાથે)	૧૪

૨૮૩ પ્રથમ સમઁ સોરઠી સોમનાથ	૨૨૫
૧૮૦ પધારોને પ્રેમથી ગુરુદેવ	૧૭૫
૧૭૦ પ્રભુ એક નામ તેરા સુખકારી	૧૬૮
૪૮ પ્રભુ તેરી મહિમા અપરંપાર	૮૫
૭૩ પ્રભુને પ્રેમે ભજશે, તે રહેજે ભવજલ તરશે	૧૮૨
૭૪ પ્રભુને ભજોને પ્રાણી	૧૦૩
૨૨૦ પ્રભુ પંથ પકડ પ્રિય બાઈ ચાહિ	૨૮૬
૧૩૬ પ્રભુ ભાવના ભૂખ્યા	૧૪૨
૧૨૦ પ્રભુ શું લાજ લેવી ધારી	૧૨૯
૭૯ પ્રભુ સમ ક્રોધ દયાળ	૧૦૬
૧૧૫ પ્રભુ સુનક્ષે ખીતતીયા હમારીરે	૧૨૬
૨૧૩ પરમેશ પ્રભુ ! પરમેશ પ્રભુ !	૧૯૮
૧૨ પરા પૂજા	૨૪
૧૮૭ પળ ના તમને ભૂલું વર એ	૧૮૦
૭૭ પ્યારે “હરિ ઐ હરિ ઐ ભજને (મૈ.)	૧૦૫
૬૪ પ્રાણી માત્ર પ્રભુનાં સરજેલાં	૯૬
૮૩ પ્રિયતમ પ્રભુ કરીએ વંદના	૧૦૯
૨૪૮ પોતાને લ્યો પીઝાણી રે	૨૧૨
૧૨૯ પંકજ-દક્ષગતજલમિવ.	૧૩૬
૨૦૩ ફકીરી કર અખતાર. [મૈ.]	૧૯૨
૨૦૨ અહરપસેં દેખ જગતકુ. (મૈ.)	૧૯૨
પર અહ વિચારે મન, વિરામ્યુ નેનું	૮૮
૨૮૮ અહાનંદં પરમસુખદં (પુષ્પાંજલિ)	૨૨૭

૨૯ ખીજ આ ગયા હાથમેં જસકો. (મૈ.)	૬૦
૧૩૦ ખેશીએ હરિ ગુણુ ગાવા, એવાં થઇ૦	૧૩૭
૪૭ ખેલો બ્રહ્મનિષ્ઠ સદ્ગુર શ્રી. (મૈ.)	૮૪
૮૯ ખંગલા ખૂબ ખનાયા બે.	૧૧૨
૨૨૯ ખંધેકો ખંધા મીલે.	૨૦૮
૨૪૨ બકુલાધિન ભગવાન સહુ લહે.	૨૧૦
૨૨૫ બકિતથી કોઇ ન મ્હોડું.	૨૦૭
૨૩૩ બંતોનાં કરે છે ભય હરી હરિ કાજ.	૨૦૯
૧૭૬ ભગવન્તમનન્તમજ્ઞં બજરે.	૧૭૨
૧૫૯ ભગવાન ભક્તિ મને આપોરે.	૧૬૨
૧૪૪ ભજ (મન) કૃણુ ખંસીવાલા.	૧૫૧
૧૬૬ ભજ મન ત્રિપુરારી.	૧૬૫
૨૦૫ ભજ મન રામ ચરણ સુખદાઇ. (મૈ.)	૧૯૩
૧૪૦ ભજ મન રામ રામ રામ. [ધૂન.]	૧૪૮
૮૭ ભજ ભે રામ દયાધનકું.	૧૧૧
૫૩ બજો રામ, બજો રામ, બજો રામને રે. (ધૂન.)	૮૮
૭૧ બજો સંતો ભાવ થકી ચદુરાય.	૧૦૧
૧૧૨ ભાગ બડે જા ધર સંત પધારે.	૧૨૪
૪૦ ભાવ વશ્ય ભગવાન.	૭૮
૨૫૩ બૂલેલાંને દે છે જાન.	૨૧૨
૧૧૬ મત સોના મુસાફિર નીંદ બરી.	૧૨૭
૧૩૭ મન અમનસ્ક થયા વિણુ જગમાં.	૧૪૪
૧૨૧ મન તું ગોવિંદ ગોવિંદ બોલ રે.	૧૩૦

(૧૨)

૬૯ મન તું શીદ મનસુખા કરે, પ્રભુએ	૧૦૦
૨૭ મન-મૃગદો વશ કરના હોતો.	૫૮
૩૮ મનુવા મેરા જગ ગયા.	૭૭
૧૫૭ મને ઘો દર્શન હવે ગીરિધારી.	૧૬૧
૨૪૭ મને હરિ બજવાની ટેવ પડી.	૨૧૧
૧૧૦ મરવું છે રે, એ નવ ભુલી જાવું.	૧૨૩
૭૬ મલ્યું માનવ તન ભક્તિ કરવા.	૧૦૪
૧૦૩ માયા મર્મ કો કળે, પ્રભુ વિશુ.	૧૧૯
૧૩૬ મારા મન તું ક્યારે પ્રિય પ્રભુને ભેટાડશે રે.	૧૪૫
૨૨૪ માલીકને યત્ને મળવું	૨૦૭
૭૫ મ્હારે તો એક રામ સ્વામિ.	૧૦૪
૨૦૪ મુજે ક્યા હુંડે બંદા. (મૈ.)	૧૬૩
૧૬૭ મૂઠી જગ જાળ હરિ સ્મરી લે તું.	૧૬૬
૨૮૦ મૂલાધારે.	૨૨૩
૪૩ મેરા મન લગા ફરીરીમેં. (મૈ)	૮૧
૨૧૧ મૈ ગુલામ, મૈ ગુલામ. (મૈ.)	૧૯૭
૧૩૫ મોતિ ચરે રે, હંસા મોતિ ચરે.	૧૪૧
૩ યં શૈવાઃ સમુપાસતે.	૩
૯૫ રઘુવીર તુમકો મેરી લાજ.	૧૧૫
૯૬ -કીતો-તું અંધાળ ભાષાન્તર	૧૧૬
૧૯૧ રાજી રાજી રાજી મૈં રામસેં રાજી.	૧૮૪
૫૫ રામ કૃષ્ણ ગોવિંદ બજી લે.	૯૧
૧૦૧ રામ કૃષ્ણ હરિ, જય જય, રામ.	૧૧૮

૪૯ રામ બોલો બાપ, રામ બોલો.	૮૬
૧૨૨ રામ રસ પ્યાલા હે ભરપુર.	૧૩૧
૯૭ રામ રામ બજ સે, પલ પલ૦	૧૧૬
૪૧ રામ સચ્ચિદાનંદ, બજ મન૦	૭૯
૧૮૨ રામ સુમર-રામ સુમર, રામ સુમર. બાપ	૧૭૬
૨૧૨ રામ સુમર સે બાપ, ઝટપટ૦ (મૈ).	૧૯૭
૩૭ રે મન-બાલક મેરે, તું મહાન; મહા	૭૬
૩૪ લક્ષ વિંધરે જીવ તું શિકારી	૭૮
૨૫૦ લાગ હરિ દે સરખો પ્રથુ	૨૧૨
વચનામૃત	૨૮
૧ વન્દે સદ્ગુરમ્	૧
૨૪૫ વસો સમજી નિત હરિજન સાંગે	૨૧૧
૨૫૮ વાલથી તોલાણા, સવા વાલથી તોલાણા રે	૨૧૪
૧૯૮ બહારે આવો વિકૂલ વનમાળા	૧૮૯
૨૫૯ બહાલાંઓના વાલી હરો સાચી રખણાણી રે	૨૧૪
૩ વિચારનું સ્વરૂપ-(સંસ્કૃત ભાષે.)	૬
૧૮૯ વિશ્વમાંહિ દીઠા મેં, વિશ્વનાથ જ્યાં જ્યાં	૧૮૨
૩ વૈરાગ્ય વિચાર (સંસ્કૃત ભાષે.)	૮
૧૬૧ વૈશ્નવ જનતો તેને કહિયે	૧૬૩
૭૬ શબ્દ-વેધી બાણ છોડા, દશરથ રાજ	૭૫
૨૭૪ શાન્તિ શાન્તિ ૐ શાન્તિ	૨૧૭
૧૨૭ શામ સેવીએરે, ગોવિંદ ગાધએરે	૧૩૫
૧૪૮ શીખી સે પાઠ પોતાનો	૧૫૪

૮૨ શ્રી ગુરુ દીવો, ગુરુ દેવતા	૧૦૮
૨૮૭ શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ બળ મન	૨૨૭
૨૨૨ શ્રી વરને બહાલે વરવું	૧૦૭
૨૩૨ શ્રી હરિ ઘો વૈરાગ્ય, રાગ	૨૦૬
૨૩૬ શ્રી હરિનુંજ કરે પ્રિય સેવન, તેજ	૨૦૬
૨૨૬ શ્રી હરિનેજ સ્મરી લ્યો બાધ	૨૦૭
૨૭૨ સજન નિત લ્યો નારાયણ નામ	૨૧૭
૨૬૬ સજનો! શીર ધણી છે દિલ ધારો	૨૧૫
૫૧ સત ચિત આનંદ ધન, સ્વરૂપે હું તો	૮૭
૨૪ સદ્ગુરુ તો મીલે બાધ સહજમે	૫૬
૪૪ સદ્ગુરુ રાયા આવો, આવો મેરે સ્વામી	૮૨
૯૮ સખ મતબલકે યાર, જગતમે સખ	૧૧૭
૧૪૯ સમજણ સારને અહિને	૧૫૫
૨૧૪ સહુ તારીફ છે અલ્લાહ તણી	૧૯૯
૨૪૬ સાચા સંત ખરે જો પરવા	૨૧૧
૨૩૪ સાચા હરિજન જરી તજો ન ધર્મ	૨૦૬
૪ સાધન પંચક સ્તોત્ર (સંસ્કૃત સાથે)	૪
૨૬૦ સાવધ રહી હરિગુણ ગણ ગાઓ	૨૧૪
૧૩૪ સુનું છો થયું રે દેવળ સુનું	૧૪૦
૨૨૮ સેવ કરે થાતું	૨૦૮
૨૬૪ સેવ્યા જેવા છે દેવાધિ દેવજ શ્રી રામ	૨૧૫
૧૧૩ સંત પધાર્યા સજનીરે	૧૨૫
૧૭૧ સંતો કરડા જ્ઞાન હમારા.	૧૬૬

(૧૫)

૬૭ સંતો રામ રટથી જગમાં નહિ મરવું અવતરવું.	૯૮
૧૦૬ હમ બીગરે તો બીગરે બાધ.	૧૨૧
૧૫૫ હમ મગન ભયે ગુર નામમેં.	૧૬૦
૨૪૩ હરિ છઞ્છા અનુસાર, રહેવું શ્રી હરિં.	૨૧૧
૫૯ હરિ ઐ અંતર્યામિ, અમને સુમુદ્ધિ આપજો રે.	૯૩
૯૦ હરિકા બજન કરંગા બે.	૧૧૩
૨૨૧ હરિ જન થઈ રહો સભાગી.	૨૦૭
૨૩૯ હરિ જન મોહે ન વૈભવ પામી.	૨૧૦
૨૬૭ હરિ ન વિસારે તેને હરિ ન વિસારે રે.	૨૧૬
૧૮૭ હરિ નામ સુમર સુખધામ.	૧૭૭
૨૫૨ હરિ નિમિત્તે દેનાર તણો ધન્ય અવતાર.	૨૧૨
૧૧૮ હરિ ખીન તેરા કાન સહાઈ.	૧૨૮
૧૦૭ હરિ બોલો, હરિ બોલો, હરિ બોલો બાધ.	૧૨૧
૧૯૩ હારે અમે બ્રહ્મસિંધુમાંહી સદા બેલીએ.	૧૮૫
૧૭૩ હીન દીન જાત મોરી પંઢરીકે રાયા.	૧૭૧
૮૧ હું તો ધક્કો બન્યો છું હરિના ગાનમા.	૧૦૮
૧૭૭ હુંમાં હુંજ નથી હુંજ નથી	૧૭૩
૨૬૩ હે પ્યારા પરમેશ્વરને પરખી	૨૧૫
૧૬૦ હે ભોળાનાથ દિગંબર	૧૬૨
૭ હે મુમુક્ષુઓ ! સાવધાન થાઓ(સંસ્કૃત સાથે).	૧૦
૨૬૨ હે સજનો ! ગોવિંદના ગુણ ગાઓ	૨૧૫
૯ જ્ઞાનનું સ્વરૂપ (સંસ્કૃત સાથે.)	૧૨
૧૬૭ જ્ઞાની જ્ઞાન દશાની દોર કદી ચૂકે નહિ રે	૧૪૬

શુદ્ધિપત્ર.

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૫	૧૨	બ્રહ્મ	બ્રહ્મની
૧૦	૨	કર્મણઃ	કર્મણા
૧૮	૭	દ્વીર્ઘ	દ્વીર્ઘ
૧૯	૭	(૩કાર)	(૩કાર)
૨૦	૩	ઉપનિષદ્	ઉપનિષત્
૨૨	૪	પ્રણવવ્યક્રમ્યં	પ્રણવવ્યક્રમં
૨૯	૧૦	ખેડાય છે.	ખેશાય છે
૨૯	૧૫	ભ્યારે	ભ્યે કે
૨૯	૧૬	ભ્યારે	છતાં
૩૪	૫	નિર્વિકલ્પમ્	નિર્વિકલ્પમ્
૩૪	૮	પુરાણના	પુરાણનાં
૫૭	૧	ગુરૂ	ગુરૂ ઓ
૭૧	૬	[યોગાવસિષ્ઠમ્]	[યોગવાસિષ્ઠમ્]
૭૮	૨	ધનુઃ	ધનુઃ
૭૮	૩	વેધવ્યં	વેધવ્યં
૭૮	૫	લક્ષ્ય	લક્ષ્યબ્રહ્મ
૮૬	૧	રામ	રામ બોબો
૧૧૧	૧૪	સ્વર્ગમૃત્યુ	સ્વર્ગમૃત્યુ
૧૧૫	૨	૦	અંતરમે ઇશ્વર
		દિખલાવે, બેદ બાવ મિટ ભવે;	
૧૩૧	૧૨	સુતરકી	સુરતકી
૧૩૪	૧૧	ભય	ભયા
૧૬૫	૨	વિચારા	વિસારા
૧૬૮	૬	શકે	શકે ન
૧૮૯	૭	સુરા પદાવત સુલુકા	સુડા પદાવત મલુકા
૨૨૧	૧૪	ગ	સંગ



परमहंस श्री परमानंदजी.

१२७४१



श्रीसद्गुरवे परमात्मने नमः ॥

॥ ॐ श्री ॥

वन्दे सद्गुरुम् ।

१ पद. [वन्दे मातरम्—लयः]

वन्दे सद्गुरुम् ।

रुचिरम्, नृहरिम्, त्रिभुवनमोहनम्,

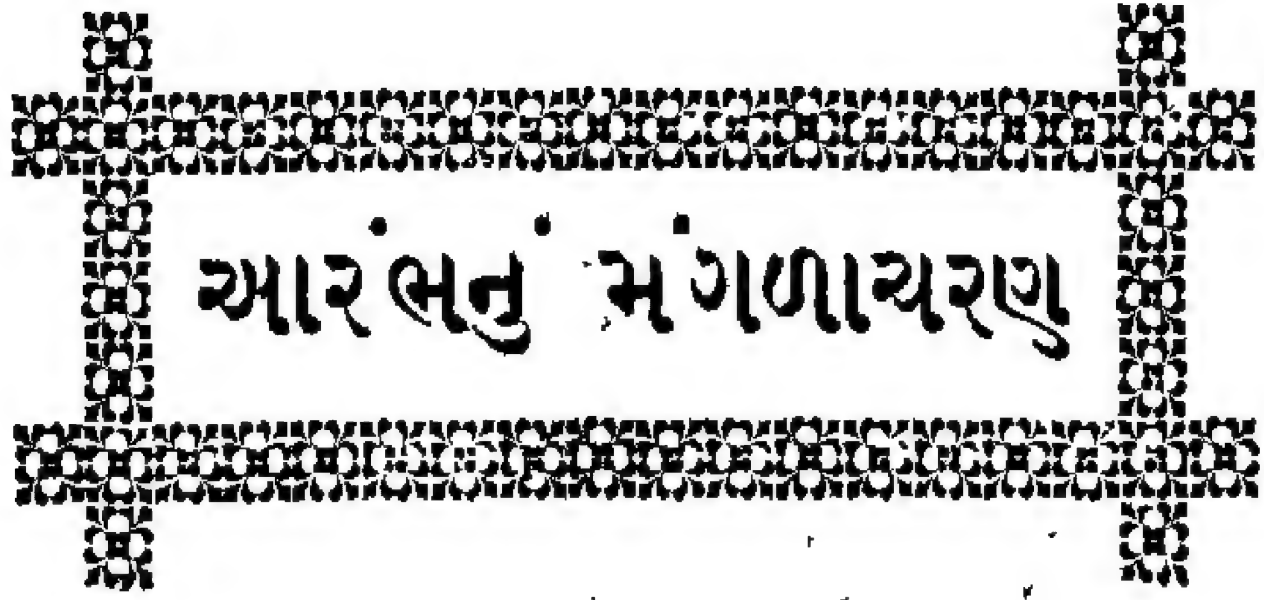
भक्तवत्सलम्, नागरम् । वन्दे० ।

शशिभुजम्, हसितयुताम्बुजम्,

पद्महितदम्, सुमधुरशासनम् ।

कृपाकरम्, वरदपुरन्दरम्

सकलम्—अकलम्—श्रीवरम्—वन्दे० ।



२

“ ॐ सत्यं ज्ञानमनंतं यन्निष्कलं निष्क्रियं परम् ।
अद्वितीयं निर्विशेषं ब्रह्म तत्समुपास्महे ”

“ शंकरं शंकराचार्यं केशवं बादरायणम् ।
सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ”

“ अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ”

“ ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्तिम् ।
द्वन्द्वातीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यम् ॥
एकं नित्यं विमलमचलं सर्वधीसाक्षिभूतम् ।
भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि” ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

(૩)

૩

યં શૈવાઃ સમુપાસતે શિવ ઇતિ બ્રહ્મેતિ વેદાન્તિનો,
બૌદ્ધાઃ બુદ્ધ ઇતિ પ્રમાણપટ્વઃ કર્તેતિ નૈયાયિકાઃ ।

અર્હન્નિત્યથ જૈનશાસનરતાઃ કર્મેતિ મીમાસકાઃ,
સોડયં નો વિદ્ધાતુ વાંછિતફલં ત્રૈલોક્યનાથો હરિઃ ॥

૨

જેને શૈવજનો પુજે શિવ કહી, વેદાન્તમાં બ્રહ્મ જે,
બૌદ્ધો બુદ્ધ કહે, પુજે જીવજનો અર્હંત તેને કહે;
માને જૈમિનિસૂત્રને અનુસરી, મીમાંસકો કર્મને,
કર્તા-સત્ય, પ્રમાણ શાસ્ત્રથી કહે નૈયાયિકો જેહને;
(શાંડિલ્યાદિ મહર્ષિઓ કહિ ગયા, જે સૃષ્ટિથી ભિન્ન છે,
સ્વામિ-સેવક ભાવ રાખી વિભુને શ્રદ્ધા થકી જે પુજે;
એવા દેવ અર્થિત્ય સત્ય સધળે, સત્તાથકી વ્યાપ્ત જે,)
હ્રો તે મનવાંછિતાર્થ સધળા ત્રૈલોક્યના નાથ જે,

(४)

४. अथ साधनपंचकस्तोत्रम् ।

श्रीगणेशाय नमः ।

देहो निर्यमधीयता तदुदितं कर्म स्वनुष्ठीयताम्
तन्नेत्रस्य विधीयतामपचितिः काम्ये मतिस्त्यज्यताम् ।
पापौघः परिधूयता भवमुखे दोषोऽनुसंधीयताम्
आत्मेच्छा व्यवसीयतां निजगृहा-तूर्णं विनिर्गम्यताम् ॥१॥

संगः मृत्युं विधीयता भगवतो भक्तिर्दृढाधीयताम्
ज्ञान्त्यादिः परिचीयता दृढतरं कर्माशु संन्यस्यताम् ।
सद्विद्वन्नुपगर्पतामनुदिनं तत्पादुके सेव्यताम्
ब्रह्मैवाक्षरमर्थ्यता श्रुतिशिरोवाक्यं समाकर्ण्यताम् ॥२॥

वाच्यार्थश्च विचार्यता श्रुतिशिरःपक्षः समाश्रीयताम्
दुस्तर्कात्मविगम्यतां श्रुतिमतस्तर्कोऽनुसंधीयताम् ।
ब्रह्मास्मीति विभाव्यतामहरहो गर्वः परित्यज्यताम्
देहेऽहंमतिरुज्ज्वयतां बुधजनैर्वादः समुत्सृज्यताम् ॥३॥

शुद्धयर्थश्च चिकित्स्यता प्रतिदिनं भिक्षौषधं भुज्यताम्
स्वाह्वनं न तु याच्यता विधिवशात्प्राप्तेन संतुष्यताम् ।
शीतोष्णादि विषह्यतां न तु वृथा वाक्यं समुच्चार्यताम्

૪ અથ સાધનપંચક સ્તોત્ર : -શ્રીગણેશાય નમઃ

૧. નિત્ય વેદનું અધ્યયન કરવું, તેમા કહેલા કર્મનું સારી રીતે અનુષ્ઠાન કરવું, તે કર્મ વડે ઇશ્વરની પૂજન કરવી, કામ્ય કર્મમા રહેલી પ્રીતિ મૂકી દેવી, પાપના સમુદત્તે સારી રીતે ઘોષ નાખવો, સંસારના સુખમા દોપનું અનુસંધાન કરવું. આત્માને જાણવાની દૃઢ ઇચ્છા કરવી, તે (પછી) પોતાના ધરમાથી શીઘ્ર નીકળી જવું. (વિવિધા સન્યાસ ધારણ કરવો.)

૨. (પછી) સત્પુરુષોનો સમાગમ કરવો, પવનાત્માની દૃઢ ભક્તિ કરવી, શાંતિ આદિ (શુભ ગુણો) નો સારી રીતે સંપ્રદ કરવો, વધારે દૃઢતાથી કર્મનો શીઘ્ર સારી રીતે ત્યાગ કરવો, સારા વિદ્વાન (શ્રોત્રિય-બ્રહ્મનિષ્ઠ) પુરુષનું શરણ અડણ કરવું, પ્રતિ દિવસ તેમની પાદુકાનું સેવન કરવું, (તેમની પાસે) એક અવિનાશી બ્રહ્મ (ના ઉપદેશ ની) (એકાક્ષરી પ્રણવ બ્રહ્મની) પ્રાર્થના કરવી. (તે તેમની પાસેથી) ઉપનિષદોના વાક્યોનું સાવધાનતાપૂર્વક શ્રવણ કરવું

૩. (પછી તે) વાક્યના અર્થનો વિચાર કરવો, વેદાતના પક્ષનો સારી રીતે આશ્રય કરવો, કુતર્કથી સારી રીતે વિવાદ પામવું, શ્રુતિને અનુકુળ એવા તર્કનું (વારંવાર) અનુસંધાન પામવું, “હુ બ્રહ્મ જ છું” એવી (દૃઢ) ભાવના નિત્યપ્રતિ કરવી, મિથ્યાભિમાનનો પરિત્યાગ કરવો, શરીરમા રહેલી હુંપણાની યુદ્ધિને લજ્જા દેવી, તે જ્ઞાની પુરુષોની સાથેના વાદનો પરિત્યાગ કરવો.

૪. ભૂખરૂપ રોગની ચિકિત્સા કરવી (ઉપાય કરવો), -પ્રતિ દિવસ ભિક્ષાત્રરૂપ ઓપડ ખાવું, પરંતુ સ્વાદવાળા અન્નની માગણી ન કરવી-પ્રારબ્ધથી પ્રાપ્ત થએલાવડે સંતોષ રાખવો, ટાદ તડકા આદિને

(६)

औदासीन्यमभीप्स्यतां जनकृपानैष्ठुर्यमुत्सृज्यताम् ॥४॥

एकान्ते सुखमास्यतां परतरे चेतः समाधीयताम्
पूर्णात्मा सुसमीक्ष्यतां जगदिदं तद्बाधितं दृश्यताम् ।

प्राक्कर्म प्रविलाप्यतां चित्तिबलान्नाप्युत्तरैः श्लिष्यताम्
प्रारब्धं त्विह भुज्यतामथ परब्रह्मात्मना स्थीयताम् ॥५॥

इति श्रीमच्छंकराचार्यविरचितं साधनपंचकस्तोत्रं संपूर्णम् ।

५ ॥ विचारस्वरूपमाह ॥

कोऽहं कथमिदं जातं को वै कर्ताऽस्य विद्यते ।

उपादानं किमस्तीह विचारः सोऽयमीदृशः ॥१॥

नाहं भूतगणो देहो नाहं चाक्षगणस्तथा ।

एतद्विलक्षणः कश्चिद्विचारः सोऽयमीदृशः ॥२॥

• अज्ञानात्प्रभवं सर्वं ज्ञानेन प्रविलीयते ।

संकल्पो विविधः कर्ता विचारः सोऽयमीदृशः ॥३॥

एतयोर्थदुपादानमेकं सूक्ष्मं सदव्ययम्

यथैव मृदूयदीनां विचारः सोऽयमीदृशः ॥४॥

સારી રીતે, સહન કરવાં, તથા પ્રયોજન વિનાનું વચન ન બોલવું, ઉદાસીનપણાને, સર્વ ભણીથી ધ્વંસવું, (તે) મનુષ્યો ઉપર કૃપા કરવાનું તથા નિર્દયતા કરવાનું મુકી દેવું.

૫. એકાંતમા સુખપૂર્વક બેસવું, માયાથી પરમાં (બ્રહ્મમાં) ચિત્તને સારી રીતે એકાગ્ર કરવું, પૂર્ણાત્માનો સારી રીતે સાક્ષાત્કાર કરવો, તે (પૂર્ણાત્મા) વડે આ જગતને બાધ પામેલું જોવું, (કલ્પિત જોવું,) ચૈતન્યના સામર્થ્યથી સંચિત કર્મોનો સારી રીતે લય કરવો, ઉત્તરોની (ક્રિયામાણુકર્મોની) સાથે પણ ન જોડાવું, (અભિમાન ન કરવો), અહિં પ્રારબ્ધ તો ભોગવવું ને પછી (પ્રારબ્ધ કર્મની સમાપ્તિ પછી વિદેહમુક્તિકાલમા) પરબ્રહ્મરૂપે સ્થિતિ કરવી.*

(ઘટિ શ્રીમત્ શંકરાચાર્યે રચેલ સાધનપંચકસ્તોત્ર સમાપ્ત.)

૫ વિચારનું સ્વરૂપ કહે છે :-

૧ હું કોણ છું, આ (દશ્ય જગત) કેવી રીતે ઉત્પન્ન થયું, આનો કર્તા કોણ છે, આ દશ્ય જગતનું ઉપાદાન કારણ શું (તે શેમાંથી બનેલું છે)? આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૨ હું (પંચ) ભૂતના સમૂહરૂપ દેહ નથી, તેમ હું ઇન્દ્રિયોનો

જ્ઞાવાર્થ-અહિં પરબ્રહ્મ રૂપે સ્થિતિ કરવી જોઈએ, એવું વિધાન નથી, પણ તેમની પરબ્રહ્મરૂપે સ્થિતિ થાય છે એમ વસ્તુ-સ્થિતિનું માત્ર નિરૂપણ જ છે.

૧-૧ પ્રથમ શ્લોકના જ્ઞવામરૂપે દરેક પ્રશ્નના અનુક્રમે શ્લોક ૨, ૩, તે ૪ છે. છેલ્લો (પાંચમો) શ્લોક વિચાર પ્રકરણના ઉપસંહારરૂપ છે.

(८)

अहमेकोऽपि सूक्ष्मश्च ज्ञाता साक्षी सद्व्ययः ।

तदहं नात्र संदेहो विचारः सोयमीदृशः ॥९॥

इति अपरोक्षानुभूतिः श्लोक १२-१६

६ ॥ वैराग्यविचाराः ॥

आदरेण यथा स्तौति धनवन्तं धनेच्छया ।

तथा चेद् विश्वकर्तारं को न मुच्येत बन्धनात् ॥१॥

यथा मुनिपुणः सम्यक् परदोषेक्षणे रतः ।

तथा चेन्निपुणः स्वेषु को न मुच्येत बन्धनात् ॥२॥

धर्माख्याने स्मशाने च रोगिणां या मतिर्भवेत् ।

सा सर्वदैव तिष्ठेच्चेत् को न मुच्येत बन्धनात् ॥३॥

भोजनान्ते स्मशानान्ते मैथुनान्ते च या मतिः

सा मतिश्चेत् सदैव स्यात् को न मुच्येत बन्धनात् ॥४॥

समासक्तं यथा चित्तं जन्तोर्विषयगोचरे ।

यद्येवं ब्रह्मणि स्यात्तत् को न मुच्येत बन्धनात् ॥५॥

(૯)

સમૂહ નથી : એથી વિલક્ષણ કોઈક હું.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૩ બધું (દૃશ્ય જગત) અજ્ઞાનથી ઉત્પન્ન થયેલું છે, અને જ્ઞાનવડે તેનો અત્યંત લય થાય છે. વિવિધ પ્રકારનો સંકલ્પ તેનો કર્તા છે.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૪ જેમ માટી, ઘટ આદિનું કારણ છે, તેમ આ બન્નેનું (પંચભૂત તથા ઇન્દ્રિયોનું : અથવા અજ્ઞાન તથા વિચાર જ્ઞાનનું) જે મૂળ કારણ છે, તે એક, સૂક્ષ્મ, સત્ અને અવિનાશી છે.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૫ હું એક, અને વળી સૂક્ષ્મ, જ્ઞાતા, સાક્ષી, સત્ અને અવિનાશી છું. તેથી હું (બ્રહ્મ) છું તેમાં સંદેહ નથી.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

ઇતિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક ૧૨ થી ૧૬.

૬ વૈરાગ્ય વિચાર

૧ ધનની ઇચ્છાથી ધનવાનની આદર સહિત જેમ સ્તુતિ કરે છે, તેમ જે વિશ્વકર્તાની સ્તુતિ કરે તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

૨ જેમ પારકા દોષ જેવામાં ઘણી હોંશિયારીથી સારી રીતે લાગેલો રહે છે, તેમ જે પોતાના દોષો જેવામાં નિપુણ રહે તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

૩ ધર્માધ્યાન અને સ્મશાનમાં, તેમજ રોગીઓની, જે વૃત્તિ હોય છે, તેવી વૃત્તિ જે સર્વદા રહ્યા કરે તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

७ ॥ भो मुमुक्षवः सावधाना भवत ॥

आशायां बध्यते लोकः कर्मणा परिवद्ध्यते ।

आयुः क्षीणं न जानाति तस्माज्जागृहि जागृहि ॥१॥

कामक्रोधौ लोभमोहौ देहे तिष्ठन्ति तस्कराः ।

हरन्ति ज्ञानरत्नानि तस्माज्जागृहि जागृहि ॥२॥

ऐश्वर्यं स्वप्नसंकाशं यौवनं कुसुमोपमम् ।

क्षणं चंचलमायुष्यं तस्माज्जागृहि जागृहि ॥३॥

माता नास्ति पिता नास्ति नास्ति बन्धुः सहोदरः

अर्थो नास्ति गृहं नास्ति तस्माज्जागृहि जागृहि ॥४॥

जन्मदुःखं जरादुःखं नित्यदुःखं पुनः पुनः ।

संसारसागरे दुःखं तस्माज्जागृहि जागृहि ॥५॥

૪ ભોજનના, સ્મશાનના અને મૈથુનના અંતમાં જેવી મનોવૃત્તિ હોય છે, તેવી વૃત્તિ જો હમેશાં હોય તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય?

૫ વિષયમાં પ્રાણીનું મન જેવું સારી રીતે આસક્ત હોય છે, તેવું જો પ્રહ્મમાં હોય તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

૭ હે મુમુક્ષુઓ ! સાવધાન થાઓ.

૧ લોકો, આશાની અંદર બંધાય છે, કર્મથી ચારે પાસ બંધાય છે, આયુષ્ ક્ષીણ થતું જાણતા નથી. માટે જાગો, જાગો.

૨ દેહમાં કામ, ક્રોધ, લોભ અને મોહ રૂપી તસ્કરો વસે છે, અને જ્ઞાનરૂપી રત્નોતું હરણ કરે છે. માટે જાગો, જાગો.

૩ ઐશ્વર્ય સ્વપ્ન જેવું છે, જીવાની કુલ જેવી (જલદી કરમાઈ જાય તેવી) છે, આયુષ્ય ક્ષણભર અને ચંચળ છે. માટે જાગો, જાગો.

૪ (વાસ્તવિક રીતે કોઈ) માતા નથી, પિતા નથી, બંધુ (કે) સહોદર નથી, અર્થ નથી, (અને) ગૃહ નથી. માટે જાગો, જાગો.

૫ જન્મનું દુઃખ, જરાનું દુઃખ, વારંવાર હમેશાં દુઃખ, (એમ) સંસાર સાગરની અંદર દુઃખ (જ) છે, માટે જાગો, જાગો.

८ ॥ अज्ञानस्वरूपमाह ॥

- आत्मा त्रिनिष्कलो ह्येको देहो बहुभिरावृतः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥१॥
- आत्मा नियामकश्चान्तर्देहो बाह्यो नियम्यकः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥२॥
- आत्मा ज्ञानमयः पुण्यो देहो मांसमयोऽशुचिः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥३॥
- आत्मा प्रकाशकः स्वच्छो देहस्तामस उच्यते ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥४॥
- आत्मा नित्यो हि सद्रूपो देहोऽनित्यो ह्यसन्मयः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥५॥
- इति अपरोक्षानुभूतिः श्लोक १७-२१

९ ॥ ज्ञानस्वरूपमाह ॥

- ब्रह्मैवाहं समः शान्तः सच्चिदानन्दलक्षणः ।
 नहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥१॥

૮ અજ્ઞાનનું સ્વરૂપ કહે છે

૧ આત્મા અંશ રહિત (નિરવયવ) અને એક છે, (જ્યારે) દેહ બહુ બહુ અંશોથી આવૃત છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુએ છે ! (તે બન્ને એક છે એમ જુવે છે) આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોય ?

૨ આત્મા નિયામક અને આંતર છે, (જ્યારે) દેહ નિયમમાં રહેનાર અને બાહ્ય છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ! આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

૩ આત્મા જ્ઞાન-મય, પવિત્ર છે, (જ્યારે) દેહ માંસમય, અપવિત્ર છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે : આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

૪ આત્મા પ્રકાશક, સ્વચ્છ છે, (જ્યારે) દેહ જડ છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ! આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

૫ આત્મા નિત્ય તેમજ સદ્રૂપ (બાધ નહિ પામનાર) છે, (જ્યારે) દેહ અનિત્ય અને અસદ્રૂપ છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ! આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

ઇતિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક ૧૭ થી ૨૧.

૯ જ્ઞાનનું સ્વરૂપ કહે છે.

૧ હું સમ, શાંત, સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપવાળું બ્રહ્મજ છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની પુરુષો જ્ઞાન કહે છે.

(१४)

निर्विकारो निराकारो निर्वद्योऽहमव्ययः ।

नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥२॥

निरामयो निराभासो निर्विकल्पोऽहमाततः ॥

नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥३॥

निर्गुणो निष्क्रियो नित्यो नित्यमुक्तोऽहमच्युतः ॥

नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥४॥

निर्मलो निश्चलोऽनन्तः शुद्धोऽहमजरोऽमरः ।

नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥५॥

इति अपरोक्षानुभूतिः श्लोक २४-२८

॥ १० प्रणवोपासना ॥

ॐकारः सर्ववेदानां सारस्तत्त्वप्रकाशकः ।

तेन चित्तसमाधानं मुमुक्षूणां प्रकाश्यते ॥२॥

“इति सुरेश्वराचार्यः पंचीकरणवार्तिके ”

ॐकारनिर्णय आत्मतत्त्वप्रतिपत्त्युपायत्वं प्रतिपद्यते ।

इति मांडूक्यकारिका शांकरभाष्यम् ।

(૧૫)

૨ હું નિર્વિકાર, નિરાકાર, દોષ રહિત અને અવિનાશી છું.
હું અસત (મિથ્યા) રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની
પુરૂષો જ્ઞાન કહે છે.

૩ હું વ્યાધિ રહિત, આભાસ રહિત, વિકલ્પ રહિત અને
વ્યાપક છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની
પુરૂષો જ્ઞાન કહે છે.

૪ હું નિર્ગુણ, નિષ્ક્રિય, નિત્ય, નિત્યમુક્ત અને અન્યુત
(નાશ પામતો નથી એવો) છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ
(વૃત્તિ) ને જ્ઞાની પુરૂષો જ્ઞાન કહે છે.

૫ હું નિર્મળ, નિશ્ચલ, અનંત, શુદ્ધ, અજર અને અમર
છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની પુરૂષો જ્ઞાન
કહે છે.

ઇતિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક ૨૪ થી ૨૮.

૧૦ પ્રણવની ઉપાસના:-

ઐકાર સર્વ વેદનો સાર અને તત્ત્વનો પ્રકાશક છે. તે વડે
મુમુક્ષુઓનાં ચિત્તનું સમાધાન થાય છે - તે સ્મૃત કરવામાં આવે છે.

[ઇતિ પંચીકરણ વાર્તિકમાં સુરેશ્વરાચાર્ય.]

ઐકારનો નિર્ણય, આત્મતત્ત્વની પ્રાપ્તિના ઉપાય રૂપ છે.

[ઇતિ માંડૂક્ય કારિકા-શાંકરભાષ્ય.]

“ समाहितेनोङ्कारोच्चारणे यच्चैतन्यं स्फुरति तदोङ्कार—
सामीप्यादेव शाखाचन्द्रन्यायेनोङ्कारशब्देन लक्ष्यते
तेन लक्षणयोङ्कारनिर्णयो ब्रह्मधीहेतुः ” ॥

इति माण्डूक्यकारिका—शांकरभाष्य—आनन्दगिरिटीका ।

ॐ—ओमित्येतत्—ओमित्यक्षरस्य ब्रह्मवाचकत्वाद्
ब्रह्मप्रतीकत्वाच्चौमित्याकारकमेव तत्पदमित्यर्थः ।

यस्य शब्दस्योच्चारणे यद्वस्तु स्फुरति तत्तस्य वाच्यमिति प्रसिद्धम् ।
समाहितचित्तस्यो (अर्थात् अविक्षिप्त चित्तस्यो) उङ्कारोच्चारणे यत्
साक्षिचैतन्यं स्फुरति तदोङ्कारगमवलम्ब्य तद्वाच्यं ‘ ब्रह्माहमस्मीति ’
ध्यायेत् ॥

[अहंप्रहोषासनाथवा ध्यानम्]

तत्राप्यसमर्थं ॐ शब्दे एव ब्रह्मदृष्टिं कुर्यात् ॥

॥ प्रतीकोपासना ॥

इति उपनिषद् अमरदासटीका ।

“ ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्मामनुस्मरन् ।

यः प्रयाति त्यजन्देहं स याति धरमां मतिम् ॥

अनन्यचेताः सततं यो मां स्मरति नित्यशः ।

तस्याहं मुलमः पार्थ नित्ययुक्तस्ययोगिनः ” ॥

इति. गीता. अ. ८ श्लोक १३—१४

(૧૭)

શાંત મનથી, ઔંકારના ઉચ્ચાર વખતે, જે ચૈતન્યનું સ્ફુરણ થાય છે, તે (ચૈતન્ય) શાખાચંદ્ર ન્યાય મુજબ, ઔંકારની સમીપ હોવાથી, ઔંકાર શબ્દ વડે લક્ષ્ય થાય છે. તે માટે ઔંકારનો નિર્ણય લક્ષણાવૃત્તિ વડે, બ્રહ્માકારવૃત્તિ પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન છે.

[ઇતિ માંડૂક્યકારિકા-શાંકરભાષ્ય-આનંદગિરિ ટીકા.]

ઔં-ઔં એ, તે (પદ) છે-ઔં એ અક્ષર, બ્રહ્મનો વાચક હોવાથી, તેમ જ બ્રહ્મની પ્રતીક હોવાથી, તે પદ “ ઔં ” આકૃતિવાળું જ છે, એવો અર્થ થાય છે. જે શબ્દનો ઉચ્ચાર કરવાથી જે વસ્તુનું સ્ફુરણ થાય છે, તે વસ્તુ, તે શબ્દની વાચ્ય છે, એ પ્રસિદ્ધ છે. શાંત એટલે વિક્ષેપ રહિત ચિત્તવાળાને ઔંકારના ઉચ્ચાર વખતે જે શાક્ષી ચૈતન્યનું સ્ફુરણ થાય છે, તે ઔંકારનું અવલંબન કરીને, તેનું વાચ્ય “ હું, બ્રહ્મ હું ” એમ ધ્યાન કરવું-(અહંબ્રહ્મ ઉપાસના કે ધ્યાન). તેમા પણ અસમર્થ અધિકારીએ, ઔ શબ્દમાં જ બ્રહ્મદષ્ટિ કરવી-(પ્રતીક ઉપાસના.)

(ઇતિ ઉપનિષદ્-અમરદાસ ટીકા.)

“ ઔં ” એજ એકાક્ષરી બ્રહ્મનો જાપ કરતો અને મ્હાઈ સ્મરણ (ધ્યાન) કરતો કરતો, જે દેહ ત્યજી પ્રયાણ કરે છે, તે પરમ ગતિને પામે છે.

હે પાર્થ ! અનન્ય ચિત્તવાળો થઈ, જે સતત (સદા સર્વદા) તેમજ હર હમેશા મ્હાઈ સ્મરણ કરે છે, તેવા નિત્ય યુક્ત યોગીને હું સુલભ છું.

[ઇતિ ભગવદ્ગીતા અ. ૮ શ્લોક ૧૩-૧૪.]

(१८)

१० ॥ प्रणवध्यानम् ॥

“ ॐ इत्यात्मानं युंजीत ”

ओमित्येवं [प्रणवालम्बनेन] ध्यायथ आत्मनम् ।

एतत् (प्रणवाख्यं—ॐ) आलम्बनं श्रेष्ठम् ॥

॥ श्रुतिः ॥

बुद्धतत्त्वेन धीदोषशून्येनैकान्तवासिना ।

दीर्घं प्रणवमुच्चार्य मनोराज्यं विजीयते ॥

जिते तस्मिन्वृत्तिशून्यं मनस्तिष्ठति मूकवत् ।

इति पंचदशी द्वैतविवेकप्रकरणम् श्लोक ६२-६३

दीर्घमोकारमुच्चार्य नादान्ते निर्विकल्पकम् ।

चित्तं कृत्वा यथाशक्ति स्वात्मतत्त्वे स्थिरो भवेत् ॥

मंत्रार्थे प्रणवं दीर्घमुक्त्वा चित्तं विलापयेत् ।

अमूर्तमद्वयं ब्रह्मानुभवन् वर्तते तदा ॥

। इति अनुभूतिप्रकाशः ।

नष्टे पूर्वविकल्पे तु यावदन्यस्य नोदयः ।

निर्विकल्पकचैतन्यं स्पष्टं तावद्विभासते ॥

एकद्वित्रिक्षणेष्वेवं विकल्पस्य निरोधनम् ।

क्रमेणाभ्यस्यतां यत्नाद्ब्रह्मानुभवकांक्षिभिः ॥

॥ इति लघुवाक्यवृत्तिः ॥ श्लो. ११-१२

(૧૯)

૧૦ પ્રણવનું ધ્યાન:-

“ ઐ-એમ કરી, મનને (બ્રહ્મમાં) લગાવવું. ”

“ ઐ-એ પ્રમાણે (પ્રણવનું અવલંબન કરી) આત્માનું ધ્યાન કરો. ”

“ (પ્રણવ નામનું ઐ) એ અવલંબન શ્રેષ્ઠ છે. ”

॥ શ્રુતિ ॥

તત્ત્વને જાણનાર, બુદ્ધિ દોષ રહિત અને એકાંતમાં રહેનાર (અધિકારી) લાંબા સ્વરે પ્રણવ (અકાર) નો ઉચ્ચાર કરી મનોરાજ્ય જીતી શકે છે. તેને (મનોરાજ્યને) જીતાતાં વૃત્તિ (સ્ફુરણ) રહિત થએલું મન મુંગા જેવું (અવાક-વાણી વ્યાપાર વિનાનું) થઈ રહે છે.

(ઇતિ પંચદશી દ્વૈતવિવેક પ્રકરણ શ્લોક ૬૨-૬૩.)

ઐકારનો દીર્ઘ ઉચ્ચાર કરી, નાદને અંતે વિકલ્પ રહિત ચિત્ત કરી, શક્તિ પ્રમાણે, આત્મતત્ત્વમાં સ્થિર થવું. જ્યારે દીર્ઘ પ્રણવ બોલીને (ઐ) મંત્રના અર્થમાં ચિત્તનો લય કરે, ત્યારે (અધિકારી) નિરાકાર, અદ્વય બ્રહ્મનો અનુભવ કરતો થાય છે.

(ઇતિ અનુભૂતિ પ્રકાશ)

પૂર્વ વિકલ્પનો નાશ થયા પછી બીજા વિકલ્પનો ઉદય ન થાય ત્યાં સુધીમાં વિકલ્પ રહિત ચૈતન્ય સ્પષ્ટ લાસે છે. બ્રહ્માનુભવની ઇચ્છાવાળાએ ધીમે ધીમે અને યત્નથી આ પ્રમાણે ઐક, બે, ત્રણ ક્ષણ પર્યંત વિકલ્પના નિરોધનો અભ્યાસ કરવો.

(ઇતિ લક્ષ્મવાક્યવૃત્તિ)

आत्मानमणिं कृत्वा प्रणवं चोत्तरारणिम् ।

ध्यानं (ज्ञानं) निर्मथमाभ्यासात्पदां दहति पण्डितः ॥

॥ इति कैवल्योपनिषद्मंत्र १३ ॥

११ ॥ ॐकारजपस्तध्यानंच ॥

तस्य वाचकः प्रणवः ॥

तज्जपस्तदर्थभावनम् ॥

ततः प्रत्यक्चेतनाधिगमोऽप्यन्तरायाभावश्च ॥

इति. पा. योगसूत्र समाधिर्पाद.

सूत्र-२७-२८-२९

पद्मासनं समास्थः समक्वायशिरोधरः ।

नासाग्रदृष्टिरेकान्ते जपेदोङ्कारमव्ययम् ॥

इति गोरक्षपद्धति श० १ श्लो० ८३

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि यो जपेत्प्रणवसंदा

न स लिप्यति पापेन पद्मपत्रमिवाम्बुजा ।

इतियोगचूडामण्युषनिषदि.

सर्वेषां जपसूक्तानामृचां च यजुषां तथा ।

साम्नां चैकाक्षरादीनां गायत्री परमो जपः ॥

(૨૧)

મનને (નીચેની) અરણી બનાવી, અને પ્રણવને ઉપરની અરણી બનાવી, ધ્યાન (જ્ઞાન) રૂપી મંથનના અભ્યાસવડે, વિદ્વાન બંધનને બાળી દે છે.

(ઇતિ કૈવલ્યોપનિષદ્ મંત્ર ૧૩)

૧૧ ઝંકારનો જપ તથા ધ્યાન

તેનો (ઇશ્વરનો) વાચક પ્રણવ છે. તે (પ્રણવ) નો જપ કરવો અને તેના અર્થની ભાવના કરવી. તેથી સાક્ષી ચૈતન્યનો સાક્ષાત્કાર અને વિદ્વાનો અભાવ થાય છે.

(ઇતિ શાત્વજસ યોગસૂત્ર સમાધિપાદ સૂત્ર ૨૭-૨૮-૨૯)

પદ્માસન વાળીને, શરીર તથા મસ્તક સીધાં રાખી, નાસિકાના અગ્રભાગ ઉપર દૃષ્ટિ રાખી, એકાન્તમાં અવિનાશી ઝંકારનો જપ કરવો.

(ઇતિ ગૌરક્ષપદ્ધતિ. શતક ૧ શ્લોક. ૮૩)

પવિત્ર હોય કે અપવિત્ર હોય, તોપણ જે હંમેશાં પ્રણવનો જપ કરે છે, તે મનુષ્ય, જેમ કમળનું પત્ર જળથી લેપાતું નથી, તેમ, પાપથી લેપાતો નથી.

[ઇતિ યોગચૂડામણિ ઉપનિષદ્માં]

અષ્ટાં જપઃ સૂક્તો, મઃગ્વેદનાં સૂક્તો, યજુર્વેદનાં સૂક્તો તથા એકાક્ષરાદિ સામ સૂક્તોમાં ગાયત્રી મહાન જપ છે. અને તે (ગાયત્રી

(२२)

तस्य चैव तु ॐकारो *ब्राह्मणाय उपासते ।

इति पाराशरस्मृतिः

तैलधारामिवाच्छिन्नं दीर्घघण्टानिनादवत् ।

अवाच्यं प्रणवव्यङ्ग्यं यस्तं वेद स वेदवित् ॥

अमात्रं शब्दरहितं स्वरव्यंजनवर्जितम् ।

बिन्दुनादकलातीतं यस्तं वेद स वेदवित् ॥

इति ध्यानबिन्दूपनिषदि तथा उत्तरगीतायाम्

“ ॐकारव्वनिनादेन वायोः संहरणान्तिकम् ।

निरालम्बं समुद्दिश्य यत्र नादो लयंगतः ।

तद्विष्णोः परमं पदम् ॥ ”

इति उत्तरगीतायाम् ॥

प्रणवो धनुः शरोह्यात्मा ब्रह्म तल्लक्ष्यमुच्यते ।

अप्रमत्तेन वेद्व्यं शरवत्तन्मयो भवेत् ॥

इति मुण्डकोपनिषदि.

ब्रह्मैवास्मीति सद्वृत्त्या निरालम्बतयास्थितिः ।

ध्यानशब्देन विख्याता परमानन्ददायिनी ॥

इति अपरोक्षानुभूतिः श्लो० १२३ ॥

* ब्रह्मभवितुमिच्छुः—मुमुक्षुः इति ब्राह्मणः ।

૪૫) માં પણ ઉપાસક *બ્રાહ્મણને માટે તો ઐકારજ (શ્રેષ્ઠ) છે.

[ઇતિ પારાશર સ્મૃતિ.]

તેલની ધારા માફક અવિચ્છિન્ન, ઘંટાના દીર્ઘ રણુકારના જેવું, અવાચ્ય અને પ્રણવથી પ્રતીત થતું (એવું તત્વ) જે જાણે છે, તે વેદ જાણનારો છે.

માત્રા વગરનું; શબ્દ વગરનું; સ્વર તેમજ અંજન વગરનું; શિદ્ધ નાદ, અને ક્ષાથી પર; (એવું તત્વ) જે જાણે છે તે વેદ જાણનારો છે.

(ઇતિ ધ્યાનગિન્દ્રપનિષદ અને ઉત્તર ગીતામા.)

ઐકાર શબ્દના ઉચ્ચાર વડે નિશ્વાસની લગભગ સમાપ્તિ થતામાં, અવલંબન વિનાની સ્થિતિને લક્ષ્ય કરીને જ્યાં નાદ લય પામે છે, તે વિષ્ણુનું પરમ પદ છે.

(ઇતિ ઉત્તર ગીતામા.)

પ્રણવ એ ધનુષ છે, ચિત્ત એ શર (બાણ) છે, બ્રહ્મ તેનું લક્ષ્ય કહેવાય છે. પ્રમાદ રહિત થઈ (લક્ષ્યનો) વેધ કરવો અને બાણની માફક (બ્રહ્મમાં) તન્મય થવું.

(ઇતિ મુંડકોપનિષદમાં.)

(હું) બ્રહ્મજ છું, આ સત્યવૃત્તિવડે (કોઈપણ પ્રમાણવડે બાધ નહિ પામનાર વૃત્તિનું અવલંબન લઈને) નિરાલમ્બરૂપ વડે પરમાનંદ દેનારી (જે) સ્થિતિ, (તે) ધ્યાન શબ્દવડે પ્રસિદ્ધ (છે).

[ઇતિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક. ૧૨૩].

*બ્રહ્મરૂપ થવાની ઇચ્છાવાળો મુમુક્ષુ એ બ્રાહ્મણ.

(२४)

लक्ष्ये ब्रह्मणि मानसं दृढतरं संस्थाप्य बाह्येन्द्रियं ।
स्वस्थाने विनिवेश्य निश्चलतनुश्चोपेक्ष्य देहस्थितिम् ॥
ब्रह्मात्मैक्यमुपेत्य तन्मयतया चाखण्डवृत्त्यानिशम् ।
ब्रह्मानन्दरसं पिबात्मनि मुदा शून्यैः किमन्यैर्भृशम् ॥

इति विवेकचूडामणिः । श्लोक ३७८

हरिः ॐ तत्सत्

हरिः ॐ तत्सत्

१२ अथ परापूजा प्रारभ्यते ।

। श्रीगणेशाय नमः ।

पूर्णस्यावाहनं कुत्र सर्वाधारस्य चासनम् ।
स्वच्छस्य पाद्यमर्घ्यं च शुद्धस्याचमनं कुतः ॥१॥
निर्मलस्य कुतः स्नानं वस्त्रं विश्वोदरस्य च ।
निरालम्बस्योपवीतं पुष्पं निर्वासनस्य च ॥२॥
निर्लपस्य कुतो गन्धो रम्यस्याभरणं कुतः ।
नित्यतृप्तस्य नैवेद्यं तांबूलं च कुतो विभोः ॥३॥
प्रदक्षिणा ह्यनंतस्य हृदयस्य कुतो नतिः ।
वेदवाक्यैस्त्वेद्यस्य कुतः स्तोत्रं विधीयते ॥४॥

(૨૫)

લક્ષ્ય બ્રહ્મમાં મનને નિશ્ચલ સ્થાપન કરીને, બહારની ઈન્દ્રિયોને પોતપોતાના ગોલકોમાં સ્થિર કરીને, અચલ શરીરવાળો (થઈ), તથા શરીરની સ્થિતિની ઉપેક્ષા કરી (દેહાધ્યાસ ભૂલીને) બ્રહ્મ અને આત્માના એકપણાને પામી, તન્મયપણાવડે, અખંડ વૃત્તિથી, (તું) બ્રહ્માનંદરૂપ અમૃતનું, પ્રસન્નતાવડે, નિરંતર (પોતાના) અંતઃકરણમાં પાન કર. અન્ય (૧૯) ક્ષુન્ધ (સાધનો) વડે શું વધારે (મળવાનું છે) ?
(ઇતિ વિવેક ચૂડામણિ-શ્લોક. ૩૭૮.)

હરિઃ ૐ તતસત

૧૨ અથ પરાપૂજનો પ્રારંભ થાય છે:—

શ્રી ગણેશાય નમઃ :

૧. પૂર્ણનું (વણિ) આવાહન ક્યા (કરવું) ? સર્વના આધારભૂતને (વણિ) આસન ક્યા (દેવું) ? સ્વચ્છ ને (વણી) પાદ અને અર્ધ્ય કેવી રીતે (આપવા) ? અને શુદ્ધને (વણિ) આચમન કેવું ?

૨. નિર્મળને સ્નાન શું, જેના ઉદરમાં વિશ્વ છે તેને વસ્ત્ર શું, આલંબનની જરૂર વગરનાને (વણિ) ઉપવીત શું, અને વાસના-રહિતને પુષ્પ શું ?

૩. નિર્લેપને (વણિ) સુગંધી પદાર્થો શા માટે ! રમ્યને આભારણુ શા માટે ! નિત્ય તૃપ્તને નૈવેદ્ય શા માટે ! અને સર્વ વ્યાપકને તાબૂલ શા માટે ?

૪. અનંતની વણિ પ્રદક્ષિણા કેવી રીતે થાય, અદ્વયને નમસ્કાર કેમ સંભવે. વેદનાં વાક્યોથી પણ ન જાણી શકાય એવાનું, સ્તોત્ર શી રીતે થઈ શકે ?

(२६)

स्वयंप्रकाशमानस्य कुतो नीराजनं विभोः ।

अंतर्बहिश्च पूर्णस्य कथमुद्रासनं भवेत् ॥५॥

एवमेव परापूजा सर्वावस्थासु सर्वदा ।

एकबुद्ध्या तु देवेशे विधेया ब्रह्मवित्तमैः ॥६॥

इति परापूजासमाप्ता ॥

(૨૭)

૫. શ્વયંપ્રકાશમાન સર્વ વ્યાપકની (વળિ) આરતી ક્યાંથી
(ઉતારાય)? અંદરને બહાર ને પૂર્ણ છે એવા પરમાત્માનું (વળિ)
વિસર્જન કેમ કરી કરવું?

૬. આ પ્રમાણેજ સર્વ સ્થિતિમાં, સર્વ વખતે, અદ્વૈત વૃત્તિ
વડે, શ્રેષ્ઠ બ્રહ્મવેત્તાઓએ દેવોના પણ દેવની પરાપૂજા કરવી.

ધૃતિ પરાપૂજા સમાપ્ત.

॥ હરિઃ ૐ તતસત ॥

(૨૮)

વચનામૃત.

૧

ધુરસ્ય ધારા નિશિતા દુરત્યયા દુર્ગ પદં તત્કલ્પયો વદન્તિ ।

[કઠોપનિષદ્]

અર્થ:-તે (મુકિતનું) દુર્ગમ પદ અસ્થાની તીક્ષ્ણ અને દુઃસહ ધારા રૂપ છે, એમ કવિઓ કહે છે.

(કઠોપનિષદ્)

૨

ન હિ કલ્યાણકૃત્કશ્ચિદ્દુર્ગતિં તાત ગચ્છતિ ॥

(શ્રીભગવદ્ગીતા)

અર્થ:-હે તાત (અર્જુન) કલ્યાણ કરવાવાળો કેાઇ પણ દુર્ગતિને પ્રાપ્ત થતોજ નથી.

(શ્રી ભગવદ્ગીતા)

૩

સ્વલ્પમપ્યસ્ય ધર્મસ્ય ત્રાયતે મહતો ભયાત્ ।

(શ્રીભગવદ્ગીતા)

અર્થ:-આ ધર્મનો થોડો પણ અંશ મહાન ભયથી રક્ષણ કરે છે.

(શ્રી ભગવદ્ગીતા)

(૨૯)

૪

ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव भजाम्यहम् ॥

(શ્રીભગવદ્ગીતા)

અર્થ:-જેઓ જે રીતે મારી તરફ આવે છે તેઓને તેજ રીતે હું અનુમહ કરું છું.

(શ્રી ભગવદ્ગીતા)

૫

यावतः कुरुते जंतुः संबन्धान्मनसः प्रियान्
तावन्तोऽस्य निव्रन्यन्ते हृदये शोक-शंकवः ॥

(વિષ્ણુપુરાણ)

અર્થ:-પ્રાણી 'જેટલાં સંબંધ મનને પ્રિય કરે છે, તેટલા તેના હૃદયમાં શોકના ખીલાઓ ખોડાય છે.

(વિષ્ણુ-પુરાણ)

૬

अवश्यं नश्ये देह दुर्मेव यमे द्विषि ।
हास्यं नास्याद्विनिर्याति यत्पुंसामिदमद्भुतम् ॥

[गरुडपुराण]

અર્થ:-જ્યારે દેહ અવશ્ય નાશવંત છે, અને યમ જેવો દુર્મેય શત્રુ છે, ત્યારે મનુષ્યોનાં મુખ ઉપરથી હાસ્ય દૂર નથી થતું એ અદ્ભુત છે.

(ગરુડ પુરાણ)

કુરંગમાતંગપતંગમૃંગમીના હતાઃ પંચભિરેવ પંચ ।

एकः प्रमादी स कथं न हन्यते यः सेवते पंचभिरेव पंच ॥

[गरुડપુરાણ]

અર્થ:-હરણુ, હસ્તી, પતંગ, ભમરો, અને માંછડુ એ પાંચ, પાંચ (ઇન્દ્રિયોમાંની એક એકની લોહપતા) વડેજ નાશ પામે છે. (ત્યારે) જે એકલો પાંચે (ઇન્દ્રિયો) વડે પાંચ (વિષયો) ને સેવે છે તે પ્રમાદી પુરૂષ કેમ ન નાશ પામે ?

(ગરુડ પુરાણ.)

मरणं नाभिनन्देत नाभिनन्देत जीवनम् ॥

[શ્રી મહાભારત]

અર્થ:-મરણને અભિનંદન આપવું નહિ (તેમ) જીવનને આભનંદન આપવું નહિ.

(શ્રી મહાભારત)

उत्सेक उदधेर्यद्वत्कुशाग्रेणैकविन्दुना

मनसो निग्रहस्तद्वद्भवेदपरिखेदतः ॥

(ગૌડપાદકારિકા)

અર્થ:-દર્ભના છેડાવતી એક એક ટીપે સમુદ્ર ઉલ્લેચવાની

(૩૧)

માફક મનનો નિમ્મલ થાકી ન જવાથી (અને પ્રયાસ જરૂરી રાખવાથી) થાય છે.

(ગૌડપંદ કારિકા)

૧૦

પ્રમાદો બ્રહ્મનિષ્ઠાયાં ન કર્તવ્યઃ કદાચન ।

પ્રમાદો મૃત્યુરિત્યાહ ભગવાન્બ્રહ્મણઃ મૃતઃ ॥

(વિવેકચૂડામણિ)

અર્થ:-બ્રહ્મનિષ્ઠાની અંદર કદી પણ પ્રમાદ ન કરવો. પ્રમાદ એ મૃત્યુ છે એમ બ્રહ્માના પુત્ર ભગવાન (સનતકુમાર) કહે છે.

(વિવેક ચૂડામણિ)

૧૧

નાધર્મધ્વરિતો લોકે સદ્યઃ ફલતિ ગૌરિવ

શનૈરાવર્તમાનસ્તુ કર્તુર્મૂલ્લાનિ કૃન્તતિ ॥

અર્થ:-લોકોમાં કરેલો અધર્મ ખેતર (કે ગાય) ની માફક તુરત ફળ આપતો નથી પણ ધીમે ધીમે પાછો ફેરો લઈ કરનારનાં મૂળને કાપી નાખે છે.

૧૨

કર્તવ્યમેવ કર્તવ્યં પ્રાણૈઃ કંઠગતૈરપિ ॥

અર્થ:-પ્રાણ કંઠે આવ્યા હોય તોપણ કર્તવ્ય કરવું જ જોઈએ.

૧૩

યાદૃશી ભાવના યસ્ય સિદ્ધિર્ભવતિ તાદૃશી ॥

(૩૨)

અર્થ:-જેવી જેની ભાવના તેવી સિદ્ધિ થાય છે.

૧૪

ન દેવા દંડમાદાય રક્ષન્તિ પશુપાલવત્ ।

યસ્યાનુગ્રહમિચ્છન્તિ સુબુધ્યા યોજયન્તિ તમ્ ॥

અર્થ:-દેવો લાકડી લઈને ગોવાળની માફક રક્ષણ કરતા નથી.
(પરંતુ) જેઓનો અનુગ્રહ ઇચ્છે છે તેમને સદ્બુદ્ધિ આપે છે.

૧૫

મરણં પ્રકૃતિઃ શરીરિણાં વિકૃતિર્જીવિતમુચ્યતે બુધૈઃ

ક્ષણમવ્યવતિષ્ઠતે શ્વસન્ન્યદિ જન્તુર્નનુ લાભવાનસૌ ॥

(કાલિદાસ)

અર્થ:-મરણ એ સ્વાભાવિક છે, જીવન એ વિકારરૂપ છે, એમ ડાહ્યા પુરૂષો કહે છે. જે પ્રાણી એક ક્ષણ પણ જીવતો રહે તો ખરેખર તેને લાભ છે.

(કાળિદાસ)

૧૬

સતાં સમ્મિદઃ સંગઃ કથમપિ હિ પુણ્યેન ભવતિ ॥

(ભવમૂર્તિ)

અર્થ:-સન્તોનો સંતો સાથે સમાગમ કેાઈ પુણ્યથીજ થાય છે.
(ભવમૂર્તિ).

૧૭

સપદિ વિલયમેતુ રાજલક્ષ્મીરુપરિ પતન્ત્વથવા કૃપાળધારાઃ ।

અપહરતુતરા શિરઃ કૃતાન્તો મમ તુ મનો ન મનાગપૈતુ ધર્માત્ ॥

અર્થ:-રાજ લક્ષ્મી ભલે એકદમ નાશ પામે, અથવા ઉપર તરવારોની ધારીએ પડે, કૃતાન્ત મસ્તક છેદી નામે, પરંતુ માં મન ધર્મથી જરા પણ ચળે નહિ.

૧૮

અદ્યૈવ વા મરણમસ્તુ યુગાન્તરે વા ન્યાય્યાત્પથઃ

પ્રવિચલન્તિ પદં ન ધીરાઃ ॥

અર્થ:-મરણ આજે જ થાઓ કે યુગ પછી થાઓ, (પરંતુ) ધીર પુરુષો ન્યાયને રસ્તેથી એક પદ પણ ડગતા નથી.

૧૯

જાતમેવાન્તકોડન્તાય જરા ચાન્વેતિ દેહિનમ્ ।

અનુષક્તા દ્વયેનૈતે ભાવાઃ સ્થાવર જંગમાઃ ॥

અર્થ:-જન્મતાંની સાથે જ દેહધારીની પગલાડે નાશ કરવા માટે મૃત્યુ અને વૃદ્ધાવસ્થા ચાલે છે. આ બન્ને (મૃત્યુ અને વૃદ્ધાવસ્થા) સ્થાવર અને જંગમ વસ્તુઓ સાથે લાગેલા હોય છે.

समाप्तिनुं मंगळाचरण

“नमस्ते सते ते जगत्कारणाय, नमस्ते चिते सर्व लोकाश्रयाय;
 नमोऽद्वैततत्त्वाय, मुक्तिप्रदाय, नमो ब्रह्मणे व्यापिने शाश्वताय.”

“त्वमेकं शरण्यं त्वमेकं वरेण्यम्, त्वमेकं जगत्पालकं स्वप्रकाशम्;
 त्वमेकं जगत्कर्तृपातृप्रहर्तृ, त्वमेकं परंनिश्चलं निर्विकल्पम्.”

“भयानां भयं भीषणं भीषणानाम्, गतिः प्राणिनां पावनं पावनानाम्;
 महोच्चैः पदानां नियन्तृ त्वमेकम्, परेषां परंरक्षणं रक्षणानाम्.”

“श्रुति स्मृति पुराणानामालयं करुणालयम्;
 नमामि भगवत्पादं शंकरं लोकशंकरम्.”

ॐ शान्ति : शान्ति : शान्ति :



“ **OM** ”

God-Realization: How to Realize.
16 The way to the Realization of Self.

—Swami-Rama.

“ There are two processes in the game of ‘Gilli’. The first is to raise it and the second is to make it fly into the air. ”

Therefore, by this way—first of all the mind is to be raised just a little, and the second process is to shoot it far off in the spiritual atmosphere.

Make the mind run along, go on and on, and on, until it loses all body-consciousness and is God and nothing but God. *Make the mind rise higher by chanting the syllable ‘OM’.*

This Atman, this true Ocean of Reality, this Controlling and Governing Self, this is to be realized, this is to be felt, to be seen, and known in order to be one with the infinite. This true Self or Atman is called the “ I am ”. This true Self, the perfect “I” is beyond cause, and time, and space. This perfect, this true Self is represented by “OM”. “OM” means ‘I am’, and while chanting “OM”, you have not to address

ઈશ્વર સાક્ષાત્કાર

સાક્ષાત્કાર કેમ કરવો:- આત્મ સાક્ષાત્કાર કરવાની રીતિ.
—સ્વામીરામ—

“ ગિફ્લી ” ની રમતમા બે ક્રિયા કરવાની હોય છે; “પહેલી તેને ઉંચી કરવી તે, અને બીજી તેને હવામાં ઉડાડવી તે છે ”

તે પ્રમાણે, આ રીતિએ પહેલાં તો ચિત્તને જરા દિનત કરવાનું છે, (મનનું જરા ઉત્થાન કરવાનું છે) અને બીજી વિધિ એ છે કે તેને આધ્યાત્મિક વાતા વરણુમા દૂર ઉડાડવું. (ગરકાવ કરવું)

જ્યાં લગી ચિત્ત, શરીરનું બધું ભાન ભૂલી જાય, ઇશ્વરમય થાય, અને ઇશ્વર શિવાય કંઈ ન રહે, ત્યાં સુધી ચિત્તને આગળ, આગળ અને આગળ દોડાવો. “ ઓમ ” પદનો ઉચ્ચાર કરી ચિત્તનું ઉત્થાન કરો.

આ આત્મા-સત્યનો આ યથાર્થ સમુદ્ર, આ નિયામક અને શાસક-આત્મા-તેનો સાક્ષાત્કાર કરવાનો છે (તેને) અનુભવવાનો છે, નિહાળવાનો છે અને જાણવાનો છે, કે જેથી અનંત (ઈશ્વર) ની સાથે ઐક્ય પમાય. આ સત્ય સ્વરૂપ, અથવા આત્માને “ હું હું ” એમ કહેવામાં આવે છે. સંપૂર્ણ “ અમ ” રૂપ આ સત્ય આત્મા કારણ, કાલ અને દેશથી પર છે આ સંપૂર્ણ સત્ય આત્માનું “ ઓમ ” પ્રતીક છે. “ ઓમ ” નો અર્થ “ હું હું ” એવો છે. અને “ ઓમ ” પદનો ઉચ્ચાર કરતી વખત તમારે કોઈ બીજાને સંબોધન કરવાનું નથી. “ ઓમ ” નો ઉચ્ચાર કરતી વેળા તમારે થી બહાર રહેલા નેત્રનં તમે બોલાવતા હો, એવું ધારો નહિ. “ ઓમ ” નો ઉચ્ચાર કરતા

yourself to somebody else. While chanting 'OM' think not of some one out side yourself whom you are calling. While chanting ' OM ' you must feel yourself to be one with this true 'I am'. Because ' I ,am ' is everywhere, ond ' I am ' is an unchangeable thing. It is the same ' *I am* ' which was yesterday, and is to-day, as well as it will exist to morrow also. (" I am I " that the 'I' of yesterday is the 'I' of to-day and the 'I' of to-day will be the 'I' of to-morrow; that in spite of all the changes that are happening to the body I yet believe that I am the same I: as:-' I do ' 'I go' 'I dream' 'I sleep' 'I move' and here you will find it claimed that the doing, going, dreaming etc. have been changing but what remained constant *was that 'I'.*-*Suami-Vivekanand*) By this strong feeling, the mind is merged in the Reality. By this strong belief, by this living knowledge of the mind, the mind becomes, as it were. a bubble which bursts into the mighty Ocean of Reality.

This is the way to Realization.

This strong feeling, this living knowledge

વખતે આ સત્ય સ્વરૂપ “ હું છું ” ની સાથે તમારે એકય અનુભવવું જ નોંધવું. કારણ કે “ હું છું ” એ સર્વત્ર છે. અને “ હું છું ” એ અવિકારી વસ્તુ છે. જે “ હું છું ” ગઈ કાલે હતું, આજે છે, તેમજ આવતી કાલે પણ રહેશે, તે એનું એજ છે. (“ હું એ હું છું ”— ગઈ કાલનો “ હું ” એ આજનો “ હું ” છું, અને આજનો “ હું ” એ આવતી કાલનો “ હું ” રહેશે; શરીરમાં તમામ જાતનાં પરિવર્તનો થયાં કરે છે, તે છતાં હું માનું છું કે, હું તો તેનો તેજ “ હું ” છું, જેમકે હું (કામ) કરું છું, હું જાઉં છું, હું સ્વપ્ન જોઉં છું, હું ઉઠું છું, હું ચાલું છું; અને આ ઠેકાણે તમને એ સિદ્ધ થએલું જણાશે કે કરવું, જવું, સ્વપ્ન જોવું વિગેરે કર્યાં કરે છે, પણ જે સ્થિર રહે છે તે “ હું ” છે (સ્વામી વિવેકાનંદ) આવા પ્રબળ અનુભવથી ચિત્ત સત્યમાં ગળી જાય છે. આવી દૃઢ માન્યતાથી, ચિત્તનાં આવાં ચૈતન્યમય જ્ઞાન વડે, મનનો જાણે કે એક પરપોટો બની જાય છે અને તે (પરપોટો) સત્યના મહાન સમુદ્રમાં ડુટી જાય છે. (મન સત્યમાં ગળી જાય છે.)

સાક્ષાત્કારની રીતિ આ છે.

તમારા ઉપર અસર કરી, તમારાં માયિક હુંપણાં (અસ્મિતા) ને મોહ નિંદ્રામાંથી જાગૃત કરનાર આ ચિત્તનો પ્રબળ અનુભવ, આ ચૈતન્યમય જ્ઞાન, એ સત્યને પામવાનો, તમારી મુક્તિ માટેનો માર્ગ છે.

“ તમારા હૃદયરત્નનો સાક્ષાત્કાર કરો.

જો બધું ધર્મ મુક્યું છે (એમ સમજાવે). ”

on the part of the mind laying hold of you, and dehypnotizing your false self, is the way to gain truth, to free yourself.

{ Realize your Divinity }
 { And everything is done. }

17 The Method of practice; the method of concentrating the mind: The Method of Realization:—

In the morning or at any time when you begin to practise. your mind will merge into a state of Divinity, ecstasy, superconsciousness. When that state is reached do not continue repeating “ OM ”. Stop Let that state remain as long as it pleases; gradually the worldly or body consciousness will come up of itself. Don't force anything, do not force the repetition of “ OM ”. When that state is reached, the body consciousness will come up readily

It may be that many of you may be able to remain in that state of superconsciousness for half an hour, perhaps for one, two or three hours or more; but to-morrow you will be able to keep up that state for a longer time. Day

પ્રયોગની રીતિ: ચિત્તને એકાગ્ર કરવાની રીતિ:

સાક્ષાત્કાર કરવાની રીતિ:—

પ્રાતઃકાળમાં અથવા જે કોઈ વખતે તમે પ્રયોગ શરૂ કરશો ત્યારે ઇશ્વરત્વ, મસ્તી સમાધિની અવસ્થામાં તમારું મન લીન થઈ જશે. તે સ્થિતિ આવી પહોંચે ત્યારે “ ઓમ ” નો જાપ જરૂરી રાખશો નહિં. સ્થિર થાઓ. તે અવસ્થા તેની મેળે જોડાશે વખત રહે તેટલો વખત રહેવા દો; ધીમે ધીમે સંસારીક કે શારિરિક જ્ઞાન તેની મેળે આવી જશે. કંઈ પણ પરાણે નહિ કરો, “ ઓમ ” નું રટણ પરાણે ન કરો. જ્યારે તે સ્થિતિ આવી પહોંચશે ત્યારે (પછીથી) શારીરિક જ્ઞાન તુરત આવી જશે. તમારામાંના ધણા તે સમાધિની સ્થિતિમાં અર્ધા કલાક સુધી, કે કદાચ એક, બે, કે ત્રણ અથવા વધારે કલાક સુધી રહેવા સમર્થ હો; પણ ખીજો દિવસે તે સ્થિતિ વધારે વખત સ્થિર રાખવા તમે શક્તિમાન થશો. દિવસે દિવસે આ વખત લંબાશે, અને છેવટે આ રીતે (અભ્યાસથી) ક્રમે, ક્રમે, પગથીએ પગથીએ તમારી આધ્યાત્મિક શક્તિ વધશે. પણ જેઓ આ પ્રયોગ હજી શરૂ કરતા હોય તેઓએ પોતા માટે ૨૦ કે ૨૫ મિનીટની હદ બાંધવી.

એક વાત વધારે—જ્યારે તમે ચિત્ત એકાગ્ર કરવા માંડો અને તમારી અંદર ઇશ્વરી જ્ઞાનનો સાક્ષાત્કાર કરો, ત્યારે તમારા ચિત્તમાં કોઈ વિચાર કે વિચારો રહી જાય આવશે; તે વખતે “ ઓમ ” નો ચાર કરના જાવ, અને તેજ વેળા તમારા મનમાં દેખાવ દેતા આ વિચારના તંતુને ઊઠાવો (હાથ ઉપર લો-ઉઠેલો) અને તેને મનમાં જોડો (દૂર કરો).

after day the time will increase until in this way gradually, by slow degrees your spiritual power will increase.

But those who are beginners in this practice should limit themselves to 20 or 25 minutes of this practice.

ONE THING MORE: When you begin to concentrate the mind, and realize your God consciousness, some idea or ideas will spring up before your mind; at that time go on chanting 'OM' and at the same time take up this thread of thought which makes its appearance in your mind and finish it.

Suppose about half an hour is spent in eradicating that idea, in strengthening and overcoming that thought, in chanting 'OM', and suppose all the time is taken up in overcoming that thought or idea and there is no time to get the state of superconsciousness, never mind. If the superconscious state be not reached that day, never mind, it will come some other day; if on that day one evil thought has been overcome, your character is strengthened.

Therefore, sit alone, chant 'OM', chant aloud, feel God, and when you think God, when you feel God, then come out

(Practise this method and *Rama* is wrong if you do not realize Divinity and Truth in one week.)

ધારો કે તે વિચારને નિર્મૂલ કરવામાં. ૬૯ થઈ તેને હઠાવવામાં અને “ૐ” ના રટણમાં અડધો કલાક લાગ્યો, અને ધારો કે તે બધો વખત તે વિચાર અથવા વિકલ્પને હઠાવવામાં ખતમ થયો, અને સમાધિ અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવા વખત ન રહ્યો, (તો પણ) કંઈ વાંધો નહિ જો તે દિવસે સમાધિ અવસ્થા પ્રાપ્ત ન થાય તો વાંધો નહિ; કોઈ બીજો દિવસે તે પ્રાપ્ત થશે. જો તે દિવસે એક નહારા વિચારને હઠાવ્યો હોય તો તમારું ચારિત્ર દૃઢ થાય છે.

માટે એકલા બેસો, “ૐ” નો ઉચ્ચાર કરો. મોટેથી ઉચ્ચાર કરો, ઈશ્વરનો અનુભવ કરો, અને જ્યારે વિચારમાં તેમજ અનુભવમાં (કેવળ) ઈશ્વર આવે ત્યારે (તે સ્થિતિમાંથી) બહાર આવો.

{ આ રીતિનો પ્રયોગ કરો, અને જો તમે
એક અઠવાડિયામાં ઈશ્વરત્વ અને
સત્યનો સાક્ષાત્કાર ન કરો તો (સ્વામી)
રામ ખોટા છે, (એમ સમજજો). }

ૐ ! ૐ !! ૐ !!!

॥ નિરતિષય આનન્દ પ્રાપ્તિકા સાધન ॥

Process of Practice.

રાગ, સવૈયા એકત્રીસા.

ધરમા કે ક્રોધ બાહ્ય પ્રદેશે, એક સ્થાને નિત્યે રે;
જઠને કંઈક સમય ગાળ્યાથી, લાભ થાય બહુ ચિત્તેરે
બાહ્ય વસ્તુ ત્યાં રાખો ન એવી, (જે) જગતે મલિન મંસ્કારોરે
સ્વચ્છ નિરૂપદ્રવ દેશે જઠને, મંગતિ માત્ર વિસારોરે ૧

યથેચ્છ આસનથી ત્યા સ્થિર થઈ, શાન્તિ શબ્દ ઉચ્ચારોરે;
શાન્તિનું વાતાવરણ જમાવી, અધિક સ્વાસ્થ્યને ધારોરે.
“પ્રણવો ધનુઃ શરોહિ આત્મા,” બ્રહ્મતેનું લક્ષ્યરે;
અપ્રમાદથી વેધ કરીને, શરવત્ તન્મય થાઓ રે. ૨

શરીર પણ નથી આવ્યું તમારું, એ સ્થાનમાં એવું રે;
મન પણ ત્યાંથી દૂર રહ્યું છે, એવું જાણી લેવું રે.
“હું” એવી એક વસ્તુ મત્ર ત્યાં, અન્ય ન કોઈ ઉપાધીરે;
“હું” ત્યાં બેસે, “હું” ત્યાં બોલે, ‘ હું’ ત્યાં કરે સમાધિરે ૩

આત્મા ભાવ અખંડ જમાવી, રાખવા પ્રયત્ન સેવોરે;
અન્ય કોઈ મંકરણ ઉઠે ત્યા, સદાજે શમાવી દેવો રે.
જાણો ત્યાં “હું” નું મુક્ત પણે, કેવળ સામ્રાજ્ય વર્તે રે.
સ્વભાવથી પછી “હું” એવું પણ, જાત્રત બ ન નિવર્તે રે. ૪
ધરિ કે અર્ધ ઘટિ આ રીતે, મસ્તબ પડી રહેજો રે;

પૂર્ણ સ્વાતંત્ર્ય અને સ્વચ્છંદે સ્થિતિ અનુભવી લેજો રે.

કંઈક કાલ અભ્યાસ જામતા, આનંદોર્મિ ઉદ્દેશેરે;
અને પછી એ ભાવ દઢાતાં, દુઃખ ત્રિવિધિ ત્રુટશે રે. ૫

બહુ જાણસા હોય કોઈને, (તો) અનુભવી પાસે જાઓ રે;
એ તમને બતાવે રસ્તો, મુખથી ચાલ્યા જાશે રે..

સ્વામિ રામ કહે છાતી ઢોળીને, *Practise the method*^૧ રે;
only^૨ માત્ર દિવસમાંજ થશે સાક્ષાત્કાર, સંશય “કિમપિ નાસ્તિરે,”^૩

પરમાનન્દ પામ્યા પરમાનન્દ, અનુભવીએની કૃપાથી રે;
તમે પણ અભ્યાસ કરો તો, (પોતે) પરમાનન્દ થઈ જાશે રે.
આનંદની ઉર્મિ ઉઠે છે, *Every day a new year's day*;^૪
ફરીથી પણ કહુ પુકારી, *Every night a x'mas night*^૫. ૭

ૐ !

ૐ !!

ૐ !!!

૧. પ્રયોગ કરો આ રીતે રે. ૨. માત્ર. ૩. હર દિન નૂતન વર્ષનો દિન રે. ૪. દીપોત્સવિ પ્રતિ રાતે રે. ૫.

19, The kindom of Heaven is within you; how have you to realize that ?.....

In order to come by this treasure within or in order that the Kingdom of Heaven may be unlocked,

('OM' is the key to be used,

('OM' is the seed of all knowledge.

It is necessary to show *the importance of this Mantram* in order that the people may take to it with their whole heart:—

- (1) It is the name of God.
- (2) This syllable comes to you from within, nobody teaches you this syllable. It comes to you at birth. The child's cry resembles remarkably the sound 'O-om', om, A am a perverted form of 'OM'; the word 'OM' comes from within to every child.
- (3) When boys are very happy in their streets, their overflowing joy finds natural expression in the noisy sound of prolonged 'o', which is simply 'Om' or t short.
- (4) This sound occurs in every language—Sanskrit, Persian, English, Japanese, etc;

(૪૭)

ૐ

દશ્વરનું રાજ્ય તમારી અંદર છે, તેની પ્રાપ્તિ તમારે કેવી રીતે કરવાની છે ?

આ આંતર ખળતો હાથ કરવા, અથવા દશ્વરનાં રાજ્યનાં તાળાં ખોલવા માટે.

“ વાપરવાની કુંચી “ ૐ ” છે. ”

“ સર્વ જ્ઞાનનું ખીજ “ ૐ ” છે. ”

આ મંત્રનું મહત્વ બતાવવું આવશ્યક છે, કે જેથી લોકો ખરા અંતઃકરણથી તેનો આશ્રય લે.

(૧) તે દશ્વરનું નામ છે.

(૨) આ પદ તમારી અંદરથી તમને પ્રાપ્ત થાય છે. આ પદ તમને કોઈ શિખવતું નથી. જન્મને વખતે તે તમને પ્રાપ્ત થાય છે. “ ૐ ” નું અપભ્રંશ થયેલું સ્વરૂપ “ ઓ-ઓં ” “ ઓં ” “ આ-આં ” એ ધ્વની છે તે બાળકના રૂદનને સ્પષ્ટ રીતે મળતો આવે છે. “ ૐ ” શબ્દ દરેક બાળકને અંદરથી પ્રાપ્ત થાય છે.

(૩) જ્યારે પોતાના મહેલામાં છોકરાઓ ધણી મઝામાં આવી જાય છે, ત્યારે તેમના ઉભરાઈ જતા આનંદમાંથી લાંબા સ્વરના “ ઓ ” ની ગર્જનાવાળો ધ્વની આપોઆપ (કુદરતી રીતે) બહાર નિકળી આવે છે. તે માત્ર કુંકો ‘ ૐ ’ છે.

(૪) સંસ્કૃત, પરશીઅન, અગ્રેજી, જોપાનીઝ, વિગેરે દરેક ભાષામાં આ ધ્વનિ છે. થોડા કે વધુ સંપૂર્ણ સ્વરૂપમાં તે ધ્વની બધામાં છે.

all have it in a more or less perfect form.

- (5) When people fall sick or are in trouble, when they are suffering excruciating pain, what sound finds utterance through their lips ?

It is 'oh', 'oh', or 'um' which is a mere corruption of 'OM'.

Why should this sound come to everybody, why should this sound come from the lips of everybody in illness, be he a European, American, Hindu, Persian, or of any denomination ?

The Hindu answers:—

" This Sound is like a beautiful tree yielding a cool shade to the sickman who is being scorched by the burning Sun, so naturally does this sick person seek the cool shelter of spreading tree. Thus it is true that everybody, when sick or suffering, naturally resorts to this syllable ' OM ', this natural sound. It gives him a little relief. We see, it naturally brings relief under all circumstances & the sick are relieved by chanting this sound.

If it can bring relief even to the sick and suffering, may it not bring peace and harmony if you sing it, in the right way ?

(૪૯)

(૫) જ્યારે શોકો માંદા પડે છે કે વિપત્તિમાં હોય છે, જ્યારે તેઓ તીક્ષ્ણ વેદના સહન કરતા હોય છે, ત્યારે તેઓના મુખમાંથી કયો અવાજ ઉઠવા પામે છે ?

તે (અવાજ) “ઓહ”, “ઓહ”, કે “હું” છે અને તે માત્ર “ઐ” નો અપભ્રંશ છે.

આ ધ્વનિ દરેકને કેમ પ્રાપ્ત થતો હશે? યુરોપિયન, અમેરિકન, હિંદુ, પર્શીઆન કે ગમે તે જાતનો હોય તે દરેક માણસની જીભમાંથી માંદગીમાં આ ધ્વનિ કેમ નિકળતો હશે ?

હિંદુ જવાબ આપે છે:—

પ્રચંડ સૂર્યથી બળતા દમ્દીને શીતલ છાયા આપનારાં એક સુંદર વૃક્ષ જેવો આ ધ્વનિ છે, તેથી સ્વાભાવિક રીતે દરદી તે વિશાળ વૃક્ષની શીતલ છાયા શોધે છે.

આ પ્રમાણે દરેક માણસ જ્યારે આબરૂ કે દુઃખી હોય ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે આ “ઐ” પડે, આ કુદરતી ધ્વનિનો, આશ્રય લે છે. તેથી તેને એકાદ આરામ મળે છે. આપણે જોઈએ છીએ કે ગમે તે સ્થિતિની અંદર તે સ્વાભાવિક રીતે આશ્વાસન આપે છે, આ ધ્વનિનો ઉચ્ચાર કરવાથી માંદા માણસને શાન્તિ વળે છે.

માંદા અને દુઃખીઓને પણ તે સાંત્વન આપી શકે છે, ત્યારે ખરી સતે (ખરી જગરૂકી) તેનું જાન કરે તો તમને તે સ્વાસ્થ્ય અને શાન્તિના આશ્રયો છે.

ઐ ! ઐ !! ઐ !!!

(५०)

“ OM ”

20 “ There is but one Reality “ OM ”

Chant “ OM ”, read “ OM ” and lay aside all the other books or Sastras; let them rest there.

You know that, it is the “ truth ”.

Instead of reading out all other words, one, two, three, four, five words, say only one word “ OM ”; as this one word “ OM ” represents the whole idea for you:—

Just as in Algebra, we represent big quantity by X or Y, A or B or some other letters.

Therefore, as X is equal to the big quantity, so “ OM ” is equal to the whole universe.

However, “ OM ” is all in all.

“ OM ” is the essence or substance of the whole universe, all the books or Sastras and anything else.

{ Pranavah Sarva Vedeshu “ प्रणवः सर्व वेदेषु ” }
{ Vedyam Pavitram Omkaram “ वेद्यं पवित्रमोम्कारम् ” }

-Gita-

(૫૧)

“ ઐ ”

“ ઐ ” એજ એક સત્ય છે.

“ ઐ ” નો ઉચ્ચાર કરો. “ ઐ ” વાંચો અને બીજા બધાં થોથાં કે શાસ્ત્રો એક બાળુ મૂકી દો; ત્યાં તે ભલે પડ્યાં રહે.

તમે જાણો છો કે- તેજ “સત્ય” છે. એક, બે, ત્રણ. ચાર, પાંચ એ શબ્દો, તેમજ બીજા બધા શબ્દો વાચવાને બદલે માત્ર એકજ શબ્દ “ ઐ ” કહો; કારણ કે આ એકજ શબ્દ “ ઐ ” તમારે માટે (મશ્વર સંબંધી) અખિલ વિચારનું પ્રતીક છે (ની ગરજ સારે છે).

દાખલા તરીકે:-જેમ બીજા ગણિતની અંદર આપણે ક્ષ, ય, અ, કે બ, અથવા બીજા કેઇ અક્ષરોને મોટી સંખ્યાનું પ્રતીક (રૂપક) બનાવીએ છીએ તેમ.

તેમજ માટે એજ ક્ષ મોટી સંખ્યાની બરાબર છે; તેવીજ રીતે “ ઐ ” આખા વિશ્વની બરાબર છે, એટલુંજ નહિ પણ “ ઐ ” એજ સર્વમાં સર્વ (સર્વસ્વ) છે.

આખા વિશ્વનો, બધાં પુસ્તકો કે શાસ્ત્રોનો, અને બીજા દરેક બાબતનો “ ઐ ” એ સાર કે સત્ય છે.

{ “સર્વ વેદોમાં પ્રણવ મુખ્ય છે ”.
{ “જણવાને યોગ્ય (તો) પવિત્ર ઐકાર (છે). ” }

-ગીતાણ-

“ Leave the company of your friends and return to solitude. Time & solitude will make you strong; Chant “OM” -- Chant it aloud and think Vedanta, think and realize your Divinity, your Godhead; and you will gain your balance & be at rest ”.

“ Rama tells you- he is really above fear, above anxiety, above annoyance; but it is achieved by constant practice. It has brought Rama up from a state of the lowest depths of weakness and superstition. At one time Rama was most superstitious; every whiff of wind threw Rama off his balance. If one man can do this, you can ”.

-Swami Rama,-

“ Chanting of “OM” is only the method,- the very process of practice. ”

OM ! OM !! OM !!!

(૫૩)

તમારા મિત્રોની સંગત છોડો અને એકાન્તમાં જાઓ. વખત જતાં એકાન્ત તમને દૃઢ બનાવશે; “ૐ” નું ગાન કરો, મોટેથી તેનું ગાન કરો, અને વેદાન્તના વિચાર કરો, તમારા હૃદયસ્વરત્વનો, બ્રહ્મત્વનો, વિચાર તથા સાક્ષાત્કાર કરો, અને તમે સ્થિરતા (સમતા) પ્રાપ્ત કરશો તથા શાન્તિ પામશો.

(સ્વામી) રામ તમને કહે છે કે- હું ખરેખર ભયથી પર છું, ઉદ્વેગથી પર છું. ત્રાસ (વિક્ષેપ) થી પર છું, પણ સતત અભ્યાસથી આ પ્રાપ્ત થયું છે. આ વડે, નિર્ચળતા અને વહેમની મહાન અધોગતિની દશામાંથી હું ઉત્તર થયો છું. એક વખત (અગાઉ) હું ઘણોજ વહેમી હતો, પવનના દરેક સપાટાથી હું સ્થિરતામાંથી ડગી જતો. જો એક માણસ આ સ્થિતિની પ્રાપ્તિ કરી શકે, તો તમે પણ કરી શકો.

-સ્વામી રામ-

“ૐ” નું ગાન કર્યું એજ રીતિ છે- ”

“તેજ પ્રયોગની પારી રીતિ છે.”

ૐ ! ૐ !! ૐ !!!

(૫૪)

ૐ ની ધૂન.

૨૧. ભૈરવો-એકતાલ

ૐ બોલો ૐ બોલો ૐ બોલો ભાઈ, (૨)

ૐ બોલો ભાઈ, ૐ બોલો ભાઈ; (૨)

ૐ બોલો ૐ બોલો ૐ બોલો ભાઈ. (૨)

હરિ ૐ હરિ ૐ, હરિ ૐ હરિ ૐ. (૪)

ગુરુ ૐ ગુરુ ૐ, ગુરુ ૐ ગુરુ ૐ. (૪)

ૐ ૐ ૐ ૐ, ૐ ૐ ૐ ૐ. (૪) (સર્વ સાથે, અનેકવાર.)

ૐકાર વિના મુમુક્ષુ જનોકા,

અન્ય કધુ ગતિ નાહિ.—ૐ બોલો ૐ

દુવને બોલા પ્રહ્લાદને બોલા,

જન્મ મરણ ગમાઈ.—ૐ બોલો ૐ

જે કોઈ બોલે ૐ વાણી

પરમાનંદ સમાપ્ત.—ૐ બોલો ૐ

(પ્રથમની છ લીટીનું પુનરાવર્તન.)

* અનેક વાર શ્વાસ થાકે ત્યાં સુધી, બોલ્યા પછી બોલામાં
બોલી બે મીનીટ, નેત્ર મીચીને, મૌન રાખી, સ્વસ્થ બેસવું; તેથી
અભ્યાસ એટલે શું તે સમજાશે, તેમજ ખરા દીલથી ધૂન લાગેલી
કે કેમ તેના તોલ થઈ શકશે.

(૫૫)

॥ ૐ ॥

શ્રી સદ્ગુરુ સ્તવન.

૨૨. રાગ પીલુ-તાલ હીપચંદી

ગુરુ હમ વારી તોપર જાઉં

દયાકે સાગર મૈંતો શીશ નમાવું—ટેક

મુજપર દયા તેરી હોવે હો ગુરુજી,

તો ક્ષણમેં ભવ નિધિ તરજાઉં—ગુરુ૦

પરમાનંદ પર કરી ગુરુ દયા,

જીવનમુક્તિ કે ફલ પાઉં—ગુરુ૦

૨૩. રાગ હમીર-ત્રિતાલ.

ગુરુ બિન કૌન કરે સહાઈ, અંતકાલ જાળ આઈ, ગુરુબિન—ટેક૦

માત તાત સુત બાંધવ નારી, જો તો કહત સખ મેરી મેરી;

સબી હૈ મતલબજી સગાઈ —ગુરુબિન૦

જયગુરુ જયગુરુ જયગુરુ પ્રભો, પાહિમાં પાહિમાં પાહિમાં વિભો;

શરણાંગત જનન સુખદાઈ —ગુરુબિન૦

માલે માલે ગમીર નિનાદ બોલે, રક્ષામિત્રાં સદ્ગુરુ બોલે;

જગુરુ ૐ મંત્ર તાતેં જપ ભાઈ —ગુરુબિન૦

જો ગુરુ ભક્તિ કરે ચિત્ત લાઈ, હૃદ લોક પરલોકે સુખદાઈ;

અંતમેં પરમાનંદ સમાઈ —ગુરુબિન૦

સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિ.

૨૪. સંગ લેશ્વર-ત્રિતાલ

સદ્ગુરુ તો મિલે જ્યાં જ્યાં, જ્યાં મિલ્યા તિજે સહજહિમેં. - રેકં
 હુંદેસે સદ્ગુરુ નહિ મિલેંગે, (ગુરુ) નહિ મિલેંગે હટ્ટીમેં. - સદ્ગુરુ
 ઇશ્વર ભક્તિ અધિક ઉઠાહી, (સદ્ગુરુ) ગુરુ આમિતૈ તબ પાસહિમેં. „
 સદ્ગુરુ ગિના મોહ ન ટરહિં, (ભાઈ) કેવલ હરિડી ભક્તિમેં. „
 હરિડી કૃપાસેં સદ્ગુરુ મિલે, (ભાઈ) એહી મત સત્ શાસ્ત્રોમે. „
 પરમાત્મા દો સ્વરૂપ ધરાવે, ઇશ્વર અરુ સદ્ગુરુ રૂપમેં. „
 ઇશ્વર તેં બડો સદ્ગુરુ જાણે, (ગુરુ) હરણે સત્ સ્વરૂપમે. „
 ભક્તિસેં રાખ ગુરુ બની આવે, (ગુરુ) ઉપદેશે અદ્વૈતનમેં. „
 અદ્વૈત બિન શાન્તિ ન પાવહિં, (ભક્તે) ભક્તિ કરો જન્મ કેટિનમેં. „
 પ્રહ્લાદને જળ ભક્તિ ફીની, (ગુરુ) દત્તાત્રેય મિલા સદનમેં. „
 તુકારામકો સદ્ગુરુ મિલા, (ગુરુ) મંત્ર સુનાયા રૂપમેં. „
 કબીરકો ગુરુ એસા મિલા, (વિ) હો બયા મસ્ત નિમુષ્ઠમેં. „
 પ્રદમાનદને સદ્ગુરુ પાયા, (ભાઈ) મસ્ત હુવા હૈં હરીરીમેં. „

“ગુરુ” ગંગના જાણને મહિમા.

૨. ગૌર-ભક્તવંશ.

ગુરુ ગુરુ ગુરુ ગોસાં બાઈ, ગુરુ ગોસાં બાઈ, ગુરુ ગોસાં બાઈ - રેકં.
 ગુરુ ગુરુ ગુરુ ગોસાં બાઈ, ગુરુ ગોસાં, ગુરુ ગોસાં, ગુરુ ગોસાં બાઈ રૂપમેં.

ਗੁਰ ਭੈ ਗੁਰ ਭੈ ਗੁਰ ਭੈ ਗੁਰ ਭੈ, ਗੁਰ ਭੈ ਗੁਰ ਭੈ ਗੁਰ ਭੈ ਗੁਰ ਭੈ. (੪)-ਗੁਰ. "

ਗੁਰ ਗੁਰ ਗੁਰ ਗੁਰ, ਗੁਰ ਗੁਰ ਗੁਰ ਗੁਰ. (੪)-ਗੁਰ. "

ਗੁਰ ਗੁਰ ਰਟਾਂ ਮਕਾਸ਼ ਹੋਵੇ, ਅੰਧਕਾਰ ਨਾਸ਼ਾਧ; -ਗੁਰ. "

"ਗੁਰ ਭੈ ਅਮਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਹਾਵੇ, ਜਪੇ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਵੇ -ਗੁਰ. "

ਸਾਧਨ-ਗਾਡੀਐਂ ਮੁਮੁਖੁ ਭੈ, ਪਾਭਲ "ਗੁਰ" ਗਾਡੀ ਹੋਵੇ, -ਗੁਰ. "

ਸਾਧਨ-ਭੈ ਭੈ ਭੈ ਗਾਡੀ ਘਲੀ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਏ "ਗੁਰ" ਲਾਭ, -ਗੁਰ. "

ਘਲਦਾਰਪੇ ਸਹਗੁਰ ਘਿਰਯੋ, ਦਾਰ ਕੰਧਾਡੀ ਲੇ ਜਾਵੇ, -ਗੁਰ. "

"ਗੁਰ" ਅਰ "ਭੈ" ਧਰਮੋ ਨਾਯਕ ਹੈ ਵਾਧ ਘਲ ਕਹਾਵੇ, -ਗੁਰ. "

"ਗੁਰ" ਨੇ ਭੈ ਭੈ ਪੁਟ ਕਰਾਵੇ, ਜਪਿਯੋ "ਗੁਰ ਭੈ" ਲਾਭ -ਗੁਰ. "

"ਗੁਰ ਭੈ" ਸਾਧਕੁ ਅਵਲਯੀਕੇ, ਪਰਮਾਨੰਦ ਸਮਾਧ, -ਗੁਰ. "

ਗੁਰ ਕੁਪਾਨੀ ਸ਼ਾਂਕੀ.

੨੬. ਰਾਗ. ਧ ਨਾਧੀ ਤ੍ਰਿਤਾਲ.

ਕੁਪਾ ਕਰੀ ਯਾਦੀ ਆਯ, ਗੁਰ ਰਾਯਾ, ਕੁਪਾ ਕਰੀ ਯਾਦੀ ਆਯ-ਟੋਕ੦

ਭਮਾਰੀ ਭੁੰਪਡੀਐਂ ਗੁਰ ਤੁਮ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਨ੍ਹਾ ਮੁਨੇ ਆਯ-ਗੁਰ ਰਾਯਾ.

ਭੁੰਪਡੀ ਮੇਰੀ ਪਨੀਯਾ ਯਾਦੀ ਹੈ, ਭਾਂਡੀ ਭੈ ਕਾ ਸਾਯ. "

ਭੁੰਪਡੀ ਯਾਦੀ ਆਰਯੁਗ ਨਦੀ ਪੈ, ਭਾਂਡੀਭੈਪੁਰ ਰਾਯ. "

ਧਿਧਿਕਾਕਸੇ ਆਯੇ ਦੀਵਾਲੀ ਕੇ ਰਾਯੇ, ਗੁਰ ਭਮਾਰੇ ਕਾਯ. "

ਯੋਧਾਨਿਰਯ ਤਵ ਸ੍ਵਰੁਪ ਦੇਖੀ ਕੇ, ਵਿਸਮਯ ਆਯਾ ਸਮਾਯ. "

ਭਮਾਰੇ ਰਾਯ ਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਨ੍ਹਾ, ਭੈ ਸੁਨਾਯਾ ਸਮਾਯਾ. "

(૫૮)

સદ્ગુર-સિંહતો કર્ણન કુંકત, બોડેલી-વન ઉડે ગાજ. - ,,
 બહાર કે જૈસા અંદરથી દેખા, ચિન્મય દિવ્ય એક રાજ- ,,
 નિર્ગુણ પ્રદેશમેં જતાં જતાં. (નિર્ગુણ તત્ત્વમેં તક્ષીન હોતાં)- ,,
 (ૐ હી ધૂતમેં તન્મય હોતાં), ખીચમેં ગુરરાજ. - ,,
 ત્રિવેણી પર તેજોમયી ઝુંપડી, તહા બિરાજે ગુરરાજ - ,,
 સાધન રહસ્ય સમુજાયો મોહે, બલિહારી મહારાજ - ,,
 સદ્ગુર તોહે માની કુર્માન, પરમાનંદ છોડી લાજ. - ,,

મન-મૂર્ખને વશ કરવાની કલા.

૭ રાગ ઝીઝોટી-તાલ કવાલી.

મન-મૂર્ખને વશ કરના હો તો, શબ્દકી લગાવો ધૂત.—ટેક૦
 શબ્દકી લગાવો ધૂત, ૐ હી લગાવો ધૂત. —મન૦
 અનુભવીઓસેં જનો એતો, શાસ્ત્રોંકા છોડો કાનુન;
 શાસ્ત્રોંકા છોડો કાનુન, પંડિતકા છોડો કાનુન. —મન૦
 શિકારી એક બનમેં આયકેં, મચાયા બડી ધૂત;
 મચાયા બડી ધૂત, ગજવા બડી ધૂત. —મન૦
 પરમાનંદ બોડેલીમાંહી, શબ્દકો બિયા શુત;
 શબ્દકો બિયા શુત, ૐ હી બિયા શુત. —મન૦

तत्त्वमसि.
(सामवेद.)

सोऽहं.

सोऽहं.

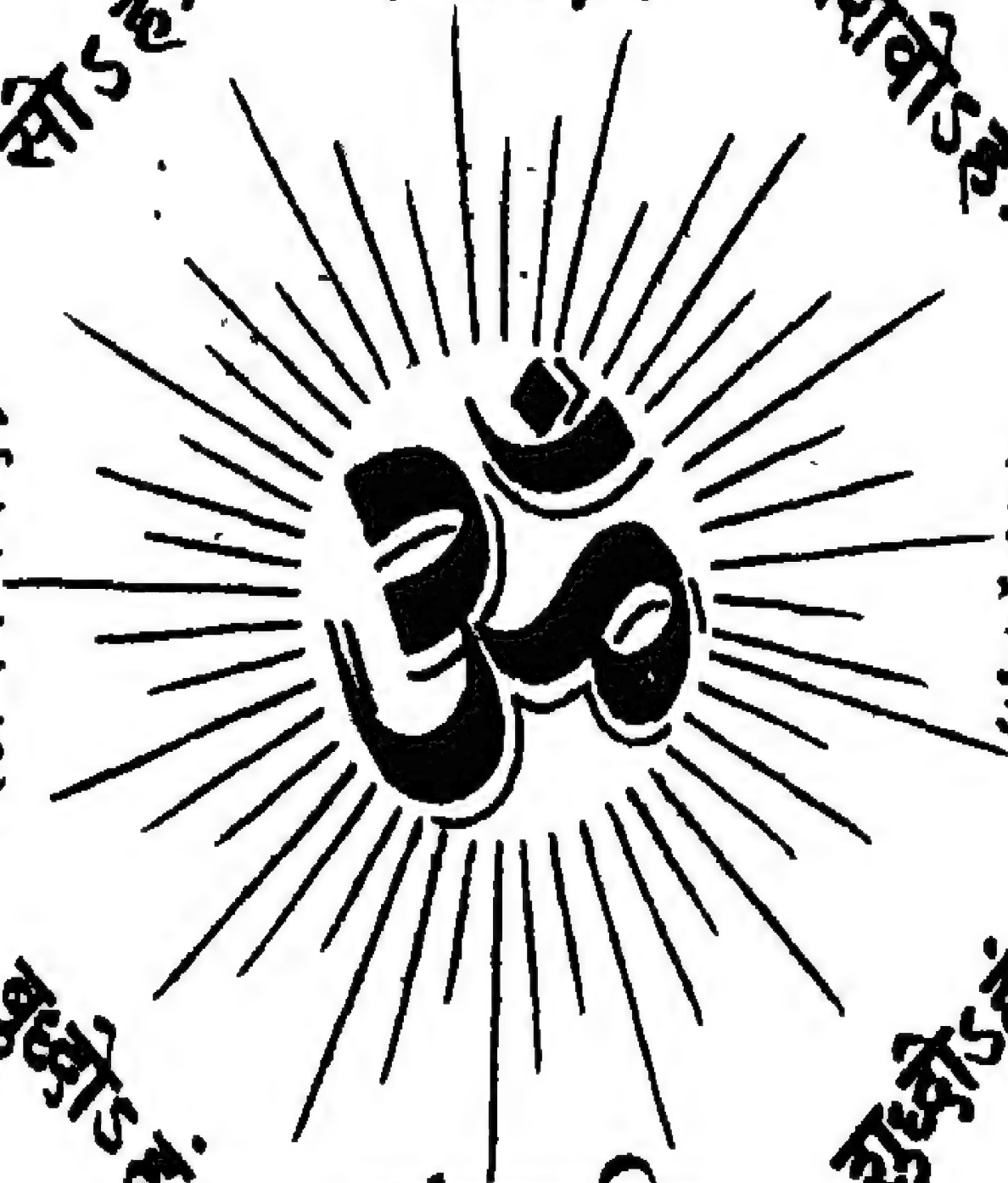
यज्ञानंब्रह्म
(ऋग्वेद.)

अयमात्माब्रह्म.
(अथर्वणवेद.)

अहं ब्रह्मास्मि.
(यजुर्वेद.)

अहं ब्रह्मास्मि.
(यजुर्वेद.)

सोऽहं.



નિર્ગુણ બ્રહ્મ-તુરીય-નિર્માત્રા.

૧.

માયા. (સમષ્ટિ, દેવી-શક્તિ.)			અવિદ્યા. (વ્યષ્ટિ-અજ્ઞાન)		
વિરાટ કે વૈશ્વાનર.	હિરણ્યગર્ભ કે સૂત્રાત્મા	ઇશ્વર.	વિશ્વ.	તૈજસ.	પ્રાણ.
જાગ્રત.	સ્વપ્ન.	સુષુપ્તિ.	જાગ્રત.	સ્વપ્ન.	સુષુપ્તિ.
અકાર.	ઉકાર.	મકાર.	અકાર.	ઉકાર.	મકાર.
વિષ્ણુ-સ્થિતિ.	બ્રહ્મા-સૃષ્ટિ	મહેશ-સંહાર.	સ્થૂલશરીર.	સિંગશરીર.	કારણશરીર.
સત્યગુણ.	રમ્યગુણ	તમોગુણ.	અન્નમયકોશ.	વિજ્ઞાનમય, મનોમય, પ્રાણમયકોશ.	આનંદમયકોશ.
			નેત્રસ્થાન.	કંઠસ્થાન.	હૃદયસ્થાન.

૨.

ઇન્દ્રિયો.

જ્ઞાનેન્દ્રિય.					કર્મેન્દ્રિય.				
શ્રોત્ર.	ત્વક્.	ચક્ષુ.	શ્રવહા.	નાસિકા.	વાણી.	હાથ.	પગ.	પાપુ	ઉપરથ.
દેવો= દિશા.	વાયુ.	સૂર્ય.	વરુણ.	અશ્વનિકુમાર.	અગ્નિ	ઇન્દ્ર.	વિષ્ણુ.	યમ.	પ્રજાપતિ.

૩.

અંતઃકરણ-ચતુષ્ઠય.

ચિત્ત. (ચિન્તવન). મન. (સંકલ્પ).		બુદ્ધિ. (નિશ્ચય). અહંકાર. (અહંપણું).	
દેવો = ક્ષેત્રજ્ઞ.	ચંદ્રમા	બૃહસ્પતિ.	રૂદ્ર.

સય^૧-ચિંતન-૨.

વ્યાપ્તિ.	સમાપ્તિ.
વિમ્વનો પોતાના ^૨ કારણ તૈમસમાં સય.	વિરાટનો પોતાના કારણ હિરણ્યગર્ભમાં સય.
તૈમસનો " પ્રાણમાં "	હિરણ્યગર્ભનો " હૃદયમાં "
પ્રાણનો " અવ્યક્તમાં "	હૃદયનો " અવ્યક્તમાં "
અવ્યક્તનો " નિર્ગુણમાં "	અવ્યક્તનો " નિર્ગુણમાં "

૧ સય=કાર્યનો કારણ સ્વરૂપ જાણવું તે. ૨ પોતાના કારણ=પોતાના અધિષ્ઠાત.

સય-ચિંતન-૩.

અકારનો ઉકારમાં સય.	માત્રા.	વ્યપ્તિ.	સમાપ્તિ.
ઉકારનો મકારમાં સય.	અકાર.	વિશ્વ.	વિરાટ.
મકારનો અર્ધમાત્રામાં સય.	ઉકાર.	તૈમસ.	હિરણ્યગર્ભ.
અર્ધમાત્રાનો ષિંદુમાં સય.	મકાર.	પ્રાણ.	હૃદય.
ષિંદુનો નિર્ગુણમાં સય.	અર્ધમાત્ર.	સર્વજગત.	સેગુણબ્રહ્મ.
	નિર્માત્ર. (ષિંદુ)	સર્વાધિષ્ઠાન.	નિર્ગુણબ્રહ્મ. ^૧

૧. એ "નિર્ગુણબ્રહ્મ" હું હું એવી વૃત્તિ રાખીને ધ્યાન કરવું. પછીથી એ વૃત્તિનું પણ વિસ્મરણ થવું જોઈએ.

ॐकार महिमा.

३८. ~~सम~~ प्ररब्ध-ओङ्कताल.

७५ ७५ ७५ ॐकार, लब्ध लब्ध लब्ध ॐ कारा.—८६०

ॐकार नाम स्मरणसे, मिटे जन्मका डेरा.—७५, ७५०

आवनाम ॐकार है जे, सकल नामोमें शेर;

जनत है सय कोष्ठ जगमांछी (जनत है सय जोडेखीमांछी)

तुं समज समज लाह मेरा.—७५०

सकल सृष्टि ॐकार मांछी, तीनही मात्रा समाया;

कर जियार ॐकार तरा, मिटे जन्म भरखुको डेरा.—७५०

स्थूल सृष्टि "अ"कार मांछी सूक्ष्म "उ"कार कछाया;

"म"कारमांछी कारण सृष्टि, शुन यह लय प्रकारा. —७५०

कारको कारण रुपने समजन, कहत ताहिजे "लय-चितन";

यही है युक्ति मन-निरोधन, वेद ही हत दंढेरा.—७५०

अर्धमात्रा साक्षी अविनाशी, दूतरथ चेतन स्वयंप्रकाशी;

धर सदा अर्बेद शुद्ध साथी. परमानंद सोछे रुप हमारा.—७५०

ॐ ७५नेका उत्तम प्रल येही, विधेता सर्व तत्काल नाशावही;

पतंजलि मुनियोगेयमें कहली, परमानंद यही तत्त्व निर्धार।—७५०

(૧૦)

ઐકાર વીજ.

૨૯ ભૈરવી-પંજાબી ટોકો

બીજ આ ગયા હાથમેં જસકો, શીર કોનસા પરવા હૈ.
શીર કોનસા પરવા હૈ, શીર કોનસા શીકર હૈ. ટેક૦
સહગુરુસેં બીજ પ્રાપ્ત કરી હૈ, જન્મ મરણ છુટ ગયા હૈ. શીર૦
જસ ખેડુતને બીજ રખા હૈ, વહી સુખકો પાયા હૈ;
હુસના સાક્ષમેં બીજ છીટાયકે, રસલ પેદા કરતા હૈ. „
બીજ અવિનાશી વસ્તુ હૈ એક, વૃક્ષ નાશ હો જતા હૈ;
ઇસ ભાતિ સત્ય મિથ્યાકા મિશ્રય. (એક) ખેડુતનેલી કીયા હૈ. „
મહાવાક્યમેં જો “ તત્ત્વમસિ ” તાકા બીજ તો સોહં હૈ;
સોહંકા બીજ “ઐ” હોતા હ, એતો બીજવેંકાલી બીજ હૈ. „
‘સ’કાર ‘હ’કારકો લોપ કરી હૈ, સંધી-પૂર્વ રૂપ કરી હૈ;
શાસ્ત્રોંકે અનુસારે એતો, સોહં “ ઐ ” હો જતા હૈ- „
ઇસ બીજકા બિચાર કરૈ જો, ગર્ભવાસ નહિ આતા હૈ;
પરમાનંદ બોડેલી માંહી, પરમાનંદ કો પાયા હૈ. „

કુન્ડલિની જાગ્રત કરવાનો એક ઉપાય

૩૦ ભૈરવી-પંજાબી ટોકો

કુન્ડલિનીકું જાગ્રત કર લે, સાધક મેરે બાધ.
સાધક મેરે બાધ, મુમુક્ષુ મેરે બાધ. ટેક૦

કુન્ડલિનીકી જાગૃતિ હોજીએ, જન્મ મરણ છુટ જાઇ. કુન્ડલિની
 કુન્ડલિની છે બહાકી શક્તિ, સર્પાકાર કહાઇ;
 અમિવર્ણ સમ આધાર ચક્ર, સુખસેં નિદ્રા જાઇ. "
 સર્પાકીસી કુન્ડલિ બનાકર, ઉપરી મુખ ઉઘાઇ;
 સૂર્યવર્ણ સમ સ્વાધિષ્ઠનમેં, રેણુ અપની લાઇ. "
 ઇહ વિષ્ય કુન્ડલિનીકી સ્વરૂપ, યોગશાસ્ત્રમેં ગાઇ;
 વેદાંત મતમેં વૃત્તિહીન, કુન્ડલિની કહાઇ. "
 ઓં શબ્દકી લાગી મારી કે, સર્પકો જગાઇ;
 ઓં શબ્દસે વૃત્તિકોલી, હિત્યાન કરાઇ. "
 ઓં શબ્દકા અન્તે વૃત્તિ, બહાકાર હો જાઇ;
 ઓં શબ્દકે સાથે સર્પ, બહા રમે પાંચાઇ. "
 દીર્ઘ ઓં ઉચ્ચારનેસેં, કુન્ડલિની જગ જાઇ;
 ચમત્કૃતિ કાંઇ દર્શાવકે, બહાનંદ સમાઇ. "
 દીર્ઘ ઓં ઉચ્ચારનેસેં, મનોરાજ મિટ જાઇ;
 વિદ્યારણ્ય મુનિ પંચદશીમેં. કહ્યા દોલ બજાઇ. "
 અસ વિચારી દીર્ઘ ધ્વની, બોડેલી ગજાઇ;
 બહાનિષ્ઠ સદગુરુ પ્રતાપે, પરમાનંદ સુનાઇ. "

અષ્ટદલ ઉપર મન ફરે છે ત્યારે કેવી વૃત્તિ પ્રકટે છે.

૩૧ સગ ઓંઓટી-દાદરે.

અષ્ટદલ કમલ ઉપર મન યહ ફરે.

મન યહ ફરે રે-હૃદય કમલે વિચરે રે. ૩૬૦

(૬૨)

પૂર્વદલ માહિ જળ, પિત વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
ઔદાર્ય ઘૈર્ય ધર્મ-કીર્તિ, માહિ મતિ વર્તે રે. અષ્ટદલ
અગ્નિ કોણુ દલે જળ, રક્તવર્ણે વિશ્રમત; (મન)
નિદ્રા આલસ્ય મંદ, બુદ્ધિ પ્રગટે રે. „
દક્ષદલ માહિ જળ, કૃષ્ણ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
ક્રોધ દ્વેષ દુષ્ટતામેં, મતિ તળ હોય રે. „
નૈરલ્ય કોણુ દલે જળ, નીલ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
સ્ત્રી પુત્ર ધન મોહ જાલે, મતિ તળ વસે રે. „
પશ્ચિમ દલમાહી જળ, કપિલ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
હાસ્ય વિનોદ વિષયાનંદે, મન તળ મચે રે. „
વાયુ કોણુ દલે જળ, શ્યામ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
તિર્થાટન કરકે તળ, વૈરાગ્ય કો પાવે રે. „
ઉત્તરમાહી પીત વર્ણુ-દલે જળ વિશ્રમત; (મન)
શૃંગાર ભોગાદિ સાધન, માહી તળ રચે રે. „
ઈશાન કોણુ દલે જળ ગૌર વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
દયા ક્ષમા શાન્તિ દાન્તિ, જ્ઞાનાદિમેં વર્તે રે. „
સંધિ સ્થાન માહી જળ, મિશ્રવર્ણે વિશ્રમત; (મન)
આધિ વ્યાધિ ઉપાધિતેં, અસ્ત તળ હોવે રે. „
કમલકે મધ્ય દેશમાહી, જળ મન વિશ્રમત; (મન)
શાન્ત સમાધિમેં તળ, બ્રહ્મમેં લીન હોવે રે. „
સદ્ગુરુની કૃપા બ્રહ્મ, વૃત્તિ બ્રહ્માકાર બુદ્ધ;
પરમાનંદ સમાધ, ઐં ઐં બોલો રે (બ્રહ્મ)
(સર્વે) ઐં ઐં બોલો રે, અષ્ટદલ કમલ ઉપર મન યહ કરે રે.

અજપા જાપનું સ્વરૂપ.

૩૨ ભૈરવી-તાલ ત્રિતાલ.

“અજપાજપ” જપીએ પ્રાણી, એતો જન્મમરણ નાશાતી. ટેક૦
 કાયા કષ્ટ કષ્ટુ નહિ બેડત, નહિ થાકે મન વાણી;
 પ્રાણુભીતો નહિ થાકત હૈ, ગુર ગમસેં લે જાણી. અજપાજપ૦
 શ્વાસોંકી બનાવો માલા, જપી નહિ કભી હાની;
 શ્વાસોંશ્વાસ સ્વભાવસે ચાલે, ફક્ત વૃત્તિ જોડાની. “ ”
 ઇક્કીશહજર છસોંકા જપ, હોતા હૈ દીન રૈણી;
 હરતા ધરતા કાર્યો કરતા, મન ઉર ઠહરાણી, “ ”
 ચાર પ્રકારકા જપ હોતા હૈ, ઉત્તર કો શ્રેષ્ઠ માની;
 વૈખરી, મધ્યમા, પશ્યંતી, પરાં, ચારહી જાતઠી વાણી. “ ”
 બાહ્ય આંતર ભેદ કરી કૈ, જપ અજપા દો જાણી;
 પ્રાણાયામભી દો પ્રકાર કૈ, બાહ્યાંતર કહાની. “ ”
 વૈખરીકો તો સખ કોઇ સમજે, દૂસર હોઠ હલાની;
 પશ્યંતિ ચાલે મનકેમાંહી, પરા પ્રાણ્યમેં જાની. “ ”
 નાસિકામે પૂરક માંહી, સ્વભાવતઃ “ સો ” ધ્વની;
 રેચક માંહી “ હુમ ” હોતા હૈ, (એતો) બાહ્ય જપ હૈ શુની “ ”
 નાભિ કમલસેં પ્રાણ ઉઠતહૈ, તામેહિ “ સો ” જાની;
 “ હુમ ” શબ્દસેં ઉતરે વાયુ, અપાન આય સગાની. “ ”
 હૈ આંતર જપ અજપા, (જપ) સુષુમ્નામેં ચલાની;
 “ સોહહ ” “ સોહહ ” નિશીદીન જપૈ, સદગુરુસેં જીવજાતી. “ ”
 પ્રથમ બાહ્ય શ્વાસો-શ્વાસકી; ગતિ ઉર ધ્યાન ઠાની;

બાહ્ય જાપ પરિપાક હોનેસેં } આંતર પ્રાપ્તિ જપાની. ,,
 બાહ્ય ધ્યાન પરિપાક હોનેસેં }

આંતર અભ્યાસ ધણા હોય જળ, (પ્રાપ્તિ) અહરંધ્ર પોઝાની;
 પદ્મકોંકા ભેદ કરી કે, સોડહ સોડહ ગર્જાની. ,,

“ સોડહભી “ઐ” હો જાતા હૈ, (એતો) ગુરુ શાસ્ત્ર પ્રમાણી;
 તાંત્રીકસેં વૈદીકમેં આકર, પરમાનંદ લિયા જાની. ,,

॥ અજાપા જાપની ત્રિધિ. ॥

૩૩. રાગ-ગઝલ તાલ-રૂપક

અજાપા જાપ કરના હો તો, વિધિતો જાનના ચાલિયે;
 વિધિતો જાનના ચાલિયે, સદ્ગુરુસેં પૂછના ચાલિયે —અજાપા
 વિધિ જાને વિના ફક્તના મિલે, તાતેં વિધિ કહિયે;
 તાતેં વિધિ કહિયે, કૃપા કર શુનાઈયે.—અજાપા જાપ
 સદ્ગુરુ બડો દયાલુ હૈ, સત્યકૂં તો ખોલિયે;
 સત્ય કૂં તો ખોલિયે, બ્રાન્તિ કૂં મિટાઈયે,—અજાપા જાપ
 ગુરુશાસ્ત્ર અનુસારે વિધિ, નિચેકો અખ લિખિયે;
 નિચેકો અખ લિખિયે, મન લગાકર શુનિયે.—અજાપા જાપ
 મંત્ર યોગકે અનુસારે એતો, તાંત્રીક વિધિ કહિયે;
 તાંત્રીક વિધિ કહિયે, સમ્યક્ વિધિ કહિયે.—અજાપા જાપ
 ગરૂડ પુરાણમેં ભગવાન વિષ્ણુ, મરૂડ પ્રતિ કહિયે;

(૬૫)

ગરુડ પ્રતિ કરિયે, સક્ષેપ અન્ન કરિયે.—અજપા જાપ૦

પ્રથમ આધારાદિ ચક્રો વિષે, દેવોંકી પૂજા કરિયે;

દેવોંકી પૂજા કરિયે, માનસ પૂજા કરિયે.—અજપા જાપ૦

પૂજા કરિયે નિત્યપ્રતિ જપ, અર્પણ કરના ચાહિયે;

અર્પણ કરના ચાહિયે, વિધિસેં કરના ચાહિયે.—અજપાજાપ૦

ગુફા લિંગકે મધ્યદેશમાંહિ, આધાર ચક્રહિ જાનિયે;

આધાર ચક્રહિ જાનિયે, ગુરુશાસ્ત્રસેં જાનિયે.—અજપા જાપ૦

વં શં પં સં અક્ષરો કરકે, ચતુર્દલ યુક્ત જાનિયે;

ચતુર્દલ યુક્ત જાનિયે, અગ્નિ વર્ણુ સમ જાનિયે —અજપા૦

ધસ ચક્રમેં ગણેશજીકા વાસ, ધ્યાન તાકા ધારિયે;

ધ્યાન તાકા ધારિયે, પૂજા તાકી કરિયે.—અજપા જાપ૦

સશક્તિ ઔર વાહનકે સહિત, પૂજા તાકી કરીએ;

પૂજા તાકી કરિયે, માનસ પૂજા કરિયે—અજપા જાપ૦

પુષ્પ ગંધોં સમર્પણ પૂર્વક, વિધિ સંયુક્ત પૂજીયે;

વિધિ સંયુક્ત પૂજીએ, ષોડસોપચારે પૂજીયે.—અજપા૦

પૂજાકી સમાપ્તિ કર, એકાગ્ર ચિત્તે બેઠિયે;

એકાગ્ર ચિત્તે બેઠિયે, ધ્યાન ધર કર બેઠિયે.—અજપા જાપ૦

પીછે માલા હાથમેં લેકર, ‘સોડહ’ ‘સોડહ’ જપિયે;

‘સોડહ’ ‘સોડહ’ જપિયે, એકાગ્ર હો જપિયે.—અજપા૦

ઇકકીશ હજાર છસોંમેંસેં, ગણેશજીકું અર્પિયે;

ગણેશજીકું અર્પિયે, છસોં જાપ અર્પિયે. —અજપા૦

લિંગદે ઉપર ગુહ્ય દેશમેં, દૂળે ચક્ર જાનિયે;
 દૂળે ચક્ર જાનિયે, સ્વાધિષ્ઠાન જાનિયે. —અજપા૦
 સૂર્ય કે સમાન વર્ણ જીસકા, પટ્ટદલવાલા જાનિયે;
 પટ્ટદલવાલા જાનિયે, યોગિ જનોસેં જાનિયે. —અજપા૦
 બં લં મં યં રં લં કરિકે, અંકિત ઉસકું જાનિયે;
 અંકિત ઉસકું જાનિયે, ષડાક્ષરોસેં જાનિયે. —અજપા૦
 તા ચક્રમેં બ્રહ્માજીકાવાસ, પૂજા તાકી કરિયે;
 પૂજા તાકી કરિયે, પૂર્વોક્ત રીતે કરિયે. —અજપા૦
 સશક્તિ વાહનોસેં પૂજા, બ્રહ્માકીભી કરિયે;
 બ્રહ્માકીભી કરિયે, ગણેશકીભી કરિયે. —અજપા૦
 પીછે છ હજાર જાપ બ્રહ્માજીકું, અર્પણુ કરના ચાહિયે;
 અર્પણુ કરના ચાહિયે, ગણેશકું જૈસા ચાહિયે. —અજપા૦
 ત્રીજો નાલિ સ્થાને રક્ત વર્ણ, મણિપુર ચક્ર જાનિયે;
 મણિપુર ચક્ર જાનિયે, દશ દલ યુક્ત જાનિયે. —અજપા૦
 દશ અક્ષરોસેં અંકિત એતો, ‘હ’ કારસેં ‘કૂ’ કાર જાનિયે;
 ‘હ’ કારસેં ‘કૂ’ કાર જાનિયે, ‘હ’ ‘હ’ ‘હ’ ઇત્યાદિ જાનિયે —અ.

(હં ઢં ભૂં તં થં દં ધં નં પં ફં)

તા ચક્રે હેં વિશ્વુ ભગવાન, પૂજા તાકી કરિયે;
 પૂજા તાકી કરિયે, આગે જૈસી કરિયે. —અજપા૦
 પૂજા કરકે શક્તિ વાહનોસેં, છ હજાર જાપ અર્પિયે;
 છ હજાર જાપ અર્પિયે, વિશ્વુજીકે અર્પિયે. —અજપા૦
 ચોથો ચક્ર હે હૃદય દેશ વિષે, અનાહત ચક્ર કહિયે;
 અનાહત ચક્ર કહિયે, કાંચન વર્ણસા કહિયે. —અજપા૦

(૬૭)

દ્વાદશ દલોં કરકે યુક્ત એતો, અક્ષરોં અંકિત જાનિયે;
અક્ષરોં અંકિત જાનિયે, 'ક' કાર 'ઠ' કાર જાનિયે,—અજપા૦

(કં ખં ગં ઘં ઙં ચં છં જં ઝં ટં ઠં)

તા ચક્રમેં મહાદેવજી હૈ, પૂજા તાકી કરિયે;

પૂજા તાકી કરિયે, ઉક્ત વિધિ કરિયે. —અજપા૦

શક્તિ વાહનોસેં પૂજા કરીકે, જાપ તાકું અર્પિયે;

જાપ તાકું અર્પિયે, છ હજાર જાપ અર્પિયે. —અજપા૦

પાંચમો ચક્ર 'વિશુદ્ધ' નામ હૈ, કંઠ સ્થાને જાનિયે;

કંઠ સ્થાને જાનિયે, ચંદ્ર વર્ણુ સમ જાનિયે. —અજપા૦

ષોડશ દલોં કરકે યુક્ત એતો, ધ્યાન લગાકર દેખિયે;

ધ્યાન લગાકર દેખિયે, યોગશાસ્ત્રમેં દેખિયે. —અજપા૦

ષોડ અક્ષરોસેં અંકિત દલો, 'અ' કારસેં 'અઃ' કાર જાનિયે;

'અ' કારસેં 'અઃ' કાર જાનિયે, ષોડશ સ્વરો જાનિયે—અજપા૦

(અં આં ઇં ઈં ઉં ઊં ઋં ઋં લૂં લૂં એં ઐં ઓં ઔં અં અઃ)

તા ચક્રમેં 'જીવાત્મા' જો હૈ, તાકી પૂજા કરિયે;

તાકી પૂજા કરિયે, પૂર્વોક્ત રીતે કરિયે. —અજપા૦

તા જીવાત્માકું એક હજાર જાપ, અર્પણુ કરના ચાહિયે;

અર્પણુ કરના ચાહિયે, વિધિસેં કરના ચાહિયે. —અજપા૦

છઠ્ઠા ચક્રોં હૈ ભુવોંકે મધ્યે, 'આજ્ઞાચક્ર' કહિયે;

આજ્ઞાચક્ર કહિયે, રક્ત વર્ણુ કહિયે —અજપા૦

દ્વિદલોં કરકે યુક્ત એતો, અંકિતભી જાનિયે;

અંકિતભી જાનિયે; અક્ષર દોસે જાનિયે —અજપા૦

'હ' 'ક્ષ' યહ દો અક્ષરોસેં, અંકિત દો દલ જાનિયે;

અંકિત દો દલ જાનિયે, આરાચક જાનિયે. —અજપા૦

તા ચક્રમેં 'ગુરૂ મહારાજ' વિરાજમાન હૈ જાનિયે;

વિરાજમાન હૈ જાનિયે, પૂજા તાકી કરિયે. —અજપા૦

વિધિ યુક્ત પૂજા કરી કે તાકી, જાપ અર્પણુ કરિયે;

જાપ અર્પણુ કરિયે, (એક) હજાર અર્પણુ કરિયે. —અજપા૦

સાતમેા બ્રહ્મરંધ્ર ચક્રમેા હૈ, દશમે દ્વારમેં જાનિયે;

દશમેં દ્વારમેં જાનિયે, જ્યોતિ સ્વરૂપ જાનિયે —અજપા૦

શુદ્ધ સ્ફટિકકે વર્ણુકે જૈસા, સહસ્ત્ર દલવાલા જાનિયે;

સહસ્ત્ર દલવાલા જાનિયે, હજાર દલવાલા જાનિયે —અજપા૦

તા ચક્રમે હૈં વ્યાપક બ્રહ્મ, નિર્ગુણ તત્વ કહિયે;

નિર્ગુણ તત્વ કહિયે, પરબ્રહ્મ કહિયે. —અજપા જાપ૦

યહ શુદ્ધ બ્રહ્મકી પૂજનં, વિધિ યુક્ત કરિયે;

વિધિ યુક્ત કરિયે, પૂર્વોક્ત રીતે કરિયે. —અજપા જાપ૦

પૂજા કરિકે અંતે જાપભી તો, અર્પણુ કરના ચાહિયે;

અર્પણુ કરના ચાહિયે, (એક) હજાર કરના ચાહિયે. —અજપા૦

છહ વિધિ (એક) કોટી જાપ નિર્વિઘ્નસેં, પૂરા કરના ચાહિયે;

પૂરા કરના ચાહિયે, સમર્પણુ કરના ચાહિયે. —અજપા જાપ૦

બ્રહ્મચર્યાદિ સાધન સંપન્ન, સાધક હોના ચાહિયે;

સાધક હોના ચાહિયે, મુમુક્ષુ હોના ચાહિકે. —અજપા જાપ૦

નિત્યપ્રતિ પૂજા કરીકે ચક્રે, જાપ અર્પણુ કરિયે;

જાપ અર્પણુ કરિયે, દેવોકો અર્પણુ કરિયે. —અજપા જાપ૦

એકાગ્ર ચિત્તે નિત્યપ્રતિ, અનુષ્ઠાન ઇસકા કરિયે;

(૬૯)

અનુષ્ઠાન ઇસકા કરિયે, પૂજા જાપ કરિયે. —અજપા જાપ૦
અનુષ્ઠાન કરતાં કોટિ જાપ જાપ, પુરા હોઈ જાઈએ;
પુરા હોઈ જાઈએ, નિર્વિધને હો જાઈએ. —અજપા જાપ૦
પદ્મ ચક્રોદ્ધે ભેદાઈ કે તજ, અજપા જાપ ચાલિયે;
અજપા જાપ ચાલિયે, સુપુત્રના માહી ચાલિયે —અજપા જાપ૦
જાપ પદ્મ ચક્રોદ્ધે ભેદનરૂપી, લાઈન કિલયર હોઈએ;
લાઈન કિલયર હોઈએ, સુપુત્રના માર્ગ ખુલિયે.—અજપા જાપ૦
સાતમેા બ્રહ્મરંધ્ર ચક્રમાહી, જાપ તજહો ચાલિયે;
જાપ તજહિ ચાલિયે, સોડહં-સોડહં ગમ્મઈએ.—અજપા જાપ૦
એક કોટિ જાપકે અન્તે તો ભાઈ, નાદોકોભી શુનિયે;
નાદોકોભી શુનિયે, દશ પ્રકારકો શુનિયે. —અજપા જાપ૦
ઉસ નાદોકો શુનતા શુનતા, ધ્યાન મગ્ન હો જાઈએ;
ધ્યાન મગ્ન હો જાઈએ, સમાધિસ્થ હો જાઈએ.—અજપા જાપ૦
યહ દોનોંકી વિશેષ વાર્તા,હંસોપનિષત્ત મેં દેખિયે;
હંસોપનિષત્ત મેં દેખિયે, અથર્વવેદકી જાનિયે —અજપા જાપ૦
યહ વિધિ અજપાજાપકી, મંત્ર યોગ રીતે કથિયે;
મંત્ર યોગ રીતે કથિયે. સમ્યક્ રીતે દર્શાઈએ.—અજપા જાપ૦
હઠ-રાજયોગ રીતિસેભી પદ્મ ચક્ર ભેદાઈએ;
પદ્મ ચક્ર ભેદાઈએ, અજપા જાપ જાપિયે. —અજપા જાપ૦
હઠયોગ મેં પ્રાણાયામ, અર રાજમેં ધ્યાન જાનિયે;
રાજમેં ધ્યાન જાનિયે, સદ્ગુરુસેં શીખી લિજીયે. —અજપા૦
સદ્ગુરુ મુગુટરામજી કૃપાસેં, અનુભવ કિંચિત્ સુનાઈએ;
અનુભવ કિંચિત્ સુનાઈએ, પરમાનાંદ નિજ સુનાઈએ.—અજપા૦

૩૪ ॥ ૐ ॥

અત્ર—ઈસ લજનમેં જો પદ ચક્રોંકા તથા તત્ત્વ દેવતાઓંકા વર્ણન હુઆ હૈ-ઉસકું, તથા ચક્રોંકે દરેક દલમેં જો અક્ષર અંકિત હૈ-ઉસકું, ઔર,-ઔર અન્ય અન્ય અનેક હકીકતોંકો સુનકર નાસ્તિક લોકોં ઉપહાસ કરેંગે, તથા “એ સખ ગપોડા હૈ” એસા કહેંગે,-મો મેં જાનતા હું. ક્યોંકિ મેરેકું અપના જાતકા અનુભવ હૈ કે મૈલી એક સમય એસાહી માનતાથા; તથા આજ સુધી જો નાસ્તિક લોકો મેરેકું મિલતા હૈ, સો સખહી અંમેહી ઉપરોક્ત પ્રમાણે કહતા મહેતા હૈ. ઔર એ નાસ્તિક લોકો અપનેકું જાની કહકા “સખહી કહ્યતા હૈ” એસા કહેતા હૈ. પરંતુ વાસ્તવસેં વહ વેદાન્તી અથવા જાની નહી હૈ. ક્યોંકિ યથાર્થ વેદાન્તી વા જાની ઔર એ નાસ્તિક વા મિથ્યા વેદાન્તી-જાની-દોનોમેં દતના તશવત હૈ કે, જે મચ્યા જાની હૈ, સોતો વ્યવહાર ઔર પરમાર્થ-દોનોકું દેખતા હૈ તથા દોનોકું જૂદા જૂદા રખતા હૈ; અર્થાત્ વ્યવહારકું પરમાર્થમેં તથા પરમાર્થકું વ્યવહારમેં મિલાતા નહિ, વાસ્તે વહ સચ્યા તત્વજાની વ્યવહારદશા વિષે ઘટ પટ ઇલાદિ-સંપૂર્ણ-પ્રયત્ન કરું જાનતા હૈ, ઔર પરમાર્થ દશા વિષે એક સચ્ચિદાનંદ એતન્ય સત્તા શિવાય અનુકૂળ પ્રતિકૂલ કોઈભા વરુતું નહિ માનતા. યથા:—

न कश्चिज्जायते जीवः संभवोऽस्य न विद्यते ।

एतत्तदुत्तमं सत्यं यत्र किञ्चिन्न जायते ॥

(७१)

न निरोधो न चोत्पत्तिर्न बद्धो न च साधकः ।

न मुमुक्षुर्न वैमुक्त इत्येषा परमार्थता ॥

(इति गौडपादमाण्डूक्यकारिका)

“ बन्धमोक्ष दशाहीना द्वित्वैकत्व विवर्जिता ।

सर्वैव ब्रह्मसत्तोयमित्येषा परमार्थता ” ॥

[इति योगावसिष्ठम्]

और वहुजे नास्तिक वेदान्ती अथवा झूठा ज्ञानी है-सो अपना जे-शरीर इन्द्रिय-मनका अनुकूल पदार्थ वा बातें हैं, जैसे के-स्त्री पुत्र धनादिक-सो उनहुं तो मानता है, और जे अपना अतिदूर पदार्थ वा बातें हैं-सो उनोहुं नहि मानता; वास्ते नास्तिकोंकी बुद्धि तथा दृष्टि एकदेशी परिच्छिन्न हैं. और ज्ञानीओकी बुद्धि तथा दृष्टि सर्वदेशी-अपरिच्छिन्न हैं.

और कितनेक नास्तिकों ऐसा कहता हैं के-“ जे दृष्ट वस्तु है सो तो ज्ञाना हीक हैं-मानने योग हैं; परंतु जे अदृष्ट वस्तु जे आंखोंसे नहि देखने में आताहैं-उसहुं किसतरहसें मान सकता है-नहि माना जा सकता है ”

समाधान:-परंतु विचार करके देखनेसें मालूम पड़ता है कि- उन अदृष्ट वस्तुमेंसेंभी जे वस्तुओं नेत्रोंसें नहि देखा जाताहैं उन वस्तुओंमेंसेंभी जे जे अपना अनुकूलक हैं सो उनोहुं तो वह नास्तिक मानता हैं; जैसेकि-क्षुधा, तृषा, शुभ,

દુઃખ, શોક, મોહ ઇત્યાદિ. વાસ્તે એસા સ્વાર્થી અપના મતલબકા ચાર અથવા મતલબી નારિતકોસેં તો શાસ્ત્રોંલી ઉપરામકૂં પ્રાપ્ત હોતા હેં. ઇસલિયે હમકૂંલી ઉચિતલૈકિ ઉનો મહાશયોસે હાથ જોડકર “ નમો નારાયણાય ” પૂર્વક મૌન ધારના.

(૨) પરંતુ છતાં-નીચેકૂં એક દષ્ટાંત તથા યુક્તિ લિખકર મેં ક્ષાન્ત હોતા હું; જસસંકિ પરમ કૃપાલુ બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી સદ્ગુરુ દેવકી કૃપા દષ્ટિસેં અપના હૃદયમેં અનુભવપ્રાપ્ત યહ હમારા બનાયા હુઆ ભજન સર્વોકૂં માનનીય હોવૈ હેં.

દૃષ્ટાંત તથા યુક્તિ:-જૈસા માનોકે કોઇ એક નાસ્તિક પુરૂષ શરીરકે અન્તઃ પ્રદેશમેં સ્થિત નાડી, મર્મસ્થાન ઇત્યાદિ કોઇલી પદાર્થોકૂં જો આખોસેં નહિ દેખનમેં આતા હેં ઉનોકૂં નહિ માનતા હેં. પરંતુ વહી પુરૂષ જળ્ય ડોકટરી પદ્ધતાલેં તળ ચિકિત્સા ગ્રંથોસેં અથવા ડોકટરી ગ્રંથોસેં પદકર સળ શરીરકા અદરકા હાલ માલૂમ કરતા હે. તળ વહ પુરૂષ શરીરકે ભિતરકા સળ નાડી વિગેરે પદાર્થોકા માનને લગતા હે. તથા ઉસકૂં વિશ્વાસ હોતાલૈકિ વાત સત્ય હૈકિ શરીરકે ભિતર સળ વસ્તુ હેં. ફિર જળ્ય વહ પુરૂષ પદકરકે બડા ડોકટર હોતાલૈ તળ તો યંત્રોદ્ધારા અથવા શરીરમેં યંત્રો (instruments) જોઠાકર સંપૂર્ણ વસ્તુકૂં પ્રત્યક્ષ દેખતા વા અનુભવ કરતા હેં. ફેરતો છાતી ઠોકકર ઁ ધડક હોકર હાથમે છૂરી લેકર કોઇ દર્દીકે અન્તઃપ્ર-દેશમેં મર્મસ્થાનકો કાટને કાઢને લગતા હેં.

ઇસિતરહસેં જો કોઇ નાસ્તિક પુરૂષ શરીરકે ભિતર પદ્દ અકાદિકોકૂં નહિ માનતા હો, તો ઉનકૂં ચાહિયેકિ પ્રથમ તો યોગ ગ્રંથોકૂં દેખે વા પઢે; પીછે જળ્ય ધ્યાનરૂપી યંત્રોદ્ધારા દેખતા હેં, તળ

ઉસકું પ્રત્યક્ષ માલૂમ પડતા હૈ, પ્રત્યક્ષ દીખ પડતા હૈ, પ્રત્યક્ષ અનુભવ હોતા હૈ. ઓર યદિ ઐસી શંકા કરૈકિ, “ડોક્ટર લોકોં શરીરકે મિતરકા ઇતના સૂક્ષ્મ અવયવો વા પદાર્થોકું દેખતા હૈ, પરંતુ તુમહારે યોગિજનોંકે દેખા હુઆ વા યોગશાસ્ત્રોમેં બતાયા હુઆ યહ ષટ્ર ચક્રાદિક તથા કિતને અન્ય સૂક્ષ્મ નાડી આદિકકું વહ લોક કયું નહિ દેખતા ? ”

ઇસકા સમાધાન યહ હૈ;-કિ દુનિયામેં સખકોઇ જનતા હૈ.-એક છોટા બાલકભી જનતા હૈ-કિ-ડોક્ટર લોકોકિ ગતિ કરતાં યોગિ જનોકિ ગતિ સૂક્ષ્મતર હૈ. ડોક્ટર લોકોં કરતાં યોગિ લોકો સૂક્ષ્મ પ્રદેશમેં વિશેષ ઉન્નત હૈ, વિશેષ ઉડાનમેં ઉતરા હૈ અને ડોક્ટર લોકો કરતા યોગિ લોકોકું શરીરકા સૂક્ષ્મ પ્રદેશકા હાલ વિશેષ અવગતહૈ. ઇસિ રીતિસેં ડોક્ટરી ગ્રંથો કરતાં યોગ ગ્રંથોભી વિશેષ હૈ. નહિતો, બડે બડે ડોક્ટર સર્જન લોકો ટોપી ખોલ ખોલ યોગિલોકોકે ચરણોમેં કાહેકું પડતા હોગે ?

પરમાનંદ

॥ અનાહત-ધ્વનિ માહાત્મ્ય ॥

૩૫. ભૈરવી—એકતાલ.

અનહદકી ધૂન સુન લે પ્રાણી, જન્મમરણ છુટ જાતા હૈ ૧૬૦
 જન્મમરણ છુટ જાતા હૈ, ત્રિવિધી તાપ મિટિ જાતા હૈ;
 નાદાનુસંધાનસેં રે ભાષ, અહ્મકા ન્યાન લગતા હૈ. જન્મ૦
 દશ પ્રકારકે અનહદ જાજૈ, જપ કોટી જપ્પ હોતા હૈ;
 ઘટહોંમાંહી શુનતા શુનતા, મન મસ્તાના હોતા હૈ. જન્મ૦
 નાદહિમેં મશગુલ રહકર મન, શાન્ત ઉસીમેં હોતા હૈ;
 નાદહિમેં ગુલતાન જોં ઉસે, યમરાગકા કયા ડર હૈ. જન્મ૦
 પ્રથમ નાદ તો ચિણિ ચિણિ જાજૈ, દુસર ચિંચિણિ હોતા હૈ;
 તીસરા નાદ (તો) ઘંટાકી જાજ, શંખ ચૌથે જગત હૈ. જન્મ૦
 પંચમ નાદ હૈ તંત્રીકી જાજ, છકા તાલ જગતા હૈ;
 સાતમો હૈ વેણુકી ધ્વની, મૃદંગ આઠમો જગતા હૈ. જન્મ૦
 નવમો હૈ ભેરી નાદ, દશમો મેઘ ગર્જતા હૈ;
 સભી નાદોકું છોડકર આખર, દશમકા અભ્યાસ કરીએ હૈ. જન્મ૦
 દશમ હૈ અહ પ્રાપ્તિકા સાધન, ઉપનિષદમેં ગાધ હૈ;
 ઉપનિષદોકું વિચારનેસેં, સખહીકા જ્ઞાન હોતા હૈ. જન્મ૦
 દીર્ઘ ઓં કા ઉચ્ચારનેસેં, બાહ્ય નાદ પ્રગટતા હૈ;
 બાહ્યનાદકું શુનતા શુનતા, અંતરમેંભી શુનતા હૈ. જન્મ૦
 ઓં કં ગુંજનસેંહી ભાષ, નાદોકું શુન લિયા હૈ;
 પરમાનંદ સદ્ગુર કૃપાસેં, નાદોકે પાર ગયા હૈ. જન્મ૦

(૭૫)

શબ્દાનુવિધ્ય સવિલ્ય સમાધિ,
શબ્દવેધી રાજા દશરથનું-સાધકસ્વથી-વર્ણન,

૩૬, રાગ. ખમાચ-તાસ દાદરો.

શબ્દ વેધી બાણ છોડા, દશરથ રાજા;	
દશરથ રાજા છોડા, સાધકોંકા રાજા.	શબ્દ૦
ઇન્દ્રિય દશ વશ કરી. ચિત્તકો એકાગ્ર કરી;	
મનકો લક્ષ્યમેં જોડી, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦
બારંબાર ચતન કીયા, પ્રમાદસેં રહિત હુવા;	
સત્ત્વ પ્રધાન મન ભયા, વિંધ્યો યતિ રાજા.	શબ્દ૦
જેઠે સ્થિર આસન કરી, દબતા મનમેં ધરી;	
શબ્દ ક્રૂત લક્ષ્ય કરી, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦
નજરસેં તો નહિ દેખ્યા, તદપી શિકાર વિંધ્યા;	
શબ્દહિસે બિંધ્ય કીયા, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦
કર્ણકો સંબંધી ઓ વૃત્તિકો સંબંધી બ્રહ્મ;	
મન-બાણ કીયા વિંધ્ય, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦
શબ્દકું આશ્રય કરી, લક્ષ્ય બ્રહ્મ વેધ કરી;	
પરમાનંદ ભયો હૈ, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦

મનરૂપી બાલકને સાધનની યુક્તિ શીખવવા વાવત:-

૩૭. રાગ જૈજૈવંતી-તાલ પંજાબી ઠેકા.

રે મન-બાલક મેરે, તું ચડજ, ચડજ, ચડજ,
જહા આગાશીમે, જા કર તું તો સુખસેં સોજ. ટેક૦

પ્રણવ દોરી આશ્રય કરી, હાથોસે મજબુત ધરી;
ધારે ધારે પગલું ભરી, સીડી પર તું ચડજ, —રે મન૦
પટ્ટચકોંકી સીડી બની હૈ, આધારાદિ જાકો નામ હૈ;
જલદી જલદી ઉસ સીડીકો, રે મન તું તો ઝોડતા જા —રે મન૦

થકા હૈ જાજ સીડી ચડતે, કછુ કાલ તજા વિશ્રામ કરલે;
હૃદય સ્થાને થોડા બૈઠકે, આજ્ઞા ચક્રે તું પોંછજ. —રે મન૦

સદગુર હૈ આજ્ઞા ચક્રે, આગાશી કે દરવાજાપૈ;
પહૈરા હૈ સખત તાકી, તહા બૈઠ તું સેવા કરજ. —રે મન૦

ઘણા કાલ જાજ સેવા કરે, ગુર દેવ પ્રસન્ન હોવે;
આજ્ઞારૂપી કુંચી દેવે, આગાશી મેં તું ચડજ. —રે મન૦

સદગુરૂકી કૃપા ભઈ, આજ્ઞા કુંચી હાથમેં આઈ;
દરવાજા તો ખુલ ગઈ, પરમાનંદ તું લે મજા. —રે મન૦

(૭૭)

પ્રણવ શબ્દના ઉચ્ચારથી મન સત્વપ્રધાન થઈને
વૃત્તિ બ્રહ્માકાર થાય છે.

૩૮. રાગ જૈનપુરી-ત્રિતાલ.

(આવો અરે સૌ આવો ?-એ લય.)

મનુવા મેરા જગ ગયા, શુન શબ્દકી ગર્જના,
મોહ નિદ્રા તજી ઉઠી ધાવા, હોકર મસ્તાના. —ટેક૦
આ હૃદય-કંદરા માંહી, મનુવા તો નાય નચાહી;
નાભિ કમલસેં હુમ રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦
ૐ શબ્દ ઉઠે પ્રાણુ વિષે, આ પહોંચ્યા હૃદય દેશે;
તમ રજસેં છોડાયા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦
સાત્વિક વાતાવરણુ, સ્થાપી મનમેં તતક્ષણુ;
દૂર કીયા તમ રજ કેરે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦
સત્વ પ્રધાન જગ્ય હુવા, શબ્દ કે સાથે ગયા;
બ્રહ્માનંદ સમાયા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦
શબ્દ આકાશમેં લય હુવે, કાર્ય કારણકે ન્યાયે;
મનતો રહા એકેલા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦
શબ્દાલંબન છુટી ગયા, મનુવાતો નિરાલંબ હુવા;
વૃત્તિ બ્રહ્માકાર હુવા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦
ૐ ૐ ઉચ્ચાર કિયે, મનતો ઉત્થાનકું પાયે;
પરમાનંદ અનુભવે રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

(૭૮)

“ ઐ દ્વારા ધ્યાન કરવાની રીતી. ”

“ પ્રણવો ધનુ; શરો હ્યાત્મા, બ્રહ્મ તલ્લક્ષ્યમુચ્યતે ।
અપ્રમત્તેન વેધવ્યં, શરવત્તન્મયો ભવેત્ ” ॥

—ઇતિ મુળ્લકોપનિપદ્—

ઐ ધનુષ તીર આત્માનું, લક્ષ્ય બનાવવું;
ત્વરાથી વિંધવાને હો તીરવત્ તન્મય થવું. ”

૩૯ રાગ ભૈરવ—તાલ ત્રિતાલ

લક્ષ્ય વિંધરે જીવ તું શિકારી, જીવ શિકારી રે-મતિધારી. ટેક૦
પ્રણવ ધનુષમેં આણુ ચડાવો, વારંવાર પ્રયાસ કરી. લક્ષ્ય૦
વૃત્તિ આણુકો ધાર બનાવો, ઉપાસના શિલાયે ધરી. લક્ષ્ય૦
ધનુષમેં આણુ છુટકર, લક્ષ્ય બ્રહ્મકો વેધ કરી. લક્ષ્ય૦
વેધત વેધત વિદ્ધ ભયો જીવ, તનમયતા વૃત્તિ ધારી. લક્ષ્ય૦
પરમાનંદ-સ્થિતિ જો (તું) ચાહે, પ્રમાદમેં ક્ષણુ ક્ષણુ ડરી, લક્ષ્ય૦

“ ભગવાન્ ભાવવશ્ય છે. ”

૪૦ રાગ આશાવરી અથવા ધનાશ્રી-તાલ-ત્રિતાલ.

ભાવવશ્ય ભગવાન, નારાયણુ, ભાવવશ્ય ભગવાન. ટેક૦

(૭૯)

જપ તપ સાધન કીન્હે બહુ ભારે, ભાવ વિના નિકામ. નારાયણ૦
 ભાવ વિના જપ તપ જ્ઞાન ધ્યાન, સાધન ધૂર સમાન. ,,
 ભક્ત જન કાનુન ન જાને, ભાવ હીમેં મસ્તાન. ,,
 જહાં પ્રેમ તહાં નિયમ ન રહીં, ગાવત શાસ્ત્ર પુરાણ. ,,
 પવન જળ બહૈ બહુ વેગસેં, તોડ કરે મૈદાન. ,,
 સગુણ કહો કે નિર્ગુણ કહો, ઇશ્વર એક પ્રમાણ. ,,
 જીન્હે મિલા તિન્હે ભાવહીમેં મિલા, (તામેં) નહીં કોઈ શાસ્ત્ર જ્ઞાન.,,
 ભાવહીમેં મીરાં ગણિકા શમરી, ગોપી મસ્ત હનુમાન. ,,
 સર્વત્ર એક બ્રહ્મ ભાવમેં, પરમાનંદ શુભતાન. ,,

મજનનો મહિમા.

૪૧ રાગ ધનાશ્રી. તાલ-ત્રિતાલ.

રામ સચ્ચિદાનંદ, ભજમન, રામ સચ્ચિદાનંદ. ટેક૦
 જો સુમરે ત્રય તાપ મિટતહૈ, કટત ભવકા કંદ. ભજમન૦
 રામ ભજનસેં જો સુખ ઉપજે, જાનત નહિ મતિમંદ ,,
 જોતો વિવેકી વિષય વિરાગી, સોહિ પાવત આનંદ ,,
 રામ સુધારસ તહાં લૌ શીકો, જહાં લૌ વિષયાનંદ ,,
 રામ રામ ભજતે રામહી ભયો, પાયા પરમાનંદ ,,

(૮૦)

મૃત્યુ અવશ્યં ભાવી ।

૪૨. રાગ રામકલિ-તાલ પંજળી ઠેકો.

આખર મરના હૈ બાધ મરના, (રે બલા) કાહેકું મગરૂરી કરના. ટેક.
ચાર દીનોંકે લિયેરે બાધ, (બલા) કયા ધાધલ મયાના;
ધન દૌલત કષ્ટુ સંગ ન જાવે, (સખ તો) છાંડી છોડ જાના.-આખર.
બાધબંધુ સગાં સહોદર, (એસખ) ચાર દીનકે મહેમાના;
ગુણવંત સ્ત્રી પુત્ર હો તો બી, (રેબાધ) મોહ ઉનકા ન કરના. ,,
અપના શરીર જો બડો પ્યારા, (બલા) વહબી તો નહિ રહેના;
સ્મશાનમેં લાકર કુંક દેવે હૈ, (આખર) ખાકહી ખાક રહેજાના. ,,
પંડિત હોકે પંડિતાઇ કરે, (રે બાધ) ગુમાનમેંહી ખાત બેલના;
યતિ સન્યાસી પંડિત યોગી, (કાલતો) કોઇકોબી નહિ છોડના. ,,
બલાધ અપના ચાહોતો પ્યારે, (બાધ) બચ્યા વાકા બન જાના;
બડાઇ અભિમાનકું છોડ કરે, (રે બાધ) ભજનમેં મશગુલ રહેના. ,,
સખહિંકો જ્ઞાન વિચારીકે, (બાધ) પરમાનંદ આયે ઠિકાના;
ૐ, ૐ તો રટના પ્યારે, (આખર) ૐ હી ૐ હો જાના. ,,

મસ્ત-ફકીરની દશા.

૪૩ રાગ છદલો અથવા ભૈરવી—એકતાલ.

(લેતા જાઓરે કાનુડા ખીડી પાનનકી—એ લય.)

મેરા મન લગા ફકીરીમેં, ફકીરીમેં ખુદ મસ્તી મેં. ૨૬૦
 યહ ફકીરી હૈ ખુદાકી પ્યારી, ચિત્ત ઉસીમેં લગાને મેં;
 રાજી ન અદ્દા અમીરીમેં, અમીર ખિયારા કૌન ગીનતીમેં. મેરા મન
 જો સુખ પાયા અદલ ફકીરીમેં, સો નહિ અમીરીમેં;
 જો સુખ પાયા રસુલ ઇશકમેં, સો નહિ સૌ પુત્રનમેં. „
 જો તો મઝા હૈ ઝુંપડીમાહી, સો નહિ હૈ બંગલેમેં;
 જો મઝા હૈ જંગલ માહી, સો નહિ શહેર બસ્તીમેં. „
 જો તો મઝા હૈ કાલી કફતીમેં, સો નહિ કોટ પાટલુનમેં;
 જો મઝા કથા ગોદીમેં, સો નહિ શાલ દોશાલોમેં „
 જો તો મઝા હૈ મોટા કપડેમેં, સો નહિ સર્જતી મલમલમેં;
 જો મઝા ટાટ બિઝૌનામે, સો નહિ મખમલ ગાદીમેં. „
 જો તો મઝા હૈ ભૂમિ શૈયામેં, સો નહિ સેજ પલંગમેં;
 જો મઝા હૈ કુદરતીમેં, સો નહિ બનાવટીમેં. „
 જો મઝા હૈ બાખરીમેં બાઇ, સો નહિ લહુ પેડેમેં;
 જો મઝા નદી કે જલમેં, સો નહિ કોલ-વૉટરમેં. „
 જો તો મઝા હૈ ઠીકરામેં બાઇ, સો નહિ કાંચન પાત્રમેં;
 જો મઝા લોટીમેં મુઝે, સો નહિ કમંડલુમેં. „
 મહબુબસેં ઉલ્કત લગાલે, કયા દુનિયાકી દોસ્તીમેં;
 પરમાનંદ માલિક મિલેંગે, તિશ્તે સત્યા ફકીરીમેં. „

(૮૨)

સદ્ગુરુશ્રીનું આવાહન.

૪૪. રાગ માહ-તાલ ઐમરો.

સદ્ગુરુ રાયા આવો, આવો મેરે સ્વામી;

આવો મેરે સ્વામી, દયાળુ અંતરયામી.

ટેક.

“શ્રી” ગુરૂ પૂજન નિમિત્તે, આયો ગુરૂદ્વારે; (મૈ)

“સ” પ્રેમે રૂંઝ કરું હું, કૃપા કરી સ્વીકારે (ગુરૂ) સદ્ગુરૂ.

“દ” યા કરી સુનો અરજ મેરી, જો મન બહુ ચ્હાવે; (પ્રભુ)

“ગુ” જોત રૂપકો પ્રકટાવો તો, કયા તેરો ઘટ જાવે. (જ્હાલા) ,,

“હ” પ તેરો હૈ અપરંપારા, નહિં તામેં કષ્ટુ ખામી; (પ્રભુ)

“મુ” ખ-ચંદ્રસે અમૃત ઝરે, ચક્રોર-મૈ હૈ કામી. (હા) ,,

“કુ” મુદિતી-લોચન હૈ મેરી, ડપ-ચંદ્રકી આશ; (તેરી)

“ઝ” કે ન જીવન જીવ-બ્રમરકા, ખીન ચંદ્ર-પ્રકાશ (અહા) ,,

“રા” જ હંસ-તુમ કીડા કરો હો, પવિત્ર “મંજુસરે;” (ગુરૂ)

“મ” હા જલધિમે તરતા તરતા, લગા “ઓર”-કીનારે. (પ્રભુ) ,,

“કી” નહી અકારણ દયા મુજ પૈ, તેસેહી કરો આજ; (ગુરૂ)

“જૈ” ઘોષ-પુષ્પ લાયા (પ્રભુ) તોડી, તેરો પૂજન કે કાજ. (જ્હાલા) ,,

“ૐ”-ગંધ સહ પુષ્પ ચઢાવું, “સોહમ” કા નમસ્કાર; (ગુરૂ)

“પરમાનંદ” કૃપા-વર માગે, દે અપના દિદાર. (પ્રભુ) ,,

(૮૩)

“ શ્રી સદ્ગુરુ મુકુટરામકી જય. ”

રૂપ સ્તુતિ તથા પુષ્પથી પૂજન.

૪૫. રાગ રામકલિ અથવા કાલીંગડો-પંજાબી ટેકો.

(જય જય દત્તરાજ યોગી-એ લય.)

જય જય સદ્ગુરુ સ્વામી, [૨]

જય જય યોગીરાજ સ્વામી. [૨]

“ મુ ” ખ્ય રૂપતો નિર્ગુણ હૈ તેરો, સગુણ ધરી કરી લીલા;
“ કુ ” છીત હોવે વાણી મેરી, વર્ણનતા વો લીલા. જય.
“ ટ ” રે સકલ સંતાપ મારી, જે જય-ગુણ તેરો ગાવે;
“ રા ” જીવ-લોચને કમલ-આસને, શાભવી મુદ્રા દર્શાવે. જય.
“ મ ” નકા વિક્ષેપ દૂર ભયા સખ, દેખી હાસ્ય-મુખ મુદ્રા;
“ કી ” નહો ગુરૂચા કૃતાર્થ મુઝે, બુદ્ધિ ભઘ સુભદ્રા. જય.
“ જય ”-ધોધ-પષ્પ [યહ] અપુરિ ચગણે તવ, નહી જાણું સ્તુતિ-પૂજન;
‘પ્રેમ’-‘આનંદ’-‘પરમાનંદ’, નહિ નહિ સાધન દૂજન જય.

ધૂન.

જય સદ્ગુરુ જય, જય સદ્ગુરુ જય, [૨] જય સદ્ગુરુ જય-જય ગુરુ; [૨]
જય જય જય જય-જય સદ્ગુરુ જય, જય સદ્ગુરુ જય-જય ગુરુ. ૧.
ગુરુઐ, ગુરુઐ ગુરુઐ ગુરુઐ, [૨] ગુરુઐ, ગુરુઐ-ઐગુરુ. [૨]
ઐ ઐ ઐ ઐ-ઐગુરુ, ઐગુરુ, ગુરુઐ, ગુરુઐ-ઐગુરુ. ૨

મુકુટરામજી જે, સદ્ગુરુ દેવજી જૈ;

બોલો બ્રહ્મસ્વરૂપી ગુરુજી જય જય જય.

(૮૪)

॥ શ્રી સદ્ગુરુદેવકી જય ॥

૪૭ ભૈરવી-એકતાલ.

બોલો બ્રહ્મનિષ્ઠ સદ્ગુરુ શ્રી મુગુટરામજીની જય. ટેક૦
મુગુટરામજીની જય, યોગી રાજકી જય જય બોલો
મુગુટરામતો નહિ મરા ભાઈ, સ્થિત્યન્તરકું પાયાહૈં:
સ્થિત્યન્તરકું પાયાહૈં, ઇશ્વર ગતિકું પાયા હૈં. બોલો
વ્યક્ત સ્વરૂપકું છોડી કરી કે, અવ્યક્તમેં રહા હૈ;
અવ્યક્તમેં રહા હૈ, નિર્ગ સ્વરૂપમેં રહા હૈ, બોલો
યોગી જનોદ્ધં એક કલ્યાન્ત, પુર્યષ્ટક રહૈં હૈ;
પુર્યષ્ટક રહૈં હૈ, જીવન્મુક્ત વિચરેં હૈ. બોલો
મુગુટરામ વિચરતા હુવા, બોડેલીમેં આયા હૈં:
બોડેલીમેં આયા હૈં, દર્શન મુઝે દિયા હૈં. બોલો
“ ઓર ” નદી કિનારે આકર, ઐ શબ્દ શુનાયા હૈ;
ઐ શબ્દ શુનાયા હૈ, મુઝે તો શુનાયા હૈ. બોલો
હમ્ સામાન્ય ચૈતન્ય શિવાય, વિશેષકું ધ્યાવતા નહિ હૈ;
વિશેષકું ધ્યાવતા નહિં હૈ, ચિન્તનબી કરતા નહિ હૈ. બોલો
(પણ) અહૈતુક-રૂપામે વિશેષ, દર્શન મુજકું દિયા હૈ;
દર્શન મુજકું દિયા હૈ, ઐંદ્રં શુનાયા હૈ. બોલો
પરમાનંદ બલિહારી ઉસ, ઇશ્વર સ્વરૂપકું હૈ;
ઇશ્વર સ્વરૂપકું હૈ, મુગુટરામજીકું હૈ. બોલો

॥ પ્રભુ મહિમા ॥

૪૮ રાગ-આશાવરી-ત્રિતાલ.

પ્રભુ તેરી મહિમા અપરંપારટેક૦
 અદ્ભુત હૈ તુમારી માયા, નહિ પાર કીસીને પાયા;
 ઋષિમુનિ ગયે સખ હારપ્રભુ૦
 ભૂમંડળ ઓર તારે, ચરાચર જીવ જડ સારે;
 તુમહીકો રહે પુકાર”
 તુમહી હિરણ્યગર્ભ કહલાયે. સારે બ્રહ્માડ રચાયે;
 કોણુ કર શકે સુમાર... ..”
 તુમહી વિશ્નુ રૂપ ધરાયે, સકળ જગતકી સ્થિતિ કરાયે;
 તુમહી કરત સંહાર... ..”
 હો જગત કે આદિ કારણ, તુમહી કીયે હુવે હો ધારણ;
 તુમહી કરત સંહાર... ..”
 સખ બલોમેં તુમહી બલ હો, સખ ચલ હૈ તુમહી અચલ હો;
 તુમહી સુખ કે ભંડાર... ..”
 પરમાનંદ યુ ગાતા હૈ, જો શરણુ તેરી આતા હૈ;
 મિલે મુક્તકા દ્વાર૦... ..”

॥ રામ ગોલો માર્ડ રામ ॥

૪૯ ભૈરવી-એકતાલ.

રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો. (૨)	
રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો. (૨)	ટેક૦
દુનીયા કહે મરતે બખત, રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો;	
સાધુ કહે જબલગ જીવો, રામ બોલો માર્ડ રામ બોલો. ૧. રામ૦	
રામ રામ રટતે રહેા, જબલગ ઘટમેં પ્રાણ;	
કબલું દીનાનાથજી, ભનક પડેગો કાન. ૨. રામ૦	
રામ નામજી લૂંટ હૈ, લૂંટ સકે તો લૂંટ;	
પીછેસેં પસ્તાયગા, (જગ) પ્રાણ નયગા છુટ. ૩. રામ૦	
રામ ઝરોખે બેઠ કર. સગકા મજરા લેત;	
જંસી જીનજી ચાકરી, તૈસા તીનકો દેત ૪. રામ૦	
તીન નામ હેં બ્રહ્મકા, ઐ, સોડહમ્, રામ;	
છટ ભેદસેં જપતે હેં, ન્યારે ન્યારે નામ ૫. રામ૦	
જ્ઞાની સોડહમ્ કહતે હેં, યોગીહું ઐકાર;	
ભકત રામ રટતે હેં, કહે કબીર બીચાર. ૬. રામ૦	
રામ કહેા ઐ કહેા, દૃષ્ટ આનંદ કદ	
જામે ઉપજે આનંદ, સોઈ " પરમાનંદ " ૭. રામ૦	

“ તત્ત્વમસિ ”

૫૦ ગગ ભૈરવ-તાલ લંગડી
ત્રિપદમયિ “ તત્ત્વમસિ ” કા વિચાર,

(૮૭)

“તત્ત્વમસિ” કેા વિચાર, મહાવાક્ય વિચાર. ત્રિપદમયિં

‘તત્’ પદ ધ્રુવર, ‘ત્વ’ પદ શ્રવણી

“અસિ” પદ બ્રહ્મ નિહાર..... ત્રિપદમયિં

તું સખમેં, સખણી તુજ ભીતર;

વ્યાપક એક અપાર.... ...”

નિજહીમેં નિજકેા ભૂલી રહ્યા હૈ;

નિજહીસેં નિજકેા સમાર... ...”

ગુરૂપા પરમાનંદ બતાવે:

તખ ભવજલ હોધ પાર... ...”

૫૧ રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ

સત્ચિહ આનંદ ધન, સ્વરૂપે હું તો, સત્ચિહ આનંદ ધન ટેકં
દેશ અબાધિત, કાલ અબાધિત, વસ્તુ અબાધિત સન-સ્વરૂપેં
સર્વ પ્રકાશક સર્વ નિયામક, અનપેક્ષિત ચેતન. ...”

પ્રિય હું પ્રિયતર, પ્રિયતમ પોતે, પ્રેમાસ્પદ હું પ્રસન્ન. ...”

આદિ રહિત હું, અંત રહિત હું, નાશ રહિત ચિહ ધન ”

સ્થાવર જંગમ પ્રાણી પદારથ, માયિક મમ દર્શન ... ”

વિશ્વ સમસ્ત છે કલ્પિત મુજમાં, જેમ રજજુમા ભુજંગ ”

અગમ અગોચર, ગુરૂગમ ગોચર, સાધન સાત્વિક મન. ”

કસેશ રહિત હું કેવળ સુખમય, જાણે અનુભવિ જન....”

પરમાનંદ દેવ ગુરૂ કૃપાથી, લીયો લક્ષ ઠથન... ...”

(૮૮)

પર રાગ. ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

બ્રહ્મ વિચારે મન, વિરામ્યું જેતું, બ્રહ્મ વિચારે મન, ટંકં
 તાપ ત્રિવિધ નહિ તેને તપવે, શશી સમ શીતળ અંગ વિરામ્યું
 ઇંદ્રાદિકથી અતિ સુખ એને, નિરાદિન આનંદ ધન વિરામ્યું
 સ્વર્ગ અને અપવર્ગ અધિક નહિ, ન્યુન નિરંજન વન વિરામ્યું
 પુત્ર કલત્ર અધિક નહિ લેશે, સધળે સમ દર્શન. વિરામ્યું
 જગદાકાર ન વૃતિ જેની, સ્વરૂપમાંહિ મગન. વિરામ્યું
 આપ કૃતાર્થ છતાં અન્યાર્થે, અપે તન મન ધન. વિરામ્યું
 જન્મ મરણ તેણે નકિકે કાપ્યા, જીવન મુક્ત સદન વિરામ્યું
 સત્ય સંકલ્પ જીતે દ્રિય ત્યાગી. નિર્વાસન દેહ મન વિરામ્યું
 સાધન બોધની અવધિ છતાં પણ, મંત્ર એવાનું વ્યસન. વિરામ્યું
 પરમાનંદ ભવ તારક ગુરૂંથી, નિત્ય રહુ છુ રું પ્રસન્ન વિરામ્યું

રામ-ધૂન

પર રાગ ઝીંઝારી-પંજાબી ઠંકે.

ભજો રામ ભજો રામ ભજો રામનંદે: (૨)
 ભજો રામનંદે, મૃડી સ્વમાનનંદે. ભજો રામ
 ભજો ગમ ગમ રામ, ભજો રામ રામ રામ; (૪)
 રામ રામ રામ રામ, રામ રામ રામ રામ. (૪)

(૮૯)

રામ રામ-રામ. રામ રામ-રામ; (૪)

રામ રામ રામ રામ, રામ રામ ગમ રામ. (૪) —

—(સૌ સાથે, અનેકવાર) ભજો રામ૦

વાલ્મિક શબ્દરીની ભીલ જાતિ, રામ ભજનથી થઇ પંકાતી.
નાત જાત પર ભાવ નથી, છે ભક્તિ જહાલી રામનેરે. ”

રામનામે પત્થર તાર્યા, અનેક ભક્તોને ઓધાર્યા,
જાણો છો, પલ્લુ મોહ્યા ચામ દામને રે ”

મસ્ત બનેા સૌ રામ ભજનમાં, જલું પડે ના યમ સદનમાં;
મેલ શત્રુ જંગળ, નિલ્ય ભજ રામનેરે... .. ”

(પ્રથમની છ લીટીનું પુનરાવર્તન)

શ્રી બાલકૃષ્ણના શૃંગારનું વર્ણન

૫૪. “ લાલ વારે આવો તો જહેલા આવજો રે ” એ લય.

ચાલો જઈએ ગોકુળ રૂડા ગામમાં રે,	
મહારો જહાલો વસે છે નદ ધામમાં રે.	ટેક૦
ભાર ભૂતો ઉતારવાને આવીયા રે,	
ગોપ રૂપે દેવોને સાથે લાવીયા રે.	ચાલો૦
ધન્ય ધન્ય યશોદાજી માત છે રે,	
બાળરૂપે શ્રીવર સાક્ષાત છે રે.	ચાલો૦
ચરણ કમળ દીસે છે રવિ ધામણા રે,	
નેપુર સુંદર ખેડરાવ્યા સોહામણા રે.	ચાલો૦

કટિયે કિંકણી કનક તણી છે ધરી રે, અતિ સુંદર કીધી છે કારીગરી રે.	ચાલો૦
બાહે બાજુબંધ બાંધ્યા રત્નો તણા રે, શોભે કૌસ્તુભ હૃદય વિષે નાહ મણા રે.	ચાલો૦
વનમાળા વિશાળ કંઠમા ધરી રે, અધિક શોભે શૃંગાર એથી કરી રે.	ચાલો૦
શોભે મોરલી નાજુક હરિ હાથમા રે; દીદી વિશ્વની સુંદરતા મારા નાથમાં રે.	ચાલો૦
શ્યામ નીરખે છે મુખ મલકતુ કરી રે; દાત સુંદર દીમે છે દાડમ કળી રે.	ચાલો૦
કાને કુંડળ મકાકૃત પહેરીઆં રે; નકવેસરના તેજે મન હેરીઆં રે.	ચાલો૦
ભાસે તિલક વિશાળ કેસર તણુ રે; અંગે અતર ઉત્તમ બહેકે ધણું રે.	ચાલો૦
વાળ વાંકડીઆ શિર પર ફરફરે રે; મયુર મુકુટ શ્રીજીનો મન હરે રે.	ચાલો૦
શ્યામ સર્વાંગે સુંદર શોભતા રે; નરનારી નીરખી મોહ પામતા રે.	ચાલો૦
ગોપીવૃંદ પૂજન માટે આવતા રે; કુંકુમ અક્ષત ને પુષ્પથી વધાવતાં રે.	ચાલો૦
છામ રહ્યો આનંદ નંદ આગણે રે; જશ બોલે બંદી જન બારણે રે.	ચાલો૦
અંતો એકવાર કૃષ્ણ જય બોલજો રે; શ્યામ શત્રુ હૃદયપટ બોલજો રે.	

(૯૧)

પપ. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ

રામકૃષ્ણ ગોવિંદ, ભજીલે રામકૃષ્ણ ગોવિંદ. ટેક૦
તજી જગતના ફદ, ભજીલે રામકૃષ્ણ ગોવિંદ.
જે જે જૂએ છે સૃષ્ટિ વિષે તું, સર્વ માયાના બંધ. ભજીલે.
માત પિતા સ્ત્રી સુતને બાંધવ, મળ્યા રણાનુંબંધ. ”
જાવું પડશે સર્વેને મૂકી, પૂરો થતા સંબંધ. ભજીલે૦
માટે ચેત જટ સમય વિચારી, ભૂલીશ મા રધુનંદ, ”
પ્રભુ રમરણથી ઉરમા પ્રકટે, આનંદાનંદ આનંદ. ”
શત્રુ સજ થા હરદમ રટવા, રાધાવર વૃજયંદ. ”

પદ. રાગ. ધનાશ્રી-ત્રિતાલ

ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, પ્રેમે ભજો. ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ. ટેક૦
નહિ મળે અવસર ફરી, પ્રેમે ભજો ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ.
કાયા કાયા કુંભના જેવી, તે શુ મમતા ધરી.....પ્રેમે ભજો૦
સગાં સમઘી મિત્રો ગયા જે, તે નવ દીડા ફરી..... ”
અધ્યાયુષ છે દેહ આપણો, જાણો સાગર લહરી. ”
જે જન મોહ્યા તે સહુ રોયા, લક્ષ ચોર્યાસી દેહ ધરી. ”
ફરી લે સાર્યક શત્રુ આ દેહનું, હૃદયે ધ્વજનું ધ્યાન ધરી. ”

પા૭. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

ગુર વિણુ ગમ નવ પડે, પ્રાણીઆ ગુર વિણુ ગમ નવ પડે. ટેક૦
 ભલે જગત આથડે... ... પ્રાણીઆ૦
 પરંપરા ગુર તણી પૃથા છે, એ વિણુ કાજ બગડે;
 ગુર વિનાના ભવસાગરમાં, દુઃખી થઇ રડવડે. ”
 બાલપણે માખાપ ગુરથી, ઉચરતાં આવડે;
 યુવાનીમાએ વિદ્યાગુરથી, સુવિદ્યા સાપડે. ”
 વૃદ્ધ પણે ધર્મગુર બોધેથી, રહેજે સમજણ પડે;
 પણ મનહું હરે એવી શાન્તિ, વિના મન તરફડે. ”
 શ્રવણ અધ્યયન મે કયુર્ બહુ પણ, શાન્તિ નામ નવ જડે;
 પૃથક પૃથક સર્વે બતાવે, મન સંશયમા પડે. ”
 બ્રહ્મનિષ્ઠ સદ્ગુર મળેતો, ભવનો ફેગે ટળે;
 બ્રહ્મ સાથે તદ્દરૂપ બતાવે, શ્રી સદ્ગુર જ્ઞાન વડે. ”
 એવા ગુર શ્રી મળ્યા શત્રુને, પૂર્વ પુન્યની વડે;
 તરવાતું શ્રીગુરએ બતાવ્યું, પ્રભુ નામ નાવડે. ”

પા૮. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

જન્મમરણ નહિ ટળે, ભજન વિના, જન્મમરણ નહિ ટળે. ટેક૦
 જન્મમરણનું દુઃખજ મ્હોટું, ભજન પ્રભાવે ખળે^૧. ભજન૦

અમોઘ ઉપાય આ કલિયુગમાં, ભજન સમો ન મળે. "
 દામ ન બેસે પ્રભુના ભજનમાં, ભજન ભાતુ કા ન રળે. "
 આયુષ એળે ચાલ્યું જાયે, ભજન વિના પળે પળે. "
 જન્મ મરણ દવ સચરાચરમાં, ભજન વિના પ્રજળે. "
 ઉગર્યાં વિરલા શનુ એ દવથી, પ્રભુ ભજનના બળે. "

૫૯. રાગ સૌરઠ—ત્રિતાલ.

હરિૐ અંતરયામી અમને સુખુદ્ધિ આપજો રે
 કુખુદ્ધિ કાપજો રે. ૮૩૦
 અસાર આ સંસારે લોભાઈ, જાણી ખરી સ્ત્રી પુત્ર સગાઈ;
 મમતા વધતી દિન દિન એવી દબાવજો રે. હરિૐ૦
 અકળિત માયા પ્રભુ તમારી, શુદ્ધ બ્રહ્માદિ ગયા જ્યાં હારી;
 એવી અટપટી માયાથી છોડાવજો રે. હરિૐ૦
 યોગી ભકતો જે અનુભવે કહે છે, સ્વરૂપ એવું ચિત્ત ચહે છે;
 દર્શન દઈ તે રૂપે શરણે રાખજો રે હરિૐ૦
 રટના નિશદીન નાથ તમારી, કરવા બળ આપે ગિરિધારી;
 અરજી સેવક શનુની પ્રભુ ઉર ધારજો રે. હરિૐ૦

૬૦. રાગ ઝીંઝાટી—તાલ દાહરો.

“ દીનન દુઃખ હરન દેવ ” એ લય.
 દયાળુ રામ રાજ ભરોસો આપ ભારી.
 ભરોસો આપ ભારી, ભવસિંધુ લો ઉતારી. દયાળુ૦

ગૌતમના આપે અહંકાર બનીંતી રાહ્યા;
 બનાવી દીધી ચર્ચુરજે, નૌતમ સુનારી. ”
 વાટ નિલ્ય જોતી રામ રટતી સખરી નારી;
 પ્રેમે એંદા બેર ખાઇ, લીધી એને તારી. ”
 આર્તવાણી ગજની ગુણી, અંત વેળા જાણી;
 ધાયા તે સમય પ્રભુ, આપ છડી સ્વારી. ”
 રીઝયા મુષ્ટિ તાદુલે, દારિદ્ર દીધું ટાળી;
 કચનના મહેલ કીંચા, ભક્તનું હિત ધારી. ”
 ભાવે બળે શ્રીવર દેશે, આવાગમન વિદારી;
 શ્રીરામ સ્વામિ શનુ તણા, ભવ રોગ દો નિવારી. ”

૬૧. રાગ ઝીંઝાટી—એકતાલ.

“ હૈયાના પુટયા હરિ ” એ લય.

આ દુનિયા જૂદી, મનહું તહાં કેમ મોહ્યું.
 મહાર મહાર કરતાં આખું, જીવતર એજે ખેચુંરે. આ દુનિયાં
 આ કાયામાં શું લોભાયો, વિચારી જે મન તહારા;
 હાડ માસને રૂધીર તણા આ, બની રહ્યા મિતારારે. ”
 સગા સંબંધી સૌ સ્વારથના, અંતે અળગાં રહેશે;
 જમના મારો નહિ મૂકાવે, હશે તે વીણી લેશેરે. ”
 ગાડીધોડા માલ ખજના, નહિ આવે તુજ સાથે;
 પાપ પુણ્યના હિસાબ લેશે, જે કીધાં તે હાથેરે. ”
 જાદુગરની બાજી જેવા, ખેલ જગતના ખોટા;

(૯૫)

વણુસલાં કંઈ વાર ન લાગે, પાણીના પ્રરપોટારે ”
 જંગળ જગની મરતાં સુધી, ઘડીક કુરમદ લેજે;
 પ્રભુએ જે આપ્યું તેમાંથી, દાન સુપાત્રે દેજેરે. ”
 મનુષ્ય દેહ દેવો માગે છે, સાર્થક એતું કરજે;
 પરકાજે આ જૂઠી કાયા, પડે તો પડવા દેજેરે. ”
 મૃકીને પંચાત જગતની, સદ્ગુર શરણે જાતે;
 શાન્ત થશે ત્રિતાપ શત્રુ તુજ, શ્રીહરિના ગુણ ગાતે. ”

૬૨. રાગ. બડહંસ-એક તાલ.

“ તારો નેડો લાગ્યો મુજને ” એ રાગ.

ધન્ય ઘડી શુભ દિવસ આજનો, સંત પધાર્યા ખારણે;
 સંત પધાર્યા ખારણે, મંગળ કરવા કારણે. ધન્ય૦
 સંત રૂપે શ્રી પ્રભુ પધાર્યા, ઘર પત્વન મુજ કીધું રે;
 સંત તથા મંગળમય રૂપે, મન માંડે હરી લીધું રે. ”
 ચરણ પખાળી ચરણામૃત લઈ, તનના તાપ સમાવું રે;
 પાવનકર્તા સંત પ્રભુના, ચરણે શીશ નમાવું રે. ”
 સર્વે તિર્થ મહારા સંત ચરણમા, ગંગા યમુના કાશી રે;
 સંત ચરણના સ્પર્શ વડે, મુંજ પાપ ગયાં સૌ નાશી રે. ”
 સંત કલ્પતરૂ શીતળ છાયા, જે જન આશ્રય કરશે રે;
 શાન્તિ દાતા સંત કૃપાથી, સર્વે કાર્ય સુધરશે રે. ”
 સંત સમાગમ દૂર્લભભાઈ, અહોભાગ્ય તે પામે રે;
 સંત તથાં વચનામૃતથી શત્રુ, જન્મમરણ દુઃખ વામે રે. ”

(૯૬)

૬૩. રાગ બહાસ—એકતાલ

“ તારે નેડો લાગ્યો મુજને ” એ રાગ.
 ત્હારે શરણે આવ્યો પ્યારા, ગોવિંદ ગોપાળરે, ટેકો
 ગોવિંદ ગોપાળરે, દીનના દયાળરે. ત્હારે
 અધમાચરણી હું છું સ્વામિ, મદાધને વળી કામીરે;
 ક્રોધ લોભને લાલચથી મુજ, પાપવૃત્તિ દીલ જામીરે. ”
 અનેક પાપો મેં કીધા છે, શિક્ષા તે શી થાશેરે;
 એકાતે હું કર્મો મ્હારા, સંભારૂ જીવ ત્રાસેરે. ”
 નથી કયું મેં કિર્તન દર્શન, વળી ન કીધું દાનરે;
 આખર મ્હારી શી ગતિ થાશે, વિસાર્યા ભગવાનરે. ”
 ક્ષમા કરો સેવકને વહાલા, ગુન્હા થયા બહુ ભારેરે;
 અધમોધધારણ બિરદ તમારૂં, આપ વિના કેણુ તારેરે ”
 કયા જીવું ને હવે શું કરવું, મતિ મુઝાણી મ્હારીરે;
 દયાનિધિ હું શરણુ તમારે, લેજો શાનુને તારીરે. ”

૬૪ રાગ જલ્દો—એકતાલ.

“ તમે હજીવે હોડો હાકારે ” એ રાગ
 પ્રાણી માત્ર, પ્રભુના સરજેલા, અવગણના કોઈની ન કરશો. ટેક.
 ઉંચ નીચ થોનિમાં જન્મ લે, સૌ પોતાના કર્મે;
 તેથી તેમને નિંદવા એવો, નથી આપણો ધર્મે રે. અવ.

પૃથક્ પૃથક્ મણકા માળાના, એક દોરે પરોવેલા;
 સર્વ જીવોના ઘટમાહે તેમ, શ્રી હરિ છેજ વસેલારે. અવ૦
 પેહેરણ ટાપીને પાયજામો, ઘાટ જીજવા જાણો;
 પેહેરનાર સર્વેનો એક છે, પ્રભુને એમ પિછાણોરે. અવ૦
 સમદષ્ટિ રાખે સર્વે પર, પૂર્ણ જ્ઞાની એ કહીએ;
 ભેદ બતાવે એક બીજામાં, તેથી દૂરજ રહીએરે. અવ૦
 સમ વિષમનો ભેદ ટાળજો, પ્રભુને લાગશે ખારા;
 એક તાતનાં શત્રુ છે સૌએ, ગણશે ન મનથી ન્યારાંરે. અવ૦

૬૫ રાગ. જહા. - એક તાલ. " પ્રાણીમાત્ર પ્રભુના " એલય.

તમે હજારે હોડી હાકો રે, તમે ધીમે હોડી હાંકો રે;
 ભવસાગર ઘણો તોફાની... ..તમે૦
 ભવસાગરમાં હોડી તરતી, ફરતી આનંદ લેવા;
 માંહિ વસે છે મહાન જળચરો, કામ ક્રોધાદિ જેવારે. તમે૦
 સંભાળ જીવડા હોડી તારી, રખે ખરાખે ચડતી;
 સાવધ રહેજો તૃણા ખરાખે, નહિતો થાશે ફળેતીરે. તમે૦
 સતસંગનો જ્યાં સદ ચઢાવ્યો, હોડી ચાલી પુરમાં;
 વૈરાગ્યનો ત્યાં વાયરો વાયો, આનંદ ઉલટ્યો ઉરમારે. તમે૦
 ભવસાગરનાં ઉંડાં પાણી, વિચારી પગલું ભરજો;
 સદ્ગુરની શત્રુ એથ ગ્રહીને, મન ચાહે ત્યાં ફરજોરે. તમે૦

(૯૮)

૬૬. રાગ જલ્દસા પહાડી—તાલ ખેમટો.

“ ધન્ય જેણે હરિગુણ ગાયા ” એ લય.

થ તમે સાથ મહારી રહેજો, સંકટ સમે, નાથ તમે સાથ મહારી રહેજો. ટેક૦
વિનતિ એ મહારી ઉર ધરજો. સંકટ સમે૦

અબુધ અજ્ઞાન બાળ હું આ મંસારનો;
નાથ નિમારી મને લેજો. સંકટ સમે૦

કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, મત્સર ને માયા;
બાળને બચાવી એથી લેજો. સંકટ સમે૦

જ્ઞાન, દાન, ભક્તિ તથા કિત્તમ વિચારો;
હરજી હમેશ મને દેજો. સંકટ સમે૦

ભકતોના પ્યારા પ્રભુ માગે શનુ એટલું;
મરણાન્તે સાનિધ્યે રે'જો. સંકટ સમે૦

૬૭. રાગ જલ્દસા-તાલ પંજબી ટેકો.

“ રામૈ રામ રોતે ” એ રાહ.

સંતો રામ રોથી જગમાં નહિ મરવું અવતરવું, ટેક૦

નહિ મરવું અવતરવું, નહિ ચોર્યાશીમાં રસ્તું. સંતો૦

રામ નામનો મહિમા મ્હોટો, પતીત પાવન થાયે રામ;

કરણી કેવી અજ્ઞમેળની, નામે વૈકુઠ જાયે. સંતો૦

નહોતી જાણતી વ્રત નિયમોને, વનમાં શબરી નારી રામ;

(૫૫)

રામ રટણથી મહાપદ પામી, નામતણી ગલિહારી. મંતો૦
વનચર જાતી હનુમાનજી, દેવ થઈ પૂજ્યા નામ;
જીવનણી કયા વાનો કરવી, જડ જલમા તરાયા. મંતો૦
નિશદીન જનું ધ્યાન ધરે શી, મસ્ત જતી દલાશે રામ;
વિસરીશમા એ રામ હૃદયથી, શત્રુ મજાશ્વાસે શ્વાસે. મંતો૦

૬૮. રાગ જોનપુરી—ત્રિતાલ.

“ આવો અરે સૌ આવોરે ” એ રાગ.

જોયું નહિ સુખ જગમારે, દુઃખીઓ છે સૌ સંસાર.
સંસાર દુઃખથી તરવાને, પ્રભુ વિના નહિ આધાર ટેક૦
સંસાર છે દુઃખ દેનારો, સુખ બિહુતણો કધારો;
મન્દ્રવરણા જેવો ધારોરે. દુઃખીઓ૦
દુધ આક્રતાણું છે ઘોળું, થાય મૃત્યુ ભડે પીએ થોડું;
સમજો થયુ નથી મોડુંરે દુઃખીઓ૦
ધન ધામ સહુ અહિં રહેશે, ખાલી હાથે નિકળવું પડશે;
કોઈ સગું નહિ સંવરશેરે. દુઃખીઓ૦
ભજો ભાવે શ્રીધતશ્યામ, એ પરમાનંદનું ધામ;
છે છેવટનો વિશ્રામરે. દુઃખીઓ૦
કહે વેદ પુરાણ પોકારી, જો દ્રવિતા હોય તમારી;
સંસાર તારો મન મારીરે. દુઃખીઓ૦
શત્રુ સજ્જુર પાસે જાઓ, શુણી જ્ઞાન કૃતારથ થાઓ;
પછી આનંદે હાર ગાઓરે. દુઃખીઓ૦

(૧૦૦)

૬૯. રાગ-કાલીંગડો-એકતાલ.

“કોઈ પ્રેમી અશ અવતરે” એ લય.

મન તું શીદ મનસુઆ કરે, પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે ખરે-ટેકું
ઘડી પગની તને ખખર નથીને, મનથી મેહેલગ ચણે;
મુળમાં પાછ મળે નહિને, લાખે લેખાં ગણે.....પ્રભું
આ ક્યું મેં, તે ક્યું મેં, મિથ્યા બકવા કરે;
ધાર્યું ધરણીપતિનું થાયે, હુંપદે મરડાઈ મરે.....પ્રભું
ઘડીમાં છાંયડો ઘડીમાં તડકો, વાદળ ભૂ પર કરે;
સુખદુઃખ તેમ આવે ને જાયે, રેંટ ચક્ર જેમ ફરે.....પ્રભું
ઉદય તેનો અસ્ત થવો છે, વિશ્વ નિયમ એ ખરે;
ખિલ્યું તે નિશ્ચે કરમાશે, કો કાળે નવ ફરે.....પ્રભું
કાળ તણી અતિ પ્રચંડ શક્તિ, પ્રાણી માત્ર પર ફરે;
પ્રભુ શરણે જશે તે બચશે, શત્રુ શાને તું ડરે.....પ્રભું

૭૦. રાગ-માઠ-એકતાલ.

કોઈ મને કૃષ્ણ બતાવો, એ મુરલી વાજો, કોઈ મને કૃષ્ણ બતાવો.
રોની મુરલીએ મોહ્યું, અખિલ બ્રહ્માંડ ભાઈ;
ઘેલું ક્યું ગોફળિયું, વધુ ના બળવો. એ મુરલી●
બાવરી બનેલી નિકળી, ધરમાંથી ગોપીઓરે;
નાદે નાદે નાશે, મુખે બોલે શ્યામ આવો. ”
પશુ પક્ષી તરવરને એ, પૂછે મ્હોટ સાદરે;
કોઈ તો બતાવો દયા લાવી, મ્હારો માવો. ”

(૧૦૧)

પગલે પગલે કૃષ્ણને જોતું, જય ગોપીવન્દરે;
ભેટ થઇ યમુના તીરે, લઇ લ્યોને લહાવો. ”
રાસ રમાડી સહુના, મનોરથ પ્રર્ણ કરીઆ;
હવે વારી શત્રુની તાપ, ત્રિવિધી સમાવો. ”

૭૧. રાગ-ગોડી-તાલ દીપચંદી.

“ નાથ કેસે ગજકો બંધ ” એ રાગ.

ભજો સંતો ભાવ થકી યદુરાય, જેથી જનમ મરણુ ટળી જાય. —ટૅક૦
બાળપણમા ધ્રુવે ભજ્યા, કષ્ટ વેડી વનમાય;
દર્શન સાથે અચળ પદ પામ્યા, સફળ ખરી નિજ કાય...ભજો
પ્રલ્હાદ નિજ તાત વિરહ થઇ, ભજતા શ્રી જગરાય;
સ્થંભે પ્રકટી ભકત ઉગાર્યો, રહાય થયા તૃપ્તિહરાય. ”
હુંડી, મામેર, શામળશાનો વિવાહ, એવાં કંઈ કામો સદાય;
પૂર્ણ કર્તા ભકતાધિન થઇ, નરસીંતા રણુછોડરાય. ”
ભાવ થકી સર્વે અર્પણ કીધું, રાજ્યસહિત નિજ કાય;
થઇ છડીદાર રૂપે શ્રી નાથે, રક્ષણુ કર્યું બળિરાય. ”
ભકત તમારો કહીને વિભિષણુ, શરણુ આવ્યો રઘુરાય;
લંકેશ મારી રાજ બનાવ્યો, શરણુગત કરી રહાય. ”
લજ્જા લેવા દુપદ સુતાની, કૌરવો મન હરખાય;
વિનતિ શુણી વિકૃતે ચીર પૂર્યાં, ઢાઢી દ્રૌપદીની કાય: ”
આધાર છે અવિનાશી તમારો, આ જૂઠા જગની માંલ;
જસ શત્રુ ઉરની ઉલ્લસથી, ભક્તિ ચરણની ચાલ. ”

(૧૦૨)

૭૨. રાગ-કાફી-તાલ પંજામી ઠેકા.

“માયામા મનકું મોહુરે. પામર પ્રાણી.” એ લય.

દાંવા કરું શું તુજથીરે, નંદના લાલા;
તુજ ગતિ કળાય ન મુજથીરે, નંદના લાલા દાવો૦
ગુણ ગણતામા થાક્યા, અજ નાન્દ શારદ શીવ;
તો વ્હે શું પામર જીવરે, નંદના લાલા. ”
હીમત હું સવે હાર્યો, ના પહોચે બુદ્ધિ મારી;
શીદ કરવી વ્યર્થ લવાગરે, નંદના લાલા. ”
રાહ બતાવો મુજને, એ અરજ મારી સ્વામી;
હું જડ બુદ્ધિનો કામીરે, નંદના લાલા. ”
અંતરમા પ્રભુએ પ્રેર્યું, જા સદ્ગુરજીને શરણે,
હરશે મ'યા આવરણેરે. નંદના લાલા ”
સંકલ્પ થયો જ્યાં મનમા, મળીયા પરમાનંદ સ્વામી;
વૃત્તિઓ શત્રુની વિરામીરે. નંદના લાલા. ”

૭૩. રાગ-બરવો-તાલ ખેમટો.

“માઁ પીઠયો આગ્યો, ખાવાનું કંઈ ના લાગ્યો ” એ લય
પ્રભુને પ્રેમે ભજશે, તે સહેજે ભવજળ તરશે;
માટે ચેતો પ્રભુ ભજ્યામા સાર છે. ... ટેક૦
જે જે દીન જાશે, તે પાછા ન દેખાશે... માટે ચેતો૦
પુત્રને પરિવાર, આવું ન કામ લગાર ... ”
સ્વાસ્થતા સો બેલી, અંતે મેલે છે ફેલી... ”

મ્હારું મ્હારું કરતાં, દીઠાં વહાલાં કંઈ મરતાં ...માટે ચેતો...
 કોડાધિપતિ કહાવે, પણ સાથે પાછ ન આવે ... ”
 અહીંનું અહીં સહિ રહેશે, એકલું જાણું પડશે ... ”
 આવ્યા'તા મૂઠીવાળી, જાણું મૂઠી ઉઘાડી ... ”
 પાપ પુન્ય હાથે, કીધેલાં આવે સાથે ... ”
 શનુ કહે પોકારી, છે ગતિ કાળની ન્યારી... ”

૭૪. રાગ. હોરી-તાલ દીપચંદી.

પ્રભુને મળી લેને પ્રાણી, વૃથા શીદ ખુવે જાંદગાની. ટેક૦
 ફરી ફરી નહિ મળે આ માનવ તન, કરી લે કંઈક કમાણી,
 રચી પચી રહ્યા શું જોઈ માયામાં, મિથ્યા વલોવ માં પાણી;
 થશે ભવ આ ધૂળધાણી. પ્રભુ૦
 માનવ જન્મ છે હરિ ભજવાને, નહિ જનવાને સે'લાણી,
 યાદ કરું કોલ ગભવાસનો, વાત એ કેમ વીસરાણી;
 મળશે તું સાર ગપાણી. ”
 ચિંતામણી આખો તુજ હાથે, જવેરી તુજને પ્રમાણી,
 થઈ ન પરિક્ષા તેની તુજથી, ફેંકી દીધો કાચ જાણી,
 ભલે પૂઠે રૂવે રાગ તાણી. ”
 સમજી હજી પણ જઈ ગુરુ શરણે, પ્રભુને લે તું પિછાણી,
 શિખ શનુની ધરીને હૃદયમાં, હરદમ રટ વૃજદાણી,
 ખરેખરી એજ કમાણી. ”

(૧૦૪)

૭૫. રાગ ગઝલ-તાલ પંજાબી ટેકા.

મ્હારે તો એક રામ સ્વામિ, ખીજનું શું કામ છે ટેક૦
ખીજનું શું કામ છે, સ્વામી રામથીજ તમામ છે મ્હારે૦
જર જમીન ને જોડે એ સૌ, જગના જૂદા દમામ છે. ”
કથીરને કેમ કંચન કહીએ, મૃત્યુ જેનુંજ બદામ છે. ”
ખાટા ને ખરા જાણુ મા એ, અત વેળાએ નકામ છે ”
પ્રિત બંધાઇ પ્રેમી સાથે, પ્રેમી મ્હારે શ્રીરામ છે. ”
અજરામર શ્રીસ્વામી મળ્યાથી, સદા શનુને આરામ છે. ”

૭૬. રાગ ભૈરવ—અકતાલ.

મળ્યુ માનવ તન ભક્તિ કરવા, ભક્તિ કરવા, હરિને સ્મરવા. ટેક૦
ગર્ભ વિષે તેં કોલ કર્યો છે, ભજન કરી ભવ જળ તરવા. મળ્યું૦
વાત વિસારી ગર્ભ તણીને, બની ગયો તું બેપરવા. ”
સ્ત્રી ધન પુત્રના સ્તેહે કરીને, ગર્વ થઈ લાગ્યો ફરવા. ”
દાન ધર્મ શુભ કર્મ કર્યું નહિ, સમજ્યો ધન બેગું કરવા. ”
પસ્તાવો થાશે બહુ તુજને, જ્યારે પડીશ તું તો મરવા. ”
મેલી જાળને સજ થા શનુ તું, પ્રભુ ચરણે મસ્તક ધરવા. ”

(૧૦૫)

૭૭. ભૈરવી—ત્રિતાલ.

પ્યારે ' હરિઝં ' ' હરિઝં ' ભજને, તારી વૃથા લવારી તજને. ટેક૦
જળ પ્રવાહ સમ આયુધ્ય તારે, જાય વહી તું સમજને;
ચેત હજુ પણ વખત હાથ છે, ગોવિંદ ગોવિંદ રટને. પ્યારે૦
કૃણુ કૃપાએ મલ્યો માનવ દેહ, બખ્તર ભક્તિનં સજને;
ભૂલ્યો તો ચોર્યાશી કરતાં, પડશે દુઃખ અહુ તુજને. ”
શક્તિ શરીરમા છે ત્યા સુધી, નાથ નિરંજન રટને;
વૃદ્ધપણે તુજ હાડ ધ્રુજસે, થશે નહિ રજ ભજને. ”
શીશ નમાવી પ્રભુ ચરણનું, ધ્યાન હૃદયમાં ધરને;
વિનતિ શત્રુની શ્રીવર આપો, ભક્તિ ચરણની મુજને. ”

૭૮. ભૈરવી—એકતાલ

તૂં રામ સુમર ક્યોં સોતા હૈ,
ફિર મનુષ જન્મ નહિ આતા હૈ. તૂં રામ૦
પૂર્વ પુન્યસેં તન ધન પાયા, ખાયા ન કાઈકું ખીલાતા હૈ;
એક દીન ચોર ઉઠા જાયગા, પતા ન ઉનકા મિલતા હૈ—તૂં રામ૦
સ્વારથમેં દિન રેન ગવાવે, પરમારથમેં અંધા હૈ;
આખર તેરી કયા ગતિ હોગી, ગયા બખત નહિ આતા હૈ. ”

(૧૦૬)

સંસાર સમુદ્ર અપરંપારા, પાર દેન હો સક્તા હૈ;
 શરણુ લિયા જીને રામ નામકા, સો નર પાર ઉતરતા હૈ. ”
 ઝટપટ કરકે પાજ બાંધ લે, પાની સગ બહે જતા હૈ;
 પ્રમાદમેં પડકે મૂર્ખ ક્યું, પ્યાસે જન ગવાંતા હૈ. ”
 કબી જયગા વો નહિ માલુમ, ફિર ક્યું ગાફિલ રહતા હૈ;
 સુકૃત કરલે રામ સુમર લે, વાહિ સાથ શનુ ચલતા હૈ. ”

૭૯ રાગ-વનાશ્રી.

પ્રભુ સમ કોણુ દયાળ, જગતમા, પ્રભુ સમ કોણુ દયાળ. ટેક૦
 ભક્તને કારણુ કરે દેહ ધારણુ, સ્વામી શ્રી ગોપાળ. જગતમાં૦
 મનોરથ પૂરણુ કરવા માતના, થયા અદિતિ પાળ. ”
 બળિ પાતાળે આપી વામનજી, બની ગયા રખવાળ. ”
 પ્રહ્લાદ મારવા બડ્ગ તાણીયું, હિરણ્યકશ્યપ ભૂપાળ. ”
 સ્થંભમાહે પ્રભુ પ્રગટ થયા ધરી, નૃસિંહ રૂપ વિકાળ. ”
 હુંડી સ્વીકારવા મહેતાજીની, હારકેશ કરણાળ. ”
 શેઠ શામળશા બની રૂપૈયા, ગણી આગ્યા તત્કાળ. ”
 વિવિધ રૂપે સંકટ સમયે, રાખે પ્રભુ સંભાળ ”
 શનુબાલ પ્રભુ સુખના સાગર, સદા ભક્ત પ્રતિપાળ. ”

(૧૦૭)

૮૦ માતાજીના સાતવાર.

“ પાવા તે ગઢથી ઉતર્યા ” એ રાહ.

આદિત્યે અન્નપુરણા, આશ તમારી રે;
કરજો સર્વે પર મેહેર, વિનતિ એ મારી રે.
સોમવાર શુભ દીન, મા બહુ સારો રે;
થયો દર્શનથી અમ આજ, સદ્ગુણ જન્મારો રે.
મંગળવારે મંગળ સૌનું કરજો રે;
કરી અમૃત દષ્ટિ માત, દુઃખડાં હરજો રે.
બુધવારે સુખદિ અમને આપો રે;
સંસાર તણા સૌ કલેશ, અમારા કાપો રે.
ગુરુવારે અમ ગર્વ માજી હરજો રે;
શુદ્ધ નિર્મળ સાત્વિક ભાવ, હૃદય અમ ભરજો રે.
શુક્રવારે સકલ અમારા મનના રે;
કરી પૂર્ણ હરો ત્રિતાપ, અમારા તનના રે.
શનિવારે શત્રુ માગે કૃપા મહાકાળી રે;
સંકટ સમયે લેજો, સદા સંભાળી રે.
આ સાત વાર જે કોઈ પ્રેમે ગાશે રે,
તેના મન વાચ્છિત સૌ કાર્ય, પૂરણ થાશે રે.

(૧૦૮)

૮૧ ભજન

“ મેં તો માળા મોહનની લીધી કર વિષે ” એ લય

હું તો ઘેલો બન્યો છું હરિના ગાનમાં, (૨)
ભાન ભૂલ્યો (હું) ત્રિકમજના તાનમાં. (૨) હું તો
જગની જંબળ છોડી, સુરતા શ્રી હરિમા જોડી; (૨)
લગની લાગી છે સુંદીર સ્યામમા, સ્યામમાં, સ્યામમાં રે. હું તો
ખાવા પીવા ન ભાવે, નિદ્રા ન મુજને આવે; (૨)
તક્ષીન રહું છું, ત્રિભુવન ધ્યાનમાં, ધ્યાનમાં, ધ્યાનમાં રે. હું તો
તાલાવેલી લાગી તનમાં, મગવા મોહનને મનમાં; (૨)
જાદુ ભરેલું ગિરિધર નામમાં, નામમાં, નામમાં રે. હું તો
વ્યાકુળ થઈ જહાલા માટે, ફરતો હું વાટે ધાટે; (૨)
જહાલા દોડા, શનુએ શ્રી રામમાં, રામમાં, રામમાં રે. હું તો

૮૨ ઐ “ ગુરુદેવ ”

સાખીએ. (દરેક રાગમા ગવાય છે.)

શ્રી ગુરુ દીવો ગુરુ દેવતા, ગુરુ ત્રિલુ ધોર અધાર;
જે ગુરુવાણીથી વેગળા, તે રવડયા સંસાર.
શ્રી હરિકૃપા તમ જાનિયે, દે માનવ અવતાર;

(૧૦૯)

ગુરૂપા તખા જાવિયે, જખ છોડાવે સંસાર.
સદગુરુ ઘોખી જ્ઞાન જલ, સાખુ સર્જનહાર;
સુરત શીલાપર ઘોયકર, પ્રગટે જ્યોત અપાર.
ગુરુ ખીન જ્ઞાન ન ઉપેજે, ગુરુ ખીન મીટે ન ભેદ;
ગુરુ ખીન સંશય ના મીટે, જય જય શ્રી ગુરુદેવ.
શ્રી ગુરુ ગોવિંદ દોનું ખડે; કીનકું લાગું પાય;
ખલિહારી ગુરુદેવકી, જીસને ગોવિંદ દીયા બતાય.
મન મારનકી ઔષધી, સદગુરુ દેત બતાય;
ધ્યોત પરમાનંદકો, સો ગુરુ શરણે જાય.

પ્રાર્થના.

૮૩. રાગ કલ્યાણ-ચિતાલ.

પ્રિયતમ પ્રભુ કરીએ વંદના, જય ઘોષ સહિત આનંદના. ટેક૦
આપ પ્રભો અમ આલક પાલક, સાચું ધન અમ રંકના. પ્રિયતમ૦
ક્ષણ ક્ષણના છો આપજ સ્થાયક, છો સાથી ભવ અંતના. „
શુભ જોનારા આપ ન જોશો, દોષો આ મતિ મંદના. „
સત્તા રૂપે વિશ્વ સકલમાં, વ્યાપક આપ નિરંજના. „
અમ સત્તા ધન અમને આપો, બાળક અમે શ્રીમંતના. „
નિજ સત્તા બલ અધિક પ્રકાશો, કરવું રહે આકંદના. „
નરહરિ સત્તા સ્વરૂપે પ્રકટો, હૃદયે સાધક સંતના. „

(૧૧૦)

૮૪. રાગ રામકલી-એકતાલ.

જય જય ગુરૂ મહારાજ ગુરૂ, જય જય પરબ્રહ્મ સદ્ગુરૂ. ટેક૦
ચારી મુક્તિ દાયક દાતા, ઉદાર કલ્પતરૂ. (૨) (ગુરૂ) જય જય૦
અલક્ષ્ય અરૂપ અનામ અદ્વય, અંશે પરાત્પરૂ. (૨) (ગુરૂ) જય જય૦
સદ્ગુરૂ નારાયણ શરણાગત, રાધવ કરુણાકરૂ. (૨) (ગુરૂ) જય જય૦

૮૫. અભંગ-એકતાલ,

ત્રીન શીરે સહા હાથ, તથા માઝા દંડવત. ટેક૦
કાખે ઝોળી પુઢે શ્વાન, નિલ જનહવીચે સ્નાન.—ત્રીન૦
માથા શોભે જટાભાર, અગિ વિભુતિ સુંદર.—ત્રીન૦
શંખ ચક્ર ત્રિશુળ હાતી, પાચી ખડાવા ગર્જતી.—ત્રીન૦
તુઝ મહણે દત્તનાથ, તુમચે ચરણી માઝા માથ.—ત્રીન૦

૮૬. રાગ રામકલી-એકતાલ લાવણી.

“જય જય દત્તરાજ યોગી” એ લય.

ગુરને ખાત સુનાયા બે, (૨) મુજકું ફરીર બનાયા બે. - ટેક૦
 નિરાકાર શિરતાજ બનાયા, નિર્ગુણ કજલી ગૈલી; (૨)
 ચિદાકાસકી કફની ડાલી, હાથમેં ચિન્મય ઝોલી. ગુરને૦
 આત્મજ્ઞાનકા લીયા કટોરા, ઘર ઘર ટુકડા માંગે; (૨)
 કામ ક્રોધકી ધૂની જલાઇ, અનહદ લંગર આજે, ગુરને૦
 ઝાંટ હાટકા માનવ પિંજરા, સોડહમ્ પોપટ બોલે; (૨)
 નિરંજન રઘુનાથ હુકમસેં, અંદરકા પટ બોલે. ગુરને૦

૮૭ રાગ રામકલી-એકતાલ.

ભજ લે રામ દયાધનકું, સમજલે જૂહી માયાકું. - ટેક૦
 ચાર દિનકા રહેતા બાબા, રોચ કરે કયા હોવે; (૨)
 બડે બડે કે હવાલ દેખે, ચંદ્ર સુરજ દો જાવે. ભજ લે૦
 સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ રહે નહિ, પંચભૂત ધુલ ધાની; (૨)
 જીસ માયા કે ઘટા ટોપસેં, આખર ગર્હ નિશાની ”
 જહાં હોય તહાં મીટ જાવેગા, બેદ કહે એ બાની; (૨)
 કહત કબીરા એક રામ ખીન, ઔર નહિ મન માની ”

(૧૧૨)

૮૮. રાગ રામકલી-એકતાલ.

જય જય દત્તરાજ યોગી, જય જય મહારાજ યોગી. - ટેક૦
શૈલી શૃંગી કંથા ઝોલી, બહુત લગાયો તનમેં; (૨)
કોટી ચંદ્રકા તેજ ઝુલત હૈ, ચલે અપની ગતમેં. જય જય૦
શંખ ચક્ર અર ત્રિશુળ બિરાજે, ગલે બડી બનમાલા; (૨)
યોગ-દંડ અબધૂત દિગંજર, બનારસ રહેતે વાલા. ”
કૃપા કરો હમ દીન રંક હૈ, લે જાઓ અપની માયા; (૨)
મહાદેવ સુત ધ્યાન ધરત જબ, તબહી દરશન પાયા. ”

૮૯. રાગ રામકલી-એકતાલ.

બંગલા ખૂબ બનાયા બે, અદર નારાયણ સોયા. ટેક૦
પચ તત્ત્વકી ભીંત બનાઇ, ત્રીન ગુનકા ગારા;
ઓમ્ સોડહમ્હી છાન ચલાઇ, ચેતન કરતે હારા. બંગલા૦
હસ બંગલેકું દશ દરવાજે, બીચ પવનકા ખંખા;
આવત જાવત કોઇ નહિ દેખે, એહી બડા અચંખા. ”
પાચ પચીસા પાત્ર નાચે, મનવા તાલ બજાવે;
સુરત નુરતકા મૃદંગ બાજે, રાગ છત્તીસા ગાવે. ”
અપર પાર ભરાહે યારો, સદ્ગુર બેદ બતાયા;
કહત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, જીતે પાયા ઉતે છુપાયા. ”

૯૦ રાગ રામકલી—એકતાલ.

હરિકા ભજન કરંગા બે, જમસેં ખુબ લહંગા બે. ટેક૦
 અહંતા માર, મમતા માર, ખાન જાનમેં કહાડે;
 મન મેરા અબ ચોક્સ ગાખું ચિત્ત ચેતનમેં મિલાડે હરિકા૦
 રામ નામકા ઘોડા મેરા, મેદાન ખીચ દવડાડે;
 ભજન પ્રતાપકી હાથમાં બર્છી, સન્મુખ લે કર જાડે ”
 ઔર લોક તો સજડે ચાકર, મૈં હજુરકા કાજ;
 કામ કોધકી ગરદન માર, સાહેબ રાખું રાજ. ”
 મૈં સાહેબકા સચ્ચા ચાકર, મેરા નામ કુખીરા:
 સખ સંતનકું શીશ નમાડે, જો હરિ પારખે હીરા. ”

૯૧. રાગ રામકલી—એકતાલ.

જમકા અજબ તડાકા બે, તું કયા જાતે લડકા બે. ટેક૦
 બડે મીનસી કહડે બેડે, તકીઆ મિછાઇત સાજ;
 માર ઝપટ કર જમ લે જાવે, જયો કમુતર ભુજા. જમકા૦
 નવ બી મરગયે દશ બી મરગયે, મરગયે સહસ્ત્ર અઠ્ઠાસી;
 તેત્રાસ કોટી દેવ બી મરગયે, પડે કાત્રકી ફાસી ”
 પીર મરે પયગંબર મરગયે, મરગયે જુદા જોગી;
 જપી તપી સન્યાસી મરગયે, મરગયે હકીમ રાગી. ”
 તીન લોક પર છત્ર બિરાજે, લૂંટે કુંજમિહારી;
 કહત કુખીરા પાખર લૂંટા, રૈયત કૌન બિચારી. ”

(૧૧૪)

૯૨. રાગ રામકલી—એકતાલ.

ગુરદત્ત નિરજન અનમો, કયા ઝુલ રહે નિન્ગુનમો. ૮૬૦
જલા મુગુટ શિર લટા બિરાજે, ધ્યાન દિગંબર મંદ્રા; (૨)
ભાલ ચંદ્ર ઝળકે મુખ મંડળ, કુંડળ જ્યોત કરનમો. ગુરદત્ત
બલુત બદન બિચ ઢાય કડાસન, આદ્યામ્બર મૃગછાલા; (૨)
કંઠમાળ ત્રિગુણ કમંડલુ, સુમરન ફેરા સનમો. ”
ચાર બેદ કુત્તન રૂપ હોડે, જોડે કર નિરાનિમો;
માયા નંદી કામંદ્રુ એ વીમ નામ દરશામો. ”
રંગ રૂપ નહિ કછુ પ્રહલકું, સમ અનાવટ ગબીરી;
દાદુદાસ શ્રી ગુરદત્તકે, ચરન સ્મરે મહા સુનમો. ”

૯૩. રાગ રામકલી—એકતાલ.

ગુરકી અજ્ઞા કલા બાધ, મુમુક્ષુ સમજો મનમાંહિ. ૮૬૦
ચાર વેદ પદ શાસ્ત્ર અઢારા, પુરાન કંઠ કર ગાવે;
ગુર કલા હો ગુરકૃપા બીન, અનુભવ લેશ ન આવે. ગુરકી
આપ મતિસેં પચાત આપનો, જ્યું જ્યું બહોત ચત્રાવે:
મંત્ર યત્ર ચરે તત બદ્ધ તત, જૂઠા હાઠ કહાવે;
બેદ મંત્ર ગુર મુખસેં સુનવે, સત્ય અથ સમજાવે. ”
ગુર શરણુ રહી શ્રવણુ મનન કરી, નિદિધ્યાસકું ધાવે;

(૧૧૫)

બિના પ્રયાસે સો નર સહેજે, સત્યિદ્ સુખ હો જાવે. ગુરૂકીં
કહે ડાસો ગુરુ વિશ્વનાથસેં, જીવન મુક્તિ પાવે. ”

૯૪. રાગ રામકલી-ત્રિતાલ.

નાવમેં નદીઆં ડુબી જાય, બહારે તુમ દેખોરે લોકો, નાવમેં
કીડી ચાલી સાંવરે, નવ મન કાજલ સાર;
હાથી ઘોડા લીયા જગતમેં, હેટ લીવે લટકાય. બહારેં
એ કીડીકે મૂતનેસેં, નદી નાવ જાહે જાય;
અંમન આવે ઘોલી ઘોવે, માધુ જાપ કર જાય ”
ઘડા ન ડૂબે ધડુતી ન ડૂબે, હાથી મત્રમત્ર નાલ્ય;
કીચડ પાતી જત્ર ગયા સજ, મઝીઆ રહે ગઈ આપ. ,,
કહત કમીરા સુનો ભાઈ સાધુ. એ પદ હે નિર્વાણુ;
એ પદકા જે અર્થ બતાવે, સોઈ સંત સમાન. ,,

૯૫ રાગ પીલુ અગર ધનાશ્રી-ત્રીન તાલ.

ગુરૂર તુમકો મેરી લાજ.

સહા સત્ર મૈ સન્ન તિહરી, તુમ જડે ગરીમ નિવાજ. ગુરૂર
પાવત ઊધારન બિરહ તિહારો, અવનન સુની અવાજ. ”

(૧૧૬)

હોં તો પતિત પુરાતન કહિયે, પાર જિતારો જહાજ. ”
અણ-ખંડન દુઃખ-ભંજન જનકે, યહી તિહારો કાજ. ”
તુલસીદાસ પર કિરપા કરયે, ભક્તિ-દાન દેહુ આજ. ”

96. Prayer.

My honour, O ! God, is in Thy keeping;
Thou art ever My Refuse,
For Thou art Protector of the weak,
It is Thy promise to listen to the wail of sinners;
I am a sinner of old, help me
 Thou to cross this ocean of darkness.
It is Thine to remove the sin
 And the misery of mankind.
Be gracious to Tulsidas
 And make him Thy devotee.

૯૭. રાગ ધનાશ્રી-ચિતાલ:

રામ રામ ભજલે, પલ પલ રામ રામ ભજલે. ૨૩૪
પલની પલકમાં અરુપ આયુષ્ય હે, મનની કલ્પના તજલે. પલક

(૧૧૭)

વેદ વિચારે ને તું શું હારે, મૂરખ સમજ સમજારે. પલ્લ૦
ભજને નિરંતર અંતરમાંથી, એ મહા મત્ર જપલે. ”
રામદાસના સ્વામીને ભજતાં, લોક લાજ સખ તજરે. ”

૯૮. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

સખ મતલબકે યાર, જગતમેં. સખ મતનબકે યાર.— ટેક૦
માત, પિતા, બ્રાતા, ભગિની, સુત ઔર નીજ નાર. જગતમેં
સ્વજન કદુબી મિત્ર પ્રાણુ પ્રિય, દાસ દાસી પરિવાર. ”
રાજા પ્રજા ગરીબ તવંગર, ચોર અરૂ શાહુકાર. ”
ભોગી ભોગી અરૂ વૈસગી, પંડિત ઔર ગુમાર. ”
પતિવ્રતા અરૂ ફૂલટા નારી, વર્ણાશ્રમ શુભ આચાર. ”
પશુ પંખી જલજંતુ કીટ મૃગ, જીવ્યોનિ અપાર. ”
સ્વાગ્ય બિન કોઇ પાસ ન આવે, કરે ન કછુ ઉપકાર. ”
નિઃસ્વાગ્ય કોઇ હરિ કે પ્યારે, જિનકે હૃદય ઉદાર. ”
જિનકો પરઉપકાર સદા પ્રિય, તિન પર મેં બલિહાર. ”

૯૯. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, બોલોને લૈયા, ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ. ટેક૦
માલ, દામ, કછુ નહિ બેડત, છુટત ના ગહરી. બોલોને
એ કાયા કાગદ્દી પુતરી, સો છીનમે જાત જરી. ”
જા મુખ મુર પ્રભુ, નાહીં ઉચારત, તા મુખ ધૂર પરી. ”

(૧૧૮)

૧૦૮ રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

અમ તુમ કમ સુમરોગે રામ, હવડા, દો દિનકા મિજમાન	અઃ
ગરભાપનેમેં હાથ જુઠાયા, નિકલ હુવા બેઠમાન.	અમઃ
બાલપનેમેં બેલ ગુમાયા, તારનપનમે કામ.	અમઃ
બુઢાપનમેં કાપન લાગા, નિકલ ગયા અવસાન.	અમઃ
ઝૂડી કાયા ઝૂડી માયા, આખર મોત નિદાન	અમઃ
કહત કુખીરા સુનો ભાઈ સાધુ. યહી ઘોડા મેદાન	અમઃ

૦૧. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

રામ કૃષ્ણ હરિ, જય જય, રામ કૃષ્ણ હરિ.	ટેકઃ
રામ કૃષ્ણના, નામ સ્મરણી, જન્મ મગણ નહિ ફરી	જય જયઃ
અધમોદ્ધાગણ, પતિત પાવન, સેવક જન સુખકારી	"
અન્નમિલ ગજ, ગણિકા તાર્યાં, નામે શયરી તારી.	"
ગોવરધન ધર, જો પાલન કર, રાધા કુન્ડ વિહારી.	"

“ રટણ ”

૦૨. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

‘ તૂંહિ તૂંહિ ’ ૨૮ દિલાર, હેમન, ‘ તૂંહિ તૂંહિ ’ ૨૮ દિલસાર. ટેકઃ
જાણ લગ પછમેં આણુ વસત છે, તમ સૂન જુએન તારા. હે મન

(૧૧૯)

લિંગ વિશ્લેષકો ગુરુને ઉવેખ્યો, દીગ્ધો અલિંગ વિચાર ”
 દિન્ત શિરત તોડે પાયા પિયાકો, કહાત કુંવર ઝંકાર. ”
 તન વૃન્દાવન, મન ઝળવાસી, નાયત થેઘ થેઘ કાર. ”
 આતમ સાગર મહાજલ મથ કે, દેખત દિલમેં દીદાર. ”

૦૩. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ

માયા મર્મ કો કળે, પ્રભુ વિણ, માયા મર્મ કો કળે.
 અપ્રતીત ઘટના અટપટી રચના, પલટાયે પળે પળે પ્રભુ
 બ્રહ્મ જ્ઞાનમાં મગ્ન થઈને, રમણુ ધ્ય નમાં કરે;
 એવા મહા મુનિવર ભૂડ્યા, ભાન માયાના બળે. ”
 ક્યાં સુત શ્રૃંગી, ક્યા માત હગ્ગી, નામ નિશાન ન મળે;
 નિજ માયાને નિમિત્ત કરીને, હરિ ચાહે તે કરે. ”

૧૦૪. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

ક્યું ગફલતમેં પડા, દીવાના, ક્યું ગફલતમેં પડા. ટેક
 હરિસેં કોઈ નહિ ઝડા, પ્રભુસેં. કોઈ નહિ ઝડા. દીવાના
 પ્રલ્લાદ બેટા હરિસેં લપટા, જમ્મી થંભ કડકડા. (૨) ”
 પુંગરિકને સેવા કીની, વીફૂલ ઇંદ પર ઝડા. (૨) ”

(૧૨૦)

હનુમાનને ગેવા કીની, લે ગેણાગિરિ જડા. (૨) ”
ગોપીચંદા બચન સુનકર, મહાલ મુલક મગ છેડા. (૨) ”
કહત કપ્પીરા સુને ભાઇ સાધુ, હરિ ચરણ ચિત્ત જડા (૨) ”

૧૦૫. રાગ પીલુ—એકતાલ.

ઝટપટરે, તજ ખટપટ, તુ મન મારા;
ચટપટરે, ભજ ભગવત, નામજ પ્યારા. ટેક૦

ધન ધામ ધરા સુત નારી, પિતુ બાંધવને સહચારી;
ઢાઇ સાથ ન રહેશે તારી, લટપટરે, શા સાર કરે મન મારા. ચટ૦

સાખી:—મનસુખા મોટા કરે, પણ શીર ધુમે કાળ;
એચિંતો ઝડપી જશે, તેનો કર જરી ખ્યાલ.
ગટ પટરે, જગદીશ સદા મન મારા. ”
છે જૂડી જગની બાજી, તે દેખી નવ થા રાજી;
નહિ નિત્ય સમજરે પાજી, નટખટરે, બન જાનગૃહી મન મારા. ”

સાખી:—શમ દમ સંયમ નીયમમાં, રોજ રહે તક્ષીન;
તો તેથી થાશે નક્કી, મુક્તિ વધુ આધીન,
ગટપટરે, કર તે સાથે મન મારા. ”

(૧૨૧)

૧૦૬ રાગ. પીલુ-ત્રિતાલ અથવા દીપચંદી

હમ ખીગરે તો ખીગરે ભાઇ,
તુમ ખીગરે નો રામ દુહાઈ... ...ટેક૦
ગંગાકે સંગ સરિતા ખીગરી;
વો સરિતા ગંગા હો નીખરી... ...હમ૦
ચંદન કે સંગ તરવર ખીગરા,
વો તરવર ચંદન હો નીખરા... ..."
ખારીસ, કે સંગ લોહા ખીગરા,
વો લોહા કંચન હો નીખરા... ..."
સંતનકે સંગ કખીરા ખીગરા,
વો કખીરા સંતન હો નીખરા... ..."

૧૦૭ રાગ. પીલુ—તાલ દીપચંદી-

હરી બોલો હરી બોલો હરી બોલો ભાઇ,
હરી ના બોલો વાકુ રામ દુહાઈ... ...ટેક૦
હરી હરી ભજકે કયા ફલ પાયા,
હરી હરી ભજતે નિરગુણુ માયા... ...હરી બોલો૦
કાયદૂં સીનતે પઢ પઢ ગીતા,
હરી હરી ભજતે સજ કધુ હોતા... ..."
કહત કખીરા હરી ગુણુ ગાવે,
ગાવત નામત વૈકુંઠ ગાવે... ..."

(૧૨૨)

૧૦૮ રાગ પીઠ—દીપચંદી.

ગુરુ કૃપાંજન ગાયો મેરે ભાઈ,	
રામ બીના કછુ સારહી નાહ...	...ટેક૦
જગત રામ સેવત રામ,	
સપનેમેં દેખે રામહી રામ...	...ગુરુ૦
અંદર રામ બાહિર રામ,	
જહા દેખું તહાં પૂરત કામ...	...ગુરુ૦
એક જન દર્ની નામહિ જોકો,	
જહા દેખું તહાં રામ સરીખો...	...ગુરુ૦

૧૦૯ રાગ પીઠ—તાલ દીપચંદી.

જય જય જય જય, ત્રિભોવન ત્રાતા,	
સુર મુનિવર જેના ગુણ ગાતા...	...જય જય૦
યદુપતિ જગજીવન સુંદર,	
ભક્ત જનતાં દયો સુખ દાતા...	... ”
નટવર સુખકર નામ તમારું,	
સેવક જન પંકજ સુખ આ'તા...	... ”
પરમાનંદ પૂરણ પુરુષોત્તમ,	
ભવભય ભંજન નરહરિ ત્રાતા....	... ”
શ્રીવર ભૂધર જગધર નટવર,	
પાયે પદ્મ કયો શાન્તિ દાતા....	... ”

(૧૨૩)

૧૧૦ ગરબો. રાગ પીલુ-પંજાબી ઠેકે.

“ મહેતાજી રે, શુ મહિ મલ જતાવું ” એ રાગ
મરવું છે રે, એ નવ ભૂલી જાવું, શરણુ શ્રી વરનું સ્થાવું ટેકો
આ શરીર આળી દેશે રે, અંગેનું સહ અહીંજ રહેશે રે;
નહિ અન્ય કોઈ શુદ્ધ લેશે રે, તે ટાણે રે, પડે નહિ મુઝાવું શરણુ
ન પ્રમાણ વડા નાનાનું રે, નથી નકકી રોગી સાજનું રે;
આવતુ અચાનક જાનું રે, તે માટે રે, જલ્દી સજ થઈ જાવું, ”
જન નિત્ય જાય છે ચાલ્યાં રે, બહુ ગયા આપણાં વહાલા રે:
જેમણે વૃથા વય ગાળ્યાં રે, તે સહુને રે, પડ્યુ હશે પસ્તાવું ”
સહુ રમશાન જાની થાતાં રે, પણ ક્ષણમાં ભૂલી જતા રે,
એ મુરખમાં લેખાતાં રે, નવ એવાં રે, કદી આપણે થાવું; ”
મરવાથી જે જન ડરતા રે, તે એ ભય વધતો કરતા રે;
શીદ ડિપાય નથી આચરતા રે, ભકિતથી રે, નહિ પડે ગભરાવું.”
મરવા માટે સજ રહેવું રે, જગ ક્ષણિક સમજી લેવું રે;
પ્રભુ ભજન ભણી મન દેવું રે અનું સાચુ રે, જગમા એજ કમાવું”

“ સનમનું નામ ”

૧૧૧. રાગ પીલુ-તાલ ખેમટો અથવા ગરબી.

(આવળો આવળો આવળોરે-એ લય)

નામ છે નામ છે નામ છે રે, મારી સનમનું ઐં ઐ નામજે-ટેકો
જેના રમરણમાં હું મુજને ભુલું છું, મ્હારું એ યાત્રનું ધામજે. મારી

(૧૨૪)

તૂંહી તૂંહી રટતાં તલ્લીન થાકિ પ્રેમમાં, બીજા પ્રભુનું શું કામછેરે; ”
 ઔ ઔ રટતાં તલ્લીન થાકિ પ્રેમમાં, બીજા પ્રભુનું શું કામછેરે. ”
 પ્રીતિ એજ ભક્તિ અને પ્રીતિએજ જ્યોતિ, પ્રીતિમાં સુકિતનો મુકામછેરે ”
 મીઠી મઝાએને મીઠું દગ્દ બસ, એમાં પ્રેમીને તમામ છેરે. ”
 સાગર સુખી સુર ગુર પ્રસાદે, ભજનની ધૂનમાં આરામ છે રે. ”
 પરમાનંદ પામ્યા ગુર પ્રતાપે, ઔ ની ધૂનમાં આરામ છે રે. ”

૧૧૨ રાગ પીલુ-અસ-દીપચંદ.

ભાગ બડે જા ઘર મંત પધારે
 કર સુમરણુ ભવ સાગર તારે. દેક૦
 આયે મંતકા આદર કીજે,
 ચરણ પખારી ચરણામૃત લીજે. ભાગ૦
 યેહી મંત હે પર ઉપકારી,
 શરણ આયેકા લેત ઉખારી. ”
 જનકે મુખકી સુનીયો ખાની,
 સુનતે મેટેહી ચાર ખાની. ”
 ભવસાગરતેં હુબત કાઢે,
 સાહેબસેં અતિ પ્રીતિ બાઢે. ”
 સાહેબકા ઘર સંતનમાંહી,

(૧૨૫)

સાહેબ પંત કહ્યુંનાં હિ. ૧
કહે કબીર મંત બલેહી પધારે,
જન્મ જન્મ કે કારણ સારે. ૨

૧૧૭ : ધોળ — મુર — સારંગ — એકતાલ.

સંત પધાર્યા સજનીરે, તું થાને વેલી
અમૃતના ધન વરણ્યા રે, આનંદની એલી. ૧
સંત ચરણની રજમારે, સજની જઇ ભોટો;
અડસટ તીરથ આગ્યાં રે, અવસર છે મોટો. ૨
કોઇ કામ નહિ આવે રે, કાચી છે કાચા.
ધંધો કરતાં ઢલશો રે, મૂળી દોને માયા. ૩
શબ્દ ગુરના સાચા રે જઇ ઉરમાં લાગ્યા;
મોહ નિદ્રાથી પ્રાણી રે, ઝળકીને જાગ્યા. ૪
જાગ્યો જગતે ન દીસેરે, તેના સંશય ભાગ્યા;
તનના પડદા તૂટ્યા રે, અનુભવ થઇ લાગ્યા. ૫
અગમ અજોયર જાગરે, કોઇ એકજ જાણે;
સાહેબ કબીરાના પદનેરે, કોઇ ચિરવા જાણે. ૬

(૧૨૬)

૧૧૪ ધોળ-સુર-સારંગ-એકતાલ

આટલો સંદેશો મારા ગુરજીને કે'જો,
સેવકના હૃદયામાં રહેજોરે—મારાં ટેકો
કાયાનું દેવળ અમને લાગે છે કાચું,
તેની બલામણુ અમને દેજો રે—મારાં
કાયા પડશે ને હંસા ક્યાં જમ સમાસે,
તે ધર બતલાવી અમને દેજો રે—મારાં
અમને ને તમને તમને ને અમને,
જન્મે જન્મ પ્રીતિ રહેજો રે—મારાં
બ્રહ્મ સ્વરૂપ મારી નજરે ન આવે,
દર્શન દીદાર અમને દેજો રે—મારાં
બે કર જોડી દાસ અંબારામ બોલ્યા,
મુક્તિનો મારગ અમને કે'જો રે—મારાં

૧૧૫ રાગ પહાડી-તાલ દેરબો.

• ભુ મુતલે બી લીલા હમારે. —ટૅકો
બવનાગરમેં દૂખ રહ હું, લીજીયે બેગ કિમ રીરે. —સુ.
કામ ક્રોધ મદ દુશ્મન ભારે, નિશદિન કસત ખુલાસારે. — "

(૧૨૭)

સ્વામ્યકે સમ મંધુ જગતમે, કેવલ તુમ હિનકારીરે — ”
અહાનંદ આશા તજે સમકી, આપો શરણુ તુમારીરે.— ”

૧૧૬ રાગ પહાડી-તાલ કેરખા.

મત સોના મુસાફિર નીંદ ભરી (૨) ટેક૦
તુમ પરદેશી ભૂલે પડે હો, યહ સમ ચોરનકી નગરી. મત૦
પલ પલ છિન છિન તાક લગાવેં, ચંપત માલ ચુકાનજરી. ”
લોક લુટાઇ ગયે બહુતેરે, વિરલા જાય બચા ગઠરી ”
અહાનંદ કરો અબ ત્યારી, એન મિતાય ગઇ સગરી. ”

૧૧૭ રાગ હોરી-તાલ દીપચંદી.

ઝમે તે જગત તમા ને કિતના ગેગાન. ટેક૦
સફલ કરો આ સદગત તમાગત સુખ મજ નાના અમે૦
આવ્યા જેમ જથું તે રીતે, સર્વે એમ સમાન;
પાછા કોઇ દીન નહી મળીએ, ક્યાં કરશે સન્માન. ”

(૧૨૮)

સાચવળે સંઝંધ પરસ્પર, ધર્મે રાખી ધ્યાન;
સંપી સદ્ગુણ લેળે દેળે, દૂર કરી અભિમાન. ”
લેશ નથી અમને અંતરમાં, માન અને અપમાન;
હોય કશી કડવાસ અમારી. તો પ્રિય કરળે પાન, ”
કેશવ હરિએ કરણા કીધી, ન ભમે ભુલી ભાન;
તત્વે તાન રહે છે તેને, થાય ન જરીએ જાન. ”

૧૧૮ રાગ. હોરી-કાફી-તાલ-દીપચંદી.

હરિ ખીન તેગે કોન સહાઇ. ટેકો
ધન ધરતી ઓર સંપત સગરી, લપટ ક્યાં ધનમાંહિ. હરિ
તન છોટે કહ્યું સંગ ન જાતે, તામેં ક્યૌં લપટાઇ. ”
દીન દયાધન સગ દુઃખભંજન, ક્યૌં રચી ને બદાઇ. ”
ના કંકહત અસાર જગતમેં, મત કિરણો અતિ બાઇ ”

(૧૨૬)

૧૧૯ રાગ જંગલો ઝીઝોટા-તાલ દાદરો.

(મહીદીપ છંદની ચાલ.)

દોડમાં ગમાર દર, ધશ્વર છે આંડી, પૂર્ણને પ્રકાશમાન સર્વમાંહિ. ટેક૦
દૂર દૂર જાય નેમ, દર વિશ્વમંદુ, સ્વપ્નમાં ન મલે એમ કદી કૃપા સિંધુ દોડ૦
અંતર છે એક ધામ, શ્રી નિવાસ કેરૂં, અલ્પિદિગ્દિગ્દિ રૂપ પડ્યો, મધ્યમાંહિ મેરૂં. "
જનનીને જોમ અંધ, આલમ ન જાને, એમ જગતનાથ ગહી જાયછે અજાને. "
દેશ કાલ વસ્તુનો ન ભેદ ભાધ તેને, જાયત કે સ્વપ્ન કે, સુષુપ્તિ હોય કેને. "
નામ રૂપ સર્વ એ વિના ન લેશ ભાગે, જ્ઞાનરૂપ થઇ રહ્યો સદૈવ સર્વ પાસે. "
જમત સર્વ છે વિવર્તિ રુદ્ધરૂપ પોને, એ અનાદિ દેવને જહાર કેમ ગોતે. "
સાધનશુભાર્મર્મ, શુદ્ધભક્તિ નારે, જમ, દમ, નિયમાન્નિયો સદજહ થ આવે. "
અંતર્મુખ હૃદયો કરી, વિચારવહાલા, કશવહરિ આમતેમ, મળે કેમ કાલા. ?"

૧૨૦ રાગ રામકલી-કેરબો.

પ્રભુ શું લાજ લેવી ધારી, (૨) થાએ અમતણી ખુવારી. ટેક૦
જનમ્યા મનુષ્ય દેહ ધારી, આપની કૃપા અતી ભારી;
વૃત્તિ છતાં રહે વિકારી. પ્રભુ૦
પૂણ્ય કર્મ ન પૂર્વે કરેલું, પ્રતિકુળતાથી જીવન ભરેલું;
રહે અંતર ન તેથી રૂંધેલું. "

(૧૩૦)

આ જન્મમા પૂણ્ય ન કરીએ, તૃણવત્ અમે જ્યાં ત્યાં ફરીએ,
પણ શાંતિ ન મળતી જરીએ. ”

ચિંતાતુર મન સદા રહે છે, તેથી શરીર અશક્તિ ગ્રહે છે;
છતાં વૈરાગ્ય મન ન ચહેરે. ”

સત્વગુણ ન હિરમાં પ્રકટે, પગ્નિશ્રમ કરીએ પણ અટકે;
આનંદ ન રહે તેથી ખટકે. ”

આપ-ઉપર પ્રેમ ન થાતો. વિપયો વિષે રહે ઉભરાતો;
સ્તો કંઈ ન મને લખાતો. ”

નથી સુખ મલ્યું સંસારે, મન જેથી ન રોહ વિસારે,
પ્રતિબંધ કરતું કેણુ તારે. ”

વિનવીએ પ્રભુ શું આથી, અજ્ઞાન ન કશું આપનાથી;
કૃપા કરી ગ્રહે કરુણાથી. ”

૧૨૧ રાગ માંડ-તાલ કેરબો,

મન તું ગોવિંદ ગોવિંદ બોલરે, તુજે ક્યા લમેગા મોલ. ટેક૦
દશ પાંચ કેસ નહિ ચલતા, તેરે હાથ પાઉં નહિ હીલતા;
તેરે ગાંઠકા દામ નહિ ખુલતા, તેરી અખીઆ બોલરે. મન તું
કડી બોલ જગતમેં આયા, માયા કે સંગ લપટાયા;
યે માયા હૈ જગ ઠગની, યે ઠગનીકા સંગ છોડરે. મન તું

(૧૩૧)

મન તું બહુ રંગી હૈ ઘોડા, તેરેકું પાંચ બછેરા;

કાયામેં ક્યા હૈ તેરા, ક્યું કરતા મેરા મેરા.

તું અળ નિકાલ મરોડરે.

મન તું

મન તું ગોવિંદ ગોવિંદ ગાવે, તો ફેર જન્મ નહિ પાવે;

કહતા હૈ દાસ કબીરા, તું ભવ સાગરકું છોડરે.

મન તું

૧૨૨ રાગ માંડ-એકતાલ.

રામ રસ પ્યાલા હૈ બરપૂર, પીચોતે ઘટક. ઘટક. ઘટક. ટેક૦

લાગી ગુડ બચનસેં ચોટ, ફલેજે ખટક. ખટક ખટક. રામ૦

સાહેબ તુંમેં તું માહેબ મેં, જ્યો બીજમેં ખટક ખટક ખટક.

ઉલટા સુલટી સાન ગુડકી, મીટગઇ મનપી ભટક. ભટક. ભટક. ”

આપન ખોતે દીલકં ઘોવે, ચટે રામરંગ ચટક. ચટક. ચટક.

પકડ સુતરકી દોર ગગનમેં, ચઢજ સટક. સટક. સટક. ”

આતમ મગે ચોર પીછાતો, મારોતે પટક પટક. પટક.

ઉગ્યા અનુભવ સુર સો ઘટમેં, હુવા ઉખલા ફટક. ફટક. ફટક. ”

સાહે સીધે સાહેબ હોવે, એ માયાપી અટક. અટક. અટક.

તીરથ વન કરતેહી મરગયે, મરગયે લટક. લટક. લટક. ”

અગમ પંથકા ખેત્ર અટપટા, ખેત્રે સાધુ કો નટક નટક. નટક.

સાન ગોહડી ગુલાબ પુરીકી, બીજાવો ઝટક. ઝટક. ઝટક. ”

(૧૭૨)

ૐ રટને.

૧૨૩ રાગ માંહ-એકતાલ.

“ મારી સજની તું રજની ક્યાં ” એ લય.

ૐ રટને, તારો અવસર જાય અભાગી;

રટતું, ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

વળી લજીને, આ સ્થળ દેહના લ્હાવા,

રટતું, :ૐ ૐ ૐ,

ૐ રટને૦

હમણા ફૂલો ફાલ્યો ફરે છે, ચંસારિક સુખ માટે; (૨)

એક દિન એવો આવશે વીરા, (૨) પડશે જવું વસમી વાટે;

રટતું, ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

નાશવંતમાં સુખ હોય ક્યાંથી, સુખ અખડે મળતું;

માટે જગ જંજળ લજીને, (૨) ૐ સ્નેહે ઉચ્ચર તું;

રટ તું ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

ૐ રટીને આ જગમાંહે, સાત્ત્વિક કાર્યો કરજે;

અહંભાવ લજીને ભાઈ, (૨) કર્મનિષ્ઠ થઈ ફરજે;

રટ તું, ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

“ શ્રી સદ્ગુરુ-દેવના ચરણ કમઠમાં પ્રાર્થના. ”

૧૨૪. રાગ. માંડ-એકતાલ.

(દાસપરે દયા લાવો રે) એ રાગ.

ચરણ કમળે ચિત્ત જોડો રે, સદ્ગુરુ દેવા, ચરણ કમળે ચિત્ત જોડો.

નિરંકુશ વૃત્તિ ધારી, હર્યો કર્યો પૃથ્વી સારી; (૨)

મળી નહિ શાન્તિ, બ્રાન્તિ તોડો રે.

સદ્ગુરુ દેવા.

જીવાની દીવાની આવી, અનેક ઉપાંચી લાવી; (૨)

ભમાવી દમાવી કાઢ્યો ખોડો રે.

કીધાં બહુ પાપ પ્રીતે, રાખ્યું નહિ માપ ચિત્તે; (૨)

વિતેથી વિંખાયો ના કંઈ થોડો રે.

તનકું તપાવી નાખ્યું, મનકું ભમાવી નાખ્યું; (૨)

અંતરના પડદા આપ મરોડો રે.

વિષયોપભોગ ભોગી, બન્યો રૂંવે રૂંવે રોગી; (૨)

યોગીજન તાપ તનના તોડો રે.

દૃષ્ટિથી દોહા બ્યારે, વૃષ્ટિ થઇ અમૃત સારે; (૨)

વૃત્તિનો સોંપ્યો નાથ અછોડો રે.

મનને વચ્ચે કર્મ, સોંપ્યા તવ હાથ ધર્મ; (૨)

મર્મો સમજાવી જાળ વજોડો રે.

જીવ-શિવ રૂપે થાયે, ભેદ-અભેદ જણાયે; (૨)

સોડહમ-સોડહમતી ધન છોડો રે.

(૧૩૪)

૧૨૫. રાગ માંડ—એકતાલ.

(દાસ પરે ફયા લાવોરે)

જય જય જય જગરાયારે, વંદન વંદન, જય જય જય જગરાયા.
અજ્ઞાન દષ્ટિનીમાંહે, ભ્રમ-વશતાથી દેખાએ;
પ્રતિજન આ આપની માયા, માયારે. વંદન વંદન૦
અદ્વય જ્ઞાન દષ્ટિમાંહિ, રહે છે મદા જણાઇ;
પ્રતિજન આ આપની છાયા, છાયારે. ”
જ્ઞાન દષ્ટિનીમાંહિ, સૌને ભાસે છે આંહિ;
પ્રતિજન આ આપની કાયા, કાયારે. ”
ધ્યાન દષ્ટિનીમાંહિ, જે અનુભવ દષ્ટિ ગણાઇ;
આપજ પ્રતિજન રૂપ જય, જયારે. ”
એ અનુભવ દષ્ટિ થાવા, આપમાં આપ સમાવા;
આજે આપનેજ સ્હાયા, સ્હાયારે ”

૧૨૬. રાગ માંડ—એકતાલ.

કાયા માયા કોઇકી ના ભઇ સખ કહેને અપની અપની. ટેક૦
કાયા કોઇકી ના ભઇ, માયા કોઇકી ના ભઇ. સખ૦
સતયુગમેં ભયો હરિશ્ચંદ્ર રાજ, સતકી કાસ ધરી;
સતકે કારણુ હેહ બીઠાયો, ખણુ સતસેં ના ઢળી. ”

(૧૩૫)

ત્રેતામેં ભગો રાવણુ રાજા, ચૌકડી રાજ્ય કરી;
સૂત્રેળાચળપે દેહ પડી તખ, આખર ધૂળ મળી. ”

દ્વાપરમેં દુર્યોધન રાજા, અખંડ રાજ્ય કરી;
એક દીન ભારતકે રણ ઉપર, આખર દેહ પડી. ”

કલીયુગમેં પ્રભુ ભક્તન ખાતર અખંડ મૌન ધરી;
સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ રહત કશીમાં, ભવજલ પાર કરી. ”

૧૨૭. રાગ માઠ—તાલ રૂપક.

શામ સેવીએરે, ગોવિંદ ગાઇએરે, કેરી કથનીથી શું થાય. ટેક૦

વિષ તણું વખાણુ કરે, કોઇ કહે ન મરાય;
તેલ છોડું, ધૂત મોડુ કહંથી, પિંડ પુષ્ટિ ન પમાયરે. શામ૦

ત્હાં લગી લાભ શો મ્હોટી, મીઠી વસ્તુ મુખે ગાય;
ગુણ ને સ્વાદતો તારે પામે, જ્યારે ખણસં ખાયરે. ”

સહુકાને શિખામણુ દે ને, આપ ચાલે અન્યાય;
શિષ્યને સ્ત્રીનો દોષ બતાવે, પોતે લાગે પાયરે ”

લખી અંગારા દારમાં ચાંપે, તે ક્યમ લાગે લાય;
કહેણી તેવી હયા રહેણી મળે નહિ, ક્યમ રીઝે મંજરાયરે. ”

(૧૩૬)

૧૨૮ રાગ માહતી ચૌલ-તાલ રૂપક.

તું ધીમે ગાત હાંકરે, સુન લડકે ગાડીવાન. દેહ૦
ગાડી તેરી રંગ બેરંગી, બેલ દીસે ગુલબાર;
હાંકનેવાલા છેલ જખલા, બાનેવાલા લાલ. તું ધીમે૦
સુનેકી તેરી કોટડી, રૂપે જડે કંગાડ;
દસ દરવજે બંધ કરે જમ, નીકલ ગયા અસ્વાર. ”
મારગ બીચમે ગાડી અટકી, મજલ પડી અખ દૂર;
સદગુરકા હુમ્મ હુવા જમ, કયા જાના કયા દૂર. ”
કહત કમીરા સુનો બાઇ સાધુ, યે પદ હે નિરવાણુ;
યે પદકા જો અર્થ લગાવે, સોઇ ગુરુ ધર જાન. ”

૧૨૯ રાગ ઝીંઝોટી અથવા આસા-તાલ દાદરો.

પંકજ-દલગતજલમિવ, ચંચલમિહ જીવનમ્ ।
સ્થાસ્યતિ ન હિ, યાસ્યતિ કિલ, કુર હરિપદચિન્તનમ્ ॥
કુસુમોપમમિહ સંદર્શત, તવ સુન્દરયૌવનમ્ ।
ગર્વં જહિ ખર્વં કુર, સર્વં ભવબન્ધનમ્ ॥
સ્વપ્નોપમ ધન જન ગૃહ, દારાદકે બાન્ધવમ્ ।
સંગં લજ ભજરે ભજ, હરિં પ્રાણુવસ્ત્રભમ્ ॥
પરિહર રે પાપં જન ભોગં રોગારપદમ્ ।
થેષ્ઠં કુર ભેષ્ઠે ન હિ, આપ્સ્યસિ ચિરમંજનમ્ ॥

(૧૩૭)

૧૩૦ રાગ ઝીંઝાટી-તાલ-ખેમટો.

“ વારો જશોદા માવડી ” એ લય.

ખેશીએ હરિગુણ ગાવા, એવાં થઇ, ખેશીએ હરિગુણ ગાવા. ટેકો
ગુણ ગાવા તે નાથને ચ્હાવા, ત્હેના જેવાં ગુણી થાવા એવાં થઇ.
કૃતિ કહી તે રાખી સ્મૃતિમાં, સાર હૃદયમાં ભગવા. ”
રૂપ વર્ણીએ તે સંભારી, લાગ મળે ત્યારે ધ્યાવા. ”
ભૂલ કહીએ તેવા નવ રહીએ, પૂરે પૂરા પસ્તાવા. ”
ભક્તિ માગીએ તે કરવા લાગીએ, જાગીએ છુટી જાવા. ”
કરગરીએ હરિનો ભય ધરીને, પાપને પડમે ન જાવા. ”
કહીએ તે જામડી નવ જઇએ, સાચા મને સંભળાવા. ”
ઉપકારો સ્મરીએ તે ધડીએ, ઉર પ્રેમે ઉમરાવા. ”
રૂપમાં તેા અનુ રહી રૂપર, એમાંજ લગની લગાવા. ”

इष्ट मंत्रनो जप करवा मनने उपदेश.

૧૩૧ રાગ ઝીંઝાટો-એકતાલ.

ચરખો. “ તુહિ રામ તુહિ રામ તુહિ રે ” એ લય.

गुरु ॐ गुरु ॐ गुरु ॐ, (२)

હુંતો જપી લે મનવા ॐ મંત્ર, જપ ગુરુ ॐ, ॐ ગુરુ ॐ ગુરુ.

(૧૩૮)

સાર તણા છે સાર સદ્ગુર, પ્રણવ મંત્ર લક્ષ્યાર્થ;
જપીને સત્વર સારી હવે છે, શાસ્ત્ર વિહિત પુરુષાર્થ;
હૃદયે વૃત્તિ સ્થાપીરે, તું તો જપી લેં
વાચકથી વહી ઉપાંશુમાંહિ, મનોમયે ચઢ વીર;
ધ્યાન તથા શુન્યે વધી ગુરવર, જોજો અંતર બહીર; હૃદયેં
સાર રહિત સંસાર નીરખવા, સાર તણો આગાર;
જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિમાં રટ, ગુર સુખ પારાવાર. હૃદયેં
જપે ભક્તે કેા તન ધન દારા, સુત ગૃહ ગ્રામ ગરાસ;
સકેતું મૂળ શ્રીગુરૐ જપી તું, ગુરત્વમાં કર વાસ; હૃદયેં
ગુરથી ગુર નથી અન્ય કશું અહિં, લઘુ આ વિશ્વ સમગ્ર,
નરહરિ ગુર રટી ગુરમય થાતાં, પુનઃ ન રહેવું બ્રહ્મ; હૃદયેં

અલખની વીણા.

૧૩૨ રાગ. માંડ-એકતાલ. રાહ-એક તારાનો.

કોઇ વીરલા વીણા અલખ નામની વગાડે. ટેકં
અલખ નામની વગાડે-અભેદને જગાડે. કોઇ વીરલાં
રુતી વેણુ વાઇ ધુતી, પ્રેમની ધગાવે બહાલા;
હૃદય મિલાવી હંદે લગાડે. ”
એરે વીણામાં સમ, સુર મળી સાથે બહાલા;
નાદ બૈકારનો કહાડે. ”

(૧૩૯)

ખુંટીઓ ચડાવી ભમરી, બેસતી કરીતે જહાલા;
તારને તાનમાં રમાડે. ”

તાર સાથેરે એક, તાર થાય ત્યારે જહાલા;
અલખની ઓળખાણ પાડે. ”

તાર દુટયે સમ્રણું, દુટયું સમગ્રવું જહાલા;
ખીલેલી બાજીને બગાડે. ”

તારને ફેળવવામાં, સાર સૌ ભર્યો છે જહાલા;
હું તું ના ભેદને બગાડે. ”

આવી મધુરી વીણા, જાણે તે જાણે જહાલા;
અવર ન આવે તેની આડે. ”

કૃષ્ણ એ વીણા શોધેઃઃ સર્વદા મુમુક્ષુ જહાલા;
મળી રહે તેને કોઈ દહાડે. ”

૨૬

સોનાનું કુન્દન.

૧૩૩ રાગ. માંડ-એકતાલ. રાહ એક તારાનો.

કોઈ વીરલા સોની સોનાનું કુન્દન બનાવે. ટેક૦

સોનાનું કુન્દન બનાવે-સોનાને ખુબ તાવે. કોઈ૦

કુન્દન હતું તે કાળે, કંચન વદાયું જહાલા;
પ્રકૃતિ યોગને સ્મરાવે ”

(૧૪૦)

ભેદ ગાળીને જ્યારે, અભેદને શોધે વહાલા;
અલખના ઉભરા થું લાવે. ”

સોનાને ડીપી ડીપી, જતરડે ખેંચી વહાલા;
ધીમે ધીમે તારને લંબાવે. ”

તારતું ગુંડાળું વાળી, કુલડીમાં મૂકે વહાલા;
ભઠ્ઠીમાં કુલડી ભરાવે. ”

છાણા અડાયાં કેરી, આચ દેવા જોઈએ વહાલા;
સોનીના પ્રયાસને શોભાવે ”

તત્ત્વમસિતી જ્યારે, ટુંક મારે છે વહાલા;
પ્રકટતા દેવતા પ્રભાવ. ”

અનળ અને સોતું બન્ને, એક રૂપ થાતાં વહાલા;
અદ્વૈતાભાસ ઉપજાવે. ”

કુન્દન હાતું તે કૃષ્ણ, કુન્દન બને છે વહાલા;
સ્વરૂપની ઐક્યતામા આવે. ”

૧૩૪. આશા માંડ—એકતાલ.

“ જુનું તો થયુંરે, દેવળ જુનું તો થયું ” એ રાગ
સૂતું છે થયુંરે, દેવળ સૂતું છે થયું,
દેવળ પ્રભુને સ્મરીને, દેવળ સૂતું છે થયું. ટેક૦

(૧૪૧)

ભક્તિ રસ ભાવે જાગે, ભારે ભવ બીતિ ભાગે;
અજબ પ્રકાશમાંહી પ'ખીડું રહ્યું ! કેવળ૦

માટીના મોહ જૂદા, પાડે તે સૌને ભુંદા;
ધન્ય જીવન જો કંઈ ચહ્યું ને સહ્યું ! કેવળ૦

નયનોના બંધ તૂટે, જુઠડા મંબંધ છૂટે;
અખંડાનંદ પામે બાકી શું રહ્યું ? કેવળ૦

સુખ દુઃખ હર્ષ હાનિ, તૃષ્ણા ભુખ કલેશ ગત્તાનિ;
બધુંએ સમાન ભાળું' જાયે ના કહ્યું ! કેવળ૦

કહુ વિષ્ણુ જામ જાતાં, સુધારમ પાન થાતાં;
નિશો બહુ લાગે “ હૃદય-યોગી ” આ થયુ ! કેવળ૦

૧૩૫ રાગ આસા માંડ-ત્રિતાલ.

“ જૂનું તો થયુ રે દેવળ ” એ લય.

મેાતિ ચરેરે, હંસા મોતિ ચરે, સુખરે સાગરમાં હંસા, મોતિ ચરે;
એરે મોતિનું કાણુ મૂલ્ય કરે, સુખરે સાગર૦
અમુલ્ય મોતિ કેરું, અતિ અજવાળુરે, (૨)
ઝવેરી જુવે તો લેતું મનડું રે. સુખરે સાગર૦

(૧૪૨)

એરે મોતિમાં ચોદ, લોક સમાચારે, (૨)
બ્રહ્મા-વિષ્ણુ ને શંકર શોધ કરે. સુખરે સાગરં
જાતન કરી એને, રાખે કોઇ જાળવીરે, (૨)
શૂરા વિણ ના કોઇ સંભાળ કરે. સુખરે સાગરં
ખરીદ કરે તહેને, ખોટ ન આવેરે, (૨)
નિર્ભાગી દેખી, તેથી દૂર ભાગે. સુખરે સાગરં
સદ્ગુરુ સાહેબ કેરી, હોય મહેરબાનીરે, (૨)
તેરે મોતિગે સાચો, વણજ કરે. સુખરે સાગરં
ત્રિકુમ કહેરે મોતિ દેખી મન માલુરે, (૨)
લેવાને કારણ-હંસા સાગર ઉતરે. સુખરે સાગરં

૧૩૬ રાગ ભીમપલાસ તાલ—દાદરો.

પ્રભુ ભાવના બૂખ્યા, પ્રભુ ભાવના બૂખ્યા, પ્રભુ ભાવના બૂખ્યા. ટેકં
ભક્તને સુખે સુખી, ભક્તને દુઃખે દુઃખી, હૃદયમાં તમે વસ્યા. પ્રભું

(૧૪૩)

શખરીના એઠાં બેર, વિદૂર કેરી ભાજ;

દયાળુ આપશ્રી જમ્યા.

”

અર્જુન કેરા સારથી, દામાજી ઘેર મહારાથી;

જ્ઞાતે કેવાં કેવા રૂપ ધર્યાં.

”

નરસિંહના કામ કર્યાં, દ્રૌપદીના ચીર પૂર્યાં.

તૂકાને સ્વપ્ને સોંપડ્યા.

”

વિનયુ' કૃપાળુ પ્રભુ, તાર્યા તમે ભકત બહુ;

જેણે ભાવથી ભજ્યા

”

રવડીએ અમે બધે, હૃદયે ના ભાવ વધે;

સંસાર સાગર સડ્યા.

”

ત્યાત જાત કર્મ ધર્મ, રાખ્યો ન તેં કાઈ મર્મ;

એવાં બિરદ આપનાં ભર્યાં.

”

જેવો તેવો તોય તમારો, બૃહવણીમાં હું ભમનારો;

નાથ કરો હવે દયા.

”

(૧૪૪)

૧૩૭ રાગ અઘો (હુમરી , તાલ—ખિહાગ.

“ ભજ ગોવિંદમ્ ” એ લય.

મન અમનમ્ક થયા વિણ જગમાં, શકન કોણ ભવ જલ તરવા. ટેક૦
શબ્દ શાસ્ત્ર કે ન્યાય ભણે એ, બુદ્ધિને કર્કશ કરવા;
તર્ક વિતર્ક બણી અનિશય સૌ, દર્પ ધણો માંડો કરવા. મન૦
કરી ભોયરાં વસા ભોયમાં, ત્યાં એસો નિત્ય સ્વર ભરવા.
ધ્યાન કરી સિદ્ધ સમાધિ, ભક્તે મયો જપ તપ કરવા. ”
ભક્તે મૂત્ર મલ ભક્ષ કરીને, મથો અમર તનને કરવા;
કરી ભોગ યુવનિ બગમાયા, ઉર્ધ્વ રેત માંડો ભરવા. ”
વિવિધ યોગ મુદ્રાઓ સાધી, ખાઇ ધાતુ રહો નરવા;
નદી તલાવો પહાડ દેવળો, તીર્થ તીર્થ માંડો ફરવા. ”
મંત્ર તંત્ર ને જંત્ર બણીને, ભક્તે મયો કુંકાં કરવા;
નાચી ફૂદી ગાઇ બજવી, ભકત થઇ માંડો ફરવા. ”
જાપાં તિલક વિભૂતી ભૂંસી, માલા માંડો ફેરવવા;
દંડ કમંડલ સેલી સીંગી, ઓઢીને ભગવાં ધરવા. ”
નમ્ર રહો યા મમ્ર રહો, ગલમ્ર રહો સૌથી નરવા;
હો નન્સીહ સીંહણી કોઇ, મન મતાંગ દો મા ફરવા. ”

(૧૪૫)

૧૩૫. ગગ સોરઠ—ત્રિતાલ.

“ કામણુ દીસે છે અલખેલા તારી આંખમાં રે ” એ દેશ.

મારા મન તું ક્યારે પ્રિય પ્રભુને બેટાડશે રે,

ક્યારે દર્શન અમૃતનો સુસ્વાદ ચખાડશે રે. ૨૬૦

કપિસમ તુજ ચાંચન્ય તજીને, સર્વેશ્વરમાં પ્રેમ મજીને;

ક્યારે પ્રભુ ચિન્તનની ધુન જગાડશે રે- મારાં

સાધનમાં કાયગતા ઝોડી, પ્રતિજ્ઞણ વધી કમમાંહી અમાડી;

હૃન્મંદિરનો ક્યારે ધંટ વગાડશે રે- મારાં

ક્યારે બાહ્ય ભ્રમણથી ત્રાસી, બહિરંતર કણોને વાસી;

ગમને જોવા પ્રભુને નેત્ર ફટાડશે રે- મારાં

ત્યાગી કરવાં વડા વાતનાં, દૃઢ થઈ સાધી શુદ્ધ સાધના;

ભુખ હરનારાં ભોજન ક્યારે જમાડશે રે- મારાં

દુર્ગુણ પકે ના રોળાઈ, દૈવી સદ્ગુણ ક્ષેત્રે ધાઈ;

નિર્મળ તત્વ નદીમાં ક્યારે નવાડશે રે- મારાં

દૃશ્ય વિષે દૃશ્યત્વ ન બાળી, સુખમાં વિવર્તી ગાળી;

સૌમાં નૃસરિ ક્યારે પ્રિય દેખાડશે રે- મારાં

(૧૪૬)

૧૩૭. રાગ સોરઠ-ત્રિતાલ.

જ્ઞાની જ્ઞાન દશાની દોર કદી ચૂકે નહિ રે. (૨) રેક
વિધ વિધ બહારો સૌ કરતાં, સવળું કરતાં છતાં અકલ
દોર ઉપર જેમ નટ સુરતા ચૂકે નહિ રે. જ્ઞાની
જળમાં કમળો નિશદિન નહાતાં, જળ સાથે તે જળમય :
અસંગતા જેમ સંગ છતાં મૂકે નહિ રે. જ્ઞાની
હાવભાવ વિધવિધતા કરતી, આડી અવળી દષ્ટિ રતી;
હેલ નજરથી યુવતિ જેમ ચૂકે નહિ રે. જ્ઞાની
રસના રસમાં રસમય ખનતી, સ્વાદે સ્વાદે ત-મય થાતી;
અલેપતા જેમ લેપ છતાં મૂકે નહિ રે જ્ઞાની
જ્ઞાની ગુરુ ભગવાન મહાત્મા, પ્રપંચરૂપ છતાં પરમાત્મા;
નિજ મહિમામાં રમતાં હદ મૂકે નહિ રે જ્ઞાની

૧૩૮. રાગ સોરઠ-ત્રિતાલ.

ગુરુજી મુક્ત થયો અપૂર્વ માર્ગ ખતાવ્યો રે. (૨)
ગંડુ થઇ બહુ કાળ ગુમાવ્યો, અથડામણો પાર ન આવું
નાલાયકમાં લાયકતા હવે લાવ્યો રે. ગુ:
તિમિર તમામ સ્થળે છવરાયું, કિત અહિત જરા ન જણ

(૧૪૭)

અધકારમાં પ્રકાશને પ્રકટાવજો રે. ગુરુજી૦

દરદીના છે અનેક દોષો, જડતા સામું કદી નવ જોશો;

વિશાળ દષ્ટિ કરીને અમી વરસાવજો રે. ગુરુજી૦

ઉર્ધ્વ સ્થાન શુભ વૃત્તિ ચડે છે, અનેક વિધ્નો આવી નડે છે;

આ અગવડની સરસ દવા સમજાવજો રે. ગુરુજી૦

અંજન તેડ અજમ લગાવો, સસ રહસ્ય મુને સમજાવો;

દયા કરી (ગુર) એવી આંખ દખાવજો રે. ગુરુજી૦

જન્મ મરણ જાણે ગુરુ મારા, નીડળા દોષ રહે સહુ ન્યારાં;

સંત, શિષ્યને સત્ય કરી સમજાવજો રે. ગુરુજી૦

૧૩૯. રાગ સોરઠ—ત્રિતાલ.

તન્મય થાવું રે, સદ્ગુરના પેલી દ્ય નમા રે. ટેક૦

સત્ ચિત્ આનંદ જ્યોતિર્મય છે,

સકળ ભૂવનમાં વ્યાપ્ત થયા છે;

રામકૃષ્ણ રૂપ ધારી શાન્તિ પ્રસારતા રે. તન્મય૦

અનંત શક્તિ પ્રભો આપ શરણમાં,

અનંત જ્યોતિ તવ નામ રટણમાં;

ધટ ધટ પ્રાણુ જગાવો લીલા ખેલતા રે. "

ૐ સ્વરૂપે પ્રભો આપ પ્રકાશો,

(૧૪૮)

શ્રી શક્તિથી વિશ્વ જગાવો;
હ્રી શક્તિથી આનંદ મગન આપતા રે. ”
ધોર તિમિર પ્રભુ વ્યાપી રહ્યું છે,
તામસનું વિષ વ્યાપી ગયું છે;
સત્વ રૂપે જગીતે જ્યોતિ પ્રકાશમે રે. ”

૧૪૦. રાગ સોરઠ-ત્રિતાલ.

ભજ મન રામ રામ રામ. (૨)

મારૂં મારૂં કરતાં તારૂં, જીવિત નક્કી મથે જનારૂં;
અંતે તારૂં સર્વ જન્મરૂં, હામ, ધામ, ગામ, ... ભજમનં
સગાં સહોદર સહુ છે ખેટાં, એ માયાના ગોટંમગોટા;
સમજ સમજ ભજ પ્રીતે, સુંનીર શ્યામ શ્યામ શ્યામ. ”
લક્ષ ચોર્યાસી ફેરા ફરીને, પામ્યો નરતનુ કળે કરીને;
માટે ભજશ્રી હરિને, સુખના ધામ ધામ ધામ. ”
રજ્જુમાં જેમ સર્પ ભાસે, એ માયાનો ખેલ વિકસે;
ભક્તિથી પ્રભુ સત્ય જણાશે, સર્વે હામ હામ હામ. ”
છોડ અહંતા જૂઠી મમતા, સચરાચરમાં ધરનેસમતા;
પ્રભુ ચરણમાં રાખ્યા પુલકી સમ રામ રામ. ”

(૧૪૯)

૧૪૧. રામ ગઝલ-તાલ કવાલી

- ખપી જવું પ્રેમમાં તારા, સમર્પણ એ હમે કહીએ.
દુન થવું શેરીમાં તારી, હમારું સ્વર્ગ એ કહીએ. ખપી૦
- દરસ તારું, શ્રવણ તારું, અને તુંમાજ ગુમ થાવું;
પરમ પ્રજ્ઞાન મુક્તિ, ધરમ એને હમે કહીએ. ”
- સફર તારી ગત્રીમાં તે, શહેનશાહી હમે કહીએ;
રહેવું ચિન્તને તારા, પરામક્તિ હમે કહીએ. ”
- તું માં છે જે-તું છે જેમાં, પછી શું શેઘવું તેને ?
ખચર નથી એજ ગફલત છે, અગર અજ્ઞાન એ કહીએ; ”
- શિષ્યા આ વેદની ઋચા, ખધું બ્રહ્માંડ સાક્ષીમા;
અસલ એ શબ્દ બ્રહ્માનો, પ્રભુવાણિ હમે કહીએ. ”
- નિરાકારે રહે અન્દર, મગર દર્શન ન દે દિલ્લર;
કહીએ એ નફર જીવતર, અગર મૃત્યુ હમે કહીએ. ”
- ચરણ ચૂમતાં કપાળ્યુ શિર, સનમના પ્રેમની ખાતિર;
સમર્પણ એ હમે કહીએ, પરામક્તિજ એ કહીએ. ”
- પીધું જે જ્યોતિ પ્રીતિનું, નિરંજન નેતિ નેતિનું;
ખરેખર વેદના સોગન, પ્રભુ એ એ હમે કહીએ. ”
- દીવાનું ઘેલું તુજ પ્રેમી, ત્વદર્શિત પ્રાણ તન મન ધન;
ગુલામી કાયમી તારી, સનમનો શહ એ કહીએ. ”

(૧૫૦)

॥ તત્ત્વજ્ઞાનીની ઉક્તિ. ॥

૧૪૨. રાગ ગઝલ-તાલ-કવાલી.

અમે તો જ્ઞાનના યોગી, જગતનું સર્વ અમે છોડ્યું,
નિરંતર તત્ત્વની સાથે, અખંડિત ચિત્તને જોડ્યું.
ક્ષણે યોગી, ક્ષણે ત્યાગી, ક્ષણે ભોગી થઈ ફરીએ;
અમારૂં રૂપ છે ન્યારૂં, અહં નિર્મૂલ કરી મોડ્યું.-અમે
નથી જગતી હવે પરવા, ભણે ફરીએ જગે નિત્યે;
ન ઇચ્છા કાર્ય કે ફલની, સકલ આ કર્મખલ તોડ્યું.-અમે
અમે ઉપદેશની છાએ, સજીવન આકૃતિ વિશ્વે;
ઉપરથી દેખવા પૂરતું, અવિદ્યા ચર્મ છે ઓઢ્યું -અમે
પરંતુ જ્ઞાન દષ્ટિને, અમારૂં રૂપ નથી છુપું;
જ્ઞાની (એક) જાણી શકતા શું, અમે બ્રહ્મું તે શું તરછોડ્યું; „
નિજનંદે અમે છાએ, સદાએ મસ્ત બહિરન્તર;
મજાછે સર્વમાં મન આ, રહે જ્યાં બ્રહ્મમાં પોઢ્યું. „

૧૪૩. રાગ ગઝલ-તાલ કવાલી.

જીસ રાહમેં ચલતેહે હમ, તુમ વહાં ન આ સકોએ,
તુમ વહાં ન આ સકોએ, તુમ વહાં ન આ સકોએ.

(૧૫૧)

વહાં ચંદ્ર સૂર્ય પ્રકાશ નહિ, વહાં અન્ય જ્યોતિ હિમ્મત નહિ;
 ચીન માત્ર નિત્ય વિકાસ હે, તુમ વહાં ન આ સકોગે.
 વહાં પુત્ર નહિ, પ્યારા નહિ, નહિ મિત્ર નહિ દારા નહિ;
 મન હન્દ્રિકા મારા નહિ, તુમ વહાં ન આ સકોગે.
 જીન આશ પ્યાસ તુમારીકે, મમતાકી ભૂખ ન ટારીહિ;
 અહંતાકું વહાં ભય ભારી હે, તુમ વહાં ન આ સકોગે.
 વહાં કીસીસે નહિ દેખના, નહિ ખુદીસે કછુ પેખના;
 નિરાલમ્બ તત્વ કલેખના, તુમ વહા ન આ સકોગે.
 વિદ્વાન વહાં ભરમાતહે, વહાં ભક્તજન ભય ખાતહે;
 રાગી અધમ તન પાત હે, તુમ વહા ન આ સકોગે.
 યહ રાહ ખાડાધાર હે, ચલનકો દુનિયા પાર હે;
 નટદોરવત્ વ્યહવાર હે, તુમ વહાં ન આ સકોગે.
 વહા દ્રશ્ય દાહક યાગ હે, કરતા બડા બત્રી ભાગ હે;
 સ્વપ્રકાશ ચિદ્ધ ધન યાગ હે, તુમ વહાં ન આ સકોગે.
 વહાં બ્રહ્મ રસકા પાન હે, પાતે ગુર ભગવાન હે;
 રંગીન શીરકા દાન હે, તુમ વહાં ન આ સકોગે.

૧૪૪ રાગ ગજલ-તાલ કવાલી.

“ પીરસેલ થાળી ડેલી ” એ લય.

ભજ (મન) કૃષ્ણ અંસીવાલા, ભક્તનકે રખવાલા. ટેક:
 સદા છાંડકે અભિમાન, રખના પ્રભુમેં ધ્યાન;

(૧૫૨)

દેના દીનનકે દાન, બજ કૃષ્ણ ઝંસીવાલા.
પરવસ્તુ કે મત ચહાના, ગંતોષમે રહાના;
એહી ભક્તકે નિશાના, બજ કૃષ્ણ ઝંસીવાલા.
સદા કૃષ્ણ કૃષ્ણ જપના, કોઇ વિશ્વમે ન અપના;
સગ જાનના એ સપના, બજ કૃષ્ણ ઝંસીવાલા
હોના સદા નિષ્કામ, રખના હૃદમે રામ;
એ ચહાતા તુલસીરામ, બજ કૃષ્ણ ઝંસીવાલા.

૧૪૫. રાગ ગઝલ-તાલ ક્વાલી.

હિમાકે કંથ મતવાલા. ગલે બિચ રૂંઢી મલા ટેકો
કિની નંદીપે અસવારી, સગોમે પાર્વતિ નારી;
લિયા બગલોમે દંડાલા.ગલે૦
ચલે શુંલુ ત્રિપુરારી, જટા બિચ ગંગ હૈ પ્યારી;
કમંડલુ હાત મૃગછાલા.ગલે૦
ડમક ડમર તુરહિ બાજે, ચનક ચક થે તની ગાજે;
અગડખં બં બજે તાલા.ગલે૦
ગિરિ કેલાસકે બાસી, મિટાદો કાલકી ફાંસી;
શેવકકી લાજ રખોવાલા.ગલે૦

(૧૫૩)

૧૪૬. રાગ ગઝલ તાલ કવાલી.

જો મરણ એ જીંદગીની, છે અરે ! છેલ્લી દશા;
તો પરાથે અર્પવામાં, આ જીવનના મોહ શા ! જો મરણ
ખિલી કળી કરમાય છે, પુષ્પો મૂકે પણ વાસના;
અમર નર તો તે ખરા જો, અમર કરતા વાસના. ”

મહારા તમે પરમાત્મા, ને હું તમારો આત્મા;
પરમાત્માને શરણે જતાં, કૃતકૃલ્ય થાતો આત્મા. ”

જ્યાં સૂર્ય શશી નથી ભાસતા, જ્યાં નાદ પ્રાણ શ્વેતી જતા;
ત્યાં સર્વત્ર જીવન રહ્યું છે, મિષ્ટ આત્મ સમાધિમાં. ’

ત્યા ઇશ નહિ, નહિ માનવી, ત્યાં વિશ્વ કે દૃષ્ટા નહિ;
ત્યા દિવ્ય ધન શાન્તિ અને, જ્યોતિ વિના ખીજું નહિ. ”

આત્મા સદા છે મુક્ત ને, તૂં તેજ આત્મ સ્વરૂપ છે;
એ જાણી વદ તૂં ઐ તત્સત્, ઐ તે તદ્રૂપ છે. ”

૧૪૭. રાગ ગઝલ-તાલ કવાલી.

“ શું કહું સર્વમ સ્વામિ ” એ લય.

નાથ કહું કે તાત કહું હું, જાત કહું શું શું કહું;
જો કહું તે પડે ઓહું, સર્વ તું શું શું કહું. —નાથ

(૧૫૪)

મહારં એ તહારં કહું કે, તહારં તે મારં કહું;
હું છઉં એવું કહું કે, હુંને પણ તું તું કહું. —નાથ૦
હું રહું તુમાં કહું, કે તું રહે હુંમા કહું;
હુંમા પણ તું, હુંમાં પણ તું, સર્વમા તું તું કહું.—નાથ૦
હું કરું કે તું કરે દં, હું કરું તે એ છે તું;
તું કરે ને કરાવે એ, તેથી હું શું શું સહું. —નાથ૦
ભોગત હું એ રીતે તું ભોગવે ના ભોગવે;
ભોગવેજ યથેચ્છ તુ, ચીત આવે તે શું શું સહું—નાથ૦
ભોગ લાગ્યા ભોગ માગ્યા, તેથી ભોગ નથી થતા;
યોગને કર યોગ અનુપતિ અવર દહે શું શું કહું—નાથ૦

૧૪૮. રાગ ગઝલ-તાલ ક્વાલી.

શીખીને પાઠ પોતાનો, મળ્યા સંજોગમાંથી તું;
વહી જશે પછી તો એ, નહિ ઉપયોગમાં આવે.
ભણી લે પ્રેમથી સધળું, બનીશ નહિ સ્વાર્થી અંધો;
અંતર પડદો ઉઘાડીને, પ્રભુને પારખી લેજો.
સમાવી સ્વાર્થની વૃત્તિ, મંબંધીને તું શોધી લે.
ગણીને સ્વપ્નની બાજી, ન ધર તું દીલમા દુઃખને.
મરજી દેવતા જેવી, બનાવો તો બને તેવી;

(૧૫૫)

ન તારી કાંઈ ત્યાં સત્તા, બદલવા શું કરે બકવા.
ધણીનું ધાધુ તે થાશે, માંહીનો મર્મ સમજી લે;
ગુમાવી દહશ ના પળને, જીવનમાં જાગૃતિ ધરજો.
બનીને શિષ્ય સદ્ગુરુનો, કૃપાનું પાત્ર નીવડજો;
તજી અજ્ઞાન પોતાનું, અલૌકિક લાભ મેળવજો.

૧૪૯ રાગ ગઝલ તાલ કવાલી.

મમજીવ સારને ગ્રહીને, થજો સુખીઓ હવે જગમાં;
અનુભવી જ્ઞાન પ્રગટાવી ભોગવજો આત્મ-મસ્તીને.
હઠાવી હુંપણાને દૂર, ખીલાવી સમતા સધજો;
પવિત્રતા પાળીને પોતે, ગુરુગમ જ્ઞાન ગોતી લે.
અક્ષલને આશ્રે ઉશેડી, સમાવી દે બધી વૃત્તિ;
અહંતા ગાંઠને ગાળી, અરૂપી તું બની જાજો.
સરળતા સાધજો સીધી, અખંડાનંદમાં રહેજો;
ટકાવી આત્મ દૃષ્ટિને, અભયને આગણે રહેજો.
જગતની જાણી લે રચના, ફરીના થાય એ જ્ઞાન્તિ;
શોધી લે શરણુ સદ્ગુરુનું, મળી જાએ અચળ શાન્તિ.
જમાવીને ખરી શાન્તિ, બટકણુ ભાગજો ભવનું;
કૃપા પામી ગુરુ શરણે, ખરો શિષ્ય બની જાજો.

(૧૫૬)

૧૫૦. રામ ગઝલ—તાલ કવાલી.

કયા કયા ન કર રહાહૈ, દુનિયામેં નામ તે-૧;
છોટા મગર બડાહૈ, દુનિયામેં નામ તેરા
દુષ્ટોંકા નાશ કરતા, દુષ્ણિયોંકા દુઃખ હરતા;
દિનોં પે હાથ ધરતા, દુનિયામેં નામ તેરા.
માનીકોં હૈ ઝિખાતા^૧, ધનિકોં હૈ રલાતા.
રોતો કો હૈ હસાતા, દુનિયામેં નામ તેરા.
જો જો-ચૂકે હૈ સબકુછ, સમકુછ વો, દે રહે હૈ;
કયા ખૂબ હૈ ખજના, દુનિયામેં નામ તેરા.
અસાનકી અ ઘેરી, બૂલા હૈ પથ મુસાફિર;
રદિયાસા ટિમ ટિમાતા,^૩ દુનિયામેં નામ તેરા.
કરતા હૈ જડકો ચેતન, ચેતનકો જડ બનાતા;
હૈ મૌત મૌનકાલી, દુનિયામેં નામ તેરા.

૧૫૧. રામ ગઝલ—તાલ કવાલી.

ઇતના નો કરના સ્વામિ, જન્મ-પ્રાણ તનસેં નિકસે;
ગોવિન્દ નામ કહ કર, મેરે પ્રાણ તનસેં નિકસે. ઇતના૦

૧ નમાવતા. ૨ દિપકની માફક ૩ પ્રકાશતા.

(૧૫૭)

શ્રી ગંગાજીકા ત- હો, યા યમુનાજીકા બટ હો;
ઔર માંવરા નિકટ હો, ફિર પ્રાણ તનસેં નિકસે. ઇતનાં
શ્રી વૃન્દાવનકા સ્થલ હો, મેરે મુખમેં તુલસી ફલહો;
વિષ્ણુ ચરણકા જલ હો, ફિર પ્રાણ તનસેં નિકસે ઇતનાં
સન્મુખ માંવરા ખડા હો, અંસીકા સુર ભા હો;
તિચ્છા ચરણ ધરા હો, ફિર પ્રાણ તનસેં નિકસે. ઇતનાં
શિર સોહના મુકુટ હો. મુખ પૈ કાલી લટ હો;
યહી ધ્યાન મેરે ઘટ હો, ફિર પ્રાણ તનસેં નિકસે. ઇતનાં
હિસ વક્ત જલ્દી આના, તહિ કોલકો બૂલજના;
નૂપુરકી ધૂન સુનાના, ફિર પ્રાણ તનસેં નિકસે ઇતનાં
મેરે પ્રાણ નિકસે સુખસે તેરા નામ નિકસે મુખસે;
બચ જાઉં ઘોર દુઃખસેં, ફિર પ્રાણ તનસેં નિકસે. ઇતનાં
જબ કંઠ પ્રાણ આપે, ક્ષમ રોગ ના સતાવે;
તું દર્શકો દિખાવે, ફિર પ્રાણ તનસે નિકસે. ઇતનાં
યહ નેકસી અગમ હૈ, માનો તો કયા હરજ હૈ;
કુછ તેરીની હરજ હ, ફિર પ્રાણ તનસે નિકસે ઇતનાં

અંતકાળ સમયની પ્રભુ પ્રાર્થના.

૧૫૨. (વારી જાઉં લાલા તમારા નામનેરે, એ રાંગ.

અંતકાળે વાલમ વહેલા આવજોરે,

મને તમના લીપને યુગાવજોરે.-અંતં

(૧૫૮)

સગાં બહાણાં બુઢાં સંસારનારૈ,
કોણ દુઃખ મુકાવે જમ મારનારે-અંત૦
અંતકાળનું ટાણું છે પ્રભુ ત્રાસનુરે,
દુઃખ જાણી પધારજો ત્યાં દાસનુરે.-અંત૦
ગુણ અવગુણ તમામ મારા ટાળજોરે,
એક શણુગારની લાજને સંભાળજોરે.-અંત૦
કંઠનાળ જો રૂંધાશે કંઠ જાળથીરે,
ત્યાં છે તરવાનું આપની સંભાળથીરે.-અંત૦
તૂટે નાડીઓને થય દુઝી જીભડીરે,
ચ્છાઈ આવજો ત્યાં ગરૂડે ચટીરે.-અંત૦
તન તજવા ટાણે જો જમ ઝાલશેરે,
આખા જગમાં હાંસી આપની થશેરે.-અંત૦
જમ હાથે જાતો તો અત વેળનેરે,
આપે લીધો ઉદ્ધારી અન્નમેળનેરે.-અંત૦
વિના વાહને ગયા કરણા કાળનેરે,
ગ્રાહ પાસથી મુકાવ્યો ગજરાજનેરે-અંત૦
લાગ્યો તેંમા ચોદ્રેશ ઉઠી ઝાળનેરે,
ત્યાથી બચાવ્યાં મંઝારી બાળનેરે. —અંત૦
તારી નાયકા એ નાય અર્ધ નામનેરે,
હ્યો દેશોમા વુલજામનેરે. —અંત૦

(૧૫૫)

૧૫૩. રાગ કાલીંગડો અથવા કેદાર-ત્રિતાલ.

“ તું તો રામ સુમર ” એ લય.

કીન્ને દેખા કનૈયા, (૨) બંસી વાલારે, મુરલી વાલારે ટેક૦
મોરમુગુટ પીતાબર શોભે, કુંડળ ઝળકત દાનારે.-કીન્ને૦
એલી તીર ગંગા પેલી તીર જમના, બીચમે કનૈયા કાળારે. ”
જમુનાકે તીર તીર ઘેનુ ચરાવે, બંસી બજવત પ્યારારે. ”
મીરાં કહે પ્રભુ ગિધિર નાગર, ચગણુ કમલ જલિહારારે. ”

૧૫૪. રાગ કાલીંગડો અથવા કેદાર-ત્રિતાલ.

તું તો રામ સુમર, જગ લડવા દે. ટેક૦

કેરા કાગજ માત્રી શ્યાહી, લિખત પઢત વાકો પઢવાદે તું તો૦
હાથી ચલત હૈ અપને ગતમે, કુતર ભુક્ત વાકો ભુકવાદે. ”
ચંડિ બૈરવ શીતલા દેવી, પથ્થર પૂજત વાકો પૂજવાદે. ”
કહત કબીર સુનો ભાઈ સાધુ, નરક પંચત વાકો પચવાદે. ”

(૧૬૦)

૧૫૫. રાગ કાલીંગઝે—ત્રિતાલ.

હમ મગન ભગે ગુર નામમેં. (૨) ટેક૦
ગુર નામમેં, ગુર પ્રેમમેં. (૨) હમ૦
સતચિત્ આનંદ મંગલ મૂર્તિ, જ્યોતિર્મય બ્રહ્મ ધ્યાનમેં. હમ૦
ૐ સ્વરૂપે દિગંત આપે. શ્રી શક્તિ કે ધ્યાનમેં. હમ૦
=હૌં રૂપે હરિ ૐ જગાવે ક્હૌં રૂપે શ્રી કૃષ્ણ જપાવે;
ઘટ ઘટ રમતા રામમેં હમ૦
બ્રહ્માનંદ પરમ સુખદાતા, જ્ઞાન અરૂપ વિવેક પ્રદાતા;
પ્રેમ સ્વરૂપ કે ધ્યાનમેં હમ૦

૧૫૬. રાગ કાલીંગઝે ત્રિતાલ.

જય રામ કૃષ્ણ ધૂન લાગી રહી (૨) ટેક૦
લાગી રહી, લય લગી રહી. (૨) જય રામ૦
પ્રેમ ભક્તિ આનંદ જગાવી (૨), બ્રહ્મનાદ ગજગી રહી. જય૦
પ્રેમ ભરી મંગલમય મૂર્તિ (૨), જીવન જ્યોત જગાવી રહી. જય૦
વિશ્વ વિષે આનંદ જગાવી (૨), સાતિ સદૈવ પ્રસારી રહી. જય૦

(૧૬૧)

૧૫૭. રાગ કાલીંગડો અથવા ભૈરવ-ત્રિતાલ

મને ઘો દર્શન હવે ગિરિધારી,
ગિરિધારી રે, મુરલીધારી. — મને૦

જન્મ મરણથી થાક્યો હવે તો,
કરજો કરુણા મોરારી. — મને૦

કામ ક્રોધ મદ લોભ સતાવે,
ક્ષણ ક્ષણમાં દુઃખ દે બારી. — મને૦

દાન ધર્મ દીનતા નહિ ઉપજે,
મમતામાં મલકાઉં હરિ. — મને૦

૧૫૮. રાગ કાલીંગડો-ત્રિતાલ.

જય રામ કૃષ્ણ ગોવિંદ હરિ. (૨) ટેક૦

ગોવિંદ હરિ, ગોપાલ હરિ. (૨) જય રામ૦

પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ પગપર, (૨) પુરુષોત્તમ પરમેશ હરિ. જય૦

માધવ મનમોહન મુરલીધર, (૨) ગોવર્ધન ગિરિધારી હરિ. જય૦

આનંદકંદ મુકુંદ મુગરિ, (૨) શ્રી યદુનન્દન રાધેપતિ. જય૦

શ્યામ સુંદર જય મોર મુકુટધર, (૨) ભાલ તિલક મુખ બંસી ધરી. જય૦

મંગલમય જય કુંજાવહારા, (૨) તોરી નજરીઆં જાદુ ભરી. જય૦

(૧૫૨)

૧૫૯. રાગ કાશી-એકતાલ

“ માયામાં મનહું મોહું રે. ” એ લય.

ભગવાન ભક્તિ મને આપો રે, દીન દયાળા. ટેક૦

હરી હવે હું હાર્યો છું, જન્મ મરણથી;

મારાં દુઃખડાં સર્વે કાપો રે ...દીનદયાળા. ભગવાન૦

માધવ માયા તે મમતા મને માર મારે;

હું શરણ પડ્યો છું તમારે રે...દીનદયાળા ભગવાન૦

દામોદર દુઃખના દરિયામાં, હું રહ્યો ડુબી;

મને ચરણ કમળમાં સ્થાપો રે...દીનદયાળા. ભગવાન૦

૧૬૦. રાગ કાશી-તાલ દીપચંદી.

હે ભોળાનાથ દિગંબર, જે દુઃખ મેરા હરો. ટેક૦

ચંદન ચાવલ બેલડી પતિયા, શિવજી કે માથે ધરો હે ભોળા.

અર્ધાંગે પાર્વતિ ગજાનન શોભે, મસ્તકે ગંગા ધરો. ”

બાધ કડાસન આસન બેઠે, ગમે રૂંદમાલ ધરો. ”

મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, શિવજીકે પાઉં પરો. ”

(૧૬૩)

૧૬૧ રાગ ખમાચ અથવા આશાવરી,

પ્રભાત, હુમરી—તાલ ધુમાળી.

વૈષ્ણવ જન તો તેને કરીયે, જે પીડ પગાઇ જાણેરે;
પરદુઃખે ઉપકાર કરે તોયે, મન અભિમાન ન આણેરે.
સકળ લોકમાં સહુને વંદે, નિંદા ન કરે કેરીરે;
વાચ કાઢ મન નિશ્ચળ રાખે, ધન ધન જનની તેનીરે.
સમદષ્ટિને તૃણા ત્યાગી, પરસ્ત્રી જેને માતરે;
જીજ્ઞાસ થકી અસત્ય ન બોલે, પરધન નવ ઝાલે હાથરે.
મેહ માયા વ્યાપે નહિ જેને, દૃઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાંરે;
રામ નામ શું તાળી લાગી, સકળ નીરથ તેના તનમાંરે.
વશુ લોભીને કપટ ગહિત છે, કામ ક્રોધ નિવારિરે;
બહુ નરસૈયો તેનું દરશન કરતાં, કુળ છડાતેર તાર્યારે.

૧૬૨. રાગ ખમાચ—તાલ ધુમાળી.

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે; ટેક૦
મનસા વાચા કર્મણા કરીને, લક્ષ્મિવરને બજીએરે. નારાયણ
કુળને તજીએ કુટુંબને તજીએ, તજીએ મા ને બાપરે;
ભગતી સુત દારાને તજીએ, જંમ તજે કંચુકી સાપરે. ”

(૧૬૪)

પ્રથમ પિતા પ્રહ્લાદે તજ્યો, નવ તજ્યું હરિ નામરે;
ભરત શત્રુઘ્ને તજ જનેતા, નવ તજ્યા શ્રી રામરે. ”
રૂપી પત્ની શ્રી હરિને કાજે, તજ્યા નિજ ભરથારરે;
તેમાં તેનું કાંઈયે ન ગયું, પામી પદારથ ચાગરે ”
વૃજવનિતા વિઠ્ઠલને કાજે, સવ તજી વન ચાલીરે;
ભણે નરસૈયો વૃન્દાવનમાં, મોહન સાથે મહાલીરે. ”

૧૬૩. રાગ આશામાંડ અથવા મંગલ ત્રિતાલ.

ગુરજિન કૌન સહાઈ નરકમેં, ગુરજિન કૌન સહાનરે, ટેક૦
માતપિતા સુત બાંધવ નારી, સ્વારથકે સખ બાધરે;
પરમારથકા બંધુ જગતમેં, સદ્ગુર બંધ છુડાધરે.—ગુર૦
ભવસાગર જલ દુસ્તર ભારી, ગ્રાહ બસેં દુઃખદાધરે;
ગુર બેવટીઆ પાર લગાવે, જ્ઞાન જહાજ બિઠાધરે.—ગુર૦
જન્મ જન્મકા મેટ અંધારા, મંશય સકલ નસાધરે;
પરબ્રહ્મ પરમેશ્વર પરણુ ઘટમેં હે દરશાધરે.—ગુર૦
ગુરકે બચન ધાર હિરદેમેં, ભાવ ભકિત મન લાધરે;
બ્રહ્માનંદ કરો નિત સંવા, મોક્ષ પદારથ પાઠરે.

(૧૬૫)

૧૬૪. રાગ ખમાચ-ત્રિતાલ.

જીવન સાર બિચારા, ક્યો મન જીવન. ટેક૦
 પ્રભુ પદ સેવા ત્યાગ મૂઠે તું, કિંતે અંધ મતવારા. ક્યોં૦
 વિષય પરાયણ હોય જગતમે, ધર્મસે કીયો કિનારા. ”
 કામ ક્રોધ મદ વશ તું હો કર, હિત અપના ન બિચારા. ”
 ધન દાગ સુત કામ ન આવે, જીન પર ક્રિયા સહારા. ”
 જીસ જગમે તું ભૂલ રહા હૈ, દો દિનકા હૈ ગુન્નરા. ”
 પાપ તાપ સંતાપ દુઃખસે, જો તું ચાહે નિવારા. ”
 કર અનુતાપ શરણ હરિજે તું, જો જગ પ્રાણ આધારા. ”

૧૬૫. રાગ ડુમરી ને ભેરવી મિશ્ર—એકતાલ.

ગોવર્ધન ધારી (૨) તુજ ખીન મોરી કેન ખજર લે ગોવર્ધન ધારી.
 મોર મુગટ પીતાબર સોદત, (૨) કુંડલકી છખી ન્યારી. તુજ૦
 ભરી સમામાં દ્રૌપદી દાડી, (૨) રાખી લાજ હમારી ”
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચરણ કમલ બલિહારી. ”

૧૬૬. રાગ ડુમરી ને ભેરવી મિશ્ર—એકતાલ.

ભજ મન ત્રિપુરારી, (૨) સોમનાથ દાદા શિવશંકર, ભજ મન૦
 વામાગે સતિ ઉમા બિરાજે, (૨) જટા ગંધધારી, શિવ (૨) સોમનાથ૦
 કાશી નિવાસી દુઃખ વિનાશી, (૨) વાધામ્બર ધારી, શિવ (૨) સોમનાથ૦
 કહે તુજસાથે, નિજ ભક્ત બસેના, (૨) સદા હુમ હારી, શિવ (૨) સામ૦

(૧૬૬)

૧૬૭. રાગ ખરવાની હુમરી—ત્રિતાલ.

મૂકી જગ જાગ હરિ સ્મરી લે તું, જો ચાહે ભવ તરવારે. ટેક૦
જૂડી માયા જૂડી કાયા, મોહ ધરે તું શેમાંરે;
માથે મારો જમતો પડશે, નથી થા તું ન્યારોરે. મૂકી૦
ક્રોધ લોભ મોહ મત્સર ભારે, શત્રુઓ ગણાતારે;
તે જીતવાનું કામ કરી લે, રામ સ્મરણ રૂપ ઢાંચેરે. ”
રાવણ સરખા તો મરી ચાલ્યા, હતી સાહેબી ખારેરે;
તેવું જો નથી તારે તો તું, કેમ ન જીવને વારેરે. ”
શાન હજી કેમ નાવી તુજને, શાસ્ત્ર સંતો કહીછેરે;
ભવ ચક્રની ઘાણી ફેરવી, ફાગટ ફેરે મરેછેરે. ”
ચેત હજી તું ચેત સવેળા, વાર નથી થઈ ઝાઝીરે;
રામકૃષ્ણ ગોવિંદ સ્મરી લે, રામ નામને બાઝીરે. ”

૧૬૮. રાગ ખડહંસની હુમરી—એકતાલ.

તારો નેડો લાગ્યો મુગને, રાગ રણછાડરે. ટેક૦
રાગ રણછાડરે, રંગીલા રણછાડરે;
રાગ રણછાડરે, મારા ચિત્તજના ચેરેરે. તારી૦

(૧૬૭)

અધમ ઓધારણુ નામ તમારું, મહાતમ એનું મોઢુરે;
હરતા ફરતાં તમને સમરું, બાકી સર્વે બોઢુરે. તારો૦
કાશી દેખી દેખી દ્વારિકા. તિરથ દેખ્યાં જાઝારે,
સત સંગતમા બેઠો ભારે, મનડે મૂકી માઝારે તારો૦
ભવસાગરમાં હું અથડાઉં, સગા સંબંધી છુટેરે;
દાસ કંઠે જો દયા કરો તો. ભવનાં બંધન છુટેરે. તારો૦

૧૬૯ રાગ આશાવરી-ત્રિતાલ.

અબ તુમ સમજ સમજ મન મેરા, આ દુનિયામેં કોન હૈ તેરા-ટેક.
માત પિતા ભગિની સુત દારા, નિજ કુદુબ અર ચેરા;
સખ મતલબકે યાર સમજલે, કયુ બનતા અંધેરા. અબ૦
નિશદિન તુમતો બડાઇ ચહાતા. નહિ ચહાતા રઘુબીરા;
રાવણુ જયસા ગયા પનકમેં બડે બડે રનધીરા. અબ૦
બેર બેર ન મિલે મનુષ તન, ભજ ભજ ક્યામ શરીરા;
કર બીચાર મરખ બનતા હૈ, કાય મૂલમેં હીરા. અબ૦
કરલે સંત સંગત હે બાઇ, શાસ્ત્ર દેત ઢંઢેરા;
તુફતીદાસ દયાલ ભગતસેં માટે જન્મકા દેરા. અબ૦

(૧૬૮)

૧૭૦. રાગ આશાવરી-તાલ ધમાલ.

પ્રભુ એક નામ તેરા સુખકારી, સખ દુનિયાં પરમ દુઃખારી. ટેક૦
ગર્ભવાસમેં ઉલટે તનસેં, નૌ ફશ માસ ગુજરી;
બાહિર પડા આય પૃથ્વીપર, માયા લીપટી તુમારી પ્રભુ૦
બાલપણમેં પરાધીન નિત, માતા ગોદ ખિલારી;
સુખ દુઃખ સખહી વ્યાપત તનમેં, બચન શકે ઉચારી. પ્રભુ૦
જોગનમેં નિત કામ સતાવે, મોહ લીયો મન નારી;
બાલ બચ્ચોંકે પાલનકે હિત. પરધર વાસ બિખારી. પ્રભુ૦
વૃદ્ધપણમેં રોગ લગે સખ, કાયા નિર્બલ હારી;
બ્રહ્માનંદ ભજન ખીન તુમરે, જન્મ મરણ બય બારી. પ્રભુ૦

૧૭૧. રાગ આશાવરી-ત્રિતાલ.

સંતો કરડા જ્ઞાન હમારા, કહે સુને કહુ કામ ન આવે;
અહે સો ઉતરે પારા. ટેક૦
કથની કથેને ફરે ચતુરાઇ, અંતર ન કરે વિચારા:
ભોખ ધર્યો પણ બ્રહ્મ ન ચિન્યા, દીન દીન પડ્યા અહંકારા. મતો૦
માલા તિલક કરમે સુમરણી, અંતર ધ્યાન ન લાગા;
હુ હુ કરત હડકાયા કુતા, કહે બાઇ કાં તે તાગા. મતો૦
જગત કરત હે સો તુહી કરત હે, એક કીની અધિકારા;
માલા તિલક છાપ સુમરણી, જગત ફેસલાઇ ખાયા. મતો૦

(૧૬૯)

બલ દીખલાઇ લજ્યા બાનાં, કપટ કલેજ માંહી;
રોમ રોમકી રામ જનત હે, બાહેર કરત બડાઇ. સંતો॥
પાખંડ બક્તિએ પ્રભુ નહિ રીઝે, ગુર કાચા મત જાણો;
રવિદાસ રમતા રામ પહેચાણો, સતગુર મળીયા ભાણો. સંતો॥

૧૭૨. રાગ આશાવરી—ત્રિતાલ.

જાવો અરે સૌ આવોરે, આપણુ બજીએ ભગવાન. ૮૬૦
ગાવો અરે સૌ ગાવોરે, ગોવિંદના ગુણગાન. આવો॥
આ માનવ દેહ દૂર્લભ છે, મળવો ફરી ન સુલભ છે; (૨)
એળે ગુમાવો શું એ, રે. આપણુ०
આ કામ ક્રોધને મારો, મિથ્યા અભિમાનને ડારો; (૨)
હું તું પણું વિસારો, રે. આપણુ०
મોહ તણો હુંગર છે, આશા વળી પત્યર છે; (૨)
પાછળ તેની ઇશ્વર છે, રે. ”
અનિત્યમાં નિત્ય બુદ્ધિ, અમત્યમા સત્ય બુદ્ધિ; (૨)
વિચેકે કરો વિશુદ્ધિ, રે. ”
આ દશ્ય પ્રપંચ તું ધારે, અસત્યને સત્ય પ્રસારે; (૨)
આખર એ ખોટું ફસાવે, રે. ”
વૈરાગ્ય વૃત્તિ થાયે, વિષયમાં દોષ જણાયે; (૨)
આપણના શુભ અર્થે, રે. ”

(૧૭૦)

આ મન યુદ્ધિ ને ચિત્તથી, ક્ષણ ક્ષણ જે ઉદ્ભવતી; (૨)

અહંકારથી જે થાતી, રે. ”

એ સર્વ વાતને ટાળો, વૈરાગ્ય વિષે સૌ વાળો; (૨)

સંપત્તિ શમ મંબાળો, રે, ”

અજ્ઞાનને કમેન્દ્રિયને, અરે નિગ્રહ કરવી સૌને; (૨)

સાધો મંત્રિ દમ. રે. ”

ચિત્તવૃત્તિ વિષયથી રોકી, દટતાથી વધો વિવેકી; (૨)

આ સિદ્ધ કરો ઉપરતિને, રે. ”

એ સર્વ દુઃખને સહેવું, વળી શિત ઉષ્ણ સમ ગણવું; (૨)

તત્તિક્ષા પદ મેળવવું, રે. ”

સદ્ગુરને શરણે જાવું જે કહે તે કૃતિ સમ ગણવું;

શ્રદ્ધા ભક્તિથી ભણવું, રે. ”

સ્થાપી ચિત્તવૃત્તિ સ્વરૂપે, તન્મય થઈ જાતું પ્રિતે, (૨)

સમાધાન પામે એ રીતે, રે. ”

પદ્ સંપત્તિ સાધીને, વિચરવું નિઃશંક થઈને; (૨)

માનાપમાન ત્યાગી, રે. ’

જરૂર પ્રભુ મોકલશે, જાણી મરેછે તરશે; (૨)

તે તત્ત્વમસિ આચરશે, રે. ”

બકરી મટીને થઈ શું, વનરાજ થઈને ફરશું; (૨)

સર્વસ્વ સ્વરૂપે લઈશું, રે. ’

(૧૭૧)

૧૭૩. રાગ ગરબી તાલ દાદરો.

હીન દીન જાત મેરી પંદરીકે રાયા;
 એસા નામા દરજી તુને કાયકું જનાયા. હીન દીન૦
 ટાળ ત્રિણા લેકે નામા દેઉગમેં ગયા;
 પૂજા કરતે અંમન ઉને અહાર નિકાલા હી. દીન૦
 ન ના વર્ણુ ગૌવાં ઉનકા એક વર્ણુ દૂધ;
 તુમ કદાં કે અંમન હમ કહા કે શુદ્ધ. હીન દીન૦
 દેઉળકે પીઢે નામા અલખ પુકારે;
 જીધર જીધર નામા ઉધર દેઉળહી શીરે હીન દીન૦
 મન મેરી સુધ તન મેરા ધાગા;
 ખેચરજીકે ચરનોંપર નામા શીપી લાગા. હીન દીન૦

૧૭૪. રાગ સારંગ—ત્રિતાલ.

આજ સગુણ સ્વરૂપ મો પાહીલે. ટેક૦

પાહીલે મન સુંદીર સ્વરૂપી તવ, ધ્યાન મજસીહ લાગીત આજ૦
 મુના પુલીની, ગોપ મીલુના, ક્ષી નવીનીતા જક્ષી લે. ”
 હં કુમારા, કંસ ચાણુરા, અવતારી હા મારી લે. ”
 ક્ષીમીઠાન્તા, યા રામ સુતા, ખેધામૃત મજ પાજ લે. ”

(૧૭૨)

૧૭૫. મરખી.

દુનિયા રહીને શું કરશે પ્રભુ જેના બેલી;
કોઇના માર્યા કેમ મરશે, પ્રભુ જેના બેલી. ટેક૦
લાખા ધરમા પૂર્યા પાડવોને, કૌરવે લાલ્ય કરેલી પ્રભુ૦
અંદ્રહાસ કેરી વહારે રે ચઢીઆ, વિખ કેડી વિખયા લખેલી. ”
ભરમાંગદની ભવાનીને માટે, શામળિયે કીધી શેલી. ”
શીતળ જેવી સુધનગની કીધી, તેલ કદા ઉકળેલી. ”
અંબરીષને આપોઆપ ઉગાર્યા, દુવાંસાને લાલ્ય મેલી. ”
હરિશ્ચંદ્ર રાયની હરકત જાણી, ખાજી સુધારીરે છેલી. ”
દુરજનીયાં રૂપીરાજને દુભે, તેમ તેમ આનંદ હેલી. ”

૧૭૬. રાગ તોટક.

ભગવન્ત મનન્તમજ્જં ભજરે, મનસા વિષયેષુ રતિં ત્યજ રે. ટેક૦
સુત દાર ધનાદિ વિલાય ચલં, ગુરુમાત્મવિદં શમણં વ્રજરે. ભ૦
શ્રુણુ શાસ્ત્ર રહસ્ય કથા વિમલાઃ, હૃદયે ગત મોહમલ્લં મૃજરે ભ૦
નિખિલ જગદેતદ્વેદિમૃષા, પરમાત્મની નિલમતિં સૃજરે. ભ૦
પરિહાય મનોબ્રમ જાતમિદં, હરિમેકમુદારમને વ્રજરે. ભ૦

૧૭૬. રાગ તોટક.

(૧૭૩)

૧૭૭. ૫૬ ગોડી—એકતાલ.

“ પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે કેમ થાય ” એ લય.

હુંમા હુંજ નથી હુંજ નથી, તું તું તું વિશ્વપતિરે. ટેક૦
“હું” કહી શરીર સમજું તે તો તું રચી આપે ધારે;
ઇન્દ્રિય મન પણ એજ રીતના, એવીસ એક પ્રકારે હુંમા૦
“હું” તે જીવ ગણું પણ તે પણ, ખોલો તારો “એળો;”^૧
તું ઉઘાડે તું ઉઘાડે, ગમડું તારો ગોળો. હુંમા હુંજ૦
તન હોઉં હું તો આરોગ્ય રહું, મન હોઉં તો રહું ખીલ્યું;
જીવ હોઉં તો રહું સદા સુખી શીદ થય કશુંએ ઢીલું. હુંમાં૦
તું તારું તારી શક્તિથી ચલવે તેમ ચાલે છે;
જ્ઞાનરૂપ અનું છે તેથી તે, હુંગે ડોળ ધામે છે હુંમાં૦

૧૭૮ ચાખખો—એકતાલ.

“ વારે આવો તો લાલ ” એ લય.

તાલી પાડીને રામ નામ લીજીએ રે; ટેક૦
કહી અંતરમાં ગર્વ નવ કીજીએ રે. તાલી પાડીને૦
તાલી પાડતાં જે શરમાય છે રે;
તેની અસે કળેતી થાય છે રે. ”

(૧૭૬)

તાલી પાડે તેની જો નિંદા કરે રે;
તે તો લક્ષ્યોર્ચાસીમાં ફરે રે. ”
શુદ્ધ પ્રેમથી તાલી પાડજો રે;
આસપાસના જતોને જગાડજો રે. ”
સદા તાલી પાડો રામ નામની રે;
એ વીનંતિ તુલસીરામની રે. ”

૧૭૯. રાગ કામોદ-તાલ દીપ ચંદી

“ નાથ કેસેં ગજકો બંધ છુડાયો ” એ રાગ.

જોખન ધન પાવના દીન ચારા, વાકો ગર્વ કરે મોગજ્ઞાંરા ટેકો
હાડ ચામકા બન્યા હૈ પિંગરા, ભિતર ભોર ભંગારા;
ઉપર રંગ સુરંગ લગાયો, કારીગર કરનારા. જોખન૦
બનત પચુ ચામકી પનૈયા, નોખત ચૌર નગારા;
નરકી દેહ કહ્યુ કામ ન આવે, રામ નામ હુશીઆરા. જોખન૦
સોને રૂપેકા કેટ અરૂ કિલ્લા, રાવણુકે દરબારા;
રત એક સોના મુખમેં ન મિલિયો. રાવણુ મરતી ફેરા. ”
એક લાખ પુત્ર સવા લાખ નાની, રાવણુકે ધરપારા;
તુલસીદાસ પ્રભુ તુમારે બજનકો, છોડ ચલે પરિવારા. ”

(૧૭૫)

“શ્રી સદ્ગુરુ ભગવાનની સ્તુતિ.”

૧૮૦. રાગ બિભાસ-તાલ દાદરો.

સદા મંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં મानी લઇએ. એ લય.

પધારોને પ્રેમથી ગુરુદેવ, આ મંતાન પાસે,
જોડી હૃદય હસ્ત વિનિત મસ્તકે ઉભો એજ આશે. પધારોને૦

પિતા પ્યાધન આપ છે, અમે અતિ અજ્ઞાન,
હયા સુધા વર્ષાવીને, હ્યો નિશ્ચયે સદ્ગ્જાન.
ક્ષણે ક્ષણે ધ્યાન રૂં, ઇચ્છું ક્યારે ભેટ થાશે પધારોને૦

સદ્ગુરુ દેવ કૃપા કરી, તાર્યા તુર્ત શુદ્ધેવ,
ગુરુ કૃપા જો હોય તો, સર્વ નિદ્ધ તતખેવ.
ટાળો ત્રય તાપ પાપ, તેજઃ શુવન સદ્ગુણ થાશે. પધારોને૦

વિરહ ઘેલી ગોપિકા, કૃષ્ણ જપે મુખ નામ;
આપ વિરહમા હું જપુ, નિર્ધનના વિશ્રામ.
અમારૂં કલ્પતડ, ત્યાગી જીતે કયાં જગશે પધારોને૦

શરણે આવ્યાને પ્રભો, રીયો કૃપાનું દાન;
હિંદં અંતર અગલા, દૂટે જગ અનિમાન.
અમારા સ્પર્શ મણી, સ્પર્શ કરો મોક્ષ નાશે પધારોને૦

ગુરુજી બ્રહ્મા આપ છે, ગુરુજી આપજ શિવ;
આપજ વિષ્ણુ સ્વરૂપ હા, પણ સર્વમાં પ્રશ.
મટાડો બ્રાન્ત માયા, શાન્તિ તે ક્યારે મધાશે. પધારોને૦

(૧૭૧)

૧૮૧. રાગ હમીર-ત્રિતાલ.

ગુરૂ બિન કોન બતાવે બાટ, બડા બિકટ યમધાટ. રેક૦
બ્રાંતિકી પહાડી, નદિયાં બિચમો, અહંકાર કીલાટ. ગુરૂ૦
મદ મત્સરકા મેહ બરસત, માયા પવન બહે દાટ. ગુરૂ૦
કહત કમ્બીરા સુનો બાધ સાધો. કયો તરના યહ ધાટ. ગુરૂ૦

૧૮૨. રાગ પ્રભાત-તાલ દાદરો.

રામ સુમર-રામ સુમર, રામ સુમર બાધ;
મનુજ દેહ ફેરી ખરી, એજ છે કમાધ. રામ સુમર૦
તેનાં જીવો રામ-રામ, કાન સુણો રામ-રામ;
જીભ ગાતૂં ઠામ ઠામ, રામતી દુહાધ. ”

આત્મારામનું રટણ, નામ-રૂપ વિસ્મરણ;
ચિદાનંદ રૂપ ધન, જીધ-દુધ જીદાધ. ”

પુરૂષ રાજ્ય હરજગાહ, પ્રકૃતિ તૂં વિલય થા;
મુની બની અભેદ ગા, અહલ્લોક-લેહ-લગાધ. ”

વિરાટ રૂપ સહજ વાહ, વાણિ બુદ્ધિને અથાહ;
બ્રહ્મ-સાગરે શી અહા, ઉમિ ઉભરાધ. ”

(૧૭૭)

૧૮૩. રાગ લાવણી-ત્રિતાલ.

હરિ નામ સુમર સુખધામ, જગતમેં જીવન દો દિનકા. ટેક૦
પાપ કપટ કર માયા જોડી, ગર્વ કરે ધનકા; (૨)
સખી છોડ કર ચલા મુસાફિર, વાસ હુવા બનકા. જગતમેં
સુંદર કાયા દેખ લુભાયા, લાડ કરે તનકા;
છુટા શ્વાસ બિખર ગઈ દેહી, જ્યો માલા મનકા. ”
જોબન નારી લગે પીયારી, મૌજ કરે મનકા;
કાલ બલીકા લગે તમાચા, બુલ જાય હમકા. ”
યહ સંસાર સ્વપનકી માયા, મેલા પલ છીનકા;
બ્રહ્માનંદ ભજન કર બંદે, નાથ નિરંજનકા. ”

૧૮૪. રાગ કાનડા-તાલ દીપચંદી.

તોહે રામ મિલેંગે, ઘૂંગટકા પટ ખોલરે. ટેક૦
ઘટ ઘટ રમતા રામ રમૈયા, કટુક બચન મત ખોલરે-તોહે
રંગ મહેલમેં દીપ બરતહૈ, આસનસે મત ડોલરે. -તોહે
કહત કબીર સુનો ભઈ સાધુ, અનહદ બાજત ઢોલરે.-તોહે

(૧૭૮)

“ આત્મ ગુંજન ”

૧૮૫. રાગ કેદાર-તાલ દીપચંદી.

અંતર થતું એજ ગુંજન સદા રમ્ય, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં
વ્યાધિ શરીરને તાવી રહ્યા હો, આધિ હૃદયને તપાવી રહ્યા હો;
ઉપાધિ અશાંતિ ચલાવી રહ્યા હો, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
વૈરી બંધે કટુ વાક્ય વદંતા, સ્નેહી તણા મર્મ બાણો પડંતા;
અંતર છતાં એ આવી વિધતાં, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
રાગે હૃદય આ રંજીત થતું હો, દ્વેષે કદી બળી ખડિત થતું હો;
મોહે અતિ જોડે પીડિત થતું હો, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
સંપત્તિ સમ્રાજી ચાલી જતાએ, સંબંધ પ્રિય જનના છુટતાંએ;
ચૌરાદિ આવી ઘર હુંડતા એ, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
ક્ષુધાર્થે સ્થિતિમાં દિન ગાળતાં એ, વસ્ત્રો રહિત શીતળ સહતાં એ;
ભૂમિ શયન નિત્ય કરતાં છતાં એ, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
અનુકૂલ પ્રતિકૂલ સર્વ સ્થિતિમાં, આરૂઢ ગુંજન રહ્યું એ વૃત્તિમાં;
શાંતિ અભયની રહી છે ન સીમા, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
ચાતી પ્રલય મેઘની ગર્જના કે, અગ્નિ પ્રલયનો હવે વર્ષતાં એ;
બ્રહ્માંડ ડોલતું દેખતાં એ, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
જગતના વિવિધ આ ક્ષુદ્ર પ્રસંગો, પ્રકૃતિ કેરા વળી અન્ય રંગો;
ભાસે સ્વરૂપ મુજ કેરા તરંગો, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.
સ્વરૂપે સદા એ સ્થિતિને કરાવે, ચમત્કૃતિ કંઈ અનંત જણાવે;
ગુંજો અખંડિત અનુભવે આવે, ચિદાનંદરૂપઃ શિવોડહં શિવોડહં.

(૧૭૬)

૧૮૬. (જોયો મારો વાહાલોરે—એ રાગ.)

કર્તવ્યને કરજો રે, કૌથી ના પછી ડરજો રે,
મસ્ત થઈને ફરજો રે, તૃણવત્ લહી સંસારને હોજી.
કૌઈથી તારો વાંકો ન થઈ શકે વાળ, તૃણવત્

અઢાર અંગથી વાકું જે, ઉંટ સમ જગત બણાય;
તેના શુભ અભિપ્રાયને, રખે પામવા ધાય;
ધૃશ્વરમાં પણ દોષ જે, જોતા ના ખચકાય.
તું સ્પૃહા જગતની હરજો રે. તૃણવત્

સકલ વિશ્વનો કો નથી, પામ્યું શુભ અભિપ્રાય;
કૃષ્ણ રામ પણ જગતના, જનથી જો નિંદાય;
જુએ દોષ તુજ ત્યાં પછી, શું આશ્ચર્ય ગણાય.
ભય સ્વરૂપ ન હૃદયે ધરજો રે. તૃણવત્

સદ્ગુરુ ધૃશ્વર શાસ્ત્ર જે વિધિથી પ્રસન્ન થાય,
તે વિધિ વેહેજો યત્નથી, કુપથ ન ધારી પાય;
હો પછી ક્ષાવે તે કરે, આ જનનો સમુદાય,
દુર્જનનાં વચન વિસરજો રે. તૃણવત્

પૂર્વથી પશ્ચિમમાં વહે રવિ જો ! ગગને નિત્ય,
સુજન દૂજનનાં વચનને, ધારે કદી ના ચિત્ત,
સાધન પર રહી શુણ ન તું, લોક વચન અનુચિત;
મતિ પ્રભુમાં સ્થિર કરી હરજો રે. તૃણવત્

આયુષ્ય અદ્ય લહી સખે ! સજને બીજી જન્મણ;

(૧૮૦)

બર્થ કુથલીમાં છો ખીજી, પચી રહે રહી કંઝાલ;
પણ તું તો હરિ સ્મરી સમય, સત્પ્રયત્નમાં ગાળ;
પ્રતિક્ષણ હરિ હરિ ઉચરજો રે, તૃણવત્

નરહરિ પ્રભુની ઓથમાં, જ્યાં લગી રહીશ ભરામ;
ત્યાં લગી ત્રિભુવનમાં તને, કોઠથી ન થશે કાંઈ;
પ્રભુથી અભિન્ન થઈ રહે, ત્રિકાળ તેથી ભાઈ;
જીવપણું ભૂલી સ્વરૂપે સરજો રે. તૃણવત્

૧૮૭. ૫૬ (જશોદાના જાયા ડાહ્યા સુભદ્રાના વીરારે) એ રાગ.

પળના તમને ભૂલું વર એ, આપો મારા સ્વામિરે;
આડે પહોરે મારે ઉરે, રહેજો અંતર્યામિરે. પળનાં
ખાતા અન્ન વિષે પ્રભુ, રૂપ તમારું જોઈ;
પીતાં જળ જળમાં પ્રભુ, તમને જોઈ જોઈ મોહું. પળનાં
શ્વાસ ગ્રહેતાં વાયુમાં, તમને ભેટું નાથ;
નહાતાં જળથી જળ વિષે, આલિંગી ભરું બાથ. પળનાં
સુત દારા સંબંધીના, તનુમાં સુંદર સ્યામ;
ભાળી-તમને ભૂલી જઈ, મિથ્યા આ રૂપ નામ. પળનાં
મિત્રામાં શત્રુ વિશે, રમણિય નીરખું રૂપ;
રાગ દ્વેષ જઈ વિસરી, થઈ તમમાં તદ્દરૂપ. પળનાં

(૧૮૧)

પશુમાં પૌરામાં અને, વનરપતિમાં ઇશ;
મારે નયને આવળે, માગું નમાવી શીશ. પળનાં
સ્રકળ દ્રશ્ય સ્થળ ભાસળે પ્રિયતમ મુળને આપ;
બીજું નથી કશું માગવું, દો તો દો એ બાપ. પળનાં
અંતરમાં કે બાહ્ય આ, જગત્ રૂપે કે કાળ;
નરહરિ પ્રભુ ના આવશે, શિશુ પર ધરીને બહાલ. પળનાં

૧૮૮. પદ.

“ મારી કરીને મોહ્યાણુ, કવિ કુડા ” એ કવ.

આવી મારી જુંપડીમાં આજ મારા સ્વામિ !
પાવન ઠીજે આ દીન દાસ,
કાણુ જાણુ મારી આપ વિના દાઝ, મારા સ્વામિ !
કરશે મને ના નિરાશ.

નથી આસન શુ પ્રભુ બેસાડવા, નથી પડસ ભોજન જમાડવા;
મારો સ્વીકારો રોટલો ને છાશ, મારા સ્વામિ ! પાવન
મારી પાસે ન દિવ્ય વસ્ત્ર નાથ આપવા, નથી પુષ્પહાર કંઠે આરોપવા,
માનો પુષ્પહાર, અપુર્ તુચ્છ ઘાસ, મારા સ્વામિ ! પાવન
હું છું દુર્બલ ન ચરણુમાં કાંઈ મૂકવા, મુકું માથું પટે, રાજો પ્રભુ સ્વીકારવા,
જો જો બાવ, જોશે સામગ્રી ન ખાસ, મારા સ્વામિ ! પાવન

(૧૮૨)

નથી મારે વૈભવેને નાથ માગવા, ધન્યું સામર્થ્યને ન, આપથી આગવાં,
યાત્રું એજ રાખે નિત્ય ચરણ પાસ, મારા સ્વામિ ! પાવન૦
સાધનસદ્ગુણહીન હું છું આળસુપૂરે, દુઃખ સાગરે ડુબેલો છું નિત્યનો ગુરે
મારે એક માત્ર આપનો વિશ્વાસ, માગ સ્વામિ ! પાવન૦
નાથ નરહરિ દયા આપ દર્શાવજો, મારી રંકની પર્ણકુટ્ટી શોભાવજો,
નાંખીશ, આવશે નહિ ત્યાં લગી નિઃશ્વાસ, મારા સ્વામિ ! પાવન૦

૧૮૫. પદ.

“ સ્વપ્નમાહિ દીઠા મેં નેણા રસીલાં ” એ લય.

વિશ્વમાહિ દીઠા મેં, વિશ્વનાથ જ્યાં જ્યાં;
વિશ્વનાથ જ્યાં જ્યાં, મેં દૃષ્ટિ કરી ત્યાં ત્યાં.

વિશ્વ૦

વિવિધ રૂપવાળા, ગૌર પીત કાળા;
કઠિન મૃદુ શુષ્ક કયાહિ ભીના હરિઆળા.

”

મેં ભૂપમાહિ બાળ્યા, આ રંકમા નિહાળ્યા;
આબાલવૃદ્ધ સઉમા, ન કોષમા મેં ટાળ્યા.

”

વિશ્વ બધું મારું, જો વિશ્વનાથ મારા;
તો ભેદ કેમ ધારું, હું સારા નહારા.

”

જો વિશ્વનાથ જ્યાં ત્યાં, સારું ખોદું છે ક્યાં;
સ્વરૂપ એક વિલસ્યું, જ્યાં ભેદ રહ્યો ના ત્યાં.

”

(૧૮૩)

હું દષ્ટિ બહિર આણું, (ત્યા) વિવર્ત સર્વ બાણું;
બ્રહ્મ દષ્ટિ ધરતા, વિવર્તને ના નાણું. ”

ન હાનિ વૃદ્ધિ જોતો, ન પામતો ન જોતો;
ન શોક ભય ચિંતા, કે કલેશે કદિ રોતો. ”

વિશ્વનાથરૂપે, હું એક હું સ્વરૂપે,
ન જીવપણું મિથ્યા, હવે હુંમા ખુંપે. ”

વિશ્વનાથ સિંધુ, તેમાનું હું બિંદુ;
મસ્ત વિચરી જ્યા ત્યાં, હું મુજથી આનંદુ. ”

૧૮૦. ૫૬. ત્રિતાલ.

(સું કહું કયની મારી રાજ—એ લય.)

અમૃત રસના પ્યાસી રાજ, અમૃત રસના પ્યાસી;
અમે આનંદ બ્રહ્મ ઉપાસી રાજ, અમૃત રસના પ્યાસી. અમૃત.

ઉર મંદિરીએ સ્નેહ ધરી-માનસ પુજન આચરીએ;
સન્નિયત બ્રહ્માનંદ લહીને, બ્રહ્માનાદ ગંગવીએ રાજ. ”

પ્રણવ મંત્રના પાદ ભણી, અક્ષય સુખ યાચી લઈએ;
હૃદય આરતી સ્નેહ જ્યોતિએ, પ્રકટાવી દીલ રીઝવીએ રાજ. ”

જ્યમ જ્યમ ધ્યાને મસ્ત થતાં, ત્યમ સોડહમ્ શબ્દ શુણાયે;
બ્રહ્માંડ ધ્રુમટમાં વ્યાપ્ત થઈ, પ્રતિધ્વનિ મનોહર થાયે રાજ. ”

(૧૮૪)

નાનાવિધતા સુર મધુરા, અલખ બંસરી જાગે;
બ્રહ્મરસે રસજ્યોત જગાવી. પરમાનંદ પમાડે રાજ. ”

જીવન વાટિકા ગુંજી રહી એ, બ્રહ્મનાદના સુરથી;
બ્રહ્મ સ્વયં જાગેને તેમા, પ્રકટે તવ પ્રિય મૂર્તિ રાજ. ”

એ મૂર્તિને કયમ પરહરિયે, અક્ષય સુખ છે જેમા;
તન-મન-પ્રાણ લહે કયમ તૃપ્તિ, અમૃતરસ ઝરતો જ્યાં રાજ. ”

૧૮૧ પદ—તાલ અધ્યો.

રાજી રાજી રાજી મૈં રામસે રાજી, મેરા મન રાજી. ટેક૦
નંગાહી આવે નંગાહી જાવે, ઝૂંઝી લગાઇ બાજી. મેરા૦
સાગર ઉપર શિલા તરાઇ, રાવણ મારા પાજી. મેરા૦
બંમન હોડે પુરાન બાચે, કુરાન બાચે કાજી. મેરા૦
કહત કબીરા સુનો બાઇ સાધુ વૈકુંઠ નૌજત બાજી. મેરા૦

૧૮૨. પદ—એકતાલ

નમી નમી પાય લાગુરે, ઘો વર આજ માગું રે. ટેક૦
નિજરૂપ માહી જાગું રે, જીવ શિવ પ્રાન્તિ ભાગું રે. નમી૦

(૧૮૫)

નાથ ! મહારા મનના, મહા મળ બાળો,
વેગો પ્રતિકુળ વૃત્તિ તણા પણ બાળો;
કરો અવિરત કટાક્ષરે, (૨)
જીવપણું ત્યાગું મહાપદે અનુરાગું રે...

નમી૦

૧૮૩ પદ ચાલ હીંચ-સુર—સારંગ-ધુમાર.

હારે અમે બ્રહ્મસિંધુમાંહી સદા ખેલીએ;
આજે અમે બ્રહ્મરૂપ આપે બની રેલીએજીરે, રેલીએજીરે. બ્રહ્મ૦
હારે નામ રૂપમાં ન અમને કદી ભેળીએ;
અસ્તિ, ભાતિ, પ્રિયમાંથી વૃત્તિને સંકેલીએજીરે, સંકેલીએજીરે. ”
હારે જડ દુઃખમા ન અમને કદી મેલીએ;
સત્ ચિત્ આનંદ પદે અમને ધકકેલીએજીરે, ધકકેલીએજીરે. ”
હારે નવ વાપરીએ આત્મધન અધેલીએ;
થઈ ઉદાર વાપરીએ થેલીએ ને થેલીએજીરે, થેલીએજીરે, ”
હારે નવ વસીએ અમે જીવપદની ડેલીએ;
જઈને વાસો વસીએ અમે બ્રહ્મપદ હવેલીએજીરે, હવેલીએજીરે. ”
હારે થઈ ભીક્ષુક ના ઘેર ઘેર ટેલીએ;
થઈને શેઠ ખેસી બ્રહ્મ ગાદીને અઢેલીએજીરે, અઢેલીએજીરે. ”
હારે નવ નહાઈએ શબ્દજ્ઞાન ફેરા વેળીએ

(૧૮૬)

નહાઇએ અમે અનુભવ વર્ષાની મહા હેલીએજીરે, હેલીએજીરે, ”
હારે નવ પડીએ વાચ્યાર્થ કેરી મુશ્કેલીએ
સાધી લક્ષ્યાર્થ બધી ધુંચને ઉકેલીએજીરે, ઉકેલીએજીરે. ”
હારે ન કરમાઇએ શુષ્કજ્ઞાન કેરી શેરીએરે;
થઇને કૃસુમ ખીલીએ અમે અહ્મપદની વેલીએજીરે, વેલીએજીરે. ”
હારે બધે અનત ને અમાપ રૂપે ફેલીએ;
ખિરાજીએ અમે અહ્મહીમગિરિનીટોચ પેલીએજીરે, પેલીએજીરે. ”
હારે મોહ માયા મમતામાં કદી ન રેડીએ;
ખેલીએ તેને આનંદથી સૌ અહ્મ ગેડીએજીરે, ગેડીએજીરે. ”
હારે અમે કોઇપણ મારગને નવ છેડીએ,
લઇને અહ્મહળથી ભૂમિને બધી ખેડીએજીરે, ખેડીએજીરે. ”
હારે નવ જાઇએ અવિદ્યા કેરી મેઢીએ;
ચઢીએ અમે રહેજો પરમાનંદ તણી પેઢીએજીરે, પેઢીએજીરે. ”

૧૮૪. પદ. ચાલ હાંચ-સુર સારંગ-હુમાર.

આનંદની હેલીમાં આવેને નાહીએ;

નાહીને મહા પવિત્ર થઇએ.

આનંદની૦

અધિકારી જાણીને તમને વાત કરીએ,

આનંદ વિના આ વિશ્વ અખિલમા;

(૧૮૭)

મેળવવાનું નથી કંઈએ.

આનંદની૦

આનંદ સ્વરૂપ બધા પ્રભુના બાળ હોયે,
કલેશને સ્વીકારીને, હાથે કરીને;
શાને વિસારી ન દઈએ.

”

આનંદમા રહીને સર્વે સુખો લઈએ.
દુઃખો કદી કદી આવી પડેતો;
આનંદથી તે સહીએ.

”

આનંદ ફેરા સંબંધે બંધાઈએ,
છૂટા પડવાનો સમય આવતા;
આનંદથી વિખરાઈએ.

”

આનંદમા રહીને સર્વ ક્રીડા કરીએ,
રોટલાનો ટુકડો ખાવા મળે તોએ;
પૂરા આનંદથી તે ખાઈએ.

”

બિંચ બિંચ આનંદમાં નિલ નિલ વહીએ,
આનંદ જેવી વસ્તુ મો માગી મળે તો;
શાને તેને તે છોડી દઈએ.

”

આનંદે ઓત પ્રોત આ સૃષ્ટિને લહીએ,
તેમાં બનતા બ્યતિકરોમા;
આનંદ જોઈ જોઈને મક્કલાઈએ.

”

(૧૮૮)

૧૮૫. રાગ જંગલો-તાલ લંગડી.

પગે ધુંધરૂ રે, પગે ધુંધરૂ રે, પગે ધુંધરૂ બાધ મીરા નાચીરે. ટેક૦
મૈં અપને નારાયણી અબ દાસી રે. પગે ધુંધરૂરે૦
લોક કહે મીરા હો ગધ બાવરી, બાપ કહે કુલ નાશીરે. ,,
લાજ ગધ અબલાજ કહા હૈ, મૈં ગિરિધરની પ્યાસીરે. ,,
રાણાજીને ભેળ્યા ઝહરકા પ્યાલા, પીવત મીરા હાંસીરે. ,,
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચરન કમલની દાસીરે. ,,

૧૮૬. રાગ જંગલો-ત્રિતાલ.

ખખર નહિ હૈ જુગમે પલકી-ખખર (૨)
સુદૃત કરલે રામ ચુમરલે, કો જાને કલકી. (૨) ખખર૦
તારા મંડળ રવી ચદ્રમા, ચૌર ચરાચરની;-સમજ મન-
ચાર દિનોકે ચમત્કારમેં, બિજલીયા ચમકી. (૨) ખખર૦
કૌડી કૌડી માયા જૈંડી, હરખાતાં છલકી;-સમજ મન-
પાપની પોટ ધરી શીર ઉપર, હોવત નહિ હલકી. (૨) ખખર૦
ભાઈબંધ ચૌર કુટુંબ કબીલે, મહોબત મતલબકી; સમજ મન-
કાયા માયા જૂઠી બાજી, યહ તેરી કલકી. (૨) ખખર૦
જબલગ હંસા હૈ કાયામેં, તબલગ મંગલકી;-સમજ મન-
છાડ ચલે હંસા દેહીકું, મીટી જગલકી. (૨) ખખર૦
દયા ધર્મયુત સાહેબ સમરો. બાત ચેહી નાનકી;-સમજ મન-
રાગ દ્વેષ અભિમાન ન રાખો, બીનતી નાનકકી. (૨) ખખર૦

(૧૮૯)

૧૮૭. રાગ ભેરવ—ત્રિતાલ,

તુમ જોલો મેરી રસના હરિ રે હરિ,
હરિ રે હરિ, રામા હરિ રે હરિ.તુમં
સાંજ સમેરે ઔર દુપેરે, કાયા કરેરે મન પડી રે પડી. તુમં
ખટ રસ ભોજન અતિ પ્રિય લાગે, રામ ભજન મેં મરી રે મરી. તુમં
ચુન ચુન કલિયાં બાગ બનાયો, માલણુ તોડત કલી રે કલી. તુમં
કહત કબીરા સુતો બાધ સાધુ. સુરા પઢાવત ગુણુકા તરી. તુમં

૧૮૮. રાગ ભેરવ અથવા કાલીંગડો—ત્રિતાલ,

ઘારે આવો વિઠ્ઠલ વનમાળી, વનમાળી હા ચિત્તહારી. ટેકં
દ્રૌપદીનાં ચીર પૂર્યાં, લીધો ગજને ગ્રાહ્યી ઉગારી ઘારેં
હાર આપ્યો નરસિંહ મેતાને, સભા મધ્યે હો ગિરધારી. ”
જગદાનંદન કંસ નૌકંદન, પાગે પડુછું મોરારી. ”
ધ્રુવ અંબરિષને અભય પદ દીધાં, ભક્ત પોતાના સ્વીકારી. ”
ઐથ નાથ છે ભારે આપની, કહણુ સમય લ્યો સંભારી. ”
ભાવિ ભક્તનાં કામજ કીધાં, મહને મૂકો ના વિસારી. ”

(૧૯૦)

૧૯૯. રાગ ભૈરવી-તાલ કવાલી.

જના હે જરૂર ખંદા, કયા કરના ગુમાનારે;
યારી આખર હે ન તેરી, અખ છોડો અભિમાનારે. જના૦
મેરા મેરા મત કર ખંદા, ધર અલ્લાસે ધ્યાનારે;
સ્વપ્ના જૈસા હે સંસારા, બુદ્ધિ કયું બિકાનારે. જના૦
અપને ખાતર મહેલ જનાયા, દેખત કયું દિવાનારે;
આખર હે જંગલમેં જના, ધર હિરદે હેવાનારે. જના૦
જિસકી હે નીતિ હરામસે, ઇસકુ દોઝખમેં જનારે;
ફિરતાસે ફેર કયા કહેંગે, ઇશક ઉર નહિ આનારે. જના૦
મુરસદકા વિશ્વાસ રખના, બેહિસ્તકા પરવાનારે;
તેરા આદમ તુજમેં દરસે, મુરસદકું પીછાનારે. જના૦
કહત કસ્તુર મેરા હે, મુરસદ મહેરખાનારે;
આદમસેં અરજી હમેરી, મેં તેરા ગુલામારે. જના૦

૨૦૦. રાગ ભૈરવી-ત્રિતાલ.

ઝોલી ભરકે લાના ચેલા, ગુરને મંગવાયા. ટેક૦
પહેલી હીકમત આટા લાના, શહેર ખસ્તી કે પાસ ન જના;
ચકકી પીસી છોડકે ચેલા, ઝોલી ભરકે લાના ચેલા. ગુરને૦

(૧૯૧)

દુસરી હીકમત પાતી લાના, નદી તાલ કુપે મત જના;
બહેના બંધા છોડ કર ચેલા, તુંબા ભરકે લાના ચેલા. ગુરને૦
તિસરી હીકમત લટકી લાના, ઝાડ બેલન કે પાસ ન જના;
લીલી સપ્પી છોડ કર ચેલા, ભારી બંધ કર લાના ચેલા. ગુરને૦
ચાથી હીકમત ક્ષીયાં લાના, છતે મુવે કે પાસ ન જના;
કામ કોધકું છોડ કર ચેલા, ચાઝ લેકર ચાના ચેલા. ગુરને૦
કહત કબીરા સુન ભાઈ સાધુ, યહ પદ હૈ નિર્વાણા ચેલા:
યે પદકા જો અર્થ લગાવે, સો નર ચતુર સુખણા ચેલા ગુરને૦

૨૦૧. રાગ ભૈરવી—તાલ પંજાબી ઠોકો.

દુનીઆરપી દરબારમા, દરબારનો દરબાર છું. ટેક૦
દરકાર નથી દરવાનની પરવા નથી પહેરેગીરતી;
દરકારમાં દરકાર છે, દિલદારના દિદારની... ...દુનીઆ૦
ધરબારમા થેલો નથી, પરિવારમાં ન પડેલ હું;
પરવા કર છું પ્રભુ તણી, પ્રભુજી તણો પરિવાર છું. દુનીઆ૦
મમતા નથી માયા તણી, ગમતાં ન મીઠાં ગાયનો;
ગુણ ગાનમાં ગુલતાન છું. સરકાર નો સરકાર છું. દુનીઆ૦
ડરવું ભવાની રહું નથી, મરવું ગમે મસ્તાઈમાં;
પડવું નથી પસ્તાઈને, શરવીરનો સરદાર છું. દુનીઆ૦

(૧૯૨)

૨૦૨ રાગ ભૈરવી—ત્રિતાલ.

બ્રહ્મરૂપસે દેખ જગતકું, માયાકી મત કર યારી:
મનોવૃત્તિકા ચેલા મત હો, અખલ અકલ નિજકું ધારી માયાં
શાસ્ત્ર વાસના લોક વાસના, વિષય વાસના દૂર કરે:
આસકિત છોડે અંતરમા, પ્રભુ સ્વરૂપે બહુ સ્મરે. ”

મેરા તેરા ભયે મરના, અભેદસે હોતા જીના;
દશા એસી અંતર ધરના, મત હોના કમહુ દીના. ”

વૃત્તિ જખતક હૈ સંસારા, નિવૃત્તિ, તખ હૈ મુક્તિ;
અભેદ ભાવના દઢાવનેસેં, મન હો જાયે નિવૃત્તિ. ”

સર્વ વસ્તુમે બ્રહ્મ ભાવસેં, તનમય લીન સદા રહેના;
બુદ્ધિ સાગર અનુભવ પા કર, લેના દેના કયા કહેના. ”

વૈરાગ્યોર્મિ.

૨૦૩ ભૈરવી. (ટુમરી)

ફજીરી કર અખત્યાર, મનવા—ફજીરીં
બન મુરખ મસ્ત ગૈવાર; મનવાં
ધશક ભભૂત ઉઠાવી પછી કર, કૂચ્યુ જાનાંતી દરકાર.—મનવાં
લાજ સમાજથી કાજ ન કાઇ, ભુલ તું આપ વિચાર.—”

(૧૯૩)

આપ ભુલી ભર આપ થકી સદુ, ભોગવ સનમ દિદાર —”
એમ મરી જીવ્યું તેજ જીવ્યું છે, નર ખર વાનર છે હજાર —”
ઈશ્ક સુનાવો ઇશ્ક બળવો, ગા, તાનધી, ઇશ્ક પુકાર.—”
બ્રહ્મ સનમમય થા, કર બાધુ, પરસ સનમ મર્ણુ સાર.—”

૨૦૪ ભૈરવી—એક તાલ.

મુજે ક્યા હુંદે બંદા, મૈ તો તેરી પાસમેં. ટેક૦
નહિ મેં ચકવા નહિમેં બકવા, નહિ છુરીકી ધારમેં. મુજે૦
નહિ લોહીમેં નહિ ચામમેં, નહિ હટ્ટી માંસમેં;
અવધ પુરી બસે સરજુપે, મૈં બસું વિશ્વાસમેં. ”
નહિ મેં જોગી નહિ વેરાગી, નહિ સાધુ સન્યાસમેં;
ખોજ કરે તો પળમેં મીલું, તેરી સુરતકી તલાસમેં. ”
શહેર બાહરે તો ડેરા હમેરા, તકીયા હૈ મેદાનમેં;
કહે કબીરા સુન બધ સાધુ, રહેતા શ્વાસનકે પાસમેં. ”

૨૦૫ ભૈરવી—ત્રિતાલ.

બજ મન રામ ચરણ સુખદાઇ. ટેક૦
નિહિ ચરણસે નિકસી સુરસરી, શંકર જટા સમાઇ;
જટાશકરી નામ પર્યો હૈ, ત્રિભુવન તારન આઇ. બજ મન૦

(૧૮૪)

સોઘ ચરણુ સંતન જન સેવત, સદા રહત સુખદાઘ;
સોઘ ચરણુ ગૌતમ રીષી નારી, પરસ પરમ પદ પાઘ. ભજ મન૦
દંડકવન પ્રભુ પાવન કીન્હો, ઋષિયન ત્રાસ મિટાઘ;
સોઘ પ્રભુ ત્રિલોકકે સ્વામી, કનક મૃગા સંગ ધાઘ ભજ મન૦
જીહી ચરનકી ચરન પાદુકા, ભરત રહ્યો લવલાઘ.
સોઘ ચરન કેવટ ધોઘ લીને, તવ હરિ નાવ ચલાઘ ભજ મન૦
કર્પિ સુગ્રીવ અંધુ ભય વ્યાકુલ, તીન જય-છત્ર ફિરાઘ;
રિપુકો અનુજ પ્રિભિપણ નિશિચર, પરસત લંકા પાઘ. ભજ મન૦
શિવ સનકાદિક અરૂ બ્રહ્માદિક, શેષ સહસ્ર મુખ ગાઘ;
તુલસીદાસ ભારત-સુતકી પ્રભુ, નિજ મુખ કરત બડાઘ. ભજ મન૦

૨૦૧. ભૈરવી-તાલ દાદરો.

ધન્ય જાહલા તુહી દત્ત પાહીલા, તુહી દત્ત પાહીલા. ટેક૦
પાચીં પાદુકા કરી મેખલા, દંડ કમંડલુ કરીં માલા;
શોભતે ગળાં અસા રચિર સાવળા. ધન્ય૦
મુની વૃન્દારક વંદીતી જ્યાલા, પારનસે નિગમાલા;
યેથે રાહિલા મહા લાભ જાહલા ધન્ય૦
ભાવે ભજતાં જ્યાસ દયાળા, દૂર કરી ભવઅંધાલા;
ભૂલત મુક્તિલા, પ્રભુ દેઘ મુક્તિલા. ધન્ય૦
વિશ્વ વ્યાપક દીન દયાળા, નિશિદીની યા શિતી કંઠાલા;
છંદ લાગલા પ્રભો દાવિં પાહિલા. ધન્ય૦

(૧૯૫)

તેરે લીયે.

૨૦૭. ભૈરવી-તાલ ખેમટો.

જિના જરૂરી રામ તેરે લીયે,
તેરે લીયે, પ્યારે ! તેરે લીયેરે, તેરે લીયે.
પહાડ, નદી, અસમાન, સમુદ્ર, ચ દા સૂરજ રામ તેરે લીયે. જિના
તેરાહી નૂર સભીમેં પસારા, ખીજલી ચમક રામ તેરે લીયે. ”
નહિ કછુ મેરે માયા મમતા, આતે અર, જાતે રામ તેરે લીયે.”
ધન સુત દારા દોસ્તોહી ચારી, હસતે રોતે રામ તેરે લીયે. ”
ખાનાં ખિલાના પીના પીલાના, લેના અર દેના રામ તેરે લીયે. ”
તેરી મહોબતહી પ્યાસ ગઝબ હય, પીયા મે શરાબ જામ તેરે લીયે. ”
તેરીહી મસ્તીમેં દિલ થે દિવાના, શીરતા અકેલા રામ તેરે લીયે.”
તેરી અગનમેં જીગર એ જલતા, રટતહી તેરા નામ તેરે લીયે. ”
માલીક તું મેં તેરાહી ખંદા, બનાહુ ફેકીરા રામ તેરે લીયે. ”

૨૦૮. ભૈરવી-તાલ પંજખી ઠોકો.

કરના ફકીરી ભજના સાહેબ, કયા ખીજની આશરે. ટેકો
ધર ધર દુકડા માંગકર ખાના, કછુ ન રખના પાસરે. કયા
ખભે ગોદડી હાથમાં તુંગડી, જ ગલ કરના વાસરે. કયા
કહત કબીરા સુનો ભાઈ સાધુ, એક સાહેબ રખના પાસરે. કયા

(૧૧૬)

૨૦૯. ભૈરવી અથવા સારંગ-એકતાલ.

અંધેરી દુનીઆ ભજન વીના કેસી તર જાયંગી. ટેક૦
કેસી તર જાયંગી, કેસી તર જાયંગી. અંધેરી૦

પહાડ ફાડકે પથ્થર મંગાયા. ઉનકી મુરત બનાય;
માથે ઉપર-પાંચ ધર કર ઉનકી પૂજા કરાયજી. ”

સવા શેરકી ભૂજે પપડીઆ, દેવીકો ચઢવાય;
વો દેવીતો ખાવે ન પીવે, (ખોલે ન ચાલે) આપહી મિલ મિલ ખાયજી. ”

જીતે બાપકું રોટી ન દેવે, મુડદેકું ખીલવાય;
મૂઠભર ચાવલ ધર પર ફેંકે, કૌએકું બાપ બનાયજી. ”

સચ્ચા તો ભાઈ ભૂખા મરવે, જૂઠા લહુ ખાય;
કહત કબીરા સુનો ભાઈ સાધુ, કરણીકા ફલ પાયજી. ”

૨૧૦. ભૈરવી—ત્રિતાલ.

નજર ન આવે આતમ જ્યોતિ.

તેલ ન બત્તી જુઝ ન જાતી, નહિ જાગત નહિ સોતી. નજર૦

ઝીલમીલ ઝીલમીલ બાદલ બરસે, જ્યુસા નિરમલ મોતી. નજર૦

કહત કબીરા સુનો ભાઈ સાધુ, ધર ધર બાંસલ પોથી. નજર૦

(૧૮૭)

૨૧૧. ભૈરવી-તાલ દાદરો.

મૈ ગુલામ મૈ ગુલામ મૈ ગુલામ તેરા,
તું સાહેબ તું સાહેબ તું સાહેબ મેરા. ૮૬૦

રૂપ નાહિ રંગ નાહિ, નાહિ ખરન ળાયા;
નિર્વિકાર નિરગુણ પ્રભુ, તુલસી રઘુરાયા. મૈ ગુલામ
એક રોટી દે લંગોટી, દ્વાર તેરા પાઉં;
કામ ક્રોધ છોડ કર, હરિ ગુણ ગાઉં. ”

મહેરમાન મહેરમાન, મહેર કરો મેરી;
દાંસ કમ્બીર ચરણ ખડા, નજર દેખ તોરી. ”

૨૧૨. ભૈરવી-ત્રિતાલ.

રામ સુમરલે ભાઇ, ઝટપટ રામ સુમરલે ભાઇ. ૮૬૦

જરા મરણ કે ઉંચ ફરારે, રોગપ્રી ફોજ ચડાઇ;
વાત પીત કદ નૌખત બાજે, ઇન્ને ધુમ મચાઇ. ઝટપટ

કાયા નદીકા પુર ચલ્યો હૈ, દોલત સખહી બહાઇ;
સંત સમાગમ જલ્દી કર લે, નરતનુ જો કાં પાઇ. ઝટપટ

માત પિતા ઔર બહેન કમ્બીલા, સંગ સહોદર ભાઇ;
તેરે ઉપર આન પડે તમ, સાથ ન આવે કોઇ. ઝટપટ

નિરંજન રઘુનાથ ગુરૂકી, આજા ખુબ સુણાઇ;
બાર બાર કરજોડ પુકારત, તુમકું રામ દુહાઇ. ઝટપટ

(૧૯૮)

૨૧૩. - અઝાન.

પરમેશ પ્રભુ ! પરમેશ પ્રભુ !
પરમેશ પ્રભુ ! પરમેશ પ્રભુ ! ૧
પ્રભુ એક તુંહિ વિણુ અન્ય પ્રભુ-
નથી કોઇ બોલે, પ્રભુ ! સાક્ષી પુરં; ૨
પ્રભુ એક તુંહી વિણુ અન્ય પ્રભુ-
નથી કોઇ બોલે, પ્રભુ ! સાક્ષી પુરં; ૩
વળી, એ પણ-એ પણ સાક્ષી પુરં,
મહમૂદ-રસુલિલ્લા' ગણું છું; ૪
વળી, એ પણ-એ પણ સાક્ષી પુરં,
મહમૂદ-રસુલિલ્લા' ગણું છું; ૫
સહિ પાક નમાઝ વળો પઢવા, }
સહિ પાક નમાઝ વળો પઢવા, } ૬
સહિ આવ ભલી મુક્તી રળવા; }
સહિ આવ ભલી મુક્તી રળવા. } ૭
મોઠો ઉઘથી પાક નમાઝ ભલી,
મોઠો ઉઘથી પાક નમાઝ ભલી; ૮
ન ગુનાહ કરો, અદલાહ વિના-
નથી કોવત એકલો અંદગીમાં ૯
પરમેશ પ્રભુ ! પરમેશ પ્રભુ !
પ્રભુ એક વિના નથી અન્ય પ્રભુ. ૧૦

* દરેક નમાઝ પહેલા મુઘા બાગ પોકારે છે તે.

અઝાન-અરબી = Call to prayer.

(૧૯૯)

૨૧૪. ^૧અલહમ્દો.

(તોટક.)

સહિ તા'રીઃ છે અલ્લાહ તણી,
સહિ આલમનો અલ્લાહ ધણી; ૧
બહુ રહેમ કરે, બક્ષીસ દિયે,
દિન કયામતનો કુલ માલિક એ. ૨
રખ ! બંધગો ત્હારોજ સૌ કરોએ,
વળો ત્હારોજ સદાય સદા ઇચ્છિયે; ૩
સૌધો રાહ બતાવ ખુદા ! અમને,-
સૌધો રાહ ગયા, અને પછી-
તુ- ઇનામ મળ્યા;
નહિં કે—
જન જે બુલમાં ગુમરાહ થયા,
તુજ ખાફ તણા કંઈ ભોગ થયા: ૫
બસ, રાહ સૌધો, રખ ! દાખવજે,
સૌધો રાહ લઈ તુજથી મળોએ. ૬
કહું આમીન ! આમીન ! આમીન ! એ.

^૧અલહમ્દો = All Praise (to God).

The opening chapter of the Quran.

The most essential verse to recite in every prayer. Every prayer opens with this verse. Without this verse, no prayer can be said. This verse also recited in Fateha-prayers for the repose of the dead.

(૨૦૦)

૨૧૫. ૧ કુલ હો વહ્લાહ.

(મિશ્ર તોટક.)

કહો દે, હશ એકજ, એકજ છે;
સંસારથી પાક, પવિત્ર જ છે;
નથી જન્મ લીધો,
નથી જન્મ દીધો,
—કદિ કો કુખથી,
—કદિ કો જનમી;
નથી ખેશ, ગિરાદર એક વળી,
ખલકે—
ફલકે—
નહિ કો સ્થળે.

૨

ખુદ આપજ આપ થકી પ્રકટી,
પ્રકટાવો દિધી સકિ ખલકતને;
ધયું નામ ખુદા,
રહ્યું યાદ સદા;
હશ એકજ, એકજ, એકજ છે.

૧ કુલ હો વહ્લાહ = Say God is One.

The most important verse to be recited in every prayer after “Al-Hamdo.” The cream of the Quran. The gist of the whole faith of Islam.

(૨૦૧)

૨૧૬. ^૧ આયતુ'લ કુરસી. *

(હરિગીત.)

છે એક અધ્ધા', વિણ બીજો અધ્ધા' નથી, કુલ ખલકમાં:
આદિ નથી, ના અંત છે, ચિર અમર છે, નિત્યે રહે;
નિંદ્રા નથી, તંદ્રા નથી, જેને જરા પણ ઘેરતી,
રક્ષા કરે સૌની સદા, પેગમ્બરો કીડી તણી.

રકુન્-૬-યકુન્: થા, થઇ ગઇ; કૃતિઓ સકિં કિરતારતી;
આકાશમાં ને અવનિમાં, મિલકત બધી માલિકની;
એની રજા વિણ કોઇની, શું સિદ્ધારશ કો કરી શકે ?
છે જ્ઞાત એને વાત સકિ, હો પ્રકટ વા અંતર વસે,
માલિકની મરજી વિના, ના અંશ પણ જાણી શકે-
હા, માનવી મહેનત કરે, પણ ઇલ્મ ગે'બી ગે'બ રહે.

કુરસી ખુદાની અર્શ પર,
કુરસી સમા ને અર્શ પર, અને પછી-

કુરસી ખુદાના ઇલ્મની,
કુરસી ખુદાના અમલની-

કુરસી બધે જાઇ રહી, ના કોઇ જા' બાકી રહી,
કુરસી સલામત અમલની, યા રબ્બિલ્ આલેમીન^૫ !
યા હાકિમો^૬ ! કરતા હિજાઝત ખલકની ના થાકતો,
આ'લા, અઝીમુશ્શાન તહારી, યા જલ્લે જલાલહૂ^૭ !

* This verse contains the most exquisite praise of God in the whole Quran. It is generally recited after each prayer; also in Fatehas (prayers for the Dead.)

^૧આયતુ'લ કુરસી—The Verse on the Throne (of God)

It is believed by orthodox Muslims that this verse is literally engraved on the actual Throne of God on the highest Heaven.

^૨ હુ-ક-અહુ-ક = Be & it became.

^૩અર્શ = Highest Heaven (above the 7th heaven)

^૪ અર્દ = Earth.

The first couplet embodies the orthodox view.

The 2nd—the Rational view.

^૫રઘિબ્લ આલમીન = The Lord of the Worlds.
(implying many worlds of modern science.)

^૬ હાકિમો = Oh ! Protector (God)

^૭ જલ્લે જલાલહ = Thy Majesty & Glory !

(૨૦૩)

૨૧૭. ધૂનો.

રાગ કાલિંગડો-તાલ દાદરો.

હરિ ઐં, હરિ ઐં, હરિ ઐં, હરિ ઐં. (૨) ૨૪૦

હરિ હરિ ઐં, હરિ ઐં, હરિ ઐં ઐં. (૨)

હરિ હરિ ઐં, હરિ ઐં ઐં ઐં. હરિ ઐં.

x x x x

ગોપાળ રામેકૃષ્ણ, ગોવિંદ ગોપાળ.

x x x x

હરિહર રાધા ગિરિધર ગોવિંદ ગોપાળ વાસુદેવ.

x x x x

રામ રામ રામ રામ, સીતારામ સીતારામ.

x x x x

રામ લક્ષ્મણ જાનકી, જય બોલો હનુમાનકી.

x x x x

ગુરુ દત્તાત્રય અબધૂતા, જનાર્દન સ્વામી એકનાથા.

x x x x

રાધાકૃષ્ણ જય કુંજબિહારી, મુરલીધર ગોવર્ધનધારી.

x + x ^

ગોપીજન વલ્લભ ગિરિધારી, કૃષ્ણચંદ્રની બલિહારી.

x x x x

ગોપાલ કૃષ્ણ—રાધે કૃષ્ણ.

(૨૦૪)

x	x	x	x
દેવકીનંદન ગિરિધરલાલ, કર્ણાસાગર દીનદયાળ. કર્ણાસાગર દીનદયાળ, ભક્તજનોની લ્યો સંભાળ.			
x	x		x
રાધા રમણ હરિ, ગોવિંદ જય જય. ગોવિંદ જય જય, ગોપાલ જય જય.			
x	x		x
હરે રામ, હરે રામ, હરે રામ હરે, ભજ મન નિશદિતી પ્યારે.			
x	+		x
રાજા રામ રામ રામ, સીતા ગમ રામ રામ.			
x	x		x
શિવ હર શંકર ગૌરીશં, વન્દે ગંગા ધરમીશં; રૂદ્રં પશુપતિ મીશાનં, કલહર કાશીપુરી નાથં, જય શંભો જય શંભો શિવ ગૌરીશંકર જય શંભો.			
x	x		x
હર હર મહાદેવ શંભો, કાશી વિશ્વનાથ શંભો.			
x	x		x
રાધેશ્યામ રાધેશ્યામ, રાધારમણ જય રાધેશ્યામ.			
x	x		x
શ્રીમન્ નારાયણ નારાયણ નારાયણ.			
x	x		x

(૨૦૫)

હરે રામ હરે રામ, રામ રામ હરે હરે,
હરે કૃષ્ણ હરે કૃષ્ણ, કૃષ્ણ કૃષ્ણ હરે હરે.

x

x

x

રાધે ગોવિંદ બળે, રાધે ગોવિંદા.
આનંદકંદ પ્રભુ, રાધે ગોવિંદા. રાધે૦
બાલમુકુંદ પ્રભુ, રાધે ગોવિંદા. રાધે૦

x

x

x

રામ રાધવ રામ રાધવ રામ રાધવ પાહિમામ
કૃષ્ણ કેશવ કૃષ્ણ કેશવ કૃષ્ણ કેશવ ત્રાહિમામ

x

x

x

સીતા રામ સીતા રામ બજ પ્યારે,
નહિ જનમ બારંવારે.

x

x

x

જય રણછોડ મહારાજ.

x

x

x

કૃષ્ણ રામ રામ રામા, રામરાયા રાધેબારે.

x

x

x

સીતા રામ, સીતા રામ, સીતા રામ, જય સીતા રામ.

x

x

x

સીય સ્વામીનીજી જય, પ્યારે રાધવજી જય;
બોલો હનુમાન કૃપાલુજી જય જય જય.

x

x

x

(૨૦૬)

રાધે રાનીજીકી જય, પ્યારે માધવકી જય;
બોલો ઉદ્ધવ કૃપાલુકી, જય જય જય.

x	x	x
	રઘુપતિ રાઘવ રાઘ રામ, પતિત પાવન સીતારામ.	
x	x	x
	જય જય રાધા કૃષ્ણ હરિ, સાવર્યા રામ કૃષ્ણ હરિ.	
x	x	x
	નારાયણ નારાયણ જય ગોપાળ હરે.	
+	+	+

૨૧૮ રાગ ખમાચ કાલીંગડો કે ભેરવ-ત્રતાલ.

ગુણ ગાએ જે ચાહે તે થાયે સદાય,
પ્રિતિથી સ્વચ્છ થઇ જય જગરાય. ગુણ૦
અન્ય કિપાય કઠણ અનુ કલિમાં,
આ તો સદા સહુથી સુખેથી કરાય. ગુણ૦

૨૧૯ રાગ ખમાચ.

કદી દેમે કોઇને દુભવ મા, દુઃખ પામે જેથી તું ભવમા;
હારે હાથ વાત છે તારી, આવે અનુ અનુભવમાં કદી

૨૨૦ રાગ ખમાચ.

પ્રભુ પંથ પકડ પ્રિય ભાઇ ચાહી,
શ્રી કંથ છેજ સુખદાઇ સ્થાયી. પ્રભુ૦
મતિ શક્તિ સમ કર બનતિ કૃતિ,
પતિ પામીશ તું કળની માંહી. પ્રભુ૦

(૨૦૭)

૨૨૧ રાગ સૌરઠ.

હરિજન થઇ રહો સમાગી,
સેવો હુપદ મદ ત્યાગીરે. હરિં
ધન તન સહ આત્મા અર્પણ કરી,
લ્યો સેવન સુખ માગીરે. હરિં

૨૨૨ રાગ સૌરઠ

શ્રીવરને વડાલે વરવું, સાચા સદ્ભાગી હવુંરે. શ્રીવરં
ગુરૂદ્વારા સૌ અર્પણ કરવું, અનુ હુપણુ પરહરવુંરે. શ્રીવરં

૨૨૩ રાગ સૌરઠ.

“ રાખો નિત શીકર અમારી ” એ રાગ.
દદ રહી ચહી હરિગુણ ગાઓ, શ્રી રામ નામ જાપે જાઓરે. ટેકં
એ રામ અન્ય ન, ધન્યજ એથી. સજ્જન ખરેખર થાઓ;
અનંત એ અનંત સુખ લેવા, સુભાગ્યવત ગણાઓરે. દદં

૨૨૪ રાગ. સૌરઠ.

માલીકને યત્ને મળવું, સાચું સંસારે રળવું રે. માલીકને
તન ઉતારો સાથ ધુતારો, પળમા પડે નીકળવુંરે. માલીકને

૨૨૫ રાગ. સૌરઠ.

ભક્તિથી કોઇ ન મ્હોડું, હરિ વિણ ખીજે નવ મ્હોતુરે, ભક્તિં
સાચે સ્થાને સાચે જાને, અનુપતિમાં ચિત્ત પ્રોતુ રે. ભક્તિં

૨૨૬ રાગ. સૌરઠ.

શ્રી હરિનેજ સ્મરી લ્યો ભાઇ,

(૨૦૮)

શીદ રહો છો સંસારમાં લોભાઇ ભાઇ. શ્રી૦
રહેલો સમરવો, દેવ અમરનો;
મંકટે ગંભારે આવે ધાઇ, મુખદાઇ. શ્રી૦

૨૨૭

જાણોને વખાણોને શ્રી કૃષ્ણ સદારે,
શ્રી કૃષ્ણ સદારે એવા ન કોઇ સુખદારે:
દેવોનાં પણ દુઃખ એ ટાળે, પોતે પ્રકટી વિપદારે. જાણો૦

૨૨૮ રાગ સોરઠ.

સેવ કરે થાતું, અણુંથી વડો સેવેકરે થાતું;
દેવાથી છુટી દેવાથી દેવાથી ન છુટી જાતું. અણુંથી૦

૨૨૯ સાખી.

બંધેકો બંધા મીલે, છુટે કેન ઉપાય;
સેવ કરે નિર્જાધરી, પલમે દેત છુડાય.

૨૩૦ રાગ. સોરઠ.

અંતે ઇશ ખરા, અન્ય જન સાધન હોય ભલે પણ; અંતે૦
અંતવાન સહુને, સહુનું સહુ, અનંત અનંત ઠર્યા. અંતે૦

૨૩૧ રાગ. સોરઠ.

કેવા કૃષ્ણ કૃપાળ, (અમારા) કેવા કૃષ્ણ કૃપાળ.
જ્ઞાલથી લે સંભાળ સમયસર. કેવા૦
સેવ સ્વીકારી, દે સુખભારી;
અનંતપતિ રખવાળ, જ્ઞાલથી૦

(૨૦૬)

૨૩૨ રાગ. સૌરઠ.

શ્રી હરિ ઘો વૈરાગ્ય રાગ કરમાહે આપનો સ્થાપી;
સુચિ સતસંગે રંગે રંગે, અનુ માગે એ લાગ.

૨૩૩ રાગ પૂરજ.

ભક્તોનાં કરે છે ભય હરી હરિ કાજ. ટેક૦
એન અવસરે એન જાળવે, અનંત તિ જગરાજ;
સાચા સંગી સમર્થ સ્નેહી, એજ ધરે ખરી દાઝ ભક્તો.

૨૩૪ રાગ હુમરી.

સાચા હરિજન જરી તજે ન ધર્મ. ટેક૦
ભલે ભય કે લાલચ હોય ભારે, તેની પરવા ન ધારે. સાચાં
ન કુમંગ રંગ અનુ લાગે અંગ,
સ્વપ્રમંગ પ્રજળે કુમંગી કંઈ સુધરે. ભક્તો.

૨૩૫ રાગ પીલુ

જે હરિને સર્વસ્વ ધારે, તેનું શ્રી હરિ સર્વ સુધારે. જે શ્રી૦
વિષ્ન સીધારે, વેરી સીધા રહે, શક શું ધાર તુ સુધર એ સુધારે. જે શ્રી૦

૨૩૬ રાગ પીલુ

શ્રી હરિનુંજ કરે પ્રિય સેવન, એજ મહાજન ધીમન શ્રીમન. શ્રી૦
એથી અન્ય અનંત ઉતરતું; કર તું તો ગણી એ જીવ જીવન. શ્રી૦

૨૩૭ રાગ પીલુ.

ઉરે વશ્યા શ્રી હરિ દહ ધ્યાઉં, કદા કૃતાર્થ થાઉં એ ચાહું. ઉરે૦
ઉચ્ચ અવર મુકી અનુ મંડું, પામી પ્રભુ પુરમાં ન પુરાઉં. ઉરે૦

(૨૧૦)

૨૩૮ રાગ પીલુ.

ખાન પાન શયનની ન પરવા દેહ ધારી હરિ સેવા કરવા;
એજ સ્વાદુ અતિ લાગ્યું મનથી, જીવી શકતાજ સેવા જીવનથી.
હરિ એજ ઇષ્ટ એજ સ્વામી, દષ્ટી ટીધી ન અવરના સ્હાંમી;
નમ્યા તે નમ્યા એમાં વિરામી, ગમ્યા તે ગમ્યા એ ગુણુ ગ્રામી.

૨૩૯ રાગ પીલુ.

હરિજન મોહે ન વેભવ પામી, પ્રિત પ્રભુમાં વધારતા સ્હામી. હરિં
એનું ગણી એ નિમિત્તજ ખરચે રાગ ન થાય રહે પ્રિત જામી. હરિં
મૂઢ વિમૂઢ બને ધન મળતાં, ભૂલી પતિ હરે લૂણુ હરામી. હરિં
માની પ્રભુ ઉપકાર સુદામા, સ્વસ્થ રહ્યા ન બન્યા જગકામી. હરિં

૨૪૦ રાગ કાફી.

કર બનતું પરકાજ,
આજથી જગત ગજનો કીંકર બન તું;
પુણ્ય કરી સુખ સેવા પતિએ,
અનુ દીધાં સૌ સાજ. આજથીં

૨૪૧ રાગ કાફી.

કાજ કરે જગગજ,
સ્વજનની દાઝ ધરી, હરિ લાજ વધારે. કાજં
ધન્ય દ્વારીકાંધિશ દ્યાવન, અનંતના શિરતાજ. સ્વજનં

૨૪૨ રાગ કાફી.

ભક્તાધિન ભગવાન, સહુ લહે ભક્તાધિન ભગવાન,

(૨૧૧)

વૃથા કુળવાન શ્રીમાન ધીમાન તણા મદ. ભક્તાધિન૦
નિર્લોભિ નિર્માની પ્રેમી, પ્રભુના તેજ પ્રધાન. ”

૨૪૩. રાગ કાફી.

હરિ ઇચ્છા અનુસાર, રહેવું શ્રી હરિ ઇચ્છા અનુસાર;
હૃદયથી રંચ ન લજવો પ્રેમને રહેવું શ્રી હરિ ઇચ્છા અનુસાર.
સુખ દુઃખ સાઈ સ્વતંત્ર ન બનવું, ગણી ધણી જગદાધાર;
અનંત એથી અંત થશે સુખ, મળશે શ્રી સરકાર. હૃદયથી૦

૨૪૪ રાગ કાફી.

કરી હ્યો કામ ક્રોધ પરજ્ય, હરિની સહાય મળશે માગો તો. કરી૦
એ વેરી જીત્યા વિશ્વ અંતુ થશે ન દુઃખનો ક્ષય. કરી૦

૨૪૫ રાગ કહારવો.

વસો સમજી નિત હરિજન સંગે; હરિજન મંગે પરમ ઉમંગે વસો૦
શ્રવણ સ્મરણ સેવનનું મન થમ; રંગાશે એ રંગીન રંગે વસો૦
દુરજનથી દીલજરી નવ ડરશે; મળશે અનુપતિ એજ પ્રસંગે. વસો૦

૨૪૬. રાગ કહારવો.

સાચા સંત ખરે એ પરવા, ખરે એ પરવા, ધરે એ પરવા. સાચા૦
ધર્મ ત્યાગ ભય લાલચ પ્રભુની, અવર આશ ત્રાસથી અનુ નરવા. ”

૨૪૭. રાગ કાલીંગડો.

મને હરિ ભજવાની ટેવ પડી (૨)
.મ્હાગે તાથ ન વિસરે એક ધડી. મને૦
સોપ્યું મન પાછું નહિ વળશે, શ્રી હરજીયું પ્રિત જડી. મને૦
ગાઇ ગાઇ થઇ ગઈ કૃતારથ, નરસહ્યાયાની જીભલડી. ”

(૨૧૨)

૨૪૮. રાગ કાલીંગડો.

પોતાને હ્યો પિઠાણી રે, હે બાધ બાધ; પોતાને.
સાચો સ્વાર્થ સમજી સાધી હ્યો, અનંત શાસ્ત્ર પ્રમાણીરે. પોતાને.

૨૪૯. સાખી.

એકલી સાધે સખ સધે, સખ સાધે એક જન્ય;
જો મીઠી સેવે મૂલકો, (તો) કુલે કલે સદાય

૨૫૦ રાગ ઝીંઝારી.

લાગ હરી દે સરખો પણ, લે લાભ તેજ સદ્ભાગીરે;
પુઠે દીલ દાઝે છે જે તક ચૂકે છે દુરભાગીરે. લાગ.

૨૫૧. પદ.

દુઃખડાં આવે છે નિજ પાપે, શ્રી વર તો દુઃખને કાપે.
કાષા મુજબ કરજ ચુકાવવું, એમાં શીદ ગમરાવું;
જો વેઠયું તે જોણું થાતું, ફરી ન એ દુઃખ થાવું. દુઃખડાં

૨૫૨. પદ. “રતનીયા ન આવે” રાગ

હરિ નિમિત્તે દેનાર, તણો ધન્ય અવતાર.
પ્રિતે સુપ્રિતે દેનાર, તેનો થાએ એડો પાર. હરિ.
યશ વશ કરીને, મદ રદ કરીને;
અનુ કર્તવ્ય સ્મરી, ન કરી બીજી દરકાર. હરિ.

૨૫૩. રાગ ઉપરનો.

ભૂલેલાંને દે છે ભાન, ધન્ય ધન્ય ભગવાન;
ભક્ત વત્સલ શ્રીમાન, ધન્ય કૃપાના નિધાન. ટેક.

(૨૧૩)

બૂલેલાજ અમે, સ્વીકૃત કીધા તમે;
સાચા સાચી સાચે સમયે, દેશો અનંતને જાન.

૨૫૪. રાગ ઉપરનો.

જો એક વશ થાય, તો તે એક જસ થાય;
કાં અનેક પંથે ધાય, એકથી સહુ સધાય.
એકજ દેવ કરો, એકજ પંથે વિચરો.
અનુ એકનેજ વરો, હરો સભાગી સદાય.

૨૫૫. રાગ ઉપરનો.

કરો સરવતી સેવ, રીઝે શ્રી દેવાધિ દેવ;
ચહો એ અવશ્ય મેવ, રીઝે શ્રી દેવાધિ દેવ કરો.
મદને રદ કરીને, યશ વશ ના કરીને;
અનુ, કર્તવ્ય સ્મરીને, પરહરીને ફેવ. કરો.

૨૫૬. રાગ ઉપરનો.

ખમા રાજ રણુછોડ, શ્રી ડાકોરના ડાકોર;
ધન્ય ભક્ત ચિત્ત ચોર, કીધા ભક્તનેએ ચોર. ખમા.
દેશની દાઝ ધરી, વેશ વિશેષ કરી;
વસો ગામો ગામે ધામો ધામે, અનુ હરી ડોર. ખમા.

૨૫૭. રાગ ઉપરનો.

કેવા મોટા જગરાય, કેવા છોટા થઈ જાય; સ્વજનનેરે. કેવા.
મ્હારા કહો શું વળે, સાચો ભાવજ દળે,
અનુ વળે તેનો છોડો, જે એનેજ ચિત્ત મ્હાર્ય. કેવા.

(૨૧૪)

૨૫૮. ૫૬. વિશ્વનાથ તું વિના-એ લય.

વાલથી તોલાણા, સવા વાલથી તોલાણારે;
નિજ જન રખવાળ, સવા વાલથી તોલાણારે. વાલથી૦
વાળા તો નામ માત્ર, બહાલીની મૂળ વાત;
બહાલીની વાળા નહિ, બહાલથી વેચાણારે. વાલથી૦

૨૫૯. રાગ ઉપરનો.

બહાલાઓના વાલી કરો સાચી રખવાળારે;
તરવા તારવા જગતાતે તક ચાલીરે. બહાલાં૦
સંગતિથી સન્મતિ કરાવી, પતિ વરાવી પ્રેમેરે;
ક્ષેમે ભવ તારી ઉતરાવી સંગે સદા સુખે પછી વસો
પ્રેમ પાળારે. બહાલાં૦

૨૬૦. ૫૬. “ દિનના દયાળ છોડી કેન શરણ જીવું.” એ લય.

સાવધ રહી હરિગુણ ગણુ ગાઓ પ્રેમ ધારી નરનારી,
ઉચરો કાં શ્રવણુ કરો નિશદિન ભારી, તમે હરિ૦
એ સમ ન અવર ઉપાય, પકડાં એ શ્રીવર પાય;
અનુ થવાય ન્યાલ એથી ઉતરી ભવ પારી. તમે હરિ૦

૨૬૧. ૫૬. “ મોરી કર પકરત ગછ ’ એ લય.

કરો હરિવૃત કિરતન દિન વળશે,
મળ ટળશે, શુચી ભાવ નિકળશે;
ધ્વજશે સુકૃતિ અનુ અંતે હરિ મળશે. કરો૦
(અંતે અનુપતિ હરિપદ મળશે.)

(૨૧૫)

૨૬૨. પદ. “ હે દેવા ” એ લય.

હે સજનો ! ગોવિંદના ગુણ ગાઓ, થાઓ સહુને સુખકારીરે. ટેકો
દુષ્ટ દુષ્ટતા ન મૂકે, સાધુ સાધુતા ન ચૂકે;
અનુપતિથી છે કદર થનારી, થાઓ સહુને સુખકારી.

૨૬૩. રાગ ઉપરનો.

હે પ્યારા પરમેશ્વરને પરખી, પરમ પ્રેમે પડો પાદેરે; પ્યારાં
પરંપરા પડ્યો પ્રથા પાળે, પંડીત પ્રમદા પેખ્યો પ્રિયતમ પ્રભુના પ્રસાદે.

૨૬૪ રાગ ગઝળી. “ હરિ તોસે બોલે મેરી બાલા ” એ લય.

સેવ્યા જોવા છે દેવાધીદેવજ શ્રીરામ,
જીવ જાત માત્રના વિરામ. સેવ્યાં
સંત પ્રભાવે, નિર્મળ ભાવે,
આવે ચાલીને ગુણગ્રામ. સેવ્યાં

૨૬૫. પદ. “ મન કર્મ વાણી ” એ લય.

જાણે મન માનું એ માલીકને માનું રે,
માલીકને હું માનું-મ્હારી કને હું માનું રે. જાણેં
માન તજ માનતે તજને, માન દઇ અનંતપતિ પ્રમાણુરે. જાણેં

૨૬૬. પદ. “ રતવન શુભ તારં કંઈ રે ” એ લય

સજનો ! શીર ધણી છે દીલ ધારો, ભાવે નિશદ્દિન સંભારોરે,
અચિત ચિતમાં વાસી, વિભુ ઇશ અવિનાશી;
મન સુખરાશી “ આનંદ ” અમારો. ભાવેં

(૨૧૬)

૨૬૭. પદ “ માયાના મુગટ ” એ લય.
હરિ ન વિસારે તેને હરિ ન વિસારે રે.
હરીને વિપત્તિ પતિ સારા અર્થે સારે રે. હરિં
પરમ પ્રભાવ સ્વભાવ શુચિ સુખદ,
અનંત ઓળખી એતોરે,
ભજવા મન બીજે ન જવા દઇ,
સુગ સમજે છે એ છે સારે આ મસારે રે. હરીં

૨૬૮. પદ. “ અચરા પકર ” એ લય.
અહંકાર મમકાર કહાડો, પદે ભેટાડો,
સ્વસેવામાં લગાડોરે, વળે તોજ દહાડો. અહંકારં
અનુ મુળથી આડો, ન જુવે વાડ કે ખાડો;
ઝટ શ્રીરામ સ્વામી, સુમારગે ગાડું પાડો. અહંકારં

૨૬૯. પદ. “ બતાવે સખી ” એ લય
ધર્મી થઇ ધણીને ભાવે ભજી લ્યો ભાઇ,
કુડી કરો કા કમાઇ ધર્મીં
ધણી ધર્મીની બહાર કરે છે, અંતે અધર્મીની હાર કરે છે;
જાને જગતમાં જણાઇ. ધર્મીં

૨૭૦. રાગ ઉપરનો
અધહર મંગળકર શ્રીવરનો મંથંધ, જ્ઞાનાનંદ અનંત;
અન્ય મંથંધ બંધ થનારા, અનુ એ વિણ દુઃખ હંદ. અધં

૨૭૧. ભૈરવી.

કુકામ પરહરિ ભજી લ્યો શ્રી હરિ,
તરસોજી તે, નવ ભૂલો ફરી ફરી. ભજી લ્યો

(૨૧૭)

અનંત પ્રેમે વિધિથી વરી,

ગુણ ગાઢ રોજ અઘ ઘો સંહરી.

ભજ દ્યોઃ

૧૭૨. ભૈરવી.

સજન નિત્ય દ્યો નારાયણ નામ, રાખો એથીજ કામ. સજનઃ

અનંત સ્વામી, પૂરણ કામી, પદ પંકજમા પ્રણામ. સજનઃ

૧૭૩. ભૈરવી.

છે સહુના હરિ, જીવે નહિ નાતિ જાતિ રે. છે સહુનાઃ

અનુ ભજે ભાવે, તેજ ખરે કાવે;

અંતે હરાવે સ્વજ્ઞાતિરે.

છે સહુનાઃ

૨૭૪. અંતિમ્ શુભેચ્છા.

પદ. ધ્રુપદ.

શાંતિઃ શાંતિઃ ઐ શાંતિઃ

પ્રકટો સક્રિમાં સ્વરૂપ કાતિ, ભાગો સ્થાણુ પુરૂષ બ્રાંતિ;—શાંતિઃ

સર્વ તણું લક્ષ્ય સ્થાન, શિરોમણિ આત્મ જ્ઞાન;

કરવા પાન, વળજો ધ્યાન;

—શાંતિઃ

સ્વરૂપ ધ્યાનને, દિવ્ય જ્ઞાનને; સદા પામજો, ક્લેશ વામજો.

સર્વ તણા, અંતરમા, પ્રભુ વિરાજજો,

અંતર શુભેચ્છા ભેમની સદા થજો.

—શાંતિઃ

(૨૧૮)

૨૭૫. થાળ.

આવો આવોને દીન દયાળ, હુ ખડાં હરવાને;
મેં પ્રેમે પીગસ્યો થાળ, ભોજન કરવાને.
તમે જગત જીવાડણ નાથ, હેત ધરી આવો;
હું દુર્ગળ જોડું હાથ, મુજ મન એ લ્હાવો.
તમે બકત તણી સંભાળ, લીયો હું જાણું રે;
હો રક તણા પ્રતિપાળ, હું શુ વખાણું રે.
તમે ભીલ્લણકેરાં બેર, હરિ હેતે લીધા;
ઋષિકેરા કિતમ અન્ન, અંગીકૃત નહિ કીધા;
સુદામા તણા તાંદુળ, અમૃત સમ ગણીયા;
તેને રિદ્ધ સિદ્ધ દીધી અનેક, કંચને ધર ચણીયાં.
પ્રભુ વિદુરજીને ઘેર, જમી આવ્યા ભાજ;
દુર્યોધનનાં મિષ્ટાન્ન, હરિ દીધાં ત્યાગી.
વળી કરમાખાઇનો ખીચ, જાણું તમે જમીયા;
સખળ પર નહિ ચિત્ત, નિજ જન મન ગમીયા.
એવાં જોઇ અતિ દ્રષ્ટાત, મુજ મન રાચું છું;
હું દુર્ગળ કેરું અન્ન, લીયો એ પાચું છું.
આ તો સૂક્ષ્મ છે રે પ્રસાદ, નહિ પડશે ભારી;
પૂરો નિજ જન કેરી આશ, સુણી વિનતિ મારી.
જળ પાત્ર ધયું છે પાસ, પાન કરો પ્રીતે;
વળી તાંબુલનો મુખવાસ, મેલ્યો જગ રીતે.
પ્રભુ પ્રીતે કરું સાષ્ટાંગ, મન માની સેજે;
નરસિંહ જાણી નિજ અંગ, દાન દયા દેજે. આવો॥

(૨૧૯)

૨૭૬. શ્રી સદ્ગુરુની આરતિ.

જય સદ્ગુરુશ્વર પાવન, જય કૃષ્ણાસિન્ધો,
સ્વામિન્ જય કૃષ્ણાસિન્ધો.

જય ભવભીતિ વિનાશન, (૨) શરણાગત બન્ધો,
ૐ જય દેવ જય ગુરુદેવ.

વન્દે પરમાનન્દં શાશ્વતમાનન્દં, સ્વામિન્ શાશ્વતં
નિર્ગુણ પૂર્ણાનન્દં, (૨) સમ્યક્ષુદ્ધંદં. ૐ જય દેવં
બ્રહ્માદિસેવ્યં સુખં સર્વાત્મા રૂપં, સ્વામિન્ સર્વાત્માં
શુણ્ણાતીતસ્વરૂપં, (૨) જ્ઞાનધનં ભૂપં. ૐ જય દેવં
દુગ્ધતરમાયાતીતં નિત્યં શં શીતં, સ્વામિન્ નિત્યં
કાયાદિશત્રુભીતં, (૨) ચેન્દ્રિયગણુજીતં. ૐ જય દેવં
ભવસિન્ધુકર્ણુધારં, નિગમાગમસારં, સ્વામિન્ નિગમાં
વિદ્યાનન્દસ્ત્વપારં, (૨) વરદં ભવતારં. ૐ જય દેવં
સ્તવનં ભક્ત્યા સારં, પઠતિ તુ સંસારં, સ્વામિન્ પઠતિં
સહન્તિ લભતેડપારં, (૨) મોક્ષપદં સારં. ૐ જય દેવં

(૨૨૦)

૨૭૭. શ્રી રામચંદ્રજીની આરતિ.

જય દેવ જય દેવ જનકીના સ્વામિ, જય જનકીના સ્વામિ;
કૃપાળુ પૂરણ કામી (૨) પ્રણમ શીર નામી. જય દેવ જય દેવ.
નખ શીખ નીરખું નાથ, ઉમંગે ઉર આણી (૨)
આત્મા ચર્ણે અરપું (૨) જીવ-જીવન જાણી જય દેવ જય દેવ.
ઉભરે ઉરમાં પ્રેમ, શું મુખથી વરાણું (૨)
જગમાં સદૈવ તમને (૨) સરવસ નાથ ગાણું. જય દેવ જય દેવ.
શું અરપું પ્રભુ ભેટ, છે સમજી તહાઈ (૨)
તુજ લાયક ત્રીભૂવનમાં (૨) કશુંગે નવ ધાઈ. જય દેવ જય દેવ.
સ્વતઃ સુખી સંપૂર્ણ, શું હું સેવ કરું (૧)
વેદ શેષ થાકે ત્યા (૨) શું હું સ્તુતિ કયઈ. જય દેવ જય દેવ.
કયાં વિભૂ તું જગરાજ, કયાં હું રંક આણું (૨)
અંજલીમાં અન્તુ હું, મ્હાઈ સરવ ગાણું જય દેવ જય દેવ.

(૨૨૧)

૨૭૮. યૌમીયોની આરતિ.

ૐ જય આનંદ મૂર્તિ, પ્રભુ જય આનંદ મૂર્તિ;

ૐ જય દેવ જય ગુરુ દેવ!

ૐ સત્ય ધર્મ પ્રમાણે, અનુભવની આરતિ. ૐ જય દેવ જય ગુરુ દેવ૦

ૐ જય નિર્ગુણ રાયા, પ્રભુ જય નિર્ગુણ રાયા;

ૐ આરતિ ઠીજે અવિનાશીની, વ્યાપત નહીં માયા. ૐ જય૦

ૐ કાયા કંચન થાળ, જીસપર પાંચ પચીસ બાતી; (૨) પ્રભુ૦

ૐ આત્મારામની જ્યોતો, (૨) ત્રિણ તિલે બાતી. ૐ જય૦

ૐ ઘટમાં ઘંટા અનહદ વાગે, અનહદના' એવા; (૨) પ્રભુ૦

ૐ સત્ય ધર્મ ગુરુદ્વારે જાતા, (૨) સમજીને લેવા. ૐ જય૦

ૐ એકવીસ હજાર છસો રટણા, દો મનને કુંચી; (૨) પ્રભુ૦

ૐ એ ધર તો કોઇ વિગલા જાણે, (૨) પરિવ્રજ આરતિ. ૐ જય૦

ૐ અષ્ટ પહોરે પ્રવીણ રહીને; એ પહોરે મળે; (૨) પ્રભુ૦

ૐ સત્ય ગુરુનો ગ કરે તે, જાણમ ગુરુ જાણે. ૐ જય૦

ૐ તિલકી જોયે માંછી તમાસા, એ સંતે જાણ્યા; (૨) પ્રભુ૦

ૐ ધ્વજનિષ્ઠ સદ્ગુરુ પ્રતાપે, (૨) અમરાપુર માણ્યા. ૐ જય૦

૨૭૯. શ્રી ગુરુદત્તની આરતિ.

આરતિ દત્તાત્રય પ્રભુચી, કરાતી સદ્ભાવેં ત્યાંચી. ૨૬૦
 શ્રીપદ કમળા લાજવિતી, વર્તુલ ગુદ્ધ રમ્ય દિસતી,
 કટી સ્થિત કૌપિન તી વરતી, છાતી અરણોદય વરિતી;
 વર્ણુ કાય તિચી લીલા, હીચ પ્રસવતી, મિષ્ટ અન્ન બહુ,
 તુષ્ટિચિ ઝાભે, બ્રહ્મક્ષત્ર આણિ વૈશ્ય શ્રદ્ધાહી,
 સેવુનિયાં જીચી. કરાવી૦

ગુરુવર સુંદર જગ-જેડી, જ્યાચે બ્રહ્માડે પોટી,
 માળા અવલંબિત કંઠીં મિંબદ્ધ રમ્યવર્ણુ ઓટી,
 અહાતી કુંદર દન શોભા, દંડ કમંડલુ, શંખ ચક્ર કરી,
 ગદા પદ્મ ધરિ, જટા મુકુટ પરિ, શોભતસે જ્યાચી. કરાવી૦

રચિર સૌમ્ય યુગ્મદષ્ટિ, જીનેં દ્વિજ તારિયલા કુષ્ટી;
 દરિદ્રેં બ્રાહ્મણ બહુ કષ્ટી, કેલા તિનેંચ મંત્રુષ્ટી,
 દયાળા કિતી હાણુને વર્ણુ, વંધ્યા વૃદ્ધા, તિચી સુત્રદ્ધા,
 પાહુનિ વિબુધચિ, પુત્રરત્ન જીસ, દેવનિયાં સતિચી,
 ઇચ્છા પુરવિત્રી મનિચી. આરતિ૦

તસ્લિન હોડિનિ ગુરુચરણીં, જોડુનિ ભક્તરાજ પાણી,
 માગે હેંચિ જનક જનની, અંતીં દાવ દેધં ચરણીં,
 નકે મજ દુજેં અણિક કાહીં, ભક્તવન્સલા, દીન દયાળા,
 પરમ કૃપાળા, શ્રીપદકમળા, દાસ નિત્ય યાચી,
 અપેક્ષા કરૂં નકે સાચી. આરતિ૦

२८०. षट्चक्रमां श्री गुरुदत्तनी-आरती

मूलाधारे वारिजपत्रे सुचतुष्के, वंशंपंसं वर्ण विशाले सुविशाले;
 रक्तं वर्णं श्रीगणनाथं भगवंतं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 स्वाधिष्ठाने षड्दलपत्रे सतु लिंगे, बाला तावद्वर्ण विशालेसुविशाले;
 पीतं वर्णं वाक्पतिरूपं द्रुहिणं तं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 नाभौ पद्मे पत्रदशाके डफवर्णे, लक्ष्मीकांतं गरुडारुढं नरवीरं;
 नीलं वर्णं निर्गुगरूपं निगमां तं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 हृत्पद्मांते द्वादशपत्रे कठवर्णे, साम्बं शैवं हंसविशेषं शमयंतं;
 सर्गस्थित्यं तं कुर्वं तं शिवशक्तिं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 कंठस्थाने चक्रविशुद्धे कमालाते, चन्द्राकारे षोडशपत्रे स्वरवर्णे;
 मायाधीशं बीजशिवं तं निजरूपं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 आज्ञा चक्रे भ्रुकुटीस्थाने द्विदलांते हंसं बीजं ज्ञानसमुद्रं गुरुमूर्तिं;
 विद्युद्वर्णं ज्ञानमयं तं जटिलाख्यं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 मूर्ध्निस्थाने वारिजपत्रे शशिबीजे, शुभ्रं वर्णं पद्मसहस्रं सुविशालं;
 हं बीजाख्यं वर्णसहस्रं तुरियांतं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.
 ब्रह्मानंदं ब्रह्ममुकुंदं भगवंतं, ब्रह्मज्ञानं सत्यमनंतं भक्तरूपं;
 पूर्णं चिद्घन पंचमखंडं शिवरूपं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि;
 शांताकारं शेषशयानं सुखदं, कांतानाथं कोमलगात्रं कमलाक्षं;
 चित्तरत्नं चिद्घनपूर्णं द्विजराजं, दत्तात्रेयं श्रीगुरुमूर्तिं प्रणतोऽस्मि.

(૨૨૪)

૨૮૧. પ્રેમની આરતિ.

જય પ્રેમ ! જય પ્રેમ ! જય જય ઐકારા, (હરિ) જય જય ઐકારા
૩૫ ગુણુ નામથી ન્યારા, ઐ ૩૫ ગુણુ નામથી ન્યારા;
૩૫ અપરંપારા, ઐ જય પ્રેમ જય પ્રેમ.

શૂન્ય શિખર પર 'ઓર' અલખ તખત સોહમ (૨) ઐ
અક્ષર બંસી બજાવે, અહ્ભુત પ્રેમ સ્વયમ. ઐ જય પ્રેમ૦
બ્રહ્મ અવ્યાકૃત આપ, સ્થિર રહીને ફેળ્યું; (૨) ઐ
ઉત્પતિ સ્થિતિ લયતું, (૨) માયા ૩૫ ખેલ્યું. ઐ જય પ્રેમ૦
પ્રકટ્યું બ્રહ્મ અનંગ, રગ રગમા ઉભયું; (૨) ઐ
સચરાચર સોરંગી, (૨) વસ્તુ સ્વતઃ વિકસ્યું ઐ જય પ્રેમ૦
બાવનથી રહી બહાર, બાવનમાં નાચ્યું; (૨) ઐ
જીવ ૩૫ થઇ સાગર, (૨) પોતાને ગાયુ ઐ જય પ્રેમ૦

૨૮૨. પ્રિતમની આરતિ.

આનંદ મંગળ કરે આરતી, હરી ગુરૂ મંત્રની સેવા,
પ્રેમ કરી મંદીર પધરાવું, સુંદીર સુખડાં લેવા આનંદ.
ત્રોભોવન પાવન ભક્ત ઉધારણ, મુગ્ધ અકળ અભેવા,
શીવ સનઢાદીક સૂરપતી બ્રહ્મા, ધૃષ્ટ્યે પદરજ લેવા. આનંદ.
રત્ન કુંભવત બાહ્યર ભિતર, અકળ અરૂપી એવા,
સકળ તીરથ મંત્રોને ચરણે, ગંગા જમુનાં રેવા. આનંદ.
ધ્રુવ અંજરીશ પ્રહલાદ વિભીષણ, અનંત ભક્ત છે એવા,
કહે પ્રિતમ ઓળખે! એવાણી, હરીજન હરીના જેવા. આનંદ.

(૨૨૫)

૨૮૩. દ્વાદશ લિંગની આરતિ.

પ્રથમ સમરં સોરડી સોમનાથ, નિત્ય દરશન ધીજો; શિવ (૨)
બીજા શિવ રામેશ્વર, (૨) મલ્લિકાર્જુન રાચે. ઓં હર હર હર મહાદેવ.
ત્રીજા શિવ કેદાર, ગંગોદક ગાજો, શિવ ગંગોદક ગાજો;
ચોથા શિવ મહાકાળ, (૨) ઉજ્જૈણી વાશી. ઓં હર હર હર
પંચમ પૂર્વે દેશ વૈજનાથ આડખડી, શિવ વૈજનાથ આડખડી;
છઠ્ઠા શિવ નાગેશ્વર, (૨) ધ્યાન ધરે દંડી. ઓં હર હર હર
સપ્તમ દીનદયાળ, વિશ્વેશ્વર કાશી, શિવ વિશ્વેશ્વર કાશી;
અષ્ટમ શિવ ઔઞાર, (૨) રેવા તટવાશી. ઓં હર હર હર
નવમા ભીમશંકર ભક્તિ અચળ ભાવે, શિવ ભક્તિ અચળ ભાવે;
દશમા શિવ રામેશ્વર, (૨) શ્વેતગિંદુ કહાવે. ઓં હર હર હર
ગુણેશ્વર ગુણુગ્રામા એકાદશ જ્યોતિ, શિવ એકાદશ જ્યોતિ;
દ્વાદશ ત્ર્યંબકનાથ, (૨) ગુરુ મુખ દ્યો શોધી. ઓં હર હર હર
આરતિ દ્વાદશલિંગં જે ક્રોધ ગાશે, શિવ જે ભાવે ગાશે;
ભણે શિવાનંદ સ્વામિ, (૨) સુખ સંપત થાશે, કૈલાશે જાશે. ઓં હર

૨૮૪. સદ્ગુરુનું નિરાજન.

જય સદ્ગુરુ સ્વામિ, જય સદ્ગુરુ સ્વામિ.
ઘટ ઘટ પૂરણ પોતે, (૨) સર્વાંતર્યામિ. જય સદ્ગુરુ સ્વામિ
દ્યાસિંધુ સુખરૂપ, અનહદ ઉપકારી; (૨) ગુરુ
શું ઉપમા હું અરપું, (૨) જય મતિ હારી. જય

(૨૨૬)

જન્મમરણ જલ પ્રણ, સખ દુખ મન્થ રથા; (૨)	ગુરુ
એવા બચથી તાર્યો, (૨)	ગુણ નવ જાય કથા. જય
હવે થયો કૃતકૃત્ય, નિમગ્ન આત્મપદે; (૨)	ગુરુ
• સ્વપ્ન તુલ્ય જગ જાણું, (૨)	જ્ઞાનાન્દ મળે. જય
વેદ ગુરુ ઇશ્વર, ને પુનઃ પુનઃ પ્રણમું; (૨)	ગુરુ
આયુ લગી અનુચર થઇ, (૨)	તવ ચરણે વિરમું. જય
એ કરવું છે શક્ય, અન્ય અશક્ય ખર; (૨)	ગુરુ
આત્મજ્ઞાન તુલ્યે શું, (૨)	પ્રત્યુપકાર કરે. જય
સમજી રહ્યું શાંત, આપ કૃપા બલથી, (૨)	ગુરુ
ડાસાને હઠાર્યો, (૨)	તાર્યો બવ જલથી. જય

૨૮૫. શ્રી કૃષ્ણની આરતિ.

ઉતારો આરતિ શ્રી કૃષ્ણ ઘેર આવ્યા;
માતા યસોદા કુંવર કાંન ઘેર આવ્યા;
ઝીણે ઝીણે ચોખલીયે ને મોતીડે વધાવ્યારે. ઉતારો.

૨૮૬.

કર્પૂર ગૌરં કરુણાવતારં સંસારસારં ભુજગેન્દ્રહારં ।
સદા વસંતં હૃદયારવિંદે ભવં ભવાની સહિતં નમામિ ॥
મંગલં ભગવાન્ વિષ્ણુર્મંગલં ગરુડધ્વજઃ ।
મંગલં પુંડરીકાક્ષો મંગલાય તનો હરિઃ ॥
સર્વ મર્ગેલ માર્ગેલ્યે શિવે સર્વાર્થ સાધિકે ।
શરણ્યે ત્ર્યંબકે ગૌરિ નારાયણિ નમોસ્તુતે ॥

(२२७)

२८७. श्री रामचंद्रजीनी ध्यानसह स्तुति.

राग—हमीर—तेवरा.

श्री रामचंद्र कृपालु भज मन हरण भवभय दारुणं;
नव कंज लोचन कंज मुख कर कंज पद कंजारुणं.
कंदर्प अगणित अमित छवि नवनील नीरद सुन्दरं;
पटपीत मानहु तडित रुचि शुचि नौमि जनकसुतावरं.
शिर किरिट कुण्डल तिलक चारु उदार अंग विभूषणं;
आजानुभुज शरचापधर संग्रामजीत खर दूषणं.
भज दीनबंधु दिनेश दानव दलन दुष्ट निकंदनं;
रघुनंद आनंदकंद कोसलचंद्र दशरथ नंदनं.
इति वदति तुलसीदास शंकर शेष मुनि मन रंजनं;
मम हृदयकंज निवास कुरु कामादि खल दल गंजनं.

२८८.

ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्ति ।
द्वंद्वातीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादि लक्ष्यम् ॥
एकं नित्यं विमलमचलं सर्वधो साक्षिभूतं ।
भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ॥

(२२८)

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।

गुरुरेव परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

ध्यानमूलं गुरोर्भूतिः पूजामूलं गुरोः पदं ।

मंत्रमूलं गुरोर्वाक्यं मोक्षमूलं गुरोः कृपा ॥

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाजनशलाकया ।

चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

असितगिरि समं स्यात् कज्जलं सिंधुपात्रे ॥

सुर तरुवर शाखा लेखनी पत्रा सुर्वी ॥

लिखति यदि गृहीत्वा शारदा सर्वकालं ।

तदपि तव गुणानामीश पारं न याति ॥

त्वमेव माता च पिता त्वमेव त्वमेव बंधुश्च सखा त्वमेव ।

त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव त्वमेव सर्वं मम देव देव ॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मनावा प्रकृतेः स्वभावात् ।

करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥

कर चरणकृतं वाक्कायजं कर्मजं वा श्रावण नयनजं वा मानसं वा परार्धं ।

विहितमविहितं वा सर्वमेतत्क्षमस्व जयजय करुणाब्धे श्रीमहादेव शंभो ॥

अच्युतं केशवं रामनारायणं कृष्ण दामोदरं वासुदेवं हरिं ।

श्रीधरं माधवं गोपिका बल्लभं जानकी नायकं रामचंद्रं भजे ॥

(२२५)

अच्युतं शाश्वतं निष्प्रपञ्चात्मकं । निर्गुणं निष्कलं निर्मलं व्यापकम् ॥
निष्क्रियं सच्चिदानन्दरूपोऽस्म्यहं । चाद्वयं केवलं शुद्धदेवं भजे ॥

हरे राम हरे राम, राम राम हरे हरे ।
हरे कृष्ण हरे कृष्ण, कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

श्री सद्गुरुदेवकी जय. हर हर महादेव.

વિષય અનુક્રમણિકા:—

(સૂચના-જ્યાં ભજન નંબર નથી અગર બેવડાયા છે, તેને માટે પાન નંબર, ભજન નંબરની નીચે લખ્યો છે, જેમ કે કેશ-૪૬ વિગેરે.)

ૐ.—નું પ્રતિપાદન ૧૯-૨૦.—બીજ. ૨૯.—ઉપાસના. કેશ—
ધ્યાન. કેશ. ૧૧-૩૯.—સાક્ષાત્કારની વિધિ. કૃત્તિ. ૧૭. કૃત્તિ. ૩૭.—
જપ મહિમા. ૧૬-૨૮-૩૦.—જપની વિધિ. કેશ.—૨૮૯ પ્રોત્સાહક.
૧૨૩—ધૂન ૨૧. ઇશ્વરનું—એકત્વ-૨૧૫-૨૧૬. ઇશ્વર—સ્તુતિ.
કે-૩-૧૦૬-૧૨૫-૧૪૭-૨૧૩-૨૧૪.—પ્રાર્થના. ૫૯-૮૩-૧૨૦-
૧૫૧-૧૫૨-૧૮૭-૧૯૨-૨૩૨-૨૫૯.—મહિમા. ૪૮-૬૯-૭૯-૧૦૩
-૧૩૬-૧૭૫.—શરણુ-આશ્રય-૬૬-૧૧૫-૧૧૮-૧૫૯-૨૧૧-૨૨૨.
—પ્રભુત્વ-૨૫૩. અજ્ઞાનનું સ્વરૂપ-૮. અંતર્યામિત્વ-૧૧૯-
૨૦૪-૨૬૫. આરતિ—હરિશ્ચર મંત્રની. ૨૮૨—પ્રેમની. ૨૮૧—
યોગીઓની. ૨૭૮.—કર્પૂરગૌરં. ૨૮૬. કૃષ્ણ—પ્રાર્થના. ૭૨—
શૃંગાર વર્ણન. ૫૪-૧૫૩.—ભક્તિ- ૨૮૯-આદિનો મહિમા. ૭૧-
૨૩૧.—ભક્તિ પ્રોત્સાહક. ૫૬-૨૨૭.—૨૮૯ પ્રોત્સાહક. ૫૬-૯૯-
૧૨૧.—દર્શનની તીવ્રતા. ૭૦.—શરણુ-આશ્રય. ૬૩-૧૫૭-૧૬૫-
૧૬૮-૧૯૮.—ભક્તને ચેતવણી. ૧૨૭-૧૪૪.—આરતિ. ૨૮૫.
ગુરુ—સ્તુતિ. ૧-૨૨-૪૫-૮૪-૧૧૪-૧૩૯-૧૮૦.—પ્રાર્થના. ૪૪-
૧૨૪.-૧૮૦—મહિમા. ૨૩-૫૭-૮૨-૯૩-૧૬૩-૧૮૧.—શરણુ-
આશ્રય. ૧૩૮-૧૫૫—પ્રાપ્તિ. ૨૪-૭૨.—કૃપા. ૨૬-૪૭-૮૬-૧૦૮.
—ધૂન. કૃત્તિ—આરતિ. ૨૭૬-૨૮૪. ગુરુ ૐ—જપ મહિમા. ૨૫
-૧૩૧. ગુરુ દત્તરાજ—સ્તુતિ. ૮૫-૮૮-૯૨-૨૦૬.—આરતિ.

૨૭૯-૨૮૦. ચેતવણી-૭-૬૫-૭૪-૭૬-૬૭-૧૦૦-૧૦૪-૧૧૬-
 ૧૧૭-૧૨૮-૧૪૮.-૧૩૭-૧૩૯.-૧૬૪-૧૬૭-૧૬૯-૨૨૯-૨૪૯-
 ૨૫૦-૨૫૧-૨૫૪. જન સેવા.-૨૪૦-૨૫૫. જપ-૨૮૨-નામ
 સ્મરણ સ્વરૂપ.-૩૨-૧૦૨.-સ્વરૂપ મહિમા. ૩૫-૩૬-૩૮-૧૫૦
 -૧૭૦-૨૨૬.-અજપાજપની વિધિ. ૩૩-૩૪.-પ્રોત્સાહક. ૧૦૭
 -૧૮૭-૨૭૨ —માટે ચેતવણી. ૧૬૨.-તન્મયતા. ૮૧. તત્ત્વમસિનું
 રહસ્ય.-૫૦. થાળી.-૨૭૫. હેહુતત્ત્વ.-૮૯. ધૂનો-૨૧૭.નૈવૈરતા.
 ૪૨-૬૧-૧૧૦-૧૨૬. નિદિધ્યાસન —૧૮૫-૨૦૨.પરા પૂજા.—
 ૧૨. પુષ્પાંજલિ.-૨૮૮. બ્રહ્મ-સ્તુતિ-૨. હ્રીં. ભક્તિ-ભજન-
 —મહિમા. ૨૦૯-૨૧૮-૨૪૧-૨૫૬-૨૫૭-૨૫૮-૨૬૪-૨૬૭.—
 ભક્તિ પ્રોત્સાહક. ૧૭૬-૨૨૦-૨૨૩-૨૨૪-૨૨૫-૨૩૩-૨૩૫-૨૩૬
 -૨૪૮-૨૪૯-૨૬૭-૨૬૯-૨૭૩.—ભક્તિ માટે ચેતવણી. ૫૮-૭૩
 -૨૩૦-૨૬૬.—નાં સાધન. ૨૬૦-૨૬૩.—માટે આતુરતા. ૨૧૦-
 ૨૩૭.—ની વિધિ. ૧૩૦-૨૨૧-૨૩૮.—માં ભાવ પ્રધાન. ૪૦-૨૫૭.
 —ભક્તને ચેતવણી. ૧૨૭-૧૬૨-૧૭૧-૨૫૪-૨૬૨-૨૭૦.—ભક્તનાં
 લક્ષણ. ૧૩૪-૧૩૭-૧૪૧-૧૪૨-૧૬૧-૨૧૯-૨૩૪-૨૩૯-૨૪૨-
 ૨૪૩-૨૪૭.—આત્મ નિવેદન. ૧૭૭-૨૦૭-૨૫૨.—તન્મયતા. ૮૧.
 મનોવૃત્તિ પ્રાદુર્ભાવનું કારણ. ૩૧. મસ્તિ. ૪૩-૫૨-૧૪૨-૧૪૩-
 ૧૮૩-૧૮૪-૧૮૫. માતાજીના સાત વાર- .૮૦-માનસ પૂજા.
 ૧૮૦.-મંગળાચરણ-આરંભનું. ૨.—સમાપ્તિનું. હ્રીં. રણુહોહી
 —પ્રાર્થના. ૧૬૮.—ની ભક્તિનો મહિમા. ૨૫૬-૨૫૮.—ની
 ભક્તિમાં ભાવ પ્રધાન. ૨૫૭. રામ—સ્તુતિ. ૬૦-૨૮૭.—પ્રાર્થના.
 ૨૬૮.—ભક્તિનો મહિમા. ૨૬૪-૨૦૫.—સ્મરણ મહિમા. ૫૩.—

સ્વસ્ત્ય-ભજનપદ્યો મહિમા. ૪૧-૪૬-૬૭. —પ્રાપ્તિ માટે સાધન.
 ૧૮૪. —સ્વસ્ત્ય પ્રોત્સાહક. ૧૨૨-૧૪૦-૧૬૨. —ભજન માટે ચેતવણી.
 (વૈરાગ્યોદ્ધાદક.) ૭૮-૯૭-૧૦૦-૧૪૦-૧૫૪-૨૧૨. —શરણ
 —આશ્રય. ૭૫-૮૫-૮૬. —મસ્તિ ૧૮૧. —ધૂન. ૫૩. —આરતિ.
 ૨૭૭. સોમ-કૃષ્ણ. —સ્તુતિ. ૧૫૮. —કમરણ્ય પ્રોત્સાહક. ૫૫-૧૦૧.
 —સ્વસ્ત્યને અંતે આનંદ. ૧૫૬. વચનામૃત. —ઈ. વૃત્ત મહિમા.
 ૨૬૧. નિવેદક-૫. શાન્તિ પાઠ. —૨૭૪. વૈરાગ્યોદ્ધાદક. —૬-૬૧-
 ૬૮-૬૭-૮૦-૮૮-૧૦૫-૧૨૮-૧૪૬-૧૬૭-૧૭૬-૧૭૮-૧૮૩-૧૮૬.
 —૧૮૮-૨૦૮. વૈરાગ્યોદ્ધાદક. —૨૦૩. શિવ. —સ્તુતિ. ૧૪૫-૧૬૦-
 ૧૬૬. —આરતિ. ૨૮૩. સ્વગુણપાઠ સાક્ષાત્કાર. —૧૭૪. સ્વસ્ત્ય
 —મહિમા. ૧૦૬-૨૪૫. —સંત મહિમા. ૬૨-૧૧૨-૧૧૮. —સંત
 લક્ષણ. ૨૪૬. સમસ્યા. —૫૪-૨૦૦. સ્વસ્ત્યપ્રાનંદોદ્ધાદક. —૫૧.
 સર્વાભિલાષ. —૬૪-૧૮૮. સમસ્યાનિર્ણય. —૪-૨૭-૨૭-૧૩૨-૧૩૩-
 ૧૩૫-૧૪૬-૧૬૨-૧૭૨-૧૮૪-૧૮૬-૨૨૮-૨૪૪-૨૬૮-૨૭૧.
 હરિ ઓ—સ્વસ્ત્ય મહિમા. ૭૭. —ધૂન. —૨૧૭. શાન્તિ સ્વસ્ત્ય-૫.

હીતનાં વચનો.

- ૧ કહેલું હીત જે સામજીતો નથી તેને બેદરશ સરખો જાણવો.
- ૨ જે ક્રોધને સ્વાધીન થાય છે તેને આંધળા સરખો જાણવો.
- ૩ જે સારુ બોલી જાણતો નથી તેને ડુગા સરખો જાણવો.
- ૪ જે સારૂ માઠું સમજતો નથી તેને પશુ સરખો જાણવો.
- ૫ જેને હાથે પરોપકાર ઘણા થાય છે, તેને મોટો જાણવો.
- ૬ જીવંતી ધનને આયુષ્યના ભરોસે જે રહેતો નથી, તેને સાનંધ જાણવો.
- ૭ જે સંકટથી બીછીતો નથી, તેને ધીરજવાન જાણવો.
- ૮ જેનું મન ચિથર તે સુખિ.
- ૯ ક્રોધ આપણી સ્તુતિ કરે તે ઉપર જીલ્લું નહીં. કેમકે પોતાના કામ સાડ લાક જીલ્લું બોલે છે.
- ૧૦ આપણી પાછલ ક્રોધ આપણી નિંદા કરે તે સંજળીને લડવા જવું નહીં. પીડ પાછળ હલકા દોક માઠું બોલે છે.
- ૧૧ ક્રોધ ગરીબને બોધને તેનો અનાદર કરવો નહીં કેમકે પેદાશના ક્રોધ વેળા આપણી પણ એવી દશા થશે.
- ૧૨ ક્રોધ સાથે વેર બાધવું નહીં.
- ૧૩ આપણી પાસે દ્રવ્ય હોય તો કોઈ કરવા સર્વે આવે.
- ૧૪ સારા લોકની શિખામણ કડવી લાગે પણ તે હિતકાન્ત હોય.
- ૧૫ આપણી છાતી વાત દણું કરીને ક્રોધનો વિશ્વાસ રાખીને કહેવી નહીં.
- ૧૬ આપણી પેદાશ ને અર્થ માંડતાં રહેવું, તેને કરીને માણસ સાવધ રહે.
- ૧૭ વહેવારની વાતે શરમ રાખવી નહીં.
- ૧૮ જીવંતીની વાત નાના પાસેથી પણ લેવી.
- ૧૯ ઘરમેળે કહ્યા પતે લાજુવી સરકાર જવાની વાતમાં પડવું નહિ.
- ૨૦ મુઝેલા માણસનું સર્વથા જીલ્લું બોલવું નહિ.
- ૨૧ ક્રોધની છાતી વાત ઉઘડી કહવી નહિ.
- ૨૨ મેવો મોઢાઈ ખાવાની જીભને ટેવ પાડવી નહિ.
- ૨૩ બીજનો કહ્યો વચાતો લેવો નહિ.
- ૨૪ એક કામ પુરૂ થયા પછી બીજા કામમાં હાથ ધરવો.

